

בעזרת השם יתברך

ספר

רוח הג"ן

שיחות ושיעורים בעבודת ה'
בספר לקוטי מוהר"ן

שמסר הגאון האדיר בכל חדרי תורה
הצדיק המופלא

רבי נתן נטע גוטסגנדה זצ"ל

**בצירוף פניני דרך "בתוך הגן" המכיל תיאורים מופלאים ביותר
על דביקותו ודרכו בקודש של רבי נתן נטע זצ"ל**

שיחות מלאים רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'
טהורה, מפית רוח בעצמות היבשות, מלהיב הלבבות לאבינו שבשמים
יתברך שמו

הוצאה חדשה ומתוקנת, מודיעין עילית קרית ספר אייר תשפ"א

מהות הספר

שיחות ושיעורים אלו נמסרו לנו קבוצת אברכים כאן בעיר התורה קרית ספר, על ידי הרב הגאון האדיר בכל מכמני התורה, צדיק וקדוש, הסתרה שבתוך ההסתרה, רבי נתן נטע גוטסגנדה זצ"ל.

אף שהיה מאד בורח ומעלים את עצמו מאד מכל פרהסיא, את השיחות ושיעורים אלו בלקוטי מוהר"ן הסכים למסור לנו קבוצת אברכים ליטאיים מעולם הישיבות הליטאי שנתחברו לאור רבינו הנחל נובע מקור חכמה.

הדברים נכתבו במדויק מההקלטה, ונדפסו כבר בחייו ומאד שמח בכך והגיה בעצמו את כל הכתוב ותיקן, ואמר לנו איך להדפיס, ואמר לנו להוסיף למטה מראי מקומות מעוד ספרים על דבריו. והוא אמר שהשם הוא 'רוח הג'ן' ששמו בקרבו.

השיעורים נמסרו בלב בוער עד לב השמים ועינים דומעות מלאים כיסופים וערגה. וחלק מהשיעורים נקטעו על ידו מאחר שלא יכל להמשיך להתאפק ופרץ בבכי והפסיק את השיעור. וזו היתה מטרתו בשיעורים, ללמד לבני יהודה קשת, דביקות ולב טהור בהקב"ה.

את השיחות והשיעורים קבע רבי נתן בלקוטי מוהר"ן שבו הוא היה דבוק באופן מבהיל, וכמו שמתואר קצת בהמשך הספר הזה בחלק 'בתוך הגן' מעט מחייו של רבי נתן, אבל גם אלו שלא מכירים כלל ספר הנ"ל יכולים הרבה מאד לקבל משיחותיו שבספר זה, כי היה בולל הכל בתוך שיחותיו. והיה מכניס הרבה חכמת חיים בכל חלקי חובת האדם בעולם.

כעת חורף תשפ"א שנתעלה לישיבה של מעלה, נדפס שוב בס"ד, ובודאי שלא יהיה אחד שיקרא בזה שלא יקבל תועלת עצומה מאד.

אפשר להשיג במלפון:

0504153392

תוכן השיחות

שיחה א'

גם בזמן עליה צריך לזכור שיש ירידה, ואז לא יפול מזמן הירידה, כי אם לא כן האדם נבהל ומופתע והוא נופל/ הזכירה שבכל מצב ה' אתו עמו ואצלו ואף פעם אינו מתרחק/ זהו הענין שאמרו חז"ל שמשיח נולד בתשעה באב/ המסתכל בלקוטי מוהר"ן בעין אמת ישתוקק מאד להקב"ה וישוב אליו לגמרי/ בשביל לקלוט הארות רוחניות צריך שלא לעשות צל על ידי גשמיות/ כפי כמה שימעט בקשר נפשי לעניני העולם כך יגיע לזה/ ביטול השכל שטות דקדושה, לא כל דבר צריך להבין

שיחה ב'

דברי הלקוטי מוהר"ן בתחילת ספרו 'לכו חזו'// איסור 'כל פסוק דלא פסקיה משה'// אימתי אומרים 'אל תקרי' לשנות מהכתוב הפסוק/ כל אות מסמלת כח רוחני מסויים/ אם הגירסא מפעלות 'הויה' או 'אלקים'// 'לכו חזו' נאמר בנסיעת רבינו מברסלב לאומן, וכל השתלשלות בזה/ 'ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה' דוגמא כמה נצרך רבינו בדורינו/ צירופי האותיות הם כפי כסופיו של האדם/ ימי העומר להגביר ולחזק כיסופין דקדושה

שיחה ג'

סובב על הענין הארת הימים טובים לפי דברי הלקוטי מוהר"ן/ ענינים שתוכנם הפנימי הוא אחד, האחד מעורר את השני, וזהו יסוד גדול בלימוד ליקוטי מוהר"ן/ רבינו מראה בספר איך דבר הנראה קל ביותר, פועל בעולמות מאד/ ההקשר בין יום טוב לבין הצדיקים/ כשאדם שומע התעוררות הוא צריך לשמור את הדברים/ מה המסר שאנו למדים מהימים טובים/ בליל הסדר מעבירים את המסורת של

רוח הגן / תוכן השיעורים

האמונה / להרגיל את הילדים להתבונן באמונה / מה הוא הארת 'אור הפנים' / הכוונה שיום טוב מוציא את המלכות מהקליפות / השמחה היא כלי לקבלת התורה / הכתרים הוא הרצון / הענווה שעל ידי יום טוב

שיחה ד'

מה הטעם שרצה משה רבינו לגרום שכחה על ידי שבירת הלוחות / שכחה חיובית, שעל ידי זה מתחדשים כל הזמן מחדש / התחדשות, הבעטלער העיור זקן מאד ויניק מאד, מדת 'ונקה' התחדשות / ההתחדשות של הבית ישראל מגור זצ"ל / זה ענין טהרה במקוה התחדשות כלפני הבריאה, וזה הפשט בכסף משנה / שליטת האות ח' בחודש תמוז / הצורך בעונג והנעימות בלימוד התורה / איך להגיע לנעימות בלימוד / שמחה מהיפך התורה מונע שמחה בתורה / אמרתם שוא עבוד אלוקים, הקב"ה לא חפץ בהזדקנות בעבודתו / בכל מצב אפשר לחזור להקב"ה / הנפש האלוקית באמת חפצה קירבת ה', ונפש הבהמית בגשמיות

שיחה ה'

סובב על לקוטי מוהר"ן סימן ו' שמדבר על כך שעיקר התשובה היא ישמע בזיונו ידום וישתוק / איזו הנהגה הוא כינוי 'המקום' שאומרים כלפי הקב"ה / הרוצה לקבל השפעה חייב לבטל עצמו לגמרי למשפיע / עמלק הוא מהות הפכית מכל זה ולכן מוכרח שיאבד / בהכרח להאמין לצדיק לגמרי ולבטל עצמו לגמרי אליו / אין שום יאוש, כי כלפי אין סוף שום מצב לא מוגבל לסלוח / דוגמא של טעות של חוסר ביטול השכל לצדיק, מעשה עם הרב שך ז"ל / איך יבחין אם הוא בעל גאווה, אם הוא כועס / ההתחדשות והשמחה במועדי תשרי

שיחה ו'

על ענין הדין בראש השנה / למה המשפט בתחילת שנה ולא בסופה / איחוד בין הפחד לבין שמחה ותקוה שיהיה טוב / הקב"ה עונה למידת הדין שהיא לא רואה

רוח הגן / תוכן השיעורים

בעומק הנפש ולמה הוא חטא ונכשל/ זהו המלאכים שחופרים ומחפשים אבידות/ זהו עירבוב השטן בתקיעות/ הפחד שמביא מחייב ושיפור/ ספירת היסוד הוא התקשרות/ לכן הפוגם ביסוד לא ימצא זוונו או שתהיה מנגדת לו

שיחה ז'

הגמר שיש בחנוכה זה לבדוק איך שמחים אחרי חגי תשרי/ אדם מרגיש שמחה כשהוא מתקדם במטרה/ ההבדל בין דברי רבינו כאן לדבריו בסימן כ"ד חלק ב', להזכר בימי ההצלחה/ הסגולה של ערבה חבוטה

שיחה ח'

על ענין חנוכה/ מהות ספירת התפארת, ממוצע בין ג' ראשונות לז' תחתונות, ובין חסד לרחמים/ חנוכה סוף הניסים, יסוד לימדונו בזה להחזיק מעמד בהסתר פנים/ המסר מחנוכה – כבתה אין זקוק לה, השתדלת, רצית, בכאלו דורות לא נדרש יותר/ 'אבוך במאי זהיר טפי'/ מה שרבינו מזכיר תינוק ב' ימים וחלב/ מדוע בחנוכה מגלים סודות התורה/ חכמת יון חיצונית, לא האמינו שיש פנימיות לכל דבר ורצו להשוות הכל

שיחה ט'

על ענין ימי חנוכה ידי הלל והודאה/ בחנוכה מאיר האור של ספירת ההוד/ הענין של הודאה הוא ענין של התכופות וביטול/ הבקשות בהלל מורות על ביטול מוחלט שגם להבא לא נסדר בלעדיו/ הענין של התכופות וביטול הוא הכלי לקבל/ רשב"י שייך להוד שהוא נסתר, ורבינו נצח שהוא מגלה/ הנהגת ההוד של הקב"ה, שמתכופף כביכול ומסתיר עצמו/ ניצחתי ואנצח, אצל רבינו מקבלים את החמצן והחיות/ בחנוכה אפשר לזכות להארה של ביטול להקב"ה/ הלל דלעתיד הוא ההתבטלות והתכללות באין סוף/ דבר ראשון בשעשוע עולם הבא הוא ההתבטלות להקב"ה והרוגע שאנחנו בידיים טובות ולא דואגים מכלום

רוח הגן / תוכן השיעורים

שיחה י'

מהות נוקבא שאין לה רשות לבצע אלא מה שמקבלת/ אין אפשרות לקלי' לפתות אדם אלא רק דרך ממוצע/ החילוק בין דברים שנקראים בלשון זכר או לשון נקבה/ כל הבריאה בנויה במערכת של ממוצע בין מצב למצב/ אי אפשר לעבור ממצב למצב בלי זמן אמצע/ לשון הקודש ולשון העכור"ם/ קלי' נוגה, תלוי למה אתה עושה מה שאתה עושה/ ראש השנה לאילנות, גם לכוחות הרוחניים/ זמני נפילות גם כן מעלים אותנו

שיחה י"א

מהו סוד העיבור/ התורה שלי כולה בחינות, קישור הדברים בתוכן הפנימי שלהם/ כמה קושיות על ענין שנה מעוברת/ איזה מזל משמש באדר א' ואדר ב'/ משמעות ענין 'עיבור' היינו ביטול גמור/ היא וולדה נגחו, יש לו הרצון של אמו/ סוף התגשמות כל דבר, דרך המזלות/ חודש אדר א' יונק מאדר ב'/ החוט ששוזר כל תורה זו, הביטול/ ביטול לצדיק – מעובר לצדיק/ אצל הגוים לא שייך ביטול/ סמיכה ביד, היד רק מעבר/ המעבר בטל אל המקור המשפיע/ על ידי ביטול שייך אהבה וחיבור בין אנשים/ שמחה יוצרת חיבור, חיבור יצור שמחה

שיחה י"ב

פרה ופורים הם הכנה לפסח/ ריצוי ציץ על טומאה, שמדביקות בה' יתברך יש חיות היפך המיתה/ בטהרת הפרה מתדבקים בהקב"ה במיאוס תענוגות העולם/ השמחה בפורים, לא שחרור נפש הבהמית, אלא דביקות בהקב"ה/ 'ועכשיו' כל ההתחלות ממנו, מרבינו, בברסלב בוערת אש ששורפת את כל התאוות

רוח הגן / תוכן השיעורים

שיחה י"ג

כל אחד צריך לראות לקחת את ההתלהבות המתאימה לו/ כמה ענינים בענין זה.

שיחה י"ד

הרבי פוסק שמותר להזכיר שמות חדשים הלועזים/ מחלה הוא יסוד של מחלוקת שיסוד א' גובר על האחר/ חודש אייר הוא ממוצע ב'שנה'/ ארץ ישראל ממוצע ב'עולם'/ שינוי במערך אחד משפיע על מערכות המקבילות/ מחלוקת ההורסת היא שצד אחד רוצה להרוס את השני/ עצם החילוקי דעות זה מחייב וזה פוטר אינו גרעון ושניהם אמת/ ההתחדשות המפליאה של רבי עקיבא/ לא נהגו כבוד זה בזה היה בענין ההבנה שאלו ואלו דברי אלוקים חיים

שיחה ט"ו

ענין מה שדברי תורה נדרשים בכמה אופנים שונים אף הפוכים זה מזה/ הפיכת הצירופים לטוב

שיחה ט"ז

בלקוטי מוהר"ן תניינא סימן ס"ז המדבר על חורבן בית המקדש

שיחה י"ז

התחזקות מהמצבים הטובים ועל ידם להחזיק מעמד בזמנים הקשים יותר

שיחה י"ח

במעשה מז' בעטלערס/ פעם היו שמחים אבל היום גם זה לא יעזור/ היום כל מה שיעזור זה התחדשות תמידית כל הזמן ובריחה מהעולם/

רוח הגן / תוכן השיעורים

שיחה י"ז

בלקוטי מוהר"ן חלק ב' תורה י"ב 'איה' // דברי יסוד עמוקים לדעת שיש מצבים שמסתבב משמים אבל באמת הכל מכוון משמים לכבודו יתברך

שיחה א'

גם בזמן עליה צריך לזכור שיש ירידה, ואז לא יפול מזמן הירידה
 כתב הרמ"א (סימן תע"ו ס"ב) בטעם אכילת ביצה בליל הסדר, משום שאמרו חז"ל
 שבאותו יום של פסח חל תשעה באב. והדברים צריכים ביאור, וכי עתה בליל הסדר
 הזמן להזכירנו מתי חל תשעה באב?

ישנו כלל בעבודה, שאדם צריך לדעת שגם בזמן ההתעלות היותר גדולה שהוא
 נמצא, צריך לדעת שתמיד יש עליות וירידות, אין קביעות לעליה. הטעם למה זה כך,
 זהו נושא בפני עצמו לבארו, אך כך הוא המציאות.

ומטעם זה יש בעלי תשובה שירדו מאד, משום שבתחילה היה להם עליה ואחר
 כך הם נפלו, ולא הכינו אותם לכך, וממילא המצב היה לא טוב.

ולכן עתה בליל הסדר הוא זמן עליה גדולה, אך באים להורות לאדם, אמת כי ליל
 הסדר הוא זמן עליה גדולה, אך צריך לזכור תמיד, ולהיות מוכנים, שלא תמיד המצב
 כך. תמיד צריך להיות מוכן למלחמה והתגברות של היצר¹.

כתוב במגילת רות שרות אמרה לנעמי 'באשר תליני אלין ובאשר תמותי אמות
 ושם אקבר', וחז"ל אומרים שנעמי אמרה לה בזה שיש לנו בתי קברות לנסקלים
 ולנשרפים. וצ"ב רב, רות כעת בהתלהבות ותשוקה לבוא להיות יהודיה, וכי עתה
 הזמן לדבר איתה על שריפה וסקילה?

¹ וכן היה מראה לנו רבי נתן צ"ל מה שכתב הלשם שבו ואחלמה ז"ל בספר הדע"ה (חלק ב' פ"ג
 ע"א): "זה לימוד גדול להאדם, לקבל עליו דין שמים במה שנסבב עליו סיבות שונות כמה פעמים
 אשר עי"ז נופל ממדרגתו בהכרח, ויש לו נסיונות גדולים מכפיית הייצר, כי כל זה הוא מהעבודה
 המוטל על האדם, פעמים באופן זה ופעמים באופן זה, פעמים בצער ופעמים ברווח. ועל זה נאמר
 'ביום טובה היה בטוב' ור"ל לשמור את אותו העת כבבת עיניך, 'וביום רעה ראה' להתחזק עצמו בכל
 האפשרי". ע"כ.

אלא הוא הדבר, נעמי ידעה סוד זה, שחייבים להיות מוכנים למצב של ירידות, ואדרבא, דייקא אחר שיודעים שיש ירידות, אזי ממילא יודעים שגם אח"כ יש עליה, וממילא לא נשברים ממצב הירידה. פירוש זה שמעתי מהרב יצחק בזנסון.

וממילא אחר כל זה מובן הענין הנ"ל דליל הסדר, שהוא זמן תכלית העליה של כלל ישראל, אך באים ללמדינו, אמנם כעת הוא ליל הסדר, אך לא תמיד המצב כך ברמה זו, יהיה תשעה באב, ולא להבהל ולא להשבר מכך, זהו המהלך של איש הישראלי בתפקידו בעולם הזה.²

הזכירה שבכל מצב ה' אתו עמו ואצלו ואף פעם אינו מתרחק

מוהרנ"ת כתב בליקוטי הלכות (הלכות ברכות השחר הלכה ה' אות ז') על דברי חז"ל שאמרו מפני מה אבדה הארץ, על שלא ברכו בתורה תחילה. וידועים דברי הר"ן ורבינו יונה בזה שם. ומבאר מוהרנ"ת דברים נפלאים בזה.

מה הטעם באמת שהם לא ברכו בתורה תחילה, משום שהם היו אנשי אמת, הם ידעו שהמצב שלהם לא טוב, כמ"ש ביומא (ט' ע"ב) מה היה מצבם, וממילא הם אמרו בעצמם, איך נוכל לומר 'אשר בחר בנו', ה' כבר לא בוחר בהם מסתמא לפי

² הוספת העורך: כן כתב המגיד מקאז'ניץ ז"ל בעבודת ישראל ליום ב' דפסח וז"ל: כתוב אומר ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה, דהיינו שיש באדם מוחין דגדלות ושעות שיוכל לעבוד את בוראו בבהירות ובהתלהבות, ויש עתים וזמן שמסתלק ממנו המוחין ונשאר בקטנות. והכלל, שצריך האדם לזכור בשעת מוחין דגדלות, להכין עצמו ולעשות רושם בקרבו הגם שיסתלק ממנו ההתלהבות לא יפול לגמרי ח"ו, ויהיה מהמנצחים קרבא ויתחזק וישען בה' וכו'. וכן בכל הזמנים למשל בשבתות וימים טובים שאז זמן ההתלהבות בחשק נפלא לעבודתו יתברך שמו, צריך האדם להכין עצמו על ימי החול הבאים שיהיה מקושר גם כן בבוראו ית"ש. וכן ביום א' דפסח אמרו רז"ל הסימן א"ת ב"ש, א"ת א' דפסח הוא תשעה באב. ואם כן צריך האדם לקשר עצמו ביום א' דפסח היטיב בבוראו עד שאפילו בט' באב שהוא יום הירידה מכל המדרגות יהיה גם כן מקושר בעבודת השי"ת, וזה רומז ביום טובה היה בטוב, וגם אז ראה והביט על יום רעה, שיבא בירידת המוחין והכין עצמו עליו שלא תפול בו. ע"כ.

שפל מצבם. וזו ההתחלה של התדרדרות, כשהאדם חושב שה' עזב אותו, הוא מרגיש חופשי, מה שהוא רוצה יעשה.

ועל זה אבדה הארץ. ואדם לא יודע את הסוד – 'אם אסק שמים שם אתה ואציע שאול הנך', ה' איתו ועמו ואצלו, כמו שרבינו אומר 'כי מרחמם ינהגם' בחלק ב' תורה ז'³.

מבואר לפי דברי מוהרנ"ת, שזה מה שאנחנו צריכים לזכור את החורבן, היינו את הסיבות של החורבן, שהוא מה שהם חשבו שה' עזב אותם, והם לא ידעו את הסוד של דרי מטה - אציע שאול הנך, גם במצב הכי גרוע - את האהבה זה לא מפריע כלל.

וזה מה שצריך לזכור בליל הסדר, שיש עליות ויש ירידות ובכל מצב גם במצב ירידה ה' אתו עמו ואצלו, וממילא לא נשבר ולא נופל אלא ממשיך הלאה.

זהו הענין שאחז"ל שמישיח נולד בתשעה באב

איתא דבר נורא מרבי פנחס מקוריץ (מובא בבני יששכר בחודש אב), דאיתא בחז"ל שבתשעה באב נולד המשיח, ומקשה רבי פנחס מקוריץ, לכאורה לא מובן, כעת

³ וכך סיפר לנו רבי נתן זצ"ל: אחת מבנות המשפחה מורה בסמינר פעם אחת מתקשרת אלי ומספרת שיש בת אחת שמתחילה לסטות מהדרך. מה לעשות?

אמרתי לה שתגידי לבת הזו, שתדע שתמיד בכל מצב מה שהיא תעשה, שתדע שה' נמצא אתה עמה ואצלה. שאלה אותי המורה, אם כן אני נותנת לה גושפנקא לעשות מה שהיא רוצה? אמרתי לה, אני לא יודע, אני רק צינור של הרבי, זה מה שהרבי אומר.

זמן קצר אחרי זה מתקשרת אלי בת המשפחה ואומרת לי שהיא אמרה לה את זה ובזמן קצר היא התיצבה חזרה. מה התברר, בבית שלה היו מאיימים כל הזמן, עשית כך, יהיה לך גיהנם, איך את לא מפחדת, ישרפו אותך בגיהנם. וכו' וכו'. וכשהיא שמעה את הדברים של הרבי...

המצב הוא שצריך להוליך את ישראל לגלות, ודייקא בזמן זה צריך להוליד את המשיח?

ומבאר רבי פנחס מקוריץ דבר נורא, משל לאב שהיה מצב שהאב ראה שצריך לשלוח את הבן מהבית, אך הרי אבא זה אבא ואיך יעשה דבר כזה, אך המצב הכריח. בלילה לפני יום השילוחין הוא ניגש לתת לבן נשיקה אחרונה, והרחמים של אבא מתגברים והוא מרגיש שהוא לא יכול לשלוח אותו. אך כבר אתמול הוחלט שמוכרח לשלחו. מתחוללת בליבו מלחמה אדירה, עד שהוא מצא עצה - הוא כבר כעת מכין את הרכב לזמן שהבן יחזור.

זה כביכול היה ההנהגה של הקב"ה, בזמן הגלות הקב"ה לא היה מסוגל כביכול שזה המצב של חורבן, עד שהוא מכין כבר איך להחזיר אותם. 'אציעה שאול הנך'.

המסתכל בלקוטי מוהר"ן בעין אמת ישתוקק מאד להקב"ה וישוב אליו לגמרי
 אנחנו רוצים לדעת איך מקבלים את ההארות של כל הימים שעומדים לפנינו. צריכים לראות בהקדמה של הספר, כותב מוהרנ"ת: **וּבַה' בְּטַחְנוּ שֶׁפֶל מִי שְׂיִשִּׁים עֵינֵינוּ וְלִבּוֹ הֵיטֵב לְדַבְּרֵי קִדּוֹשׁ הַנְּאֻמְרִין בְּסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה יִתְלַהֵב לִבּוֹ וַיִּפְתָּחוּ עֵינָיו וַיִּכְסֹף וַיִּשְׁתַּוְּקֶק מְאֹד לְעִבּוֹדָתוֹ וַיִּתְבַּרֵךְ, עַד אֲשֶׁר יָשׁוּב אֶל ה' בְּאַמֶּת בְּכָל לִבּוֹ וְנִפְשׁוֹ וּמְאֹדוֹ. וְלֵב חֲזַק כְּצוֹר יִזִּי מִמְּקוֹמוֹ. אִם אֲבָן הוּא נִמּוּחַ אִם בְּרִזָּל הוּא מִתְּפוֹצֵץ. כְּאֲשֶׁר שָׁמְעֵנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ ז"ל שֶׁאָמַר שְׁמִי שְׂיִסְתַּפֵּל בְּסֵפֶר הַזֶּה בְּעֵין הָאֱמֶת בּוֹדְאֵי יְהוָה נִפְתָּחוּ אֲצֵלוֹ כָּל גִּידֵי קִשְׁיֹת לִבּוֹ וַיְהִי נַעֲשֶׂה בְּעַל תְּשׁוּבָה גְּמוּר. ע"כ.**

מוהרנ"ת מבטיח לנו שמי שיסתכל היטב בספר הזה, אז המצב יהיה כמו שנאמר בדבריו. ומי שלא מגיע לדרגה זו להרגיש כך בהסתכלותו בלקוטי מוהר"ן, אזי חדא מתרתי, או שהוא לא הסתכל בעין האמת, או שחסר לו את הכללים איך לקבל את ההארות.

ועתה נראה כללים איך מקבלים את האורות.

החפץ חיים בספר שמירת הלשון כשגומר למנות את העשין והארורים, כתב שם שהוא ליקט כמה דברים מדברי הראשונים שהדברים שלהם מאירים ומעוררים כמו לפידים, ומה הטעם, משום שהם היו מושלמים בנושא הזה של שמירת הלשון.

מלמדינו החפץ חיים שיש מושג של סגולה בספר, שאם המחבר של הספר היה מושלם במה שהוא כתב, יש סגולה בספר שהדברים הללו יעוררו ויאירו לו כמו לפידים.

בתחילה לפני כמה שנים חשבתי שגיליתי את הסוד הזה שזה גם בזמן הזה. ואחר כך ראיתי שרבי שמואל הורביץ ב'ימי שמואל' מספר בזמנו שהיה אחד שהיה מלמד ליקוטי מוהר"ן היה מתחיל לבכות והיה מוכרח להפסיק מידי פעם שהנשמה שלו לא תצא מרוב כיסופים שהוא מקבל.

בשביל לקלוט הארות רוחניות צריך שלא לעשות צל ע"י גשמיות

בתורה קע"ב רבינו מלמדינו כיצד מקבלים אורות. אומר רבינו בתורה קע"ב, "הָאָדָם כְּפִי גִשְׁמִיתוֹ וְכִפִּי מַעֲשָׂיו, כֵּן עוֹשֶׂה צֶל בְּעַצְמוֹ שְׂמוֹנֶע מִמֶּנּוּ אֹר וְשִׁפְע שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ, אֲבָל אִם הָאָדָם מְבַטֵּל עַצְמוֹ, וְאֵינוֹ כֹּלֵל מִזֶּה הָעוֹלָם, אֵיזִי אֵינוֹ עוֹשֶׂה צֶל, וּמִקְבָּל אֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ". כאן לכאורה רואים שזה לא פשוט לקבל אור.

"וְעֵיקָר אֹר הַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ הוּא הַכְּבוֹד". כאן ראשית כל מקבלים ידיעה יסודית ועיקרית מאד, 'עיקר אור ה' יתברך הוא הכבוד', מה זה עיקר אור ה', ידוע, ובלי להכנס לענינים עמוקים אלו, הוא יתברך ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, בא רבינו ואומר, מלא כל הארץ כבודו, על האור הזה שממלא כל עלמין, זה העיקר שאנחנו מדברים עליו עכשיו, על הממלא כל עלמין, עיקר האור.

ואגב אנו שומעים כאן יסוד שכבוד זה אור, אנו אומרים כל בוקר 'מליא כל ארעא זיו יקריה'. כשמברכים החדש אומרים 'חיים של עושר וכבוד', ולכאורה מפליא הרי קנאה תאוה וכבוד מוציאים את האדם מן העולם, ואיך מתפללים לקבל כבוד? צריך להתפלל להיפך שלא ירצו כבוד?

בא רבינו מלמדינו מה זה כבוד, אור. ומה זה שייך לכבוד, לאנרגיה אלוקית אנחנו קוראים 'אור'. בגנזי רמח"ל (עמוד רכ"ג) כותב הרמח"ל כבוד זה אור האלוקות, והעולם הזה זה כסא הכבוד. על כל פנים הקב"ה נתן לנו שנבין מה זה עונג רוחני אז הוא יצר כזה מושג של כבוד שמרגישים בזה טוב. כבוד זה אור. אנחנו מתפללים ומבקשים בברכת החודש 'כבוד' היינו אור רוחני.

אמר לי פעם ר' אליהו תחן משל נפלא, משל לג'ונגל מלא חיות טורפות, איך עוברים אותו, יש שני אפשרויות, או ללכת עם אקדח מלא כדורים, אריה מימין יורים בו, וכן הלאה יורה ויורה. ויש עוד שיטה, לוקחים מסוק ועוברים מלמעלה. אנחנו צריכים לעבוד על ההתעלות, שבזמן של ההתעלות הכל מתגמד, כל שהשטויות, כל העגבניות, הכל מתגמד.

האי אחר כך יש נפילות? רבינו לא משאיר לנו מקום פנוי, הוא מביא לנו את הסיפור עם היין הונגרי, טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה, אם טעמו פעם אזי הרשימו נשאר. לכן קודם כל רבינו מגלה לנו שכבוד הכוונה אור אלוקי.

אומר רבינו "עקר אור השם יתברך הוא הכבוד, כי כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו, כמו שפיתוב (ישעיה מ"ג) "לכבודי בראתיו", מה פירוש לכבודי, הלשם בתחילת הביאורים על העץ חיים כתב, שהכוונה לגילוי כבודו, ולפי מה שאנחנו אומרים עכשיו הכוונה לגלות את האור שלו.

הפחד יצחק כתב (חנוכה עמוד קמט) מה היו ענני 'הכבוד', זה עשה להם כבוד? ענני הכבוד הכוונה גילוי שכינה. והוא אותו יסוד מה שאנחנו מדברים. 'למען יזמרך כבוד' היינו, האור האלוקי שאני מרגיש בפנים זה מזמר אליך רבוננו של עולם. באחד ההקדמות של האבי עזרי מביא מהבעל המאור שאומר שכבוד זה נקרא הנשמה. אולי זה כוונתו גם כן, האור של הנשמה.

אומר רבינו "וְזֶה מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", הִינּוּ אִם הוּא "מְלֵא כָּל הָאָרֶץ", שְׂאִינּוּ כָּל מְזֶה הָעוֹלָם, אֲזִי מְקַבֵּל אוֹר הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא הַכְּבוֹד".

כפי כמה שימעט בקשר נפשי לעניני העולם כך יגיע לזה

ראינו מה שרבינו מביא את זה בתור ראייה למה שאמר מקודם, בשביל לקבל את האור צריך לבטל את הארציות. רבינו משתמש במילה 'ביטול', וזה מילים שמרתיעות את האדם, אך יש הרחבה של הענין בשיחות הר"ן אות קל"ו, שם מוהרנ"ת כתב שאיש אחד סיפר לו שרבינו הסביר את הענין יותר, וזה קצת מרגיע אותנו. שרבינו אמר שכל כמה שמנתק את עצמו יותר ממדה או מתאוה, אז ירגיש יותר את האור.

תאכל פלאפל, אבל עם הפה לא עם הנשמה

ראיתי פעם בספר תנא דבי אליהו עם פירוש רמתים צופים [ליקוט מספרי חסידות], מובא שם מרבינו מקאצק שלפעמים אדם יכול להתגשם מכוס של מים. הקאצקער מראה לנו את החכמה של ענין, שזה לא תלוי בכמות, אלא באיכות, איך שהוא אוכל. אפילו אם ישתה מים, אם זה עם כל הנשמה והתלהבות, הוא יכול להתגשם. סיפר לי פעם אדם שהיה בדרשה של התעוררות, ובדרך חזור הוא נסע עם חבר א' ואמר לו החבר שכיון שהם רעבים שיכנסו לאכול פלאפל בדרך, הם אכלו פלאפל - עם הנשמה, ולא רק עם הפה, וכל ההתלהבות שהיה לו מהדרשה עברה לו.

זה מה שרבינו מלמד אותנו, מי שרוצה לקבל אורות חייב לשמור על עצמו שלא יעשה צל, והצל אומר רבינו, זה הענין של הגשמיות. זוהי נקודת יסוד אחת שהאדם יוכל לקבל האורות רוחניות.

ביטול השכל שטות דקדושה

יש כאן עוד נקודה מסויימת של ביטול, בעל התניא בכמה מקומות מספריו כותב, יסוד זה, וכתב בים החכמה שהבעל שם טוב גילה למגיד והמגיד גילה לבעל התניא, 'אור ה' שוכן אצל מי שבטל אצלו'. וזהו אותו יסוד⁴.

וכאן יש יסוד כדלהלן, הרבי הרש"ב בקונטרס ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השיטין. מביא דברי הגמרא בכתובות (דף י"ז) ר' שמואל בר רב יצחק הוי מרקד אתלת, שהיה רוקד לפני הכלה עם ג' ענפים של הדס, אמר ר' זירא קמכסיף לן סבא, כך תלמיד חכם לפני הכלה רוקד עם הדסים?

ואומרת על זה הגמרא, כד נח נפשיה איפסיק עמודא דנורא בין ידיה לכולי עלמא, וגמירי שזה רק לחד או תרי בדרא. וכתבו תוס' שידעו שזה בגלל הריקודים, משום שהעמודא דנורא היה בצורה של הדס. אמר ר' זירא אהני ליה שטותא לסבא.

כותב הרש"ב שמבואר בזה מושג של 'שטות של קדושה', תניח את השכל בצד. היצה"ר מתחיל לבלבל אדם עם כל מיני רעיונות, הוא שוטה, שטות דקדושה.

בשיחות הר"ן אות ט"ו כתוב, הוא חֲכָמָה וּמְלָאכָה גְדוּלָה לְהִיּוֹת כְּמוֹ בְּהֵמָה. וְזֶה בְּחִינַת "כָּל אֲשֶׁר נָתַן ה' חֲכָמָה בְּהֵמָה", הִינּוּ שֶׁהוּא חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת עֲצָמוֹ בְּבֵהֵמָה, וְכֵמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (חֲלִין ה) עַל פְּסוּק "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'" אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם שְׁעָרוּמִים בְּדַעַת וּמְשִׁימִין עֲצָמוֹ בְּבֵהֵמָה. חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת אֵת עֲצָמוֹ בֵּהֵמָה. מְנִיחִים אֵת הַשֶּׁכֶל בְּצַד. יִשְׁנֵם כֵּאלֹו שֶׁהַכֹּל הֵם צְרִיכִים מִיד לְהַבִּין, הֵם פּוֹתְחִים לִיקוּ"מ וְאֵם לֹא מְבִינִים מִיד, סוּגְרִים אֵת הַסֵּפֶר. חוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל הֵם צְרִיכִים לְהַבִּין.

⁴ בתניא פרק ל"ה: ענין השראת השכינה הוא גלוי אלהותו יתברך ואור אין סוף ברוך הוא באיזה דבר, והיינו לומר שאותו דבר נכלל באור ה' ובטל לו במציאות לגמרי, שאז הוא שורה ומתגלה בו ה' אחד, אבל כל מה שלא בטל אליו במציאות לגמרי אין אור ה' שורה ומתגלה בו. ע"כ.

ובספרו לקוטי תורה שיר השירים (י"ג טור ב'): שאין אור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה אלא במי שבטל אליו במציאות לגמרי בבחינת אין ממש שלא יהיה תופס מקום כלל ויש ודבר. ע"כ.

הביטול הראשון צ"ל - מה אכפת לי, אומרים שזה ספר עם אורות, וממילא, אני כן מבין או לא מבין, תקרא, פעם ראשונה ופעם שניה.

מסופר שר' הלל מפאריטש שהיה תלמיד של הצמח צדק, הוא נסע אליו שלש עשרה פעמים עד שהוא זכה להרגיש את האור.

בצעירותי שהייתי בחור בישיבה, היה הרבי מלעלוב ר' משה מרדכי מלעלוב. שם היו נכנסים בשבת היו מרגישים שבת. אם נתחיל לחשוב עם השכל איך אני מרגיש ולמה אני מרגיש, אז אני לא יודע, אבל מניחים את השכל בצד מרגישים שם שבת.

זה מה שאנחנו רואים כאן, שצריך ביטול, הביטול הראשון הוא להניח את השכל בצד, לא הכל צריכים להבין. אומרים לך תקרא, הוא לא יכול לקרוא בלי להבין. לעשות שטות דקדושה, בהמה דקדושה, לקרוא ולגרוס. מי שמושלם יש סגולה בספר שלו. ומי שלא מרגיש הוא צריך להחליש את הגשמיות, לא לשנות מים עם כל הנשמה. החלק הראשון הוא להוריד את הלב מזה, רוצה לאכול שניצל - שיאכל שניצל, אבל לא עם כל הנשמה, עם החיך אבל לא עם כל הנשמה. ולבטל את השכל, לא להקשות כל דבר.

ראיתי פעם שיעור של ר' וועוול חשין לבעלי תשובה, המהלך שלו היה כך, אמר להם קצת ליקו"מ, למשל אם רצה לדבר אתם על ציצית היה קורא ליקו"מ על ציצית, בקושי מסביר מילה, ואח"כ מתחיל כל מיני סיפורים על הציצית וקצת הלכות וחז"ל. הייתי הולך הביתה הייתי מרגיש שאני רוצה להשתפר בכל השטחים, והייתי מתחיל לחשוב מה הוא חידש לי בעצם, כמעט הכל ידוע. ככה אירע כמה פעמים ולא הבנתי מה פשר הענין. אך זה הסוד, עצם הספר הקדוש הזה, כמו שמהרנ"ת כתב, בה' בטחנו אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ.

בגמרא כתוב שמשחרב בית המקדש בטל השמיר, שמיר היא תולעת קטנה שאם מניחים אותה על אבן האבן מתפוצצת. והרי כל דבר שקורה בעולם המעשה יש לזה

שורשים בעולמות הרוחניים. הגמ' בברכות אומרת שרבא לא היה גוזר תענית ביומא דעיבא, ביום שיש עננים, ומשום שכתוב 'סכות בענן לך מעבור תפילה', אטו עננים מפריעים לתפילה?

אלא היות וזה לא עת רצון, זה מתבטא בהשתלשלות בעולם המעשה במשהו דוגמתו.

פעם בזמן המקדש כשהיו רוצים לעורר בן אדם היו אומרים לו משהו קטן הוא היה מתעורר, ומשחרב בית המקדש, אזי בהשתלשלות בעולם המעשה בטל השמיר. כבר לא שייך שמיר כי אין כזה דבר היום שיתפוצץ אבן בדבר קל.

בגמרא ברכות דף כ' אמר ליה רב פפא לאביי, מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא, וכו' ואילו רב יהודה כי הוה שליף חד מסאניה אתי מטרא, ואנן קא מצערינן נפשין ומצוח קא צוחינן ולית דמשגח בן. ובגמרא בסהנדרין כתוב על זה, רחמנא ליבא בעי, הקב"ה רוצה לב.

זה מה שרבינו רוצה לתת לנו, רבינו היה גר בכמה מקומות ולמה החליט לקרוא לזה 'ברסלב', מובא בחיי מוהר"ן משום ש'ברסלב' זה אותיות 'לב בסר', רבינו רוצה לתת לנו לב בשר.

רבינו הכניס לנו בספר הנורא הזה ליקוטי מוהר"ן את הכח הסגולי הזה, שמי שישים לבו ועיניו בעין האמת אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ.

שיחה ב'

לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה', הַתְּגָלוֹת נִפְלְאוּ מִסּוּד גְּדֻלַּת הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי ז"ל.

איסור 'כל פסוק דלא פסקיה משה'

בגמרא תענית (כ"ז ע"ב) איתא, כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה, שהדין הוא שלא אומרים חצי פסוק, ויש נידון ודעות בזה האם זה דין דוקא בפסוקים של התורה, או גם בנביאים וכתובים. בפסקי תשובות ח"א עמ' תמ"ב מביא בזה עשרה אופנים שיש היתר להגיד חצי פסוק, א' הנידונים הוא, דלפי דעת המאירי בכתובים אין את האיסור הזה, אך בתוס' בסוכה מבואר שגם בכתובים יש איסור לומר חצי פסוק. ובסוף מסיים שם שההלכה הזו מאד רופפת לידע בדיוק הכללים בזה, והלך אחרי המנהג.

ובאורחות רבינו הקהילות יעקב (ח"א עמ' ע"ב) מביא שר' אברהם הורביץ שאל את הסטייפלער שאומרים 'וזאת התורה' בהגבהה של הס"ת, וזה חצי פסוק, וענה לו הקה"י לפעמים אומרים חצי פסוק. סתם ולא פירש.

ישנם הרבה תורות בליקוטי מוהר"ן שמתחילים בחצי פסוק, אך כתוב שם וכו', ואולי מוהרנ"ת התכוין שנאמר לבד את ההמשך, אך זה נראה שכאן כתב חצי פסוק 'לכו חזו מפעלות ה'', ולא ממשיך ולא כתב וכו', משמע שזה מספיק, ויש לעיין בזה האם אפשר ללמוד מזה שלפי מוהרנ"ת בכתובים אין האיסור זה לומר חצי פסוק.

ויתכן יישוב אחר כאן, שאם אומרים את הפסוק רק בתור צחות הלשון, כמו שכשנפטר גדול אומרים 'כל בני ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'', לא מתכוונים לפסוק דוקא, אלא זה ביטוי, ושמה י"ל גם כאן שמתכוין מוהרנ"ת לומר רק תראו איזו התגלות נפלאה.

אך הפשטות כאן היא לא כך, היות וכל הקטע בא להראות שמות של אנשים שמרומזים בתורה, א"כ מסתבר יותר שהכוונה כאן לכל הפסוק שממשיך 'אשר שם שמות בארץ'. ויש לעיין אם אפשר ללמוד מכאן הלכה.

אימתי אומרים 'אל תקרי' לשנות מהכתוב הפסוק

איתא בגמרא על המשך הפסוק בזה 'אשר שם שמות בארץ' 'אל תיקרי שמות אלא שמות', הרשב"א ביבמות דף פ"ז כתב כלל בשם הרב אב בי"ד מתי אומרים אל תקרי, רק כשיש הכרח ורמז בפסוק, אך זולת זה לא משנים מפשט הפסוק.

למשל אנו אומרים כל יום 'אל תקרי בניך אלא בונייך', איזה רמז יש כאן לשנות מ'בניך' ל'בונייך', הגר"א בסוף ברכות מבאר בזה, משום שלכאן יש כפילות, וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך', למה צריך לחזור על המילה 'בניך' שוב, יש כאן כפילות, וזה מראה שיש כאן רמז, ולכן אומרים אל תקרי בניך אלא בונייך.

וכן כגון בפסחים דף קי"ז, על הפסוק 'כלו תפילות דוד בן ישי', אל תקרי 'כלו' אלא 'כל אלו', מבאר מהרש"א שם במקום, פשוט, משום שזה באמצע תהילים ועדיין לא כלו, ובהכרח לשנות מפשט הכתוב. וא"כ יש לעיין איזה רמז יש בפסוק כאן 'אשר שם שמות בארץ' שדרשו חז"ל אל תקרי שמות אלא שמות.

הכתוב כאן אומר 'לכו חזו', 'חזו' הרי הוא לשון ארמית, ומדוע כאן משתמש הכתוב בלשון ארמית, שאלה זו מקשה הזוה"ק פרשת נח (עמ' ח' במתוק מדבש מהדורא מנוקדת). ומבאר הזוה"ק שכאן כתוב 'חזו' לשון נבואה, איזו נבואה יש כאן, מבאר הזוה"ק שהקב"ה נותן בפה של כל אדם כשהוא בא לקרוא שם לבנו, שיקרא לו על פי המהות שלו, על פי התוכן הרוחני שלו. ונמצא כי 'חזו' הוא לשון נבואה, וא"כ ממילא מיושב שיש כאן רמז בפסוק, כמ"ש הזוה"ק שקשה מה טעם משתמש הכתוב בלשון ארמית באמצע, אלא בא ללמדנו שיש ענין של נבואה. רמז לענין של שמות של אנשים.

כל אות מסמלת כח רוחני מסויים

כל אות היא כח רוחני מסויים, הרמח"ל בשערי רמח"ל (עמ' שא) כתב, וכן כבר נמצא בספר התמונה כמובא בטל אורות פרק ט"ז אות א', שגם הצורה של האות מורה איזה כח זה, אם הקוים שמאל זה מורה שהיא שייכת לצד שמאל, ואם הולכים לימין מורה שזה שייך לסטרא דימינא, היינו לחסד.

ומוסיף הרמח"ל שמה שאנחנו כותבים בס"ת את האותיות, זה לא רק משמעות לאות עצמה, לדיו, אלא גם לקלף, שזה אש שחורה ע"ג אש לבנה. ומה פי' המושג הזה יעויין שם. וכן רבינו להלן בסימן קצ"ב בסוף התורה מבאר ג"כ בזה, ולא נפק"מ כעת אלא רק ידיעת המושג הזה שהאותיות מסמלות כוחות רוחניים מסויים.

ועל פי זה נבין דברי הביאור הלכה סימן תר"צ, שמביא את דברי הריטב"א שאם כותבים מגילה בלשה"ק יש דין שיהיה מוקפת גויל, אך אם כותבים בלשון לע"ז לא איכפת לן שלא מוקף גויל. וצ"ב, אם היה דין של היקף גויל רק בשביל שיהיה הפסק ברור בין אות לאות, מאי נפק"מ אם זה כתוב בלע"ז או לשה"ק. אך לפי איך שלמדנו ברמח"ל שענין היקף גויל הוא אש שחורה ע"ג אש לבנה, אתי שפיר, שכל המושג הזה קיים רק בלשון הקודש, אך אם זה לא בלשון הקודש אין שייך את הכלל של אש שחורה ע"ג אש לבנה. יש עוד נידון אם המילים של לשונות אחרות מסמלות בכלל משהו. ומובן דברי הריטב"א. וזה מה שנתבאר שכל אות מסמלת כח רוחני מסוים.

וזה מה שאנו רואים שיש כאן נבואה, לכו חזו, נבואה שאבא קורא שם לילדים שלו, דהרי מנין הוא יודע שהבן שלו שייך להאותיות האלו דווקא, אלא שהקב"ה נותן לו בדעתו מחשבה איזה שם לקרוא לילד לפי התכונות שיש לילד הזה.

[בספר תשובות והנהגות חלק ג' עמ' שכ"ח, כתב על מה שיש מקפידים לא לומר את השם לפני הברית, מה טעם, כתב שם שזה משום הענין הזה שהקב"ה נותן מחשבה להורים איזה שם לקרוא לילד, ואם יגלו את השם לפני נתינתו אזי יבוא לידי כך שאחרים ימליצו על שם אחר לקרוא לו, וזה לא לא ראוי מאחר שענין זה הוא מן השמים וכנ"ל. זה הענין של אותיות שכל אות הוא רוח רוחני].

בספר מראה יחזקאל כתב, כל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, המדרש מספר שהקב"ה שיבח את אדה"ר לפני המלאכים שהוא יודע לקרוא שמות, ומה הגדלות לקרוא שמות, אלא זה לא סתם שהוא המציא שמות, הוא קרא לו פיל כי הוא ראה שיש כח רוחני של אותיות שלו. וזה הענין שאנו אומרים כאן, 'לכו חזו' שיש כאן איזה ענין של נבואה מסויימת.

אם הגירסא מפעלות 'הויה' או 'אלקים'

אצלינו בתהילים כתוב מפעלות 'הויה', אך בזה"ק פרשת בראשית (עמ' ת"ש במתוק מדבש מהדורה מנוקדת), גורס לכו חזו מפעלות 'אלקים', לא הויה אלא אלקים, והמתוק מדבש מציין כבר בזה, [ומציין שגם יש סתירה בזה בזה"ק עצמו] ומבאר שם מה הטעם שהזה"ק מעדיף את הגירסא אלקים, משום שהרי כתיב שמות, שזה דין, ולכן צריך להיות אלקים ולא הויה שזה שם רחמים.

ולפי זה יש הסבר להרשב"א, שהיה כאן ראייה לגמרא שאנו כן גורסים שם הויה, וקשה למה הויה שזה רחמים, ולכן אומרים אל תקרי שמות אלא שמות, כי אם כמו הכתיב שמות, היה צריך להיות כתוב אלקים והבבלי גורס הויה, וזה הראיה ל'אל תקרי'.

רבי שמעון בן יוחאי הבטיח שלא תשתפח תורה מישראל על ידו. פמובא בדברי רבותינו זכרונם לברכה (שבת קלח ע"ב) 'כְּשֶׁנִּכְנְסוּ רְבוּתֵינוּ לַפָּרֶם בְּיַבְנֶה אָמְרוּ עֲתִידָה תוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּפַּח מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שְׁלֵא תִשְׁתַּפַּח. שְׁנֵאמַר "כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ". וְאֵלּוּ שֶׁחֲלָקוּ שֵׁם בַּגְמָרָא, פִּירֵשׁ הַמַּהֲרֵש"א שֵׁם (חִידוּשֵׁי אַגְדוֹת) בְּזֶה, שֶׁסָּבְרוּ שֶׁמָּה שֶׁנֶּאמַר כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ זֶה קָאִי רַק עַל הַשִּׁירָה הַכְּתוּבָה שֵׁם בַּפְּסוּקִים.

וּכְמַבְאָר בְּזֵהר (נְשֵׂא קַכְד ע"ב) 'בְּהַאי חֲבוּרָא דְאִיהוּ סִפְרֵי הַזֵּהר יִפְקוּן בְּה מִן גְּלוּתָא'. בְּשִׁיחֹת הַר"ן אוֹת ק"ח אֵיטָא שְׁלִימוּד הַזֵּהר עוֹשֶׂה חֶשֶׁק לְכָל הַלִּימוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְכֵן מוּבָא בְּשֵׁם הַחִיד"א וְעוֹד אַחֲרוֹנִים, שֶׁאֵפִילוּ שֶׁלֹּא מִבִּינֵים אֵלּא עֲצָם

הדבר שגורסים את זה זה מעורר מאד. וממילא משום זה לא תשכח מפי זרעו, כי על ידי זה יש חשק לעסק התורה ויעסקו על ידי זה בתורה ולא תשכח.

ועתה בוא וראה והבן. נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה. כי על פן סמך רבי שמעון בן יוחאי עצמו על זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו. כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרמז ונסתר סוד הזה, שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא רבי שמעון בן יוחאי. על ידו לא תשתכח התורה מישראל. כי סופי תבות של זה הפסוק כ"י ל"א תשכ"ח מפי זרעו הם אותיות 'יוחאי', וזה שמרמז ומגלה הפסוק, כי לא תשכח מפי זרעו, מפי זרעו דיקא הינו מפי זרעו של זה בעצמו שהוא מרמז ונסתר בזה הפסוק. שהוא התנא יוחאי בחלק ב' תורה ס' מובא שהתנא יוחאי הוא היה אדם גדול מאד. כי על ידי זרעו של יוחאי שמרמז בזה הפסוק בסופי תבות כנ"ל, שהוא רבי שמעון בן יוחאי, על ידו לא תשכח התורה. כי בזה דא נפקון מן גלותא כנ"ל.

'לכו חזו' נאמר בנסיעת רבינו מברסלב לאומן, והשתלשלות

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים, ודע ששוד רבי שמעון בעצמו. הוא מרמז בפסוק אחר. כי דע כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת (דניאל ד) ע"ר ו'קדיש מין ש'מיא נ'חית, ראשי תבות שמעון וכו'.

את התורה הזאת אמר רבינו בדרך מברסלב לאומן, בשבת קודש ב' דר"ח אייר תק"ע שאז נשרפו הרבה בתים בברסלב, כולל הבית של רבינו, ואז פניו של רבינו שלו נעשו אדומות ואמר 'שוין, שוין', הוא הבין שמשמים כבר רוצים ומכוונים אותו לאומן.

וביום ראשון הגיע יהודי בשם ר' מאיר מהעיר טעפליק שהיה מסתובב באומן, והביא מכתב מאומן שמוכן לרבינו כבר בית באומן ומחכים לו שם. הבית שהיה שם היה של א' שקראו לו נחמן נתן, שהיה משכיל אפיקורס ומת בשנה קודמת, והבית

פנוי ומחכים שרבינו יבוא. ביום שלישי רבינו יצא לדרך ועשה חניה בעיר לדיזין 27 קילומטר מברסלב, וכשיצא מלדיזין אז אומר רבינו את התורה הזאת.

והקושי כאן מובן, זו תורה שאמר אותה בסוף, ומדוע מוהרנ"ת העמיד אותה בהתחלה, וגם לא מנה אותה במנין סימני התורות בספר.

מוכרח להיות שיש כאן איזה שהוא מסר שיגלה לנו את ההתייחסות שאנחנו צריכים להתייחס לכל הספר ליקוטי מוהר"ן. כן מבארים בשפת הנחל וכן הגרי"מ שכטר. והגרי"מ כתב במקום א' שמוהרנ"ת כתב את זה כאן לרמז לנו שהיה כבר מצב שהיה סכנה שתשתכח תורה משיראל ואז הגיע רשב"י והציל אותנו על ידי חיבור הזוהר.

ובסוף הקטע כאן, לא מדפיסים את זה, אומרים מפני המחלוקת, רבינו אמר 'ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה', והתכוין על עצמו. מה כאן המסר?

'ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה' דוגמא כמה נצרך בדורינו

מרשב"י עד היום הירידה של הדורות היא כל כך גדולה, שעכשיו בדורות אלו אנו צריכים את ההכוונה והדעת של רבינו.

אספר לכם מעשה שהיה כעת לאחרונה לפני פסח, בא אלי אברך, ושואל עצה מה יעשה, אצלו בבדיקת חמץ כל הבית על עצבים, משום שהוא מתמיר בבדיקה איזה חומרא ומשום זה לוקח לו שעות, וכל הבית על עצבים. ונפשו לשאול הגיע מה לעשות.

וכמה זמן לפני זה אותו אברך בא ושאל, כשהוא נמצא בבית מידי פעם הוא ניגש למקרר לטעום משהו, האם זה דבר שצריך טיפול או לא.

הנה נראה איך שרבינו מציל אותנו, האברך הזה לא למד תורה קע"ב שבשביל לקבל אורות חייבים להתרחק קצת מהגשמיות, לאט לאט כמה שיכולים [ונתבאר בשיעור הקודם]. והאברך הזה לא למד בחלק ב' תורה מ"ד בסוף, שרבינו אומר שאלו שמחמירים אין להם חיים, החיים שלהם לא חיים, כל היום רק עם עצבים. אנחנו כבר רואים באופן ישיר את הענין הזה איך שרבינו מציל את הדור שלנו.

למה באמת אנשים מחמירים? משום שנדמה להם שאם עושים מה שכתוב בלי חומרא של פוסק שלא מוזכר, נדמה להם שהם לא עשו שום דבר. וכן ענין תורה רפ"ב, אזמרה, נקודות טובות, אמר לי אברך א' שהוא הרגיש על עצמו שהוא הכי לא טוב בכל העולם, והלך ליועצים ורבנים ולא עזר כלום. עד שהגיע לא' חסיד צאנו שלוקח 400 ש"ח לשעה, אך הוא הציל אותו. הוא שאל את האברך הזה, תגיד לי עשית היום איזה דבר טוב? האברך חושב ועונה, לא. הוא אומר לו, אמרת מודה אני, ברכות השחר? מרוב שרגילים לא מעריכים את הדברים האלו.

'החודש הזה לכם', רש"י מבאר שמשה רבינו התקשה במולד הלבנה, בחידושי מרן רי"ז על התורה שואל מה יש להתקשות בזה, והוא מאריך בזה, וידוע שהחזו"א אמר שיכול להיות שמשה רבינו התקשה להבין את הפשט של הבריסקר רב.

וי"ל על פי דברי רבינו, מה הוא התקשה, למה להתחיל את החודש כשהלבנה בקושי רואים אותה, תתחיל את החודש כשהיא כבר איזה שהוא משהו. ענה לו הקב"ה, כזה, את הקטן הזה תחשיב וזה יגדל. זו נקודה אחת.

צירופי האותיות הם כפי כיסופיו של האדם

עוד נקודה, כשהיה רבינו בנסיעה הנ"ל בערך 20 קילומטר מברסלב, רבי מאיר מטעפליק זה שבישר שהדירה פנויה, פגש אותו בדרך ועלה לעגלה של רבינו, ועוד פעם אמר לרבינו, הבית של נחמן נתן פנוי. רבינו מאד התלהב והוא אמר שהוא כבר חשב על זה בתיחלה, תראו, השם שלו ושל מוהרנ"ת שהיה אתו בעגלה ובדיוק נוסעים לבית של נחמן נתן, ומי מפרסם להם את זה, רבי מאיר, שהגמרא אומרת שרבי מאיר היה מדייק בשמות, איזו השגחה פרטית. והוסיף מי יודע מה הסיבה שצריך לנסוע לכזה בית מגונה שאף פעם לא עשו שם קידוש. וכשהם יצאו מלדיזין אז אמר את התורה הזו.

ג' שבועות אחרי זה, בערב שבת פרשת בחקותי אמר רבינו למוהרנ"ת שהוא חזר בתשובה על מה שהוא דיבר, על הדיבורים הללו הוא חזר על זה בתשובה. ולא מובן

על מה צריך לחזור בתשובה. ובספר פעולת צדיק שם בסוגריים (מסתמא זה מר' לוי יצחק) מובא, שזה על מה שהוא הוסיף שהבית מגונה.

אך יש להוסיף על זה, דלפי דבריו לא מובן מה מוהרנ"ת התפלא. אם מצד שאמר בית מגונה אז מה הוא תמה. ויש להוסיף, ורבינו נתן רשות להוסיף.

(אמר לי מו"ר בעל ים החכמה, כל פירוש שמועיל לעבודת ה' אפשר לומר אותו. תוספות בבא מציעא דף קי"ג כתבו שאין צריך צריך טעם על המצוות. אך הרמב"ם בהלכות מעילה סוף פרק ח' כתב שראוי לאדם להתבונן בטעמים של המצוות. בגמרא סהנדרין כ"א ע"ב אמר רבי יצחק מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם. ולפי תוס' לכאורה לא מובן, לא נתגלו משום שלא צריך טעמים. עכ"פ לפי הרמב"ם שיש ענין לחפש איזה טעמים אני יכול לכיין שהתורה התכוונה לזה. באילת השחר להרב שטיינמן שליט"א בבא קמא דף ל"ח כתב כלל, שכל דבר שאתה מרגיש שהטעם הזה יעורר אותך אתה יכול לומר שזה הטעם).

מתחילה רבינו התפעל מכל הענין שבדיוק אותם שמות, ואחרי ג' שבועות חזר בתשובה. מהו הענין בזה.

החסיד הראשון של רבינו, ר' שמעון, היה מעשה שהתגלגל למקום רחוק ואח"כ חזר, ורבינו אמר לו 'שמעון' הם אותיות 'עון מש', שאין לו עונות. ורבינו הוסיף, אל תחשבו שכל א' שקוראים לו שמעון זה כך. מה הפשט.

בתורה ל"א אות ט' אומר רבינו יסוד, צירופן וזיווגן של האותיות זה על ידי כיסופין. הנקודות מחבר את אותיות, בלי נקודות לא תדע איך לחבר. וזה נקודות הכסף, הכיסופין מחבר את האותיות. רבינו מדבר שם לגבי כניסת שבת, מי זוכה לנשמה יתירה, מי שיש לו כלי, על ידי כיסופין, הוא רוצה את השבת, רוצה חזק להרגיש שבת. הכיסופין זה הכלי. כל אדם מורכב מאותיות, אבל מה מחבר, הכיסופין.

למשל המקור של רבינו מהזוה"ק בראשית, נח מצא חן בעיני ה', האור החיים מבאר שם שיש מצוות שאם עושים אותם זה גורם נשיאת חן ואנחנו לא יודעים את המצוות האלה. אך בזוהר הקדוש כתוב, ונח זה אותיות נ"ח, על ידי מעשים טובים שלו הצטרף לח"ן. על ידי הכיסופין של האדם זה מצרף את האותיות הרוחניות שלו שייחשבו לכלי לקבל את האורות.

בספר יצירה פרק ב' כתוב, אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למעלה מנגע. הרב פינקוס ז"ל אומר שזה מה שבא ללמדינו. הם אותם אותיות ענ"ג, יכול להיות עונג ויכול להיות נגע, במה זה תלוי, באדם, אם יהיה לו כיסופין דקדושה זה יהיה ענג, ואם ח"ו אחרת.

ימי העומר להגביר ולחזק כיסופין דקדושה

ימים אלו של ימי הספירה מבאר מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (יו"ד חלק א' עמוד קמ"ז), הם ימים להגביר את הכיסופין דקדושה, מחכים למתן תורה.

ב'יהי רצון' אחרי הספירה אנו אומרים אתה צויתנו וכו', איך הספירה מטהר, משום שהוא סופר עם התעוררות של קדושה, עם רצון, עם כיסופין דקדושה, זה מטהר את האדם.

זה הבסיס בשיטת החסידות, אדם אומר אני רוצה להתקדם, במה, בכיסופין דקדושה, להרגיש קירבת ה'. זה לא בא ביום אחד כמובן. יש ספר 'יושר דבר אמת' ששם כתוב יסודות החסידות. שם מביא מהמגיד ממעזריטש, טוב ה' לכל, לכל הדברים, לצאת ממדות רעות מתאוות רעות. להרגיש שאנחנו מחוברים. לחיות עם זה.

בשיחות הר"ן אות נ"א איתא, שעיקר העבודה צריכה להיות רצונות וכיסופין להתקרב עליו יתברך, ובתוך כך לומדים ועושים מצוות ומתפללים, אך זה הרקע של היום, הכיסופין. בפרט מוהרנ"ת כתב שימים אלו של ספירת העומר הם ימים לחזק רצונות הקדושה.

בחלק אורח חיים (חלק ג' עמוד קס"ג הלכות פסח הלכה ט') שם מוסיף מוהרנ"ת, הרי עומר זה קרבן עומר, ובסוטה זה גם עומר, וזה בודק אותה, ומביא שם שברעיא מהימנא כתוב שזה בדיקו דאשת חיל, בדיקה של עם ישראל, וכתב שם מוהרנ"ת שבימים האלו עוברים על האדם כל מיני נסיונות וצריך ליזהר לא ליפול לא לאבד את הכיסופין.⁵

יש להוסיף מה שרבינו אומר בתורה קפ"ב שאם אדם ישיב לב יראה שהדיבורים של כל יום של האנשים זה לפי הספירה של היום הזה. למשל חסד שתבפארת, צריך לדעת בדיוק מהו הכוונה של ההנהגה הזו. השל"ה אומר ששבועות הוא דין על התורה, עושים חשבון, היה לו יום קשה, הוא גם רצה ללמוד אז, או שכבר רצה לישון. בודקים את הכיסופין של הספירה איך היה. כדאי לראות בדברי מוהרנ"ת שם, אלו ימים שעוברים על האדם כל מיני נסיונות וצריך ליזהר לא ליפול.

אי אפשר לא ליפול בלי רבינו

אך איך אפשר לא ליפול, רבינו לא נותן לנו ליפול, הוא אומר אין שום יאוש בעולם כלל. אני לא יודע איך אדם יכול להחזיק, אחד שיגיד לכם שהא מסתדר בלי רבינו, אני לא יודע. אחד שלא מנסה לעקור שום מדה ותאווה, אולי יכול להסתדר. אך

⁵ ובמכתב כתב לי מו"ר רבי נתן זצ"ל כך: עבודת הספירה – כיסופין למתן תורה. וכתב מוהרנ"ת (פסח הל' ט כ- כא) ימי הספירה בדיקו דאשת חיל היינו שבכל מצב והנהגה אין נופלים מהכיסופין. ועל גזילה הלכה ה' כב, התעוררות והתלהבות במעשה הספירה ביטוי לכיסופין. וע"ש בהל' פסח. ובכל ימי הספירה עובר על כל א' וא' מה שעובר, כי הספירות המזכרות הם צורות הנהגה עם האדם. ופשוט שהמונהג בהארת פנים או להיפך, מתבטא באדם בהנהגתו ודיבורו. וכן בכל ספירה וספירה הוא הנהגה דילה.

ודאמרינן בזכות הספירה בהשתוקקות למתן תורה וגם בהנהגה דיום זה יתוקן מה שפגמתי וכו' מתפרש על כל פנים גם על מה שפגם, שכשהונהג במשך השנה בספירה זו נפל מעבודתו וכיסופיו. ימים לא קלים, והם שרשי השנה, צריך כוחות. זכרון האורות המושפעים בחג העצרת, מיקל. ואני תפילה. ע"כ.

כאשר רק מנסים לעקור משהו, איזה התרסקויות, איזה נפילות, עשר פעמים? מאה? לא נאמר כמה.

איך אפשר להחזיק בלי שרבינו צועק לנו מרחוק אין שום ייאוש בעולם כלל. תתחיל היום מחדש, אל תחשוב מה היה קודם, מה היה לפני רגע. ורבינו שומר עלינו ג"כ שבאמת נותן לנו את הכח מי שרק מאמין ברבי ומתקשר לרבי⁶. זהו מה שאנו אומרים שהכיסופין יוצר את האותיות.

ומעתה מובן מה שנאמר לעיל, שרבינו אמר שלא כל 'שמעון' זה 'עון מש', מה טעם, משום שזה תלוי בכיסופין, יש לו אותיות 'שמעון', אך מה הוא יעשה אתם, זה תלוי בו.

באדרא זוטא איתא שרשב"י אמר, כל ימי בחד קטירא אתקטרנא, אני לדודי ועלי תשוקתו. הכיסופין של רשב"י, לא כל אחד שקוראין לו שמעון יהיה ע"יר ו'קדיש מ'ן ש'מיא נ'חית.

אמר לי אחד שמנסה לקרב אנשים, למה הוא לא עושה זאת בצורה כזו על ידי שמוכיחים שדברים כתובים כבר באותיות התורה, משום שיאמרו לו שהכל כבר כתוב בתורה ואיך אפשר לשנות דברים.

אך לפי היסוד שאמרנו, לא כתוב כלום, כתוב רק אותיות, מה יצא מהאותיות האלה זה תליא איך שהוא יחבר אותם, עם כיסופין דקדושה או לא.

⁶ הערת העורך: ראה בשער הגלגולים הקדמה ל"ח שכתב רבי חיים ויטאל: אמר לי מורי [האריז"ל] ז"ל, כי כל זה שאני עתיד להשיג הוא **מחמת חשקי בו**, ושנשמתו היא מסייעתני מאד, **ושאתדבק עמו תמיד במחשבתי ויועיל לי מאד**. ע"כ. וראה לר' יצחק אייזיק חבר בספר בית עולמים (עמ' קמ"ד), שאמר רשב"י לחבריא: 'אמר להם שיתקשרו עצמם בשורשם בנשמת רשב"י עצמו'. ע"כ. ועוד כהנה וכהנה בספרי המקובלים ז"ל. ורבי נתן זצ"ל היה חוזר על זה טובא על ענין זה והיה דוגמא חיה לענין זה לדביקות וללא הפרדות מהצדיקים לרגע.

וממילא מובן כל השלבים הללו בכל הנסיעה מברסלב לאומן, בתחילה רבינו אמר שבדיוק נוסעים לבית של נחמן נתן, ואחר כך רבינו גילה את התורה הזו, ומה רואים בתורה הזאת, עיר וקדיש מן שמיא נחית, זה לא כולם, זה תלוי בכיסופין שלו, זה לא אותו שמות, עם הכיסופין של רבינו זה בכלל לא אותו דבר. ובדרגה שלו היו צריכים לחזור עליהם בתשובה.

המשגיח ר' יחזקאל ז"ל אמר פעם שיחה לפני פורים, והוא אמר, המן ואחשורוש שניהם ימח שמם. והמשיך את השיחה ופתאום הוא אמר, אחשורוש אני לא בטוח שאפשר לומר עליו ימח שמו.

ומתאים היטיב כל השלבים שהיו בסיפור הנ"ל. בדרגה של רבינו חזר בתשובה. ומובן מה הענין בזה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה ג'

ענינים שתוכנם הפנימי אחד, א' מעורר את השני, וזה יסוד גדול בלימוד ליקו"מ כשנכנסים ללמוד את הספר הנורא הזה, נראה כמה כללים להראות את המבנה של הרבה תורות כאן בספר.

איתא בפרקי אבות פרק ו', האומר דבר בשם אמרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. מבאר המהר"ל שם על המקום ומביאו בפחד יצחק (פורים ענין כ"ד), שלכאורה צריך ביאור מה פירוש בזה, משום שאמרה בשם מרדכי מביא גאולה לעולם? חייב להיות שיש פנימיות בדברים. מה מונח בזה שאמרה בשם מרדכי, חז"ל ראו שזה הנקודה שגורמת גאולה לעולם.

מבאר מהר"ל, שאומרים דבר בשם מישהו, הדיבורים מתפזרים בעולם ולא יודעים ממי זה מגיע, וכשבא אדם ואומר זה של ראובן, מה שהוא אמר עכשיו, זה פעולת קישור הענף לשורשו. הדיבורים שלו היו ענף ממנו והיו מנותקים, לא ידעו מי אמר אותם, וכשהוא אמר מי אמר אותם הוא קישר את הענף לשורש. וזה ענין של הגאולה, עם ישראל מנותק משורשו והגאולה להחזיר את הענף לשורשו.

מבואר כאן במהר"ל יסוד, שני נושאים שהתוכן הפנימי שלהם הוא אותו תוכן, האחד מפעיל את השני. וכאן הוא עשה פעולה של החזרת הפעולה לשורש, זה מעורר באופן כללי את המושג של החזרת הענף לשורש.

וזה אחד הדברים שבנוי הספר הזה, שמקשר דברים, לפעמים לא מבינים מה השייכות, ומה זה 'בחינות', הפי' הוא, התוכן הפנימי של ב' הנושאים הללו הוא אותו תוכן, ממילא א' מעורר את השני. זה נקודה בסיסית א' להבין את הספר הנורא הזה.

רבינו מראה בספר איך דבר הנראה קל ביותר, פועל בעולמות מאד

עוד נקודה ללימוד הספר, מי שמתקרב ללימוד הספר יכול להיות שמפריע לו שרבינו עושה עסק מדברים קטנים. למשל תורה ח' רבינו מדבר מאנחה של יהודי, תורה שלימה מה זה פועל החשיבות של זה. אנחה פועל כל כך הרבה? גם זה אנו רואים כאן. האומר דבר בשם אומרו מה הוא עשה? מביא גאולה לעולם. דבר קטן גורם.

אך כבר מבואר בזוהר הקדוש פרשת פנחס (עמוד תי"ד במתוק מדבש מהדורה מנוקדת), דהזוהר הקדוש מקשה שאנו רואים בקרבנות תור או בן יונה, שואל הזוהר כשאדם הביא חד יונה או תור זה עושה את כל התיקונים של הקרבנות? ומיישב הזוהר "ק' ב' תירוצים, א', כמו שאתה רואה שמדליקים נר קטן באולם גדול זה משפיע כבר על כל המקום. תירוץ שני, כמו שעץ קטן מדליק עץ גדול, כן זה אותו דבר.

כמו כשמפעיל גלגל שינים קטן זה מפעיל עוד גלגל, כל א' מפעיל את המערכת שקשורה לו, וזה מפעיל דבר גדול. אותו יישוב יש לנו על כל הדברים האלו, שאנחנו רואים דבר קטן נראה לנו אבל באמת זה פועל דברים גדולים מאד.

ויעוין לשם שבו ואחלמה (ספר הדע"ה חלק ב' עמוד 32) שכל מעשה קטן מרגיש את כל המציאות מריש דרגין עד סוף דרגין.

[והיום זה כבר לא קשה לאדם להבין, עושים לחיצה ואפילו נגיעה קלה בפלאפון, והאדם שאני מדבר אתו נמצא במקום אחד בעולם, והלחיצה הזו עשה לכל כדור הארץ. רואים שפעולה קטנה יש לה השפעה חזקה מאד. זה דבר שצריך לזכור אותו תמיד].

עוד ענין צריך לדעת בזה, כמו שנאמר קודם, כמו שמערכת מסויימת מפעילה מערכת מסויימת, כן כאן צריך לראות בספר הזה את המושג הזה, כל פעולה רגשית שגורמת תוצאה, למשל אדם שמח הוא רוקד, כן גם להיפך, שאדם שירקוד הוא

ישמח, זה מבואר בספר החינוך שאחרי הפעולות נמשכים הלבבות. זה מהלך שרואים אותו הרבה מאד בספר. שמקשר שפעולה זו גורמת פעולה זו.

ההקשר בין יום טוב לבין הצדיקים

רבינו כאן בתורה זו מדבר שקבלת היום טוב בשמחה, גורם לבטל את הגדלות, הכוונה את הגאווה. יש מושג של התבטלות של מישהו בפני מי שהוא גדול. מלמד רבינו שהתקשרות לצדיק גם כן מבטל גאווה. רואים ששניהם פועלים את אותה פעולה.

ועתה רבינו ימשיך להראות לנו שיש קשר בין היו"ט לצדיק, וזה יראה לנו רבינו בשני צורות, צורה א' אנחנו רואים שכל היו"ט תלוי בחכמים, כמו שאמרו חז"ל על תקראו 'אותם' - תקראו 'אתם', שהם קובעים את העיבורים. רואים שיו"ט יש להם שייכות עם הצדיקים.

ואם היינו מוסיפים את הרש"י בבא מציעא (צ"ו ע"ב), רש"י כתב שם שהתקנות של חז"ל, הקיום שלהם הוא על ידי חכמי כל דור ודור, אפילו תקנות שתיקנו אותן מזמן, אך הקיום של התקנה זה על ידי חכמי הדור. אך גם בלי להוסיף את זה, משום שבזכר יצחק חלק ב' סימן ה' משמע שם שרש"י התכוין רק לתקנות בדיני ממונות. על כל פנים יש קשר א' בין הצדיקים ליו"ט משום שהם קובעים לנו את היו"ט.

קשר נוסף רבינו מראה לנו, שיו"ט מוציא את המלכות מהקל"י. אנו עדיין לא מבינים מה פי' המילים הללו, אך זה מוציא את המלכות מהקל"י. כן הדבר גם הת"ח שנקראים מלכים, בי מלכים ימלוכו (גיטין ס"ב), גם הת"ח מעלים את המלכות מהקל"י, רואים קשר נוסף ששניהם מעלים את המלכות מהקל"י. וממילא יש קשר בין הדברים.

ולכן מלמדינו רבינו, אדם שרוצה להרגיש יום טוב, זה על ידי התקשרות לצדיקים. כי מערכת א' מפעילה את השניה, ויש קשר בין המערכות. וכן גם יש

מצוה להקביל פני רבו ברגל, ומבאר רבינו כאן שאדם שיקבל את היו"ט לפי הכללים שהוא אומר, יש בזה את אותה תועלת של להקביל פני רבו.

אדם אחד בא לרב מטשעריין, בעל ה'פרפראות לחכמה', ואמר לו חג הפסח עבר, אמר לו הרב מטשעריין אנחנו לא אומרים 'עבר', אנחנו אומרים נכנס והתקבל. למה, משום כי רבינו כאן מראה לנו איזה תועלת אנחנו מקבלים, ואם כן מה פירוש 'עבר', זה לא עבר, זה נכנס וממשיכים הלאה עם הכוחות שקיבלנו. ולפי זה מובן יותר הכתוב "אקח מועד" מה פירוש אקח מועד, לפי דברי רבינו אני לוקח את התועלת של המועד, אני מכניס את זה לתוך הלב שלי.

כשאדם שומע התעוררות הוא צריך לשמור את הדברים

אם אדם רוצה דברי התעוררות הוא צריך לשמור אותם, ואיך שומרים את הדברי התעוררות ששמעו, יש ב' שיטות לזה, שיטה אחת זה כמו שעשה מוהרנ"ת אחרי הטישים הנוראים של רבינו בלילות החורף שהיה לפעמים היה מכסה את הפנים שלו שלא יראו את האש שבערה, היה מוהרנ"ת הולך אח"כ לנהר בוג וזועק בלילה "בברסלב בוערת אש".

הוא היה מְפַנֵּם אותה לפנים את כל ההתעוררות. זה שיטה א' לשמור את הדברים, להפנים את זה, מי שמקבל איזה התעוררות צריך לעשות לזה שמירה.

מהלך שני לזה, ברגע שאדם מרגיש התעוררות, שילמד משהו, איזה סוגיא, ואח"כ כל פעם שיחזור לסוגיא הזו הוא ירגיש את אותה התעוררות בזמן שהוא למד אותה, אפילו שאז בלימוד שוב הוא לא ישמע את דברי התעוררות, אך זה כבר התחבר לו עם הגמרא הזאת וכל פעם שהוא ילמד את זה הוא ירגיש את ההתעוררות.

יש בדברי הרמב"ן על מה שכתוב בשיר השירים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, הרמב"ן אומר מה זה עד שתחפץ, בזמן שאדם יש לו

התעוררות של אהבה או של יראה שיעשה מצוה באותו זמן ואז המצוה תהיה כלי לקבל את ההתעוררות.⁷

זה מה שאנחנו באים ללמוד עכשיו, 'כי אקח מועד', אחרי שנבין איך מקבלים את התועלת שרבינו כאן רוצה לתת לנו מהחגים, אנחנו כבר יודעים כללים איך לקחת את התועלת הזו, כמו שאמר הרב מטשעריץ להכניס את זה ללב וללכת עם זה כל השנה.

מה המסר שאנו למדים מהימים טובים

רבינו אומר בתורה ל' אות ה', הרגלים הם הלב של כל השנה, מה זה הלב, הלב מזרים חיות לכל הגוף. זה מה שהרגלים צריכים לעשות, להזרים חיות לכל הגוף. אומר רבינו, לקבל יו"ט בשמחה, מה הכוונה בשמחה, בקיצור, בחלק ב' תורה ד' אות ו' רבינו מסביר מה הכוונה לקבל את הרגל בשמחה, אומר רבינו, כתוב 'מקראי קודש', מה זה 'מקראי קודש' מה הם קוראים, היו"ט קוראים להם בואו תשמעו סיפורים, פסח קורא לספר לנו על האותות ומופתים שהיה בציא"מ. בשבועות האותות ומופתים שהיה במתן תורה, בסוכות היקף ענני כבוד.

מה המכנה המשותף בין הדברים האלה, שאין טבע מחוייב, הטבע זה רק עלמא דשיקרא, למעשה אין טבע מחוייב, יש בעל הבית שעושה כרצונו, למה לפעמים כן ולפעמים כן, נשאר את זה בשבילו, לא מחשבותי מחשבותיכם. אומר רבינו שזה נותן שמחה לבן אדם.

אומר רבינו, כפי מה שמרגיש ושומע את הקריאה של היו"ט, כך יהיה לו שמחת היו"ט. השמחה תהיה כפי שהוא מרגיש ושומע את הקריאה של היו"ט. שמה היא

⁷ הוספת העורך: מובא דברי הרמב"ן בדברי מוהרצ"א ז"ל באגרא דפרקא (אות רכו) וז"ל: אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, כתב הרמב"ן [אמונה ובטחון פי"ט] בבוא לאדם התעוררות אהבת הש"י יראה לעשות תיכף איזה מצוה ועל ידי זה יעשה כלי לאהבה, וזהו עד שתחפץ, שתעשה לאהבה חפץ וכלי, וכן בנפול עליו יראה רוממות וכיוצא, עיי"ש בדבריו.

הקריאה של היו"ט - שאין טבע. אז אנחנו יודעים שהקב"ה יציל אותנו מכל הצרות. הוא מביא שם את הפסוק ישמח צדיק כי חזה נקם. ממילא אנחנו מדברים עכשיו על שמחה כזאת שהפנימות של השמחה היא ההכנסה והפנמה לתוך הלב שכל העולם מתנהג פה, כל הטבע זה לא דבר מחוייב.

בליל הסדר מעבירים את המסורת של האמונה

אברך אחד שאל שזו שנה ראשונה שהוא עורך ליל הסדר בביתו, ורצה לדעת לפי איזה הגדה לנהל את הסדר, הלך לספרייה וראה שם מאתיים הגדות, ושאל לפי איזה הגדה לנהל את הסדר.

אמרתי לו, ליל הסדר זה קודש, לא ליל הפירושים, אלא לילה של העברת המסורת, אני מספר לילדים שלי וכן הלאה, אין אף אחד שהיה לו מסורת הפוכה. ליל הסדר זה הלילה של העברת המסורת.

ורבינו מלמד אותנו שזה כל החגים, זה מה שצריך להפנים בחגים, וזה עושה את השמחה. אך רבינו אומר להרגיש, והשבות אל לבבך. ואם נעשה מה שרבינו אומר לנו נוכל להבין מה לקחת לכל השנה.

להרגיל את הילדים להתבונן באמונה

בספר 'נחת השולחן' מהרב מטשערין, כתב למה דוקא בליל הסדר שואלים מה נשתנה, כפי איך שהבנתי דבריו הוא מבאר, אנחנו צריכים להביא את הילדים לשאול, לשאול מי ברא כל אלה, ללכת ברחוב, ולהרגיל אותם, אתה רואה פרח יפה, תשאל איך זה ככה בדיוק, מרוב הרגל לא שואלים שום דבר, תרגיל את הילדים לחשוב ולהתסכל. זה ליל הסדר, להרגיל את הילדים לשאול מי ברא כל אלה.

החזון איש באמונה ובטחון מדבר הרבה על כל הפלאות האלה. ובסוף החזון"א כותב, 'אמנם האמת בסוד העולם כי מציאותו יתברך ממלא את כל העולם ומאמתת מציאותו נמצא העולם, הוא יתברך מהווה את הכל בכל רגע, ובכל גשם הנמצא

תחת השמש ומעל השמש נמצא רצונו יתברך, הרצון הזה הוא הגורם של הוייתו בכל התנועות המתהוות בכל קנייני העולם הדוממים והצמחים והחיים והאישים הכל מידיעתו יתברך ורצונו והסכמתו'.

זה דבר מצויין אם הילדים ילמדו את זה בעל פה. וכן את דברי הרמב"ן סוף פרשת בא. ואת זה, אומר רבינו, אדם שיפנים את זה וירגיש שהוא כל הזמן בידים של אבא, ירגיש את זה, זה יתן שמחה. זה מה שרבינו כאן מתכוין.

בזוהר הקדוש פרשת פנחס (עמוד תר"ג במתוק מדבש המנוקד) איתא מה זה 'מקראי קודש', שישראל מצפצפים בשירות ובתשבחות. לפי רבינו יש לנו פשט פשוט בזוה"ק, השכינה קוראת לנו תשמעו ספורים תשמעו מה קרה, תפנימו את זה. וישראל מצפצפין בשירות ותשבחות כל חג לפי החג שלו.

רבינו בשיחות הר"ן (אות רנ"ו) מדבר בהפלגה על השבח של אקדמות אם מתבוננים מה כתוב שם, היא קוראת וישראל מצפצפים. באו תשמעו תזכרו שאין טבע הכל כל הזמן בידים של אבא. וככה להכניס את זה בילדים, להרגיל אותם ללכת עם המחשבות האלה. עד שנוכה באמת לענין הזה של השמחה.

ומעתה נבין מה שרבינו מלמדינו שהיום טוב זה הלב של כל השנה, רבינו מגדיר שחגים זה הלב של כל השנה.

אך עתה תיפול עלינו קושיא, רבינו אומר שם שבחגים מאיר 'אור הפנים', ואור הפנים זה שמחה, איך אנחנו מחברים את זה עם מה שרבינו אמר שהשמחה היא על ידי שאנחנו יודעים שאין טבע מחוייב.

מה הוא הארת 'אור הפנים'

בשביל להבין את זה, צריכים להבין מה זה 'אור הפנים', בשביל זה צריך להסתכל בתורה כ"ג, רבינו מבאר שם שאור הפנים זה 'אמת' כידוע, מה זה ידוע, למה זה ידוע, ישנם י"ג תיקוני דיקנא שמהם נמשכים י"ג מדות הרחמים, ומדת הרחמים

'ואמת' נמשכת מהמקום שנקרא תרין תפוחין, שזה המקום בזקן ששם אין שערות, שם רואים את הדבר בעצמותו, לכן זה נקרא 'אמת', בלי ציפויים. והכל מְשָׁלִים כמובן.

וממילא עתה מבינים שבחגים מאיר אור הפנים, מאיר אור האמת, שזה לא עלמא דשיקרא כמו שהעולם הזה משקר אותנו, טבע זה רצון מתמיד אבל אין שום טבע מחוייב.

הכוונה שיו"ט מוציא את המלכות מהקלי'

ומעתה נבין, רבינו מדבר בסוף התורה, שהיו"ט מוציא את המלכות מהקלי', וגם הת"ח הצדיקים מוציאים את המלכות מהקלי', לקבל איזה תפיסה משהו להבין מה פי' ענינים אלו. כתוב בתהילים 'ומלכותו בכל משלה', ואיתא בתיקוני זוהר כי כל הפעולות שנעשות כאן בתחתונים הכל זה על ידי ספירת המלכות. מלכותו בכל משלה. נמצא שכל הנהגת הטבע, לא רק זה, אלא גם מקומות שרחוקים מאד מקדושה, מהיכן הם מקבלים את החיות, מספירת המלכות. וברגע שמקבלים את החיות מספירת המלכות, אז הקלי' והס"א יש להם כח תפיסה להטעות אנשים, כמ"ש בתהילים שאסף אמר שהוא קינא בהוללים שראה שלום רשעים, זה הכל בגלל שרואים רק 'לכאורה'.

אך כאשר שיש לנו יו"ט והוא מלמד אותנו שבכלל לא טבע מחוייב, אזי אנחנו מוציאים את המלכות מהקליפות. אז כבר אין לסט"א כח לספר לנו סיפורים שזה טבע ושאר מיני סיפורים, אנחנו יודעים שאין שום טבע מחוייב, הוצאנו את המלכות מהקלי'. ואותו דבר הוא העבודה של הצדיקים.

יש ליתן לב, רבינו מדבר על הענין שבכל חג יש את המצוות שלו, בפסח יש ארבע כוסות יין, בסוכות ד' מינים, וגם בלימוד תורה יש ד' בחינות. איך הדברים האלו מוציאים אותנו מהקלי', כתוב באבן עזרא, למשל ד' מינים, [יש לנו עצבנות אם נפל עלה או לא], האבן עזרא כתב בפרשת אמור, 'הגולה מארץ קידר לאדום

יבין את סוד המצוה הזאת'. אם לא נאמר שמדובר על עניני קבלה, כנראה ששם במקומות האלה רואים את העצים האלה רואים כל עץ איך הוא מתפתח, מה רבו מעשיך ה', תתבונן מה אתה לוקח, זה גדל בדיוק כך וזה גדל שלוש, וזה בצורה כך, איך קורה כל הדברים הללו. זה מוציא את המלכות מהקלי'.

בפסח יש לנו ד' כוסות של יין, ה'יין' איתא ב'פרדס' בערכי הכינויים, שיין חי שורשו בבינה, ומזוג ג"כ בגבורות והגבורות ג"כ שרשם בבינה. וכיון ששורשו בבינה, רבינו אומר בספר המדות (ערך שמחה) שמחה מגדילה את המוחין, שותים ד' כוסות יין המוחין גדולים, מתבוננים דבר מתוך דבר. ובשבועות שלומדים את התורה ודאי שכך המהלך. מתרגלים לשאול כל דבר מי ברא כל אלה מי עשה כל אלה, שאנחנו בידיים טובות.

השמחה היא כלי לקבלת התורה

בחג השבועות יהיה לנו עוד ריוח מהשמחה, בתורה ס"ה ויאמר בועז אל רות, יש שדה, רבינו אומר שם שהשמחה היא כלי לקבל את התורה, ומה הראיה ששמחה היא לכלי לקבל את התורה, כתוב שבמתן תורה שישראל אמרו נעשה ונשמע ירדו ששים רבוא מלאכי שרת וקשרו לכל אחד מישראל ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, אח"כ בגלל מה שהיה לקחו מהם את הכתרים, ועתיד הקב"ה להחזירם לנו שנאמר 'פדויי ה' ישובון ושמחת עולם על ראשם', מה זה שמחת עולם, שמחה שמעולם על ראשם, הכוונה לכתרים. ומבואר בזה שהכתרים שהם קיבלו שהם אמרו נעשה ונשמע הם מכונים בפסוק בשם 'שמחה', ומבואר מזה ששמחה זה הכלי לקבל את התורה.

הכתרים הוא הרצון

מה הם הכתרים הללו. החפץ יעיין במנורת המאור או בנפש החיים שער א' פרק ט"ז. או בלשם שבו ואחלמה ספר הדע"ה חלק ב' עמוד 249, ואנו מדברים לפי רבי

דברי רבי אייזיק חבר בפתחי שערים (ח"ב נתיב גדלות זו"ן), שמבאר שם מה הם הכתרים, זה הרצון.

וזה מאד מובן לנו, כיון שידוע שספירת הכתר מתחלקת לשני חלקים, א' עתיק וא' אריך, ובעבודה המשמעות של הדברים הללו, ספירת עתיק זה עונג, ואריך זה רצון, הכיסופין דקדושה. הכיסופין הללו דקדושה הם הכתרים שהם קיבלו. קיבלו כיסופין, והכיסופין האלו זה חיות. רבינו אומר בתורה רט"ו, משה רבינו מעלה משמד לרצון, שמ"ד זה גימטריא א' פחות ממשה, ורצון א' יותר ממשה. שם רבינו מדבר לגבי שמשה רבינו קבור מול פעור. ומוהרנ"ת (אורח חיים חלק א' עמוד קל"ד) אומר שכל אדם יש את ההנהגה הזו שהצדיק מעלה אותו משמד לרצון. וראיתי הערה, שאנחנו רואים כאן דבר מאד מפליא, שבלי כיסופין רבינו קורה לזה שמד, חיים יבשים בלי כיסופין זה שמד. ה' ירחם.

ראיתי באיזה ספר, אנחנו רואים בעניני עולם הזה שאחד נכנס לו איזה שגעון, הוא רוצה לאכול איזה פיצה, עד שהוא יקבל את זה, זה צער, כיסופין זה צער, אך בעבודת ה' זה לא כך, אלא הכיסופין זה תענוג עצום. מרגישים כך את הקשר עם הקב"ה על ידי הכיסופין הללו.

בא אלי אדם אחד ליטאי ושאל מה הוא יעשה, יש לו חושך, פעם הוא היה פותח ספרי מוסר ליטאיים, ועכשיו אין לו שום חיות מזה. אמרתי לו, אולי צריך לפעמים להסתכל בספר חסידות, הוא נבהל כאילו אמרתי לו להסתכל להבדיל ב... ואמר – לא, לא...

מה אפשר לעשות, "הַעֲנִיִּים וְהָאֲבִיּוֹנִים מִבְּקָשִׁים מִים וְאֵין, לְשׁוֹנִם בְּצִמָּא נִשְׁתָּה, אֲנִי יְדוּד אֶעֱנֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעְזָבְכֶם. אֶפְתַּח עַל שְׁפִיִּים נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מְעִינֹת אֲשִׁים מְדַבֵּר לְאָגַם מִים וְאֶרְץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מִים" (ישעיה מא). נחל נובע, נהר המטהר, לא רוצים לשתות, מה אפשר לעשות...

עתה אנו מבינים שזה השמחה שהיה במתן תורה, הם קיבלו כיסופין דקדושה גבוהים, בלי עבודה הם קיבלו את זה, גם היום אפשר לקבל את זה, אך היום צריכים על זה עבודה, ושם קיבלו בלי עבודה ואת זה לקחו מהם.

וי"ל לפי זה פשוט, מהיכן חז"ל למדו שמחת עולם על ראשם, שמחה שמעולם על ראשם, היכן יש בזה רמז לכתרים. בעל התניא בתורה אור עמוד 74 כתב מה הבדל בין רינה לשמחה, רינה זה שמחה שנוצרה כשהוא היה במצב של חושך וריחוק ואז היה לו מאד קשה.

וממילא כאן יש קושי בפסוק, ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה, מובן, אך מה הוא 'שמחה', רינה מתאים, אך מה זה שמחה, זה מכריח שהשמחה כאן היא שמחה שמעולם שאז היה להם שמחה. היום זה בחינת רינה. והשמחה שמעולם. עכ"פ רבינו מוכיח שהכתרים זה השמחה וזה הכלי לקבל את התורה.

הענווה שעל ידי יום טוב

מה השייכות שעל ידי האורות של יו"ט נהיה עניו, משום, כי מה היא גאווה, גאווה זה שהוא מרגיש שהוא כאן בעה"ב מחליט שולט, וברגע שהוא מקבל את האורות של יו"ט שזה מזכיר לו ומפנים לו את האמת שהכל מתנהל מחושבן.

רבינו בא עתה להוכיח שיו"ט מביא לענווה, שמשה רבינו ע"ה ע"י שזכה למ"ט שערי בינה זכה להיות עניו מאד מכל האדם, רואים שהבינה עושה ענווה, ויו"ט מוחין דאימא שהיא בינה. ואמרנו שבינה מביאה ענווה ועל כן שמקבל את היו"ט שהוא בינה זוכה לענווה.

איך הס"מ מפריע לאברכים בלימוד

מה כתוב כאן, שבינה מביא לענווה. ולכאורה יכולים לשאול, יש אברך שהוא אביר ה'חבורות' ככולל, על כל תוס' יש לו ב' חבורות, כמובן שבכולל הזה זה לומדים רק חמש דפים בשנה, והס"מ מאד שבע רצון מהענין.

למה, כשהיינו ילדים אמרו לנו שיש מלאך שהשם שלו יוצא מר"ת של המשפט סיום מ'סכת איין ל'עשות, וממילא הוא אומר, שיגידו חבורות, מצויין שיהיה ככה, העיקר שלא יגמרו את המסכת.

מדוע, שהוא יודע שבתיקוני זוהר בהקדמה איתא מאן דירית חדא מסכתא איזה שבח כתוב שם. וחפץ שלא יגיעו לזה. אך מה, כל הכולל אומרים שאביר החבורות הזה, ההבנה שלו היא משהו פלאי, אך לא רואים שהוא מגיע עם זה לענוה, ואולי הפוך. וכאן רבינו אומר שבינה מביא לענוה. מה הפשט בזה.

אך קושיא מעיקרא ליתא, איתא בכתבים, מתי אנחנו קוראים לזה אמא ומתי קוראים לזה בינה, אם מסתכלים על כל מערכת האצילות בתור יחידה אחת, הבינה של מערכת האצילות נקראת אימא, אך אם מסתכלים על המערכות בפנ"ע, בכל מערכת יש לנו מדות מוחין והוצאה לפועל. אז שם קוראים לזה בינה ולא אימא. הבינה שיש לנו בראש זה לא מה שמדובר כאן, המוחין האלה של בינה מקבלים רק בזמנים מסויימים בליל שבת או בחגים כמו שרבינו אומר כאן.

בצעירותי הייתי הולך לאדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב, שהסטייפלער היה מכנה אותו 'הצדיק מלעלוב'. בליל שבת בטיש מפעם לפעם הוא היה אומר בקול של כיסופים - ממ"ה, ממ"ה, ממ"ה, ולא הבנתי, ממ"ה זה אמא, מה הוא נזכר באמא שלו באמצע הטיש.

ואמרו לי, ממ"ה זה מ'לך מ'לכי ה'מלכים. מה היתה ההרגשה אז, כמו שאתה מדבר עם אדם וכל כמה דקות הוא נאנח, מה אתה מבין מזה, שהוא מדבר אתך אך בלב יש לו משהו אחר בכלל, הלב שלו לא נמצא איתך ביחד.

זה היתה הרגשה, הוא היה מדבר מפעם לפעם, ממ"ה ממ"ה ממ"ה. כשרואים כאלו דברים בעינים זה הכי משפיע על האדם. כי יש כאלו שמדברים ומדברים ולא בשטח. וכשרואים בחוש איך אדם מתנהג זה נשאר לכל החיים.

בצעירותי כשהיינו בחורים היינו הולכים פעם בשבוע בארבע בבוקר לאברך עובד רציני. ואחד הפעמים בחורף, באמצע שהוא מדבר נכבה החשמל, ולא נשמע

בקול שלו שום נדנוד, המשיך הכל רגיל, וכשהוא גמר הוא אמר, נו, נביא נרות. כזו שליטה של מוח על הלב. לפחות רגע להעצר.

לדבר כל אחד יכול, מגיד שיעור אחד סיפר לי שדבורה נכנסה לחדר שיעורים ובחורים התחילו להתסכל ופחדו שהיא תעקוץ אותם, והוא התחיל לתת להם דרשה, מה זה, בחורים רצינים צריכים להתרכז וכו'. ואיך שהוא גומר, הדבורה מסביב לראש שלו, והוא הרגיש מה זה לדבר, הוא רעד שהיא תעקוץ אותו. וכשרואים בחוש איך אדם מתנהג זה הכי משפיע על האדם. הממ"ה שלו, ראו שהוא חי עם זה.

הכלל הוא שיש נפש רוח נשמה, נפש בכבוד רוח בלב נשמה במוח והחיה מתפשט על הבגדים, כך כתוב בבן איש חי, שלכן לא ללבוש שני בגדים ביחד כי זה עושה בלבול באורות הרוחניים שנקראים מקיפים. אך יחידה מתפשט בד' אמות של האדם עם הוא ברחוב, ובכל החדר שהוא נמצא, שם היו מרגישים אחרת. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

עדיין לא הושלם ביאור הענין וגם מה שנאמר עדיין מקוצר וצריך הוספה ובלוי נדר עוד מועד לחזון.

שיחה ד'

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים: זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה רֵאשִׁי תְבוֹת תְּמוֹז חֶסֶר וְאוֹ, כִּי אִזְ בְּתִמּוֹז צְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ הַזְכָּרוֹן לְתַקֵּן הַשְּׂכָחָה, כִּי אִזְ נִתְהַוְּהַ הַשְּׂכָחָה, כִּי עַל יְדֵי הַלּוּחוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בְּחֹדֶשׁ תִּמּוֹז נִתְהַוְּהַ הַשְּׂכָחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה 'אֶלְמֵלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת לֹא נִשְׁתַּפְּחָה תּוֹרַה מִיִּשְׂרָאֵל'.

בשיחות הר"ן (ר"ג) אמר רבינו 'התורה שלי גבוה מאד, ובכל מקום שאני משתמש עם צירופי אותיות (הכוונה ראשי תיבות סופי תיבות), היא גדולה ביותר'. יש כאן ראשי תיבות תמ"ז זכרו תורת משה, אולי נזכה למשהו.

יש להבין בדבריו, הרי רבינו כאן מלמדינו מה היא העבודה של חודש תמוז, 'להמשיך הזכרון ולתקן השכחה'. ויש לבאר מהו פירוש הדברים, רבינו לא מלמדינו כאן איך עושים זאת. ועוד יש לבאר מה פירוש 'לתקן השכחה', לכאורה את השכחה צריך לשבור ולבטל, ולמה נקט 'לתקן' את השכחה.

עצות לזכרון נזכר לעיל בתורה ז' שרבינו מביא את הגמרא של שונה פרקו מאה ואחד, על ידי הרבה חזרות, ובתורה ק"י יש לרבינו מהלך אחר איך לזכור, אך כאן רבינו לא מרמז לשם, ומשמע מזה שכאן רבינו מתכוין למשהו יותר שרשי.

מה טעם רצה משה רבינו לגרום שכחה בשבירת הלוחות
והנה היות וכל השכחה נגרמה על ידי שבירת הלוחות, ממילא עלינו להבין הטעם אמאי משה רבינו רצה לגרום את השכחה, ואם נדע זאת אזי נדע איך לתקן ענין זה.

שכחה חיובית, על ידי זה מתחדשים כל הזמן

והנה שני סיבות עיקריות רבינו אמר למה משה רבינו רצה לגרום את השכחה, סיבה אחת בשיחות הר"ן אות כ"ו אמר רבינו, העולם אומרים ששכחה זה דבר לא טוב, אני אומר שזה דבר טוב, למה, משום כי בלי השכחה אדם לא יכול להתקדם בחיים, כל הזמן הוא היה זוכר מה היה אתמול ושלשום וכו', והיה מטריד אותו, וממילא

השכחה היא דבר טוב⁸. וכתוב בליקוטי הלכות (יורה דעה חלק ב' עמוד 230) שמשום זה באמת משה רבינו שבר את הלוחות.

והביאור הוא, אחר עובדא כזו כמו מעשה העגל היו צריכים כמה שנים לבכות מה עשו איזה שטות, ולכן משה רבינו היה חפץ שיהיה את הענין של שכחה, שיוכלו לשכוח דברים. אך את השכחה הזו אפשר לתקן, אנחנו יכולים לעשות שכחה מודרכת, היינו שאדם יכול להסיח דעתו ולהתחיל מחדש כל יום. זהו גם ענף של השכחה אך לא חייב להיות שכחה כללית, אם נתקן את זה.

מעשה כבר יש פתח להבין מה הביאור 'לתקן' השכחה, משום שלבטל לגמרי את השכחה זה אינו דבר טוב וכנזכר שאנו צריכים אפשרות להתחדש מחדש כל יום, וממילא זוהי שכחה מכוונת על ידינו, ואם נצליח לעשות את זה אזי יהיה מתוקן הסיבה הזו שבגללה משה רבינו רצה את השכחה.

התחדשות, הבעטלער העיור זקן מאד ויניק מאד, מדת 'ונקה' התחדשות
הענין הזה של להתחדש, אינו דבר קל, הוא ענין שלוקח זמן, לא כ"כ פשוט לתקן את השכחה. אך איתא בספורי מעשיות במעשה י"ג שהזקן העיור אמר, הוא זקן מאד והוא יניק מאד הוא לא התחיל עדיין לחיות כלל.

ומוהרנ"ת בהלכות תפילין הלכה ה' מבאר מה הכוונה, שהוא מתחיל כל יום מחדש, הוא זקן מאד אך הוא מתחיל היום כאילו היום הוא נולד, נקי טהור מצויין. וכל הכח הזה מוהרנ"ת מאריך בזה הרבה מאד שכל הכח הזה של היצר הרע הוא תמיד מבלבל לאדם מה היה אתמול ואיך אתה מסתדר. ועל ידי כח של השכחה זה מאפשר לו להתחיל חיים חדשים.

⁸ הוספת העורך: בחובות הלבבות (שער הבחינה פרק ה') כאשר מונה והולך שם את הטובות שהקב"ה עושה לאדם, כתב: 'ומתועלות השכחה, כי לולא השכחה לא היה נשאר האדם מבלי עצב, ולא היה טורדו ממנו שום דבר משמחת העולם, ולא היה נהנה במה שמשמח אותו כשהוא זוכר פגעי העולם'. ע"כ.

ואפשר לומר לפי זה, בשיעורים של הרב ניסן דוד קיואק כתב ששלש עשרה הסיפורים הם כנגד י"ג מדות הרחמים, מה היא מידה י"ג, מדת 'ונקה', בפשטות הוא שהקב"ה עושה לנו אמבטיה רוחנית, מנקה אותנו, החפץ במושגים של קבלה יעיין בשער הכוונות דף צ' ע"ג למעלה, אך בפשטות הכוונה נקיון, מה הכוונה נקיון, זה כח ההתחדשות של הזקן, ומעתה מובן ההקשר של מעשה י"ג למדת 'ונקה'. כי כח ההתחדשות מנקה את האדם, אני מתחיל מחדש, לא יודע מה היה אתמול שלשום, היום אני מתחיל מחדש.

התחדשות של הבית ישראל מגור זצ"ל

סיפר לי אדם שהיה מקורב לבית ישראל מגור זצ"ל, מעשה נורא, הוא היה מקורב מאד לבית ישראל, הוא הגיע לבית ישראל ביום שישי, אמר לו הבית ישראל שיש לו איזה קפוטה לתקן שיביאו לחייט בבני ברק, שבמוצאי שבת יזכיר לו ויקח את זה לבני ברק.

במוצאי שבת הוא עמד אחרון בתור, לפניו עמד סוחר חסיד גור שנכנס ויצא אחרי זמן קצר ואחריו נכנס האברך הזה, הוא נכנס והוא רואה שהבית ישראל נאנח אנחות כבידות, האברך שואל מה עם הקפטה, הבית ישראל אומר לו איזה קפטה? הבית ישראל היה לו זכרון, שומרי הברית האמיתי הזכרון שלהם לא נפגם כלל, הבית ישראל עבד על קדושה כידוע, האברך לא הבין מה קרה ויצא החוצה. כל הגודל של החדר המתנה אצל הבית ישראל היה כמו שלש פסיעות, עוד לא הספיק להגיע לרחוב, הבית ישראל יוצא מהחדר בפנים מחייכות ומזכיר לו, הקפטה. והאברך לא הבין מה היה ההוה אמינא והמסקנא.

ולבסוף התברר לו, שהחסיד גור שנכנס לפניו סיפר לרבי מעשה נורא ואיום [אני זוכר מה היה המעשה ומכמה סיבות איני מספר], וזה היה נוגע לפרנסה של הרבה חסידי גור, ולרבי היה סיבות להיות בכאב גדול. זה מה שהוא נאנח כל כך ולא זכר את הקפטה. וכמה לקח לו להתאושש, לשכוח להתחדש, לקח לו ג' פסיעות.

ענין טהרה במקוה התחדשות כלפני הבריאה וזה הפשט בכסף משנה
 מבואר הענין הזה בענין של טהרה במקוה, יש כוונה פשוטה של החינוך במצוה קע"ג, מה הענין של מקוה מטהר, מבאר החינוך, אדם נכנס מתחת למים הוא צריך לחשוב כמו שבתחילת הבריאה היה הכל מים, אני עכשיו לפני התחלת הבריאה, וכשהוא יוצא נולדתי עכשיו. כל הכח של הטהרה של המקוה הוא מבוסס על הענין של התחדשות.

ויש לבאר לפי זה מה שידוע דברי הכסף משנה שהטהרה של המקוה היא לא שהוא בתוך המים אלא כשהוא יוצא מהמים, ולפי החינוך מובן היטב, כי כל הטהרה היא מכח מה, מכח זה שעכשיו אני בריה חדשה, ומתי הוא נהיה בריה חדשה, כשהוא בתוך המים הוא הרי לפני בריאת העולם, וברגע שהוא יוצא - עכשיו אני נברא, ועכשיו זה הטהרה. זה ההבנה בכסף משנה הידוע שהטהרה היא ברגע שיוצאים מהמקוה אז חל הטהרה⁹.

סיבה אחת של שבירת הלוחות היתה כדי שיהיה שכחה ואת זה אנו יכולים לתקן, על ידי שנוכל באופן מודרך להסיח דעתנו ולחדש את עצמינו מחדש כל יום. שום דבר לא קל.

הרב חיים נבנצל אמר מוסר השכל, שמאופניים אנו למדים שצריך כל הזמן לעבוד, ואם מפסיקים לרגע נופלים. ועוד דבר למדים מהם, שאם זה הולך קל סימן שנמצאים בירידה.

שליטת אות ח' בחודש תמוז

בספר יצירה בפרק ה', לפי נוסח הגר"א היא משנה ח', האות ששולטת בחודש תמוז היא אות ח', והדברים סתומים וחתומים. אך רבינו בתורה א' מבאר לנו מה הוא אות ח', חכמה וחיות, החכמה תחיה. ח' זה כח החיות.

⁹ הוספת העורך: דברי הכסף משנה הם בסוף פרק ו' מהלכות אבות הטומאות, ומשא ומתן בפלפול רב בכל דברי האחרונים בכל זה יש בספר טה"ב להגר"ע יוסף ז"ל חלק ב' עמוד תקט"ו והלאה.

וממילא מובן, בתמוז הרי נתבאר שכאן בסימן זה רבינו מלמדינו שאנו צריכים לתקן את השכחה, איך נתקן את השכחה, על ידי שנגיד רבונו של עולם אנחנו נעשה התחדשות עצמית, שכחה מודרכת, אז אפשר לבטל את הענין של שבירת הלוחות.

וזה העבודה של חודש תמוז, העבודה שמחיה את הבן אדם, הרעננות הזאת, הטויות הזאת, לא יודע מה היה אתמול, היום אני מתחיל מחדש. זה מה שמבואר בספר יצירה שבחודש תמוז שולט האות ח'.

זו נקודה אחת, סיבה אחת לשבירת הלוחות משום השכחה, וזה אנו יכולים לתקן, לא לבטל, אלא לשלוט על הענינים לעשות שכחה מודרכת בענין של התרעננות. להסיח דעת ולהתחיל מחדש כל יום. יש צעירים עם רוח זקינה. צריכים להתחדש. שום דבר לא קל הכל לוקח זמן, אך זה רבינו מלמד, זו העבודה של חודש תמוז. זה עבודה מחוייבת¹⁰.

הצורך בעונג והנעימות בלימוד התורה

נושא שני מה טעם משה רבינו רצה את ענין השכחה בשבירת הלוחות, ידוע מהגמרא מגילה דף ד' שיהושע היה ביריחו בא מלאך ה' וחרבו שלופה בידו, שאל אותו יהושע הלנו אתה או לצרינו, ואמר לו המלאך אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים והיום בטלתם תלמוד תורה, ועל מה באת, עתה באתי, על עכשיו באתי, שלא ללומדים עכשיו תורה, מיד וילן יהושע בעמק מלמד שלן בעומקה של הלכה. ותוס' מבארים שם היכן רמוז שזה על התורה, שכתוב 'עתה כתבו לכם את השירה',

¹⁰ הוספת העורך: סיפר לנו מו"ר, נכדי התקשר אלי לפני חנוכה וביקש לשמוע דברים על חנוכה, אמרתי לו למה אתה צריך לבקש מסבא זקן, יש לכם בישיבה צוות צעיר, ענה לי הנכד אני מעדיף מסבא זקן עם רוח צעירה מאשר צוות צעיר עם רוח זקינה.

ונמצא שרמז לו על התורה במילה 'עתה'. וצריך ביאור, רק זה מה שמצא רמז על התורה?

אומר הרב כהנמן ז"ל, הם היו באמצע המלחמה, אדם שלומד תורה מכפיה אי אפשר לבוא אליו בטענות שבאמצע המלחמה ילמד, זה לא עומד בראש שלו, אך גלידה הוא יכול לאכול במלחמה. וזה מה שהוא רמז לו, התורה צריכה להיות בבחינה של שירה, ואז אפשר לבוא בתביעות למה לא למדו במלחמה.

דוד המלך אומר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, אומר הספרי פרשת קרח אות קי"ט, יכול בשלוה, תלמוד לומר בבית מגורי, במצודות בסלעים, דוד המלך לא היו לו חיים קלים אך זה היה לו זמירות ולכן יכל ללמוד.

כתוב באגלי טל בהקדמה, עיקר מצות ת"ת ששש ושמש ומתענג בתלמוד תורה, למה, משום, איזה כח מפעיל את כל מערכת הרוחניים של האדם, אדם רוצה גלידה, למה, כי הוא יודע שזה דבר טעים ומענג אותו, נמצא שהכח הראשון שמפעיל את כל המערכת זה כח העונג.

גם בספירות כן הוא, כתר הוא עתיק ואריך, עתיק זה העונג ואריך זה הרצון. מתחילה זה מתחיל מהעונג. שרוצים שכל המערכות הרוחניות יפעלו ע"י ספירת העונג, לכן אנו צריכים לשים דגש שהתורה תגיע לספירת העונג, כי אחרת כל הרצונות שלו יהיו לגלידות או פלאפל כל אחד מה שיש לו, על כל פנים אז יצטרך לעבוד מכפיה, וזה לא יצלח, כשהוא צעיר אולי זה יצלח אך כשהוא זקן זה כבר בבעיה. לכן אנחנו צריכים שהשמחה של הלימוד תורה והעונג יגיע עד התחלת הכוחות הרוחניים של האדם שזה ספירת העונג.

למעשה רבינו אומר זאת בחלק ב' סוף תורה ע"א, אומר רבינו "יש נעימות בתורה, והעיקר להרגיש את הנעימות בתורה".

איך להגיע לנעימות בלימוד

חייבים להשתדל מה שאפשר לעשות את זה. איך עושים את זה? לזה כבר יש צורה, רבינו מתכוין נעימות הוא לא מתכוין נעימות של חבורות, שהוא נהנה אז מעצמו שהוא כזה גאון והמציא חבורה, אלא מעצם התורה בעצמה יש בה כוחות רוחניים שנותנים חיות לבן אדם.

איך מגיעים לזה. רבינו אמר ב'לכו חזו' שיש ספר הזוהר, רשב"י אמר שיפקון מגלותא על ידי ספר הזוהר, ורבינו אמר בשיחות הר"ן שלימוד הזוהר נותן חשק ללימוד התורה. זהו מהלך אחד.

מהלך שני, מסופר על ר' אפרים בורדיאנסקי ז"ל שהיה תלמיד חכם עצום והמתיקות של לימוד התורה היה אצלו דבר נדיר, הוא בא פעם לחזון איש שהוא רוצה להוציא ספר שכל סוגיא וסוגיא הוא יכתוב שם את הדיבורים הישיבתיים המשמחי לב, הסברות יפות, החזו"א אמר לו אין צורך, החשבון של הסוגיא לחשבן את הסוגיא לבד זה גופא נותן שמחה. אחרי כמה זמן החזו"א אמר לו שלא כולם יכולים את המהלך הזה של החזון איש. עכ"פ רואים שצריכים שיטות.

אחד מרבותי אמר לי שכדאי תמיד לפני התחלת הסוגיא, לדעת את החקירה הישיבתית של הסוגיא, ואז כשהוא לומד את הסוגיא מעיקרא הוא שם יותר לב לדברים אם מכאן יש ראייה או לא.

שמעתי מאחד שאומר היום עם שוטנשטיין 10 דקות זה דף היומי, זה עשה לי לא טוב, התורה צריך להכנס לעצמות, צריך ללעוס את הדף ליהנות ממנו, את הנעימות, עד שזה עובר מהמוח ללב זה לוקח זמן.

שמחה מהיפך התורה מונע שמחה בתורה

אמר רבינו בתורה ס"ה, בסוף התורה, שהשמחה זה הכלי לקבלת התורה, והכתרים שהם קיבלו זה היה השמחה, ומוכיח את זה, ודיברנו על זה פעם קודמת. וכשהם

התחילו את העגל לקחו מהם את הכתרים, עצם זה שמתחילים לרקוד, הוא ראה מחולות שרוקדים לעגל, ממילא לא שייך שמחת התורה ממילא מתבטל אצלו.

כל כך צריכים להזהר שלוקחים ילדים בחופש עושים להם חיות, ח"ו יגיעו באלול לא יעשו חשבון ממה הם יותר נהנו. אפילו הפרסים שנותנים צריך כל כך שיקול דעת, כי המטרה הסופית שהילד יהנה מההידיעות, הפרס זה עזר שהיצר הרע ישב בשקט. אך אם נותנים פרסים גדולים הילד מתחיל עם אהבת פרסים לא אהבת התורה, וזה לא טוב. אם זוכים כבר לאיזה נעימות בתורה כל כך צריכים לשמור על זה.

בליקוטי מוהר"ן ס' אות ח' כתב רבינו למה משה רבינו רצה את השכחה, כדי שמי שלא ראוי ישכח. ולפי מה שנתבאר נמצא מי שלא ראוי הכוונה מי שאין לו שמחת התורה. משום שרבינו אמר השמחה זה הכלי לקבל את התורה. זה מה שאנחנו צריכים. לא לפתח את הזכרון, הזכרון ימשך לבד, שאלנו שכתוב להמשיך הזכרון, נוריד את הסיבות שבגללם משה רבינו רצה שיהיה שכחה ממילא יחזור אלינו הזכרון מעיקרא.

מה היה הסיבות, סיבה א' כדי שישכחו ויהיה כח להתחיל מחדש, זה אנחנו בחודש תמוז זה עבודת החודש. בחודש תמוז צריכים את הענין של התחדשות, להתרגל להתחיל מחדש. שום דבר לא קל שום דבר לא הולך מהר, אבל זה מה שאנחנו צריכים להתרגל. זה לא אני אומר, זה רבינו אומר. וממילא יתבטל סיבה אחת של השבירה.

סיבה שניה של השבירה היתה השכחה כי רצה שמי שלא ראוי אין לו שמחה מהתורה, אין לו את מה שאמר האגלי טל אין לו את מה שאמר רבינו שצריכים נעימות בתורה, יותר טוב שישכח. לא נותנים מרגליות למי שלא יודע לשמור עליהם כמו שצריך. אז אם נזכה לתקן את זה אז יהי לנו ממילא המשכה של הזכרון. ממילא זה יומשך ויתוקן השכחה.

אמרתם שוא עבוד אלוקים, הקב"ה לא חפץ בהזדקנות בעבודתו

בנביא מלאכי לפני מה שנאמר זכרו תורת משה, נאמר שם 'חזקו עלי דבריכם אמר ה', אמרתם מה נדברנו עליך, אומר להם הקב"ה אמרתם שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני ה' צבאות'.

אנשים מסתובבים עם דיבורים של 'שוא עבוד' רח"ל, וה' אומר חזקו עלי דבריכם, והם אומרים מה דיברנו. מה פירוש בזה. כך מקשה ר' הלל זקס ראש ישיבת כנסת הגדולה.

ומבאר, שזה ודאי שהם ידעו שיש עולם הבא, אך בעולם הזה אין להם כח ללכת קדורנית, אין להם כח כל הזמן עם עצבים. הם חשבו שככה צריך ללכת, עם עצבים, לחשוב אולי זה לא היה בסדר, וזה הם אמרו שכאן בעולם הזה צריך ללכת קדורנית, וזה הקב"ה אומר להם, אני לא רוצה את הקדורנית הזו, אני רוצה שמחה. ובהמשך הפסוקים היכן הוא אומר להם שמחה. ר' הלל מבאר ומכניס זאת שם בהמשך.

ולפי מה שרבינו אומר שבזכרו תורת משה התחדשות הזכרון מה כתוב, תהיו רעננים תשכחו מה היה אתמול, שמחה, יהיה לכם שמחה וממילא אני לא רוצה את הקדורנית הזו.

בכל מצב אפשר לחזור להקב"ה

יש כאן ענין נוסף, רבינו כאן אומר שתמוז זה ראשי תיבות ז'כרו ת'ורת מ'שה, בספר יחזקאל (ח' י"ד) כתוב שהיה עבודה זרה שקוראים לזה תמוז, כתוב שם נשים מבכות את התמוז, מפעילות אותו שיבכה, איך, לתמוז הזה היה עינים מעופרת, מסיקים אותו מבפנים ואז העינים שלו נוזלות.

לפי רבינו יוצא שבתוך העבודה זרה הזו יש אותיות שקוראות לבן אדם 'זכרו תורת משה'.

קראתי פעם סיפור על אחד שלמד נגינה על כינור, והוא הגיע לדרגה גבוהה מאד בזה והיה חסר לו שלב אחד שיש אחד במזרח הרחוק שיודע ללמד את זה, הוא נסע לשם, והוא אומר לו לפני שמתחילים ללמוד צריכים להשתחוות לפסל. הוא אומר לו אני אינטלגנט אני ישתחוה לפסל? והוא עונה לו סבא שלו השתחוה אבא שלו השתחוה, הוא משתחוה, הוא אמר הוא יהודי הוא לא משתחוה לפסל. זה נתן לו זעזוע, יהודי שומר מסורת והוא כך? עזב את הכל וחזר בתשובה. מה אנחנו רואים, שם בתוך הפסל הזה יש אורות שמחזירים בתשובה.

היה מעשה נורא מאד, עם מוהל בשם הרב שלמה [מו"ץ בירושלים]. הוא סיפר שהיה בהדסה עין כרם בירושלים אסיפה של כל הרופאים מכל העולם בנושא של ברית מילה, והזמינו אותו לדבר כיון שהוא גם יודע את החלק ההלכתי וגם הוא מוהל יודע את החלק המעשי, הזמינו אותו שידבר, דיבר והודו לו.

אחרי שבועיים הוא מקבל טלפון מ'אי' ליד ספרד, מטלפן רופא מהבית חולים שם ואומר שהוא שמע את ההרצאה והוא מאד נהנה, ונולד לו בן עכשיו והוא רוצה שהוא יהיה מוהל. והמוהל אמר לו שהוא עסוק כאן ושיחפש מוהל אחר. והוא אומר שאם הוא לא מגיע אז אין ברית מילה. התייעץ עם ת"ח ואמרו לו שהוא חייב ליסוע. נסע לשם ולא ידע איך מגיעים לכתובת, לקח טקסי ושאל אותו אם הוא מכיר את הכתובת הזו, והנהג אומר לו שהוא מכיר את האזור ושנגיע לשם נכרר.

הגיעו לאזור והתחילו להסתבך, הנהג אומר לו שיש לו הזמנה של נסיעה והוא מוכרח להוריד אותו עכשיו. הוריד אותו, הוא יורד מהרכב והנה הוא שומע צעקות – שלמה, שלמה, הוא הולך לפי הקול מגיע לבית, עולה, והוא שומע שליד הדלת צועקים שלמה, הוא שואל מה אתה רוצה, והוא מבפנים אומר שהוא נתקע מבפנים והוא צריך שמבחוץ ידחפו את הדלת. הוא פתח ורואה שם בחור צעיר, והוא שואל אותו מאיפה אתה יודע שקוראים לי שלמה, הוא עונה אני לא יודע, לא קראתי לך, יש לי שכן שקוראים לו שלמה קראתי לו.

המוהל מסתכל בבית ורואה משהו משונה, מצד א' הוא רואה סימנים יהודיים, מצד שני יש שם צלבים וכו', הוא שואל אותו מה הם יהודים או נוצרים, ואמר לו שאמא שלו יהודיה ואבא שלו נוצרי. שאל אותו אתה רוצה למול, כן, אבל אם אבא שלו יודע לו הוא יהרוג אותו כפשוטו. שאל אותו איפה ההורים שלו, נסעו לג' ימים לחופש, הוא התקדשר תיכף לרופא ההוא שהזמין אותו שיסדר לו מיד חדר בבית חולים איפה שהוא עובד, ועשו את הברית מילה וחזר הביתה.

אחרי שבועיים הבחור ההוא מטלפן למוהל שהוא סיפר את זה לחברים שלו ועוד חברים שלו רוצים להגיע לארץ ביחד לעשות ברית מילה.

הסיפור הזה מצמרר, יושב בחור ב'א' ליד ספרד, רוצה למול, איך הוא ימול, הקב"ה מסבב סיבובים, פלאי פלאות.

רבינו אומר בתורה ל"ג אות ב', גם מי שנמצא במקום בין הגויים אין לו שום תירוץ לומר שהמקום הזה מגושם ואני לא יכול לעבוד את ה', כל מקום אפשר להתקרב לה'. לית אתר פנוי מיניה ממלא כל עלמין מסבב כל עלמין ואתה מחיה את כולם. בכל מקום אפשר להתקרב לה' אפילו במקום המגושם ביותר.

הנפש האלוקית באמת חפצה קירבת ה', ונפש הבהמית בגשמיות
 אם אברך ישאל, למשל צריך ללכת בכוקר למכולת יש לו לָפֶן וענינים כיוצא בזה בראש, איך עכשיו הוא ירגיש קרבת אלקים. העיצה היא, רבינו אומר בשיחות הר"ן רע"ג שניגון זה דבר שמאד יכול לקרב לה', אפשר ללכת ברחוב ולשיר לעצמו – 'מה תגידו לו שחולת אהבה אני', איך הוא ישיר שחולת אהבה אני, אתמול הרי הוא התנפל על איזה שניצל, הוא צריך לומר חולת שניצלים? אך למדנו היום, מה זה אתמול, אצל רבינו אין אתמול, הכל חדש טרי, תעזוב את אתמול.

ולבר מהכי, איתא בספרא דצניעותא פרק ד', 'נחית אדם דלתתא בדיוקנא דלעילא תרין רוחין מתרין סטרין אתכלילו אדם, בימינא נשמתא קדישא משמאלא נפש דבעירא'. שהוא צועק חולת אהבה אני, מי צועק את זה.

אחד שאל אותי פעם אם הוא מלאך או בהמה, לפעמים נראה לו כך ולפעמים כך? התשובה היא שני הדברים נכונים, גם מלאך וגם בהמה, זה מלחמה מה אפשר לעשות. הנשמה האלוקית צועקת חולת אהבה אני, אני רוצה להתקרב אליך. יש נפש בהמית? בסדר, זה לא הוא. הוא לא יכול לחשוב שמה שהוא צעק חולת אהבה אני זה שקר, זה לא שקר, זה כך הנשמה, רק יש עוד אחד שמדבר.

ממילא שני החלקים האלה, מה שאדם צריך להתחדש מה שהיה אתמול להפריע להיום לנסות להקרב לה' עוד פעם להעלות את עצמו. ומה שהוא מתחיל להסתבך זה לא מתאים לי, זה מתאים מאד, הנפש האלקית צועקת כל הזמן חולת אהבה אני, למה אתמול היה שניצלם, זה לא הוא, זה הנפש הבהמית. יקח זמן והכל יסתדר.

אמר לי נהג משאית של 15 טון שבמשאית שלו יש 12 הילוכים. כמה שמשאית יותר כבידה, עד שהיא מגיעה למהירות שהיא צריכה לאט לאט. הגוף שלנו כבד נראה לי יותר מחמש עשרה טון, לא להתיימש. להתקדם לאט, להתחדש כל פעם ולהתחזק. זה מה שרבינו לימד אותנו זה העבודה של חודש תמוז. לא רק של חודש תמוז, תמוז זה אות ח' יש את הכוחות זה דבר הכרחי. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה ה'

לקוטי מוהר"ן סימן ו': ויאמר ה' אל משה, קרא את יהושע וכו', פי צריך פל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום.

מוהר"ן כתב בהמשך המשכילים יבינו קצת, במכתבי מוהר"ן מכתב שס"ב איתא שבתורה זאת ישנו סוד המרכבה, והוא אומר שהוא עצמו לא יודע הכל, וגם מה שהוא יודע הוא לא יכול להסביר את הכל. ואין צריכים להוסיף.

אומר רבנו הנהר המטהר מכל הכתמים: פי צריך פל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, פי מי שרודף אחר הכבוד, אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו (משלי כ"ה) "כבוד מלכים חקר דבר", והכל חוקרים אחריו ושואלים מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה וחולקים עליו, שאומרים שאינו ראוי לכבוד הזה. כאן מבואר שהמושג 'כבוד מלכים' הוא לאו דוקא כבוד של מלך אלא הוא כבוד שבא על ידי אנשים, לא רק כבוד של מלך, אלא כבוד שבא מהאנשים. וזה כבוד שאינו אמיתי ומאחורי גבו צוחקים ממנו.

אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה לכבוד אלהים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר "כבוד אלהים הסתר דבר", פי אסור לחקר על הכבוד הזה. ואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על ידי תשובה. ועקר התשובה כשישמע בזיונו ידם וישתק.

יש לדקדק, שבתחילה אומר רבינו למעט כבוד עצמו ולהרבות כבוד המקום, ועל ידי זה זוכה לכבוד אלקים, מדוע בתחילה נוקט הלשון 'המקום' ולא אלקים כמ"ש אח"כ בפסוק.

איזו הנהגה הוא כינוי 'המקום' שאומרים כלפי הקב"ה

כדי להבין זאת, צריכים לדעת כשאנו מכנים את הקב"ה בשם 'המקום' לאיזו הנהגה אנחנו מכוונים. וצריך להקדים מה שידוע בתחילת העץ חיים כשהקב"ה התחיל לברוא את העולמות עשה את הצמצום ונוצר מצב של חלל פנוי, שהרבי אומר

בתורה ס"ד שאי אפשר להבין זאת ומבאר שם למה, עכ"פ נוצר מצב של חלל פנוי. ובתורה מ"ט מוהרנ"ת מבאר מה המשמעות של ענין זה בעבודת ה'. עכ"פ יש כזה מצב שנקרא חלל פנוי. כשאנו מכנים את הקב"ה בשם 'מקום' למה אנו מתכוונים.

בספר ליקוטי תורה לבעל התניא (סוף ויקרא דף נ"א סוף טור ב') מביא בשם העמק המלך, שכשאנו אומרים 'המקום' מתכוונים לאזור שמסביב לחלל הפנוי, שחלל הפנוי בתוכו, והוא המקום שלו. ובעל התניא מביא שבהאריז"ל בפרשת כי תשא מבואר שהכינוי מקום הוא על חלל הפנוי עצמו. עכ"פ לפי פשטות דברי האר"י שהוא חלל הפנוי, איזו הנהגה אנו מתכוונים ב'המקום'.

בספר חסידות מבוארת (מועדים חלק א' עמוד רפ"ג בהערה) מביא בשם בעל התניא שההגדרה היא שאנחנו אומרים 'המקום' אנו מתכוונים לאור האלוקי המחיה והמקיים את העולמות. זהו הכוונה במילה 'המקום', לאור, וכל העולמות הם בתוך האור הזה.

ועל פי זה מובן מה שאומרים בניחום אבליים 'המקום ינחם', ולא אומרים ה' או אלקים וכיוצא בזה. דתוספות במועד קטן דף כ"ז ע"ב כתבו, כשרח"ל היה פטירה של א' מהמשפחה, זהו כמו כיפה של אבנים שלוקחים אבן אחת כולם מזדעזעות, וממילא נמצא שבאים לנחם את האבל לא צריכים לומר לו שיהיה לו שמח או כיו"ב, שהרי כל מצב הרוחני של כל המשפחה הוא בהתמוטטות, לכן צריך לברך אותו במילה כזו בהנהגה כזו שכוללת את כל ההנהגות יחד, וזה 'המקום', זה ההגדרה של הנהגה של האור המחיה ומקיים את כל העולמות.

כאן אומר הרבי זוכה לכבוד אלקי, מה הכוונה, לפי מש"כ בשפת הנחל להרב שיק שליט"א שמבאר כמו שראינו בעבר ש'כבוד' הוא אור הרגשת קירבת אלקים, ועל הכבוד הזה אסור לחקור, יש אדם מלא חיות רוחנית, אתה לא יכול לחקור למה הוא זכה. כבוד מלכים שזה הגדרה שאנשים נותנים לו, מי אומר שמגיע לו.

אומר הרבי מי שממעט בכבוד עצמו, מה הכוונה, לפי כל מה שדיברנו הכוונה היא כך, שמעתי עובדא על אדם שחיתן את כל הילדים שלו ובחתונה של הילד האחרון שלו הוא נעמד ואמר, הוא רוצה להודיע שהקב"ה לא עזר לו בשום ילד בחתונה. התחיל תסיסה בציבור וכי כך יהודי מדבר?

ואז הוא הוסיף עוד משפט – הוא לא עזר לי, הוא עשה את הכל לבד!

זה ממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום. זה דורש כסף וחכמה וכו' מערכת שלימה, ואז משתמשים בכבוד ה'מקום'.

ולמה אומרים 'ממעט' בכבוד עצמו, כי לבטל לגמרי אי אפשר, נקודת הבחירה האדם כן עושה, לא לומר כחי ועוצם ידי. זה הענוה, הוא יודע שיש לו שכל, והוא יודע שה' נתן לו הכל.

בהלל אומרים כל גוים סבבוני וכו', שמעתי מהרב בן ציון פלמן שליט"א בשם הרב דסלר, 'אמילם' הוא לשון הכרתה, הוא אומר בעזה"י אני יכרית אותם, וכן הלאה, בשם ה' אני יעשה, ואז 'דחה דחיתני לנפול' הוא רואה שהוא לא יכול, אז 'וה' עזרני'. למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום.

הרוצה לקבל השפעה חייב לבטל עצמו לגמרי למשפיע

לבאר תורה זו כולה אי אפשר כעת, אך נראה קוים כללים שעליה בנויה התורה הזו. הרבי כאן בא לדבר על שני קוים, קו אחד על מקבל ומשפיע, והרבי מראה שמקבל ומשפיע, מי שרוצה לקבל באמת השפעה, זהו רק אם הוא מבטל את עצמו, ומראה את זה כאן ואח"כ במשה ויהושע, בחמה ולבנה דלית לה מגרמה כלום, ואחרי זה הרבי מוסיף מושג של ג' המצוות שנצטוו ישראל כשנכנסו לארץ, מקדש מלך. והכרתת עמלק.

עמלק הוא מהות הפכית מכל זה ולכן מוכרח שיאבד

מה רואים בעמלק מושג זה, מה זה עמלק, מה הכח שלו שאין הכסא שלם ואין השם שלם עד שימחה עמלק, בספר פחד יצחק פורים ענין א' מבאר שעמלק זה כח שלא סובל חשיבות, הוא שומע שמספרים על מישהו שהוא חשוב, אז הוא כבר ימצא לעשות ממנו צחוק.

ומביא שם שבמדרש עמלק מכונה בשם 'לץ'. כי הליצנות זה כח שלא סובל חשיבות. הוא ילך לדרשה הכי מעוררת, והוא כבר ימצא לעשות בדיחה. הכח הזה של ליצנות אומר הפחד יצחק, זה כח שאין לו תיקון. אנשים שיש להם מושג של חשיבות רק תלוי מי חשוב אצלם, אזי כשנגלה כבוד ה' הם יבינו מי החשוב האמיתי. אבל אנשים שלא סובלים חשיבות, כח זה לא שייך בו תיקון.

מה יועיל שיכירתו זרעו של עמלק, כתוב בליקוטי תורה להאריז"ל כשנופל עלה מעץ נחלש כח של המלאך שממונה על העץ הזה. נמצא שאם אין למלאך על מה לשלוט הוא מאבד את כוחו. ולכן כשיהרגו את כל עמלק כח הליצנות יאבד מן העולם.

ואין הכסא שלם, לא יתכן שיהיה שלם, כי מכל דבר הוא יעשה צחוק. ומובן מה הנושא של עמלק שייך לכאן, שחייב שהמקבל יבטל את עצמו למשפיע, כי לכן מכריתים את זרעו של עמלק כי הוא מפריע לכל כח הביטול של ישראל להקב"ה ולמקדש.

קו אחד שרואים בתורה זו, זה איך לקבל אורות ממשפיע למקבל, משה ויהושע חמה ולבנה, עמלק שמפריע לביטול וחייבים לסלק אותו. ולקבל אורות מהקב"ה. ויש לבאר שזהו מה שדייקא יהושע הוא זה שנלחם והחליש את עמלק, משום שהוא המהות ההפוכה ממהותו של עמלק וכנ"ל.

בהכרח להאמין לצדיק לגמרי ולבטל עצמו לגמרי אליו

ומדוע צריך הרבי לעבור כל כך הרבה נושאים שרואים במ את ענין הביטול. אפשר לומר שהוא כמו שרואים בהרבה תורות בדברי הרבי, כמו שיש כלל בספר יצירה עולם שנה נפש, יש הקבלה בין כל המערכות בין עש"ן [ע'ולם ש'נה נ'פש], היינו יכולים לומר שהרבי רוצה להראות שמצב זה של קבלה הוא רק בביטול למשפיע, רואים זאת בכמה מערכות.

אך יתכן שיש כאן משהו יותר פנימי. שאין הכוונה להראות "אותו מהלך" בכמה נושאים, אלא "להוכיח" שקבלה הוא על ידי ביטול.

ויעויין בהגר"א לתיקוני זוהר עמוד 14 בביאור מהר"א "חיריק שתחת האלף יוד ב' שתחתיו, והוא בבחינת לבנה מלכות דלית לה מגרמה כלום. למדנו שחיריק מורה ביטול, ולהלן אות ה' מביא שיהושע הוא בבחינת לבנה בחינת החיריק הנ"ל, ומכאן שזכיית יהושע מכח הביטול, דלית לה מגרמיה כלום. ויעויין להלן בתורה שנקודה עליונה היא בחינת כתר בחינת משה, וממילא דעליה לכתר הוא על ידי ביטול. כמו יהושע למשה. וכמו שתשובה בשלב ראשון דורשת ביטול לצדיק הוא הדין בכל תשובה על תשובה. וזה אף בצדיקים. (ענין ג' מצוות הוסיף הרבי אחר כחצי שנה יעויין פעולת צדיק עמוד רנ"ה).

הרבי תיכף יסביר לנו שזה קשור בענינים של תשובה, ובתשובה הרבי יסביר יש פרט שצריך להיות בקי ברצוא בעליה שתמיד יש לעלות, ובקי בשוב בכל נפילה, וזה כבר לא פשוט.

מוהרנ"ת כתב בהלכות תפילין ה' ט', כמה שתאמר לאדם שמנפילה יכולים להתאושש, הוא יאמר שמה שקרה לו זה כבר מקרה אבוד, ואומר מוהרנ"ת שחייבים להאמין בהקב"ה ובצדיקים שאין שום יאוש כלל, ואם אדם לא יבטל עצמו לצדיק לגמרי, הוא לא יוכל לקבל את זה, ויחשוב שלא עליו נאמר, אלא צריך לבטל עצמו בלי חכמות, לצדיק.

אין שום יאוש, כי כלפי אין סוף שום מצב לא מוגבל לסלוח
 מה הענין הזה שבכל מצב אין שום יאוש כלל, כתוב בתהילים כ"ו 'וסלחת לעוני כי רב הוא', ומבאר שם רש"י, נאה לרב לסלוח לעון רב, ומסעירים הדברים את הלב, אדרבא כמה שהרב יותר גדול, החוצפה יותר גדולה?
 בעל התניא באגרת התשובה פרק י"א שואל, איך אומרים כל יום ג' פעמים סלח לנו, יש בין א' לשני על מה לסלוח? איך כ"כ הרבה לסלוח כל הזמן?

ומבאר בעל התניא, אדם שהוא מוגבל יש גבול, אבל יחסית לאין סוף אין שום יחס. לכן הקב"ה באמת סולח, כלפי אין סוף אין שום משמעות של ריבוי. וממילא זה דוד המלך אומר, נאה לרב לסלוח לרב, איזה יפה יהיה אם תסלח לכזה חטא גדול, זה יראה את הגדלות שלך, כזה חטא גדול ביחס אליך זה כלום, נאה לרב לסלוח לעוון רב. זה מה שהרבי אומר אין שום יאוש בעולם כלל.
 לזה צריך ביטול לצדיקים ביטול גמור. בלי להתחכם מה הרבי התכוין מה שהוא אמר, זה הוא התכוין. בלי יוצא מן הכלל.

דוגמא של טעות של חוסר ביטול השכל לצדיק

הרב שך ז"ל היתה לו עמדה ברורה בכל מיני נושאים כידוע. היה פעם שהוא ביקש מעסקן שיעשה באופן פרטי במקרה מסויים מחוץ לקו הכללי של הרב שך. אך אמר לו שלא יספר שהרב שך אמר לו את זה, אם יצעקו עליו איך הוא עושה נגד הרב שך, שיקבל את הבזיונות. והוא הסכים לזה. והתחיל לפעול בענין. באו תלמידי הרב שך לרב שך ואמרו איך ההוא פועל נגד דעת הרב שך, צריכים לטפל בו, הרב שך אמר תעזבו אותו. שוב ושוב. לא היה לרב שך ברירה, הוא חשש שהם יהרסו את הכל, קרא לאיש ההוא וביטל את הענין.

מה היה הטעות שלהם, אומרים להם תעזבו אותו, אז הם מחשבנים, כנראה הוא אומר תעזבו כי הוא לא רוצה לריב איתו אז אנחנו נריב איתו, מה אתם מחשבנים, אומרים לכם תעזבו אז תעזבו. זו דוגמא לבטל את הראש לצדיק.

בתורה רנ"ה אומר הרבי כשבחרים בצדיק צריכים לבחור עם השכל, מי שיבחר בלי השכל יפול, אך בתורה קכ"ג אומר הרבי אחרי שבחרת בצדיק שים את השכל בצד, מה שאומרים - לעשות בלי שום חכמות. זה הביטול שחייבים.

הרבי מתחיל איך זוכים לקרבת אלקים, כבוד אלקים, ואמאי עובר למשה ויהושע, אך היות ולצורך קירבת אלקים דרוש תשובה, ותשובה דורשת בקי בשוב, שבכל מקרה הוא לא יעזוב, ממילא צריך כאן להראות את הביטול של יהושע למשה שזה הביטול שעמו יהושע זכה.

נבין עוד, מה זה הלשון 'כי צריך', הרבה תורות מתחיל ב'כי'. הרבי מתכוין להסביר מדוע נבחר יהושע, נער לא ימיש, למה זה סיבה, היות והקבלה שלו היתה מוכרחה להיות ממשה, הקב"ה לא מינה אותו מצד עצמו אלא מצד שיקבל ממשה את האורות, לקבל אורות ממשה זה רק מה שיכול להיות בביטול גמור למשה רבינו, וזה מה שאומר הרבי, קרא את יהושע, למה, כי צריך וכו'.

הרבי מבאר שהכח הרוחני של זה הכל באות א', המקבל למטה 'חיריק' כמו שמביא הרבי מהתיקו"ז, המשנה ברורה בסימן ל"ו על אות א' אומר שאות י' תחתון של הא' אפילו אם עשו רק נקודה בלי רגל ימנית פשוט שזה בסדר ודאי כשר, כי כתוב רק 'כעין' יוד, לא ממש יוד. ומקשה הרב שטרן בספרו הרי כתוב כעין י' וא"כ היכן נעלם הרגל. ולפי המבואר כאן שזה חיריק, נקודה, מובן. ולמה באמת, מבואר בתיקו"ז כי לית לה מגרמה כלום, אין לה שום צורה. מה שיתנו לה היא מקבלת. זה היו"ד.

איך יבחין אם הוא בעל גאווה, אם הוא כועס

זה הענין אחד שהרבי מלמד, שבשביל לקבל צריכים לבטל את עצמו לגמרי. וכאן אדם יכול לחשוב אני לא מרגיש שאני בעל גאווה. שמעתי פעם ממישהו, נראה שכועס זה שכועס על מישהו, אך זה לא כך, למשל, אדם מחפש מפתח והוא לא מוצא, הוא מתחיל להתעצבן, רואים שכעס זה לא על מישהו מסויים, אז על מה הכעס. ההגדרה היא כך, הוא רואה שהוא לא שולט במצב, ואם זה לא כך זה גורם

את הכעס. שאומרים לילד שיעשה משהו והוא לא עשה, למה כועסים עליו, כי אתה מרגיש שאתה לא בעל הבית, לא שמעו בקולך.

הראשית חכמה שער היראה פרק ד' אומר שגאווה זה שורש של כל מדות הרעות כולל כעס, מה הקשר, זה הפתרון. כי לא שמעו בקולו על זה הוא כועס.

יש ספר 'הקדמות ושיעורים', שם יש מכתבים, ונשאל שם על כעס, ואומר שם שסבלנות זה לא פתרון שורשי לכעס, אלא תחליט שמה שה' עושה זה בסדר, מה שאתה מחליט זה לא חייב להיות. ואם אמרו לילד משהו בחינוך מה אז, תשוב האם זה בגלל שאתה רוצה לחנך אותו או כי לא שמע בקולך. שורש הדברים זה גאווה. אם אדם כועס תדע שיש לך גאווה אתה רוצה לשלוט במצב. הפתרון הוא לבטל עצמו להקב"ה ואז יזכה לכבוד אלקי.

ההתחדשות והשמחה במועדי תשרי

אנחנו מתקרבים למועדי תשרי, ראש השנה, איזה שמחה, התחדשות, כתוב בשער הכוונות שמתחדש כל האצילות, כל השרשים, כאילו אז בריאת העולם, בסימן תקצ"ז אוכלים ושותין ושמחים, עכשיו הכל חדש רענן וטרי. מה עם פחד מיום הדין, זה עוד ענין. השמחה של הרעננות והטרייות.

האר"י היה בוכה הרבה בראש השנה, אומר רבי פנחס מקוריץ למה הוא היה בוכה, זה בכי של תינוק שנולד, בכי של ההתחדשות הזו, עכשיו הוא נולד. אחר כך מכבסה של יום הכפורים, הא! אחרי זה השמחה של סוכות!

מגיע שמיני עצרת הקב"ה אומר קשה עלי פרידתכם, הקב"ה לא רוצה להפרד ממני מהמצב השפל שלי? הוא לא רוצה ליפרד ממני? היה צריך לרקוד כל היום. אך יש בעיה אם היה אפשר לפתור אותה, שמביאים ילדות קטנות לבית הכנסת. במקום לחנך ילדות שצריכים לשמור מרחק, ביד א' הוא מחזיק ס"ת וביד השניה מחזיק ילדה... לא צריך לשאול מוצי"ם, המציאות ברחוב פוסקת, לולי זה השמחה יכלה להיות יותר טובה.

הרבי אומר אתם רוצים כבוד אלקים, הרגשת דביקות, להרגיש, אני יגיד לכם מה תעשו, תמעטו בכבוד עצמכם. תורידו את הגאווה, ומי שחושב שאין לו גאווה יבדוק אם הוא כועס או לא. זה קן אחד של התורה הזו.

למעשה כתוב באגרת הרמב"ן כל זה, וכאשר תתנהג במדת הענוה תשרה עליך רוח השכינה וזיו כבודה וחיי העולם הבא. במה יתגאה לב האדם, אם בעושר וכו', הכל לא שלך. נתנו לך, תן את כל הכבוד להקב"ה. כל היסודות הללו כתובים ברמב"ן. רק שהוא לא מזכיר תשובה, והרבי כאן מזכיר תשובה.

הרמב"ן לא מזכיר תשובה משום שזה פשוט שבלי תשובה אי אפשר לזכות להרגשת דביקות, כמו שכתוב (ישעיה נט) שעוונות זה דבר שמבדיל. ולמה הרבי מוסיף את זה. כי הוא רוצה להראות דבר נפלא, יש מסלול של עיקר התשובה והוא ירויח ב' ענינים ביחד, כי עיקר התשובה ישמע בזיונו ידום וישתוק, יחשוב שזה מגיע לו, אומר הרבי, אם יעשה את התשובה במהלך הזה ירויח ב' ענינים. כי מי שאין לו מי שיבזה אותו, לכן, הרבי לא מתכוין לומר רק את זה, אלא גם את זה, שתרויח הכל יחד.

אבל בדורות הללו צריך מסלול קצר של תשובה (מכתב מאליהו עמוד 30), אם כן מה יהיה עם מה שהרבי אומר, הרבי אומר שאם תעשה את מסלול הזה תקבל הכל יחד, ואם יש לך מסלול קצר תעבוד לבד על הביטול לבד ועל התשובה לבד.

אלו הם ב' הקוים, קו של משפיע ומקבל, שרק על ידי התבטלות מוחלטת למשפיע, ומהלך שני שזה דורש תשובה, רק שאם עושה את המהלך שהוא עיקר התשובה ירויח שניהם יחד, אבל אפשר להפריד בין הדברים.

הרבי אומר לקבל בזיונות, זה לא פשוט. ואחרי שעשינו את ההפרדה זה קצת מיקל. עקרונית אפשר להפריד, תשובה דרך קצרה, אבל הביטול שזה דרוש כדי

לקבל את כל האורות הנפלאים שהולכים לקבל חודש תשרי, צריכים כמה שכל אחד יכול להורייד כבוד עצמו, את הכוחי ועוצם ידי, את הגאווה כמה שכל אחד יכול. ועל ידי זה הרבי אומר שנזכה לכבוד אלקים.

שיחה ו'

לקוטי מוהר"ן תניינא סימן פ"ח: צריך לזהר מאד, שלא לאכל פרי שלא נתבשלה כל צרכה. וכמו 'שאסור לקץ אילן בלא זמנו', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בן אסור לתלש פרי קדם בשולה וכן אסור לאכלה. והאוכל פרי קדם גמר בשולה, יכולה להזיק לו מאד לנשמתו, כי יוכל לאבד נפשו על ידי זה. כי הפרי כל זמן שהיא צריכה להתגדל יש לה כח המושך, כי היא צריכה חיות להתגדל, ועל כן בודאי יש לה כח המושך שמושכת וניקתה וחיותה וכשתולשין אותה קדם זמנה קדם שנתבשלה עדיו כל צרכה עדיו יש לה כח המושך, כי פשתבשלת כל צרכה טוב פסק ממנה כח המושך, כי אינה צריכה עוד למשך חיות אבל כשצריכה להתבשל עוד, עדיו יש לה כח המושך. ועל כן זה האוכלה קדם גמר בשולה, תוכל הפרי למשך לעצמה חיות הנפש של זה האדם, מאחר שעדיו יש להפרי כח המושך כנ"ל, על כן תוכל הפרי להמשיך לעצמה חיות נפשו, ויוכל לאבד נפשו.

ודע שיש מלאך, [בשיחות הר"ן (ק"פ) איתא שהיום נגלה לו מלאך שהוא יודע את השם שלו ותחתיו כמה ממונים]. ותחתיו כמה ממנים, וכלם אוהזים בגדם שופרות והם עומדים וחופרים תמיד ומחפשים תמיד אחר אבדות, והם תוקעים תקיעה תרועה, ואחר כך חוזרים ותוקעים תקיעה, וכשהם מוצאים איזה אבדה, נעשה רעש ושמחה גדולה. כי יש כמה דברים אבודים, הינו מה שאובדים אבדות הרבה על ידי התאוות.

ובסוף התורה: וגם הזכיר אז שקשה מאד מאד להיות מקבל. וגם הזכיר אז 'קנאת סופרים תרבה חכמה', ולא באר כל זה, כי הם דברים סתומים וחתומים. גם נשפח קצת, כי לא כתבתים בזמנו כי אם בדרך רמז. ואמר שכל הנ"ל, דהינו ענין פנות אלול, שהם תקון לפגם הברית וענין הפרות הנ"ל, וענין זה של המלאך וכו' כנ"ל הכל אחד, ויש בזה רזין גדולים. ובשיחות הר"ן מוסיף נוראים ונפלאים. וכמובן שכל מה שנדבר יהיה רק ניצוץ דניצוץ.

למה המשפט בתחילת שנה ולא בסופה

כתוב 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך', מדוע צריכים לעשות את זה בשער העיר, אפשר במרכז העיר לעשות את זה. מדוע בשער של העיר. יש על זה דיבורים קדושים בהגר"א במשלי.

ונאמר חלקי בזה, אם היו עושים את זה במרכז העיר, היה נהג נכנס לעיר, לא רואה שוטר, היה נוסע על מאה שמונים קמ"ש, ואחרי שתי דקות רודף אחריו נידת, והוא מתחיל לבכות לא ידעתי שיש משטרה. לכן אומרת התורה, תתן את המשטרה בכניסה לעיר. תחסוך בכיות, כי כל אחד יודע - כאן יש משטרה.

ומעתה אנו מבינים למה ראש השנה בתחילת השנה, הרי לכאורה מתי עושים את המשפט, בסוף, בסוף השנה עושים מאזן, ומדוע הוא בתחילת השנה. ועתה מובן, כמו שצריך לתת משטרה בתחילת המקום, כן בתחילת הזמן, שנה חדשה כוחות חדשים, להכניס לראש שיש דין ויש דיין ויש בעל הבית.

זה עיקר ראש השנה, להכניס לעצמינו את המלכיות, לחדש לעצמו ולכל התלויים בו שיש מלך ויש דין ויש דיין. ועל ידי המשפט מכניסים לראש.

איחוד בין הפחד לבין שמחה ותקוה שיהיה טוב

ומה עם הפחד של המשפט, היכן הוא נעלם, כתוב בשו"ע אוכלים שותים ושמחים בר"ה. יש כמה לשונות במשנה ברורה שצריך לדעת איך ליישב אותן, לפחד לשמוח?

לפני הרבה שנים התארח אצלי בסעודת ליל ראש השנה אורח, וסיפר שהרב בעדני שליט"א דיבר על נושא זה, ואמר שיש מדרש שכתוב שם, מלך היה לו ב' שדות ונתן כל שדה לאריס, האריסים פשעו ולא עשו הנצרך, אחרי שנה היה צריך לחדש את החוזה עם המלך, ואריס אחד הגיע למלך בוכה מאד, שהמלך יסלח לו ומקוה שיהיה שנה הבאה יותר טוב. המלך אמר שלא יתנו לו, הוא יפול מהטרקטור, תראו איך הוא נראה שבור ורצון. השני בא ואמר, מכאן ואילך יהיה טוב, הוא מלא מרץ. המלך אמר לזה תתנו.

ואני אומר לפי זה, המלך לא אמר שהוא מוותר על הפסדים, הוא רק אמר שהוא נותן לו עוד שנה לנסות, ולנסות את הפסדים, אם המלך יראה שהוא מדאי רוקד, כנראה הוא חושב שויתרתי לו, וזה לא כך, הוא צריך להראות שהוא מבין שיש חובות, ולהיות שמח.

המשנה ברורה כותב בסימן תקפ"א לא ללבוש בגדי רקמה, להראות אימת הדין. ובסימן תקפ"ד כתב, אפילו שאנחנו יודעים שנצא זכאים בדין, אך בכל אופן צריך שיהיה לו אימת הדין ועי"ז יזכה בדין. איך פחד זה סיבה לזכות? ולהנ"ל מובן, כי אם לא יראה אימה יראה שהוא חושב שמחקו לו את החובות.

זה השילוב, בין הרעננות ושמחה, לבין להראות שלא ויתרו לו על שום דבר, רק עם כזה מרץ ורצון, מקווים שיהיה טוב ויתקן. עושים לו פריסת חובות ויהיה בסדר.

הקב"ה עונה למידת הדין שהיא לא רואה בעומק הנפש ולמה הוא חטא ונכשל
מוהרנ"ת (לקוטי הלכות חושן משפט ח"ב עמ' 22) מביא מדרש, בכסה ליום חגנו הירח מתכסה, המקטרג מגיע בראש השנה, הקב"ה אומר לו תביא עדים, הוא מביא את השמש, אומרים לו צריך עוד עד אחד, הולך להביא את הירח, אין ירח, הירח מתכסה.

מה כתוב כאן, השמש מסמל מעשים גלויים שרואים ברור מה שהוא עשה. לילה מסמל מצבים שאי אפשר לראות ברור, אך אם יתאמצו אפשר לראות. לילה שירח מכוסה זה מסמל עומק בנפש ששם אף אחד לא יכול לדעת.

המקטרג אומר להקב"ה פלוני ישן חמש שעות בבוקר, אני תובע ביטול תורה. הקב"ה אומר לו אתה ראית מבחוח, אבל יש עומק מבפנים, אתה יודע מה עבר על האדם הזה? יש קשיים שמקטרג לא יכול להגיע לשם. לא חסר סיבות, פרנסה בריאות וכו', מיד, אומר המדרש, הקב"ה עובר מכסא דין לכסא רחמים.

על פי זה מובן במדרש פרשת בראשית, אמר רבי סימון בשעה שהקב"ה בא לברוא את האדם נחלקו מלאכי השרת כיתות כיתות, הללו אומרים יברא, הללו

אומרים לא יברא, אמת אמרה לא יברא כולו שקרים, הקב"ה השליך את האמת לארץ, אמרו המלאכים להקב"ה למה אתה משליך אותה, אמת מארץ תצמח. העץ יוסף מביא שלפי גירסת הילקוט מי אמר 'אמת מארץ תמצח', הקדוש ברוך הוא אמר את זה.

מה מונח כאן, אמר הקב"ה לאמת, לא שהוא לא רוצה לשמוע אותו, אלא את רואה את הענפים, תסתכלי למטה תראי שהשרשים טובים, כעת לא בסדר, אך עם הזמן יהיה בסדר, לא לדאוג.

כך בהשתלשלות בעולם המעשה, אין ירח, אל תדאג, מחר יהיה. היות ובראש השנה הקב"ה מתחשב כל כך במקומות החשוכים, בעומקים כאלו ששם המקטרג לא מסוגל להגיע, בשורשים, בהשתלשלות זה מתבטא שהחג של ראש השנה הוא במצב שהירח מכוסה. הקב"ה מטפל היום במקומות חשוכים, בשרשים. וממילא אחר כל הדברים הללו כתוב במדרש, עומד מכסא דין לכסא רחמים¹¹.

¹¹ הוספת העורך: ע"י בספר ישמח ישראל מאלכסנדר בפרשת שמות, שמבאר שם הישמח ישראל, מה משה רבינו טוען, מאז באתי הרע לעם הזה, והצל לא הצלת את עמך. וכי לא יודע שהגלות למרק ולצרף ולזכך ולכפר, וגם למה נוקט לשון "עם" שזה הרמה הנמוכה? ומבאר שם, שמשה רבינו טען שיסורים מועילים למי שהוא בר דעת, אבל ישראל במצב של "עם" היינו פחותים ולא יועיל להם היסורים.

והקב"ה ענה למשה רבינו, וז"ל הישמח ישראל: "כי אתה אינך שומע רק מקולות החיצוניות ובבחינת עם, אכן הקב"ה שומע קול מפנימיות לבבם מחלקי יעקב אשר בתוך כל אחד ואחד מישראל, וזהו הפי' של וגם אני שמעתי את נאקת "בני ישראל", שמלבד הצעקה אשר אתה שומע שומע אנכי עוד נאקה אחרת ממעמקי לבבם ומחלקי יעקב אשר בם, שזה נקרא נאקת בני ישראל. ומזה יקח כל אחד מישראל מוסר לנפשו ואל יאמר נואש חלילה, שאפילו אם ידמה לו חלילה שאיננו מרגיש כלום ואיננו מתעורר לתשובה, אולם פנימיות ומעמקי לבבו ונפשו חושק וכוסף תמיד למקום מחצבתה ונתפעל בתשובה, ולכן מחויב כל אחד ואחד מישראל לעשות כל אשר בכחו לעבודת הש"י, ולחזק את עצמו בכל מיני התחזקות לבל להתייאש את עצמו". עכ"ל ק.

זהו המלאכים שחופרים ומחפשים אבידות

הרבי אומר שהם תוקעים וחופרים ומחפשים אבידות. המלאכים מחפשים אבידות, מה הם מחפשים, אדם לא עשה כמו שצריך, אבל הקב"ה עושה מינוי מיוחד למלאכים, תחפרו עמוק בנפש האדם הזה, תראו אם הוא ניתק את עצמו מחובת האדם בעולמו, או שהוא שכח, שהמלאכים מוצאים בעומק בעומק שזה בסדר, אז אומר הרבי, נעשה רעש ושמחה גדולה. יש זכות. ואפילו שמבחוץ המצב לא כל כך.

הרבי מגלה לנו מה זה ענין השופר, אבל לפני זה כבר אומר הרבי יש מלאך עם ממונים, מערכת שלימה, והרבי אומר, אני ראיתי את זה, ואני יודע איך קוראים לו למלאך. מה הרבי בא לומר לנו, אני אמרתי לכם מה זה כוונת אלול, כמו שלמדנו למעלה בתורה ו', לזכות לכבוד אלקים לאורות של דביקות בהקב"ה. נאמר לרבי, כל א' יודע בדיוק כמה שטויות הוא עשה, אנחנו מפחדים, אומר הרבי אל תפחדו, אני ראיתי את המלאך, יש ממונים, מערכת שלימה שהקב"ה מסדר לדעת את העומק הפנימי, אם זה בסדר אז זה חשוב מאד.

בראש השנה את השלב הפנימי אנחנו עוברים, מי לא רוצה לדעת ש"ס, מי לא רוצה לחיות בדביקות, להרגיש שבת, יו"ט, אומר הרבי אל תדאגו, זה בסדר יש מערכת שלימה.

וכבר מובן למה הרבי מקשר את זה לכוונות של אלול, ללמדינו להרגיע אותנו שלא צריכים לפחד כל כך.

זהו עירבוב השטן בתקיעות

אגב ראינו שהמקטרג אין לו כח להגיע לעומק של הנשמה. רק לדברים חיצוניים. בזה מובן בגמרא ראש השנה (ט"ז ע"ב) שתוקעים פעמיים לערבב את השטן, ותוס' כתבו בשם הערוך בשם הירושלמי שהוא מפחד שזה תקיעות של שופר גדול. וצ"ב, הוא יודע הרי שיש ראש השנה, וגם כך היה שנה שעברה.

אלא כך, למשל אם הנתבע מדבר עם השופט בשפה שהקטגור לא מבין, הוא נבהל, מי יודע מה הם מדברים שם, ולא יעזור מה שגם שנה שעברה היה כך, סו"ס הוא לא מבין מה הם מדברים אולי יש כאן משהו. ביום שהוא יתקע.

הרבי מלמדינו, שופר, בחינה אחת בזה, בגמ' כתוב שזה גניחות ויללות, בגניחות הללו שגונחים, זה עומק הלב, רבש"ע אין לנו כח לדבר, אנחנו צועקים, אוי ווי, רבש"ע, אנחה, שבאה מעומק הלב ששם אפשר לראות מה שעובר על כל אחד, את הרצון הפנימי של כל אחד. זה מה שאנחנו אומרים בתקיעות, יהי רצון מלפניך שאלו המלאכים...

זה מה שהרבי מראה לנו כאן. הן חופרים את העומק שלב, אומר הרבי, אל תפחדו כל כך, הקב"ה מתחשב מאד מאד בקשיים של כל אחד ברצון הפנימי של כל אחד.

הפחד שמביא מחייב ושיפור

מצד שני, אומר לנו הרבי, הרבי מביא קנאת סופרים תרבה חכמה, ומוסיף שקשה להיות מקבל. מה רואים בקנאת סופרים תרבה חכמה, יש מושג שדבר שלוקחים בהגזמה יכול למוטט, קנאה רגילה אצל אדם זה מוציא מן העולם. זה יכול לאכול אותו. אבל אם זה במקום הנכון ובמדה הראויה, זה לא משתק, אלא אדרבא זה מפעיל אותו.

סיפר אדם אחד מנכ"ל בית אבות, שמגיעים לשם אנשים שהיו מנהלים בעלי מפעלים וכו', ואז הוא לא יכל לשבת בשקט, הוא חייב לשפר ולעשות ולפעול, יש לו מחייב. זה נותן לו חיים. כשהוא נהיה מקבל בבית אבות, הוא מקבל הכל, מתחיל להתנוון. ראיתי ת"ח חשובים זקנים שבקושי עלו במדרגות, אבל לא הסכימו שיעזרו להם. שכך הם עושים לבד. שונא מתנות יחיה, כפשוטו, כי מי שמקבל הוא יתנוון, מה שאין כן בלי זה הוא יסתדר.

יש מדרגה של פחד שלא מפחידה, אלא מפעילה אותו. וזה חייבים, אדם רגיל בדרך כלל חייב שיהיה לו מחייב.

זה אומר לנו רבינו, מה שהרגעתי אותם, אבל לא אמרתי שלגמרי לא צריך לפחד, קצת כן צריך, כי זה מחייב, זה טוב. צריכים קצת. זה פחד של מחייב, זה לא פחד שבלב מפחדים, ההרגשה הכללית היא של שמחה, אבל בשכל הוא מרגיש שהוא אחראי והוא חייב לתקן מעשיו.

במכתבי מוהרנ"ת מכתב קצ"ח, (כתוב בתורה כ"ב), שלימות השמחה היא על ידי יראה. ושם בתורה היה אפשר להבין שזה יראת הרוממות, הוא מפחד מהמלך והוא שמח. אך ביראת העונש איך זה מתחבר, ומוהרנ"ת במכתב שם מביא את זה מביא פסוקים יראת ה' לחיים וכו', איך פחד מוסיף חיים. זה מה שהרבי אומר לנו כאן.

הרבי קודם אמר כוונות אלול, בא ללמד לזכות לקרבת ה' באלול, משפט מלא רחמים אבל קצת פחד צריך, לא פחד נפשי, הכוונה אחריות, שצריך לקחת את הענינים ברצינות. מובן קצת חלק מהקשרים שיש בזה.

ספירת היסוד הוא התקשרות

צריך להבין מה הרבי הכניס את הענין של אלול, שכוונות אלול זה תיקון הברית. נדבר בקיצור, צריך לדעת איך באמת כוונות אלול זה תיקון לברית.

צריך לדעת כי כל הכוחות שמדברים בספירות, זה בנפש האדם, מה משמעות של כל ספירה, מבואר בתניא. באיזה ספירה נמצא כח ההתקשרות, עם חבר, עם בן שלו, באיזה ספירה זה שייך, אומר התניא, זה נמצא ביסוד, תלמידו רבי אהרן סטרשלער בשערי עבודה אומר שזה תרין פרקין ביסוד, התקשרות והשפעה. יסוד זה השפעה, מה יש ביסוד המזבח, אך להנ"ל שזה גם התקשרות, יסוד המזבח מקשר את המזבח עם האדמה.

[אגב, רבי יהודא שינפלד אמר פעם, כתוב 'מזבח אדמה' הגמרא בזבחים אומרת שיהיה מחובר באדמה, למה, וביאר, מזבח זה עבודת ה', אדמה זה ארציות, זה בא

ללמד שאל תנתק עבודת ה' מהאדמה. תקדש את כל העולם. הגוים לא יכולים להבין את זה. אצלם צריכים להתנתק. וזהו מה שאצל גוי יש רק קרבן עולה, הם לא מבינים שגם יאכלו קרבן.

לפי זה, כל מה שהיה יסוד שמחבר לאדמה זה היה במזבח החיצון הרי, אבל במזבח הפנימי מזבח הקטורת לא היה יסוד, ושם ביום כפור נותנים את הדם, מה הרמז בזה, בא לומר שפעם בשנה צריך להתנתק מהעולם. ואז אחרי שהוא כבר יטעם את זה הוא יבין איך מקשרים].

לכן הפוגם ביסוד לא ימצא זוווג או שתהיה מנגדת לו

על כל פנים הכח של התקשרות, נמצא בספירות היסוד. ממילא רחמנא ליצלן מי שפוגם, פוגם בכח ההתקשרות. ובזה מובן בתורה פ"ז שמי שפגם לא ימצא זוווג, ואם ימצא היא תהיה מנגדת לו, משום כי חסר לו בכח ההתקשרות, ותהיה רק מנגדת לו. כאן רואים ברור שזה דביקות עם הקב"ה, וכבר דיברנו בשיעורים קודמים שמערכת אחת מעורר את השני, כנזכר מהמהר"ל, וכעת מובן, כוונות אלול שזה התקשרות להקב"ה, בא לתקן פגימה שבכח התקשרות. ממילא בת זוגו לא תהיה מנגדת לו וימצא זיווגו.

ובזה מובן כל מה שהרבי מחבר לנו את הענינים. הכל קשור, כוונות אלול תיקון פגם הברית, גודל הקשר שבכוונות אלול, והיה מוכרח הרבי להוסיף אל תפחדו, יש מלאכים שמטפלים בנושא עומק הלב שבגל זה הקב"ה יורד מכסא דין, אבל צריך אחריות קצת אחריות קנאת סופרים לא להיות רק מקבל. ואתי שפיר כל הקשר כל הענינים.

מה הפירות שייכים, משום שהיה אפשר לשאול, כי בשלמא מה שצומח יונק מדומם, כיון שהוא מעליו, אך צומח יונק ממדבר, איך יש דבר כזה, אבל אחר כל הנ"ל של התקשרות להקב"ה, מה צריך לדבר על מרחק, הקב"ה יצר מצבים ששייך

יניקה והתקשרות כביכול ממדרגות שהרבה יותר גדולות ממנו. וממילא תבינו שפרי יכול לינוק מאדם. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

כל זה דיברנו בדרך לימוד, ולמעשה יש לעיין בשיחות הר"ן כ"א, והעירו לעיין בליקוטי מוהר"ן קע"ה.

שיחה ז'

הגמר שיש בתנוכה זה לבדוק איך שמחים אחרי חגי תשרי
 אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים (סימן רכ"ב): צריך להיות תמיד בשמחה
 ולעבד ה' בשמחה, ואפלו אם לפעמים נופל ממדרגתו, צריך לחזק עצמו בימים
 הקודמים שהיה מזריח לו איזה הארה קצת כמו שאנו רואים, שפמה סומים
 מחזיקים עצמן באיש אחד שאינו סומא ומאמינים בו והולכים אחריו, וגם הסומא
 מאמין למקלו שהולך אחר מקלו, אף שאינו רואה כלל, מפל שכן שראוי לילך אחר
 עצמו, דהינו מאחר שבמים הקודמים הזריח לו קצת והיה מתחזק ומתעורר לבו
 להשם יתברך, אף שעכשו נפל מזה ונסתמו עיניו ולבו, עם כל זה ראוי שיאחז בימים
 הקודמים וילך אחריהם, דהינו כמו שאז היה מתעורר לבו להתחזק בעבודתו יתברך.
 כן גם עכשו יחזק לבו מאד, וילך אחר ההתעוררות והזריחה שהיה לו אז, אף שעכשו
 נפל מזה כנ"ל, עד אשר בקצת ימים יעזרו ה' ויחזרו ויזרח לו אורו יתברך, אמון. (עין
 בסוף הספר מה ששייך לזה).

בחלק ב' תורה ז' הרבי עושה לנו גשר מיום כפור לחנוכה, הבית ישראל מביא
 מהשפת אמת שהריקודים של שמחת בית השואבה שחסידיים מרקדים באבוקות של
 אור, זה רמז על חנוכה. אומרים בשם האריז"ל שעד חנוכה יש איזה גמר מסויים של
 החתימה. בספר מבשר טוב חנוכה עמוד ש"ט מביא מהרבה ספרי חסידות בזה.
 השפת אמת מוסיף מה שרבן גמליאל רק עם ח' אבוקות זה יחוד ב' שמות יחד.

ר' גבריאל טולידנו שאל למה הקב"ה מחכה עד הושענא רבא, מה כבר לא עשינו,
 מה יש לחכות עוד? וביאר שהקב"ה עוד לא ראה איך אנחנו שמחים במצות, ולכן
 מחכה עד סוכות. זה שמחת בית השואבה.

אם נחבר הכל יחד נמצא שזה מה שהשפת אמת אומר, מה שרוקדים בתשרי זה
 לא ראייה, הרי יש את האורות של תשרי, הקב"ה רוצה לראות מה קורה אחרי זה,

האם גם אז שמחים, זה אכזריות של אור עד חנוכה בודקים אותכם. איך אתם שמחים אז.

אדם מרגיש שמחה כשהוא מתקדם במטרה

כאן הרבי מדבר מאדם שנפל מהמדרגה שלו, אדם רוצה להתקדם, בכל מטרה שהציב לעצמו, כשהוא מרגיש שהוא מתקדם יש לו שמחה, הנשמה חושקת כל הזמן לצמאון לקרבת אלקים, וכשהוא מרגיש שהוא מתקדם יש לו שמחה. לפני כמה שנים הגיע אברך מוכשר מאד גם במהירות חשיבה וגם בעומק סברא, הוא אמר שהוא רצה להתקדם בעבודת השם והוא התרסק. רציתי לדעת באיזה מצב הוא היה, שאלתי אותו אם היה לו שייכות אם האורות של שבת. מי שאין לו שייכות אם האורות של שבת זה צריך להדליק נורה אדומה, שבת מעין עולם הבא, אם לא מרגיש שום שייכות סימן שהוא מדאי שקוע בחומריות. והוא ענה לי לא רק שהוא היה מרגיש את האורות של שבת, אלא מרוב שהוא היה מרגיש אז כל השבוע הוא היה מתגעגע לשבת.

נתתי לו סדר לימוד עם מבחנים לא קלים, אחרי כמה שבועות הוא אמר שעד עכשיו הוא הרגיש שהוא לא ידע את המסכת, ועכשיו הוא רואה שהוא יודע. ובקשר למצב, למדרגה שהיתה לו לפני ההתרסקות הוא עוד לא הגיע אבל מההתרסקות הוא יצא. מה קורה כאן.

הרבי אומר בתורה ה', עיקר השמחה בלב, מה עיקר השמחה בלב? משום שאדם רוצה להתקדם, והוא בשני מישורים, מישור המוחין ומישור הרגשות, של המוחין זה בלימוד התורה, כשהוא התחיל להרגיש שהוא מתקדם במערכת של המוחין זה לא מספיק, גם בלב, הרגשות, הוא התחיל להרגיש שהוא מתקדם במערכת המוחין אז מההתרסקות הוא כבר יצא. זה מה שהרבי אומר, עיקר השמחה היא בלב, כשהלב מתחיל להיות יותר נקי יותר כיסופים קירבת אלקים. אבל גם אם זה רק במוחין, יש בזה משהו מסוים.

זה מה שהרבי מדבר, אדם נפל מהמדרגה שלו, זה מציק, הוא לא מרגיש את השמחה שהיה לו כל הזמן, כי שמחה היא כשמרגיש שמתקדמים. אך הרבי לא מזכיר כאן שנפל לעצבות, אלא שהוא לא שמח, עצבות לא נזכר כאן, הרבי אומר בתורה ל"ד שגם בצדיקים יש לפעמים נפילות.

הייתי פעם בנסיעה מהצפון למרכז יחד עם עוד כמה אברכים, לפני 25 שנה בערך. ישבתי ליד הנהג, והוא אומר שהוא בוגר ערכים, נאנחתי, הוא שאל למה אני נאנח, אמרתי לו גם אני רוצה לחזור בתשובה. וכאן קרה דבר מאד מענין, הוא התחיל לדבר במהירות והתלהבות, והוא אמר משפט 'שמעתי שיש פושעים שנראים כמו חרדים'. הוא חשב שאני רוצה לחזור בתשובה ממה שהוא חזר בתשובה. שמדברים על נפילות, נפילות של צדיקים, נפילות של צדיקים זה כל אחד במדרגה שלו.

ההבדל בין דברי רבינו כאן לדבריו בסימן כ"ד חלק ב', להזכר בימי ההצלחה
 כאן מדובר שנפל ממדרגה, לא עצוב אלא לא שמח, ומה הדגש, בחלק ב' תורה כ"ד הרבי אמר שישמח עצמו במילי דשטותא, שלא עשני גוי, למה כאן לא אומר מה שאומר שם. כאן זה לא יעזור, שם מדובר וכן בחלק ב' תורה מ"ח, טבע האדם למשוך עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן וכל אדם יש לו יסורים, שם יש לו סיבה להיות עצוב, אזי שם שיסיח דעת וירקוד ויצחוק. אך כאן מדבר על עובד ה', לא יועיל בדיחה, בנפש יש הרבה עמקים.

בשבחי הר"ן ל"ד שהרבי אמר אם היה יודע שהוא אוהו במדרגה של אשתקד הוא לא רוצה את עצמו. אף פעם לא עמד על מדרגה אחת. ובודאי שהוא היה שמח בכל המצבים, אבל הוא רוצה להתקדם. ובזה לא מועיל לשמוח ביהדותו. לכן כאן הרבי לא מזכיר כלל את הענין של העצות שמזכיר שם בדיחה או ריקוד, כיון שאינו עצוב אלא אינו שמח וצריך עיצה להיות שמח.

לכן לעניות דעתי מה שכתוב כאן בסוגריים לעיין בסוף הספר, יש אומרים שזה 'אזמרה', אך לדעתי לא זה הכוונה, שם זה סיפורים אחרים. אלא הכוונה לתורה רפ"ה, טעמה כי טוב סחרה, שאף שמתרחק מהצדיק לא יכבה בלילה נרה, אף שכרגע אין לו מכל מקום זה משפיע. זה שייך למה שהרבי אומר כאן. ואיזה עיצה אומר הרבי, תתחזקו במה שהיה בזמנים שהיה לו התעלות.

רואים כאן עוד, שסומא מאמין למקלו, מה שייך לאמונה, כיון שאדם נופל מהמדרגה הוא חושב מיד אולי הוא לא הולך בדרך הנכונה, אומר הרבי תאמין, כי הרי גם פעם התנהגת כן ועלית, אלא מאי, יש נפילות? זה המסלול. להזכר בימים של ההתעלות, וזה נותן כח, כמו שרואים למשל אחרי החתונה מסתכלים בתמונות של חתונה. זה העיצה שהרבי נותן כאן¹².

בלעלוב כמה שבועות אחרי פורים בשבת בטיש בליל שבת, הרבי היה אומר שיביאו את הדג מפורים, ואחרי פסח מצות. לכאורה זה אותו כיוון של הרבי כאן.

¹² וביאר רבי נתן זצ"ל בהזדמנות אחרת בזה את היסוד הזה שבקדשים הלילה הולך אחר היום (ולא כמו בכל מקום) וכך אמר: שכתב בליקוטי הלכות יו"ד ח"א עמוד 82 מה שאומר הבעל שם טוב שכשאדם נכנס לעבודת ה' בהתחלה מעלים את האדם נותנים לו אורות עד לשמים, ואחר כך לוקחים ממנו את האורות כדי שיעבוד לבד. ובמקום אחר מביא משל לזה, שדומה לילד שרוצים ללמד אותו ללכת, בהתחלה מוליכים אותו ואח"כ עוזבים אותו שילמד ללכת לבד. וזה היסוד גם כאן, לילה תמיד מסמל זמנים הקשים, רש"י בברכות י"ב. להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות, לילות זה זמנים הקשים שלא רואים את הסייעתא דשמיא אבל מאמינים שהכל לטובה והכל יסתדר. ובקדשים לילה הולכת אחר היום, הוא בא עכשיו לבית המקדש, ואפילו שהוא יודע שהוא לא בסדר, אבל בכל זאת היום הוא באורות. אז צריך לדעת שבקדשים הלילה הולכת אחר היום. שאחרי היום יהיה מוכן לעבודה.

והוסיף רבי נתן שלכאורה הרי רבנו הקדוש אומר בתנינא מ"ח שכשאדם נכנס לעבודת ה' מראים לו התרחקות, וא"כ איך הבעל שם טוב אומר שמראים לו אורות. ואמר רבי נתן שמצא בספר שערי צדיק של הרב קעניג ז"ל ח"ב עמוד ז' שרבנו מתכוון אחרי השלב של האורות הראשונים.

אך יתכן שכאן יש דבר אחר, בספר המדות (ערך פחד) הרבי אומר להחזיק הושנא חבוטה זה סגולה לבטל פחד. רואים שחפץ שעשו עמו מצוה יש בו איזו מצוה יש בו המשכה רוחנית משהו מסוים. אולי גם שם בדגים היה כן ולא רק להזכר.

הסגולה של ערבה חבוטה

לנסות להבין ענין זה מה הוא הענין להחזיק ערבה חבוטה, מהו הענין חביטת הערבה, העולם אומר, ערבה כשהיא יחד עם הצדיקים, כשהיא לבד מרביצים לה. אך כשרואים ביהי רצון אחר חבטת הערבה רואים דברים אחרים לגמרי בכלל.

בספר דעה חכמה¹³ (שנת תשס"ה עמוד ס"ד) כותב אדם הולך ברחוב ומקבל לפתע מכה על הגב, מסתכל אחורה, אם זה אדם זר הוא מבין שרצו להרביץ לו, אבל אם זה חבר הוא מבין שזה 'שלום עליכם'. אחרי כל העבודה של חדש תשרי, אפילו אם יקבל טפיחה אנו יודעים שזה אהבה. נמצא שמונח בזה גודל האהבה והדרגה שהגענו כבר בהושענא רבה.

חביטת הערבה ממשיך את האהבה הגדולה שהגענו בהושענא רבא, שאפילו מכה לא אומר כלום. זה ממשיך את כח האהבה הזו, אין לך מה לפחד.

ובזה מוכן בתורה מ"ח הרבי אומר צריך להיות עקשן גדול וכל התרחקות זה התקרבות, ומסיים עם השמחה, באמצע הרבי אומר ודע שאדם צריך לעבור על גשר צר מאד והכלל והעיקר לא פחד כלל. מה זה עושה באמצע התורה. ולפי מה שנתבאר אתי שפיר, היות וכל השרשים של פחד זה משום שהוא מרגיש משהו, אין לך מה לפחד, כל ההתרחקות זה רק התקרבות, ה' אוהב כל אחד בכל מצב.

¹³ של המקובל הגאון הצדיק רבי יצחק מאיר מורגנשטערן שליט"א (הוספת העורך).

וזה הקדמה למה שצריך להיות בשמחה. הכלל והעיקר היות ופחד זה שורש
שהקב"ה רוצה לתת לו משהו, אומר הרבי לא, לא לפחד, לא להרגיש שום דבר אלא
שה' אוהב אותו וממילא אין לו מה לפחד.

שיחה ח'

לקוטי מוהר"ן תנינא סימן ז': ויהי מקץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרָעָה חֲלָם וְכוּ'. כִּי מְרַחֵם
 וְנִהְיָם הֵינּוּ מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן הוּא יָכוֹל לְהִיּוֹת מְנַהֵג. וְצָרִיךְ לִידַע אִיךְ לְהִתְנַהֵג עִם
 הַרְחֻמְנוּת, כִּי עַל רְשָׁעִים אוֹ עַל רוֹצְחִים וְגִזְלָנִים אֲסוּר לְרַחֵם. וְכֵן מִי שֶׁאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִיךְ
 לְהִתְנַהֵג עִם הַרְחֻמְנוּת, אֲזִי יוּכַל לְרַחֵם עַל תִּינוּק שֶׁל אַרְבָּעָה יָמִים לְתַן לוֹ מֵאֶכֶל
 הַצָּרִיךְ לְגָדוֹל וְלֹא לְקֶטָן כְּזֶה, כִּי קֶטָן כְּזֶה צָרִיכִין לְזוּנוּ רַק עַל יְדֵי חֶלֶב דְּזִקָּא. עַל כֵּן
 צָרִיךְ לִידַע אִיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַרְחֻמְנוּת, שֶׁלְקֶטָן כְּזֶה צָרִיכִין לְרַחֵם לְתַן לוֹ חֶלֶב דְּזִקָּא,
 וְלְגָדוֹל מֵאֶכֶל הַצָּרִיךְ לוֹ, וְכֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיכִין לְרַחֵם בְּמָה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ.

מהות ספירת התפארת, ממוצע בין ג"ר לז"ת, ובין חסד לרחמים
 רחמים שייך לספירת התפארת, תפארת הוא ממוצע, וכתב בתניא לבאר שתפארת
 הוא ממוצע בין חסד לגבורה, שחסד הוא לתת לכולם, מי שצריך ומי שלא צריך.
 ורחמים זה תפארת ממוצע, לתת למי שצריך וכמה שצריך. ולכן קוראים לזה
 'תפארת' שיש לזה הרבה גוונים, זה היופי שבדבר. כ"כ התניא. תפארת הוא שילוב
 של ימין ושמאל.

ויש עוד בחינה בתפארת, איתא בזוה"ק פרשת תרומה (דף תקפ"ו תקפ"ז במתוק
 מדבש) שתפארת ידוע שהוא מידת יעקב אבינו, שילוב של שניהם, בריח התיכון
 שמבריח מקצה לקצה דאחיד להאי ולהאי, שייך ליעקב, תפארת. במתוק מדבש
 מבאר שאוחז גם חסד וגם גבורה. אך הלשם (הדעה ח"ב 160 טור א') מבאר
 שהכוונה אחיד להאי ולהאי, מלמעלה עד למטה. קו אמצעי מחבר את הג"ר עם
 הז"ת. מבואר כי ספירת ת"ת היא גם חיבור בין ימין לשמאל, וגם בין למעלה
 ולמטה.

זהו הקדמה ראשונה, שתפארת מחבר בין ימין לשמאל, וזה מה שהרבי אומר
 כאן, שהמנהיג יודע על מי לרחם וכמה לרחם.

ולחלק של החיבור מלמעלה למטה, יש להקדים עוד הקדמה קצרה, דאיתא בתיקוני זוהר תיקון י"ג, כי עמודא דאמצעיתא שזה תפארתת, הוא גם משה וגם יעקב אבינו, משה מלגאו ויעקב מלבר. והכוונה בזה מבאר התניא (בספרו ליקוטי תורה פרשת פנחס דף ע"ח עמוד ג' למטה בסוף העמוד) ידוע שיש דעת עליון ודעת תחתון, דעת העליון מחבר חכמה עם בינה, ודעת תחתון הוא המחבר בינה עם כל הו"ק. ולכן בינה נקראת אם הבנים, כמו שמאריך מוהרנ"ת (לקוטי הלכות יורה דעה עמוד 258) שהדעת מעורר את המדות, בינה מחליטה איך צריך להתנהג עם האדם הזה, ואז כח הדעת מעורר את אותה ספירה לפי איך שבינה החליטה. מבאר התניא, זהו משה מלגאו לספירת הדעת, והדעת זה מוביל מהבינה לספירות, הפנימיות של הספירות, וזה מעורר את התפארת, מעורר את רגש הרחמים.

הרבי מתחיל קודם בענין הזה על מי לרחם, על זה ולא על זה, וזהו ספירת התפארת, וכמה לרחם. והרבי עובר למשה רבינו, וכן בהמשך הרבי כתב להיות גם למעלה וגם למטה, אחד בשמיא וארעא. שזה ג"כ תפארת לחבר ג"ר עם הז"ת. בהמשך הדברים הרבי מדבר להדיא מה שייך לחנוכה. אך ראינו שכבר בתחילה מאיר לנו החנוכה.

חנוכה סוף הניסים, יסוד לימדונו בזה להחזיק מעמד בהסתר פנים
יש להקדים, שכתוב ביומא דף כ"ט כי חנוכה זה סוף הניסים, פורים סוף הניסים שניתנו להכתב. וחנוכה סוף הניסים. דהיינו שהיה פרידה, נגמר מעתה הנהגת הניסים. וידוע שבזמן פרידה צריכים לתת כללים יסודיים שיתנו כוחות להחזיק מעמד בזמן הפרידה.

למשל, דוד המלך ע"ה לפני שנפטר אמר לבנו 'ואתה שלמה בני דע את אלוקי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפיצה'. שנתן לו כללים בסיסים יסודיים. וצריכים לראות מה נתנו לנו כלל בסיסי בכל ההסתר פנים הנורא הזה, שאמרו בירושלמי

(פרק חלק הלכה ב') אמר רבי יעקב בר אבבי בשם רב אחא וחכיתי לה' המסתיר פניו וכו'. איזה כלל נתנו לנו בפרידה הזו שנוכל להחזיק בכל ההסתר פנים הנורא הזה.

מה היא הסוגיא הראשונה במסכת שבת שעוסקת בחנוכה, וראשית כל מדוע בכלל עניני חנוכה נכנסים במסכת שבת, מבחינה חיצונית נראה בסוגיא משום שזה שייך לאיזה נר להדליק. אך בפנימיות כידוע שאגדתא של כל נושא קשורה למסכת ששם היא נמצאת. (כך מבואר בספר סוד ישרים וידוע) ומה שייך שבת לחנוכה. צריך לראות בשער הכוונות דף ק"ט, ורבנו בתורה ב' בימי חנוכה ימי הודאה רבינו מקשר שבת עם חנוכה.

המסר מחנוכה – כבתה אין זקוק לה, השתדלת רצית, בכאלו דורות לא נדרש יותר
על כל פנים הסוגיא הראשונה שעוסקת בחנוכה עוסקת בשאלה כבתה זקוק לה, או לא זקוק לה. ונפסק להלכה כבתה אין זקוק לה. מה כתוב כאן בנושא הזה. נושא גדול מאד מאד.

אדם עומד ליד הנר, הדליק, ואחרי שניה נכבה בלי כוונה. הוא עומד ליד הנר, מה הבעיה להדליק שוב? כבתה אין זקוק לה!

זה המסר הגדול שאנו מקבלים, שחז"ל נותנים לנו אחרי ההסתר פנים, סוף הניסים. השתדלת? רצית? הדלקת? מספיק, לא דורשים ממך יותר.

הס"מ רוקד ברחובות, כל יציאה לרחוב צריכה רחמים שיחזור בשלום, איך אפשר לדרוש יותר, כבתה אין זקוק לה. השתדל, לא הצליח, רצה להשתדל, אין זקוק לה.

ידוע בשער הגלגולים (הקדמה ל"ח) שכתב מוהר"ח שאל את האר"י איך אמר לוח שנפשו גדולה מדורות קודמים, ואמר לו האר"י משום כי הקליפה מאד מתגברת והכל נמדד לפי הקושי. כך האר"י אמר לפני קרוב ל-450 שנה, מה נאמר היום?

זה המסר שאמרו לנו, כבתה אין זקוק לה. כמובן לא התבטלה שום הלכה, אך שאף שלא הצליח, רצה, כבתה, אין זקוק לו. זה המסר שנתנו לנו בתקופה הזו בהסתר פנים שהתחיל אחרי נס חנוכה. זה הלכה של חנוכה שנותנת לנו כוחות.

'אבוך במאי זהיר טפי'

כתוב בגמרא בשבת דף קי"ח ע"ב א"ל רב יוסף לרב יוסף בריה דרבה, אבוך במאי זהיר טפי? מה פיי? במה נזהר יותר? אומר שם הר"ן, שכל ת"ח צריך לבחור לו איזה מצוה מסויימת שאותה יקיים כהלכתה. כבר אין כוחות להסתכל על הכל, לא בכוונה, אבל לקחת משהו מיוחד.

אמנם שלגבי עצם הפשט בגמרא יש על זה בדברי האר"י בעץ חיים שער מ"ט פרק ה' שהראשונים ידעו את הניצוץ של הנשמה שלהם מאיזה חלק בספירות הוא וידעו מה דרוש יותר לתקן. ובשער הגלגולים הקדמה ט"ז מביא את הגמרא בשבת, ושם כתוב קצת אחרת, שיש כאלו נשמות מגולגלות שיורדים רק בשביל לתקן נושא מסויים, ואז חז"ל ידעו כל אחד ידעו לשם מה הוא חוזר לעולם ומה הוא צריך לתקן. אך יש לנו את דברי הר"ן שאומר לנו את הכלל הזה. כל א' צריך לבחור לעצמו משהו שעליו צריך לשים את הדגש. בהכל צריך ליזהר, אך משהו אחד לשים לב יותר.

זה היסוד - כבתה אין זקוק לה, הדרישות ירדו.

מה שרבינו מזכיר תינוק ב' ימים וחלב

הרבי מכניס כאן תינוק בן ד' ימים לתת לו חלב. למה דוקא ד' ימים? בספר מעיינים בנחלים מביא בשם פל"ח החדש, שהכוונה שמרמז לספירות אחרונות, נהי"ם. לפי זה מובן, כי אנחנו בחינת תינוק, נשמות חלושות בחינת חלב.

כתב בספר תשובות והנהגות חלק א' שע"א, לאחד שהתקרב לדרך התורה ורצה להניח תפילין דרבינו תם, ומביא שם מבעלי המוסר שמי שלא בדרגה לא יעשה זאת. מהגמרא בגמ' חולין דף ק"ה שאמר אנא חלא לגבי חמרא לגבי אבא, שאביו

ביום שהיה אוכל בשר לא היה אוכל חלב. ושואלים, תעשה את זה גם אתה, אומרים בעלי המוסר שזה לא רק הפעולה עצמה, אלא צריך להיות בדרגה ראויה לזה ובלי זה אין שום תועלת.

כמו שהרבי אומר כאן דוקא לתת לו חלב. דברים אחרים זה לא לפי הרמה שלו. לקפוץ מדאי גבוה, יש תורה ע"ב שזה מסוכן. וכבר בתחילה התורה רואים רמזים על חנוכה.

מדוע בחנוכה מגלים סודות התורה

יש עוד ענין כאן, בסוף התורה מוזכר שתורה זו מדובר מי' ספירות וכל ספירה כמה פעמים. ראיתי בספר 'נר להצדיק' מביא שרבינו עצמו אמר את זה, עכ"פ כתוב שם, אשרי אזנים שכך שומעות, אשר העם שככה לו. זאת אומרת שכאן רבינו דיבר בשנת תק"ע, חנוכה האחרון שרבינו היה בהאי עלמא, אפשר להבין כבר באיזה דרגה הרבי היה באותו זמן ומה ששם הלך, כנראה ששם הלך אש נוראה, כמו שמוהרנ"ת אומר אשרי אזנים שכך שומעות.

להבין את הענין הזה מה קרה בחנוכה שמגלים כל כך סודות הרבה. בבני יששכר מאמר ב' כתב שבזוה"ק רק פעם אחת מזכיר חנוכה דרך אגב. משום שהאורות של חנוכה שייכי לאור הגנוז, וזה גנוז בתורה. ובדורות אחרונים התחילו לגלות סודות וענינים יותר ויותר, וכתב שם שיש בזה סוד כמוס.

יש בספר פתח עינים החדש על סידור הרש"ש (חלק ב') מכתב ששאל את הרב ויינשטוק מהו המקור שכתוב שסודות התורה נגלו למשה רבינו בחנוכה. ועונה לו שם המקור. אך צל"ד מדוע זה כך.

חכמת יון חיצונית, לא האמינו שיש פנימיות לכל דבר ורצו להשוות הכל

לנסות להבין זאת, צריך לנסות להבין מה היא קלי' יון, בספר פחד יצחק מאמר ו' מביא קיבלנו מרבתינו שנס המנורה יש לו שייכות עם הגאולה מיון. כיון שהמנורה זה חכמה, הרוצה להחכים ידרים, כח החכמה. מה הקשר בין אור לחכמה, הרבי

אומר בתורה פתח רבי שמעון. עכ"פ הנצחון והמיוחד ביון זה החכמה, הם היו חכמים גדולים. הרמב"ם בקידוש החדש אומר שאת החשבונות המסובכים הוא לקח מספרי היונים, כי ספרי חז"ל נאבדו אז הוא לקח משם. וזה אמנם לא ראייה על חכמתם של היונים, כי מובא בשם החיד"א שהם גנבו את זה מהיהודים מאוצרות שלמה המלך. אך להבין את זה גם צ"ל חכמים. עכ"פ הם היו חכמים.

מה היתה הבעיה שלהם, זה חכמה חיצונית, הכח שלהם הם רצו לעשות טשטוש, הם לא שפכו את השמן, רק טמאו, כי מה זה טמא וטהור, הכל אותו דבר. היה אזור בהר הבית שהיה שם חיל סורג שמשם היו אסור לגוי להכנס. מה הם עשו, במשנה במדות פ"ב מבואר שהם פרצו בזה י"ג פרצות. הם לא רצו להחריב, אלא, לומר שאין דבר כזה שרק יהודים נכנסים לשם, כולם אותו דבר. הם לא רצו להאמין שיש ענינים פנימיים.

לפי זה נבין ג"כ מה ענין שגזרו דוקא דברים אלו, כמ"ש במגילת אנטיוכוס (שזה מחז"ל עצמם) מה מיוחד בזה, המיוחד בשבת נראה, הגמרא אומרת סנהדרין ס"ה ע"ב ששאל הרשע מה יום מיומים, קשה לו מה זה אורות? מה זה מילה, הכל אותו גוף. חודש ג"כ כל הענין זה למועדות, לא רצו להאמין בדברים פנימיים.

נבין למה בתפילה אומרים מסרת גיבורים וכו' מה ממשיכים 'טמאים ביד טהורים' מה זה שייך לנס? כי זה היה הנצחון על החכמה של יוון, חמש זקנים ניצחו, אתה מבין שיש פנימיות, תבין שיש טמא וטהור, זה מה שהקב"ה גילה לנו כאן והם כפרו בזה ולא רצו להאמין בזה.

הגמרא בשבת כ"ג ע"ב אומרת שגר המערבי עדות לישראל ששכינה שורה בישראל, מה עדות, שהיה נותן בה שמן כמו כולם והיה דולק כל היום. הפחד יצחק שואל (עמוד קמ"ז) שהיו הרבה ניסים במקדש. ומתוך על פי דרכו. ואפשר לומר היות ובחומר עצמו הכל אותו דבר, בכל הנרות, למה נר מערבי דלק יותר, רואים שיש דברים פנימיים יותר שאינם בחיצוניות. זה עדות ששכינה שורה בישראל, מה מפריע להם להבין את זה, כי בחיצוניות אין שום הבדלים ולא מוכנים להאמין, לזה

נר מערבי מראה שאף שכולם שוים בחיצוניות, אף על פי כן הוא דלק יותר זמן, זה עדות ששכינה שורה בישראל.

בהבדלה אומרים מבדיל בין אור לחושך וכו', מה שייך עכשיו ישראל לעמים, עכשיו תדבר על שבת? כל מה שהפריע לרשעים מה זה שבת, מה ההבדל? יש הבדל, לא תמצאו במעבדה, בין ישראל לעמים בין אור לחושך שקדם לבריאת העולם שהיה בערבוב. יש דברים פנימיים.

נמצא שקלי' יון היה שלא הסכימו לפנימיות. זה לעומת זה עשה אלקים, כשנחלשה קלי' יון, זה הזמן, הם כפרו בפנימיות זה זמן לגלות סודות התורה, להראות שיש פנימיות עולמות ספירות וענינים, וכל דבר הולך ממהלך למהלך. זה הזמן לגלות את העומק של הפנימיות. וממילא מוכן הענין שבחנוכה מתגלים כל פעם יותר ויותר פנימות. וזה מה שהרבי כאן גילה בתורה זו, ומוהרנ"ת השיג ואמר אשרי אזנים וכו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה ט'

לקוטי מוהר"ן תנינא סימן ב' ימי חנכה הם ימי הודאה, כמו שכתוב 'וקבעו שמונת ימי חנכה אלו להודות ולהלל' וכו'. וימי הודאה זה בחינת שעשוע עולם הבא, כי זה עקר שעשוע עולם הבא להודות ולהלל לשמו הגדול ותברך ולהכיר אותו ותברך, שעל ידי זה סמוכים וקרובים אליו ותברך. יש להבין הכוונה, האם הכוונה ששם בעולם הבא יגידו הלל כל הזמן?

מה שהרבי אומר שהלל זה בחינת שעשוע עולם הבא, הרבי לא מתכוון על אלו שאומרים הלל בפיו ושפתיו כבדוני וליבו רחוק ממני, הרבי מתכוין על ההלל הזה, על הלל שמגיע עד עומק הלב. (יש משפחה כאן בקריה שהיה להם בעיה גדולה במשך הרבה מאד שנים, בסוף שנת ע"ד נפתרה להם הבעיה, כל שנה בחודש תשרי במשפחה הזו היו בכיות גדולות בבית הכנסת, השנה בתשרי היה בכיות עוד יותר גדולות, וההבדל היה, שכל שנה זה היה בראש השנה ביום כפור, השנה הבכיות היו ביו"ט ראשון של סוכות בהלל).

ויש להבין מדוע דוקא חנוכה, הרי בסוכות גם יש הלל? ועוד, יש אנשים שגם באמצע השנה מתרגשים מאד בתפילה עד דמעו של התרגשות, ומה מיוחד בחנוכה שזה שעשוע עולם הבא?

בחנוכה מאיר האור של ספירת הוד

בספר ים החכמה (שנת תש"ע עמוד רס"ד רס"ה) כתב שיש נידון אם אורות של חנוכה הם נצח או הוד, והכרעת הרש"ש שזה שייך לספירת הוד, ומוסיף שבהלל של חנוכה יש סודות נוראים. כבר רואים שבחנוכה יש אורות של ספירת הוד, וצל"ד כעת מה המשמעות של ספירת הוד.

הענין של הודאה הוא ענין של התכופות וביטול

הענין של הודאה יש בזה ענין של התכופות, רואים הרבה שלא מסוגלים לומר תודה רבה, הם מסננים בין השינים מילות תודה אך הם לא מסוגלים לומר תודה

רבה. משום שהודאה הוא ענין של התכופות, וזה מוריד לו את הגאווה, והלל זה התכופות יותר מוחלטת ויותר עמוקה.

הבקשות בהלל מורות על ביטול מוחלט שגם להבא לא נסתדר בלעדיו

מה הביאור שהיא התכופות יותר מוחלטת, באמצע הלל אומרים אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה אנא, ובזה אנשים יותר צועקים מכל ההלל. ומדוע צועקים באמצע ההודאה?

בהקדמה לספר ברכת אברהם לבבא מציעא שואל שאלה זו, ומביא מה שכתב רבינו יעקב בעל הטורים אצל לאה כשיהודה נולד אמרה הפעם אודה את ה', ותעמוד מלדת. אומר הטור מדוע עמדה מלדת משום שכשאדם אומר תודה לה' צריך לבקש שה' יעזור לו גם הלאה ואם ח"ו לא, תעמוד מלדת. לכן בהלל מבקשים על להבא. נמצא שבאנא ה' הושיעה נא לא מדברים על בקשה מסויימת, אלא על העתיד.

אך מה ההבנה בזה שכשמודה הוא מבקש על העתיד, אולי לא יהיה בעיות בעתיד?

בני הרב אהרן שליט"א אמר דבר שנראה לי מאד נכון, וכמובן לא מדברים על האמהות, אלא מה אנו לומדים, רואים אנשים אומרים תודה רבה ומקוים שלהבא לא יצטרכו אותך, ולזה אנו אומרים רבוננו של עולם כשאנו אומרים תודה רבה אנחנו לא באים לומר שלהבא נסתדר לבד, אלא אנחנו לבד לא יכולים כלום. לכן הלל היא הודאה יותר מוחלטת, לא רק על העכשיו אלא משהו יותר מוחלט. ומדוע הוא יותר עמוק, אם נתן מתנה גדולה אומר לו תודה רבה בכמה נוסחאות, שזה מבטא יותר את הרגשה של מה שהוא מודה.

הענין של התכופות וביטול הוא הכלי לקבל

עכ"פ הענין של הודאה והלל זה ענין של התכופות, וענין זה של התכופות זה הכלי לקבל. כי לקבל מהשני, לקבל מה' יתברך זה רק אם מתכופים לו. לעיל בתורה

קכ"ו הרבי אומר שכל פעם שחכמים שבחו את רשב"י הוא לימד אותם עוד תורה, הענין בזה הוא שעצם הדבר שהם שיבחו אותו זה מראה את הרצון והכיסופין שלהם, כשהם כ"כ מבינים את הגדלות שלו והתבטלות אליו, זה הכלי שהם יכולים לקבל עוד.

בגמרא בבא קמא רב חסדא אמר לרמב"ח לכי תשמש לי אני יאמר לך. רואים את היסוד הזה שכדי לקבל משהו מהצדיק צריך להתכופף. וכמו שרואים בספר של רבינו, כמה שמתכופפים יותר אפשר לקבל יותר.

על כל פנים זה הענין של הוד, האורות של ספירת הוד הם אורות של התכופפות. בתניא עמוד 246 מדבר בבחינת העבודה של האדם, שספירת הוד להשתחוות ולהודות לה' שהוא מהוה את הכל ומחיה את הכל וכלא קמיה כלא חשיב, אנחנו רק עושים התשדלות אבל למעשה זה הכל מה שהוא עושה, ומוסיף לא להיות כפוי טובה.

בחנוכה יש את האורות של ספירת הוד שזה התכופפות, שההודאה והלל זה התכופפות עמוקה ומוחלטת לה' יתברך.

רשב"י שייך להוד שהוא נסתר, ורבינו נצח שהוא מגלה
 כעת נבין קצת, ידוע שאדונינו רשב"י שייך לספירת הוד, ל"ג בעומר זה הוד שבהוד, ורבינו שייך לספירת הנצח, הענין, הוד זה התכופפות שהוא מסתיר את עצמו ומבטל את עצמו, ממילא היות והזוה"ק וסודורת שרשב"י גילה היה שנים רבות בהעלם וגם שגילו זה לא לגמרי מגולה, רשב"י שייך לספירת הוד, משא"כ רבינו שהוא גילה יותר ויותר, זה ספירת הנצח.

הנהגת הוד של הקב"ה, שמתכופף כביכול ומסתיר עצמו
 הסברנו הוד של אדם ביחס להקב"ה, אבל מה ההנהגת הקב"ה בספירת הוד, הכוונה שהקב"ה כביכול מתכופף, מסתיר את עצמו. בפחד יצחק דן מאמר ו' דן

במושג של ספירת ההוד, ומביא משל, רואים שהארז רוח סערה עוקרתו, וקנה אם יש רוח סערה הוא מתכופף והוא נשאר על מקומו, נמצא שהתכופות של הקנה הוא הנצחון על הרוח, נצח והוד הם שניהם מעבר להעביר הלאה את כל מה שיש למעלה אחרי כל החג"ת, יש שני צורות איך להתגבר על מונעים, יש מלחמה חזיתית של נצח, ויש צורה של התכופות לצורך ניצוח.

הנהגה של הקב"ה עד חנוכה היה הנהגה של הוד, היה הסתר פנים, נלחמים נגד עם ישראל נגד התורה והקב"ה מסתיר כביכול, הנהגה של הוד, אבל זה היה לצורך ניצוח. זה האורות. בחנוכה נתגלה אור האמת, מה נתגלה, נתגלה שאנו רואים ששקר הסוס לתשועה שקר הפילים של היונים לתשועה. כמה אנשים הלכו ונצחו אומה שלימה. רואים שלמעשה הכל הקב"ה עושה. זה היה ניצחון. ראו שגם השתדלות זה לא זה שמועיל.

והיה עוד, רואים שרוב עם ישראל לא היו מתייונים, רק מיעוט, וגם המתיוונים רואים הרי וירח את ריח בגדיו אלת תקרי בגדיו אלא בוגדיו, יוסף משיתא ויקום איש צרורות, זה נצחון של הקב"ה.

סיפר לי חבר שנוסע בכל הארץ שהיה בכפר כנא, כפר של ערבים בגליל, מדוע הערבים נוצרים, במסעי הצלב הנוצרים הגיעו לשם והכריחו להיות נוצרים ולא מוסלמים. זה נצחון של הק"ה. אצלם ניצחו אז נעשו נוצרים ולא ערבים, אין הבדל, ואילו אצל הקב"ה היה שחיטות הריגות רח"ל רואים כמה קשורים אליו.

ניצחתי ואנצח, אצל רבינו מקבלים את החמצן והחיות

וזה מה שהרבי אומר נצחתי ואנצח, תקחו חסידות אחרת, אם ישכנעו וירביצו לחסידים של אדמו"ר אחר, לא נורא כל כך, וכך הרי רצו להרוג ואף אחד לא זז, זה נצחון של הרבי, מה זה נצחון שאנשים מקבלים את החמצן מהרבי לא שייך לעזוב.

בחיי מוהר"ן מסופר שהרבי אמר תורה זו ימי הודאה הוא אמר שישירו לולי ה' שהיה לנו, ובמדודיוקע אמר לשיר גם כן שיר זה. ושם יש הוספה, הרבי הפך פניו לקהל ואמר להם, אתם לא נקראים עדיין אנשים שלי, יבוא זמן שכולם יחלקו עלי ומי שישאר איתי זה יהיה אנשים שלי. זה נקרא שהרבי מנצח, מתי שנשארים איתו למרות שכולם חולקים, מה זה מראה, זה מראה שכאן מרגישים את החיות, אז אי אפשר לעבור למקום אחר.

אני מקוה שברוך ה' שמצב זה שכולם חלקו, זה כבר עברנו, ואף על פי כן רואים שלפעמים חוטפים בזיונות זה לא כל כך פשוט ומי שמחזיק מעמד זה אנשים של הרבי, שהרבי יעשה פרנצ'ס יתן דרשות לעתיד לבוא הם ישבו הכי קרוב אליו. כמובן שמי שיותר מוקדם יתפוס מקום יותר טוב.

בחנוכה אפשר לזכות להארה של ביטול להקב"ה

אמרנו שענין הלל הרבי לא מתכוין להגיד סתם הלל, אלא הלל עמוק של הלב, ולמה בחנוכה, כי אז מאיר האורות של הוד, שזה אורות של ביטול והתכופות יותר מוחלטת להקב"ה, יותר עמוקה, ממילא אז אפשר לזכות בימים אלו להרגיש יותר את הענין הזה של כלא קמיה כלא חשיבין, לית אתר פנוי מיניה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ללכת עם אורות אלו הלאה, שהאורות הם בשביל להכניס ולהפנים אותם. אצלנו לא אומרים עבר החג אלא נכנס החג.

הלל דלעתיד הוא ההתבטלות והתכללות באין סוף

ממילא מה שהרבי כן התכוין שלעתיד לבוא יגידו הלל, לא הכוונה שיגידו הלל, אלא מה התוכן הפנימי של הלל, ההתבטלות להקב"ה ומי שמתבטל יותר להקב"ה הוא יותר נכלל יותר באור א"ס. מה שההרי אומר הלשון סמוך אליו, זה יעויין יושר

דברי אמת אות י"ב ואות כ"ב, אז מוכן מהו הלשון, עכ"פ הכוונה היא מצב של דבקות. זה מה שהרבי מתכוין כאן.

דבר ראשון בשעשוע עולם הבא הוא ההתבטלות להקב"ה והרוגע שאנחנו בידיים טובות ולא דואגים מכלום

יש עוד נקודה שצריך לבאר כאן, הרבי להלן תורה ז' מזכיר ג"כ ענין של שעשוע עולם הבא, ושם הרבי מפרט יותר שפע כתר והשגת מקיפין, וכאן הרבי לא מפרט מהו שעשוע עולם הבא.

כנראה יש כאן ב' מבטים על ענין זה. על פי מעשה שפעם בילדותי ראיתי ילד שמרביץ לילדה והיא בוכה ובורחת ממנו וצועקת לו - חכה שאבא שלי יבוא. היא חזרה עם אבא שלה שהיה סבל בנמל, גבוה וחסון, ראו עליה את האושר שהיא זורחת מאושר - אבא שלה יטפל בענינים.

ההתבטלות לה' יתברך שזה שעשוע עולם הבא כולל שני ענינים, ודאי שיש שם שפע של עונג כתר ומקיפין, אבל קודם כל, לדעת שאנחנו בידיים טובות, נרגיש שאנחנו אצל הקב"ה לא לדאוג כלום הוא מסדר לנו הכל.

וזה אומר הרבי, זה אנחנו צריכים להפנים בחנוכה, הרבי עושה לנו כאן הרפיה רוחנית, אתם בידיים של אבא, מה אתם דואגים. אני אדם זקן ראיתי הרבה בחיים, כמה שמתבטלים יותר זה נותן את הרוגע.

ואחרי כן מה שלהלן הרבי מביא חמה ולבנה, כעת מה שהחמה לא מקבלת את האור המושלם, כי אין לה ביטול מושלם, היא עושה סיבובים, לעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה, זה מה שהרבי אומר, הבעיה היא שאין ביטול מושלם. זה מה שהרבי מלמד אותנו, האורות האלו של חנוכה של ספירת ההוד, שמשמעותה גם לדעת שכולא קמיה כלא חשיב, והוא מסדר את כל הענינים, וכן להתכופף להקב"ה כל הזמן. וכמה שזה יותר עמוק אפשר להבין מושגים קצת יותר שימי חנוכה אלו אפשר לבחינה מסוימת של שעשוע עולם הבא. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה י'

לקוטי מוהר"ן סימן י"ט אות ד': וְדַע, שְׂאֵשֶׁת כְּסִילוֹת הַזֹּאת, שֶׁהוּא כְּלָלוֹת הַרְעָ שֶׁל שְׁבַעִים לְשׁוֹן, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לִינֹק מֵאִשָּׁה חֲכָמָה, מִלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנִּלְאָ, אֶלָּא עַל יְדֵי בְחִינַת 'עַץ הַדְּעֵת טוֹב וְרַע', שֶׁעַל יְדֵוּ הוּא מְפַתָּה אֶת הַלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וּמְטִיל בָּהּ זְהֵמָא. וְעַץ הַדְּעֵת שֵׁיט בּוֹ שְׁנֵי כַחוֹת שֶׁהֵן טוֹב וְרַע, הוּא אֲמַצְעֵי בֵּין לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁהוּא אִשָּׁה חֲכָמָה, שֶׁכָּלוּ טוֹב, וּבֵין לְשׁוֹן שֶׁל שְׁבַעִין עֲמֻמִּין שֶׁכָּלוּ רַע. וְעַץ הַדְּעֵת טוֹב וְרַע זֶה לְשׁוֹן תְּרַגּוּם.

מהות נוקבא שאין לה רשות לבצע אלא מה שמקבלת
 ספירת מלכות נקראת אשה, מדוע, בתיקוני זוהר תיקון נ"ה בסופו כתוב שאשה היא מקבלת מה שבעלה נותן לה ואין לה שום רשות לעשות בלי מה שבעלה אומר לה לעשות. אומר התיקון"ז כלל, כל מקבל נקרא נוקבא. זו ההגדרה, שהיא מקבלת מבעלה ואין לה רשות לעשות שום דבר חוץ מזה. וזה המהות של ספירת מלכות, שהיא מקבלת מהמערכות שמעליה והיא מבצעת את הפעולה. לכן מכונה בשם אשה.

ובכל מערכת יש לה ספירת מלכות שלה. במערכת הקדושה יש מלכות שלה, ולקלי' יש מערכת מלכות שלהם. והכינויים האלו אשה חכמה ואשת כסילות, הם כינויים למלכות דקדושה ומלכות של מערכת הס"א. ובין מערכת זו לזו יש עוד מערכת שממוצעת.

אין אפשרות לקלי' לפתות אדם אלא רק דרך ממוצע
 הרבי אומר אי אפשר לאשת כסילות לינוק ממערכת הקדושה, הכוונה, כל זכות הקיום של כוחות הרע שבעולם זה ע"י שיש להם אפשרות לפתות, כי על ידי זה יש לאדם שכר שהוא מצליח לא להתפתות כמ"ש ביומא ס"ט ע"ב לקבולי אגרא. זו המטרה של כוחות השלילים. זה הכוונה לינוק, זה נותן להם את החיות. האפשרות לנסות לפתות.

אומר הרבי כלל, הם לא יכולים לפתות אלא רק על ידי מערכת אמצעית, היא נותנת להם את האפשרות לפתות. כלומר, הקב"ה ברא את הבריאה בצורה כזו שאין שום מעבר חד ממערכת למערכת. אין כזה דבר שאדם טוב יגידו לו שיעשה עבירה, הוא לא ישמע, חייבים משהו ממוצע. למשל אומרים לו שעושים טיול ובדרך יהיו אצל רשב"י. או שיש איזה מכשיר ויש שם גם שיעורי תורה. רק ע"י אמצעי. אין אפשרות לעבור בצורה חדה. זה הכוונה שאי אפשר להם לינוק, את החיות שלהם שזה נותן להם זכות הקיום, האפשרות לנסות לפתות הוא רק ע"י מערכת אמצעית, שהרבי קורא אח"כ קלי' נוגה.

המלכות של מערכת זו נקראת אשה משכלת. אפשר לקרוא מְשַׁכֵּל ואפשר לקרוא משכיל כמ"ש הרבי אח"כ. ממוצע. זכות הקיום של כוחות הרע, האפשרות לפתות, והאפשרות הזו הוא רק על ידי מערכת ממוצעת שכוללת את שני הדברים.

נחזור למה שדיברנו, הכלל של התיקוני זוהר שכל דבר שמקבל מכונה בשם נוקבא. כי זו המהות של אשה. בזה נבין ג"כ מה שאומר הטור ומובא במשנ"ב שבזכות שהנשים לא פירקו נזמים לעגל נתנו להם ר"ח שהוא מועד שלהם, למה, כי הוא מולד הלבנה והוא שורשה במלכות דלית לה מגרמה כלום. זה הזמן המתאים להם. מתחילים לגדול כוחות הקבלה, זה מתאים לאשה שזו מהותה.

החילוק בין דברים שנקראים בלשון זכר או לשון נקבה

כלל זה של התיקוני"ז שכל מקבל נקרא בשם נוקבא, נותן לנו להבין ענין אחר, אנו רואים שיש דברים שנקראים בלשון זכר ויש שנקראים בלשון נקבה. תוס' קידושין ב' ע"ב לגבי דרך האם זה לשון זכר או נקבה [אגב בראשונים מובא שם שהסוגיא שם זה לא מחז"ל אלא מהגאונים] כתבו שיש דברים שאפשר לקרוא גם כך וגם כך, והיכן שאפשר למצוא מהלך אומרים מהלך.

התוספות יום טוב בתמיד פרק ה' משנה ד' מביא אבן עזרא שאומר, כל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו, אין בו הבדל בזה. וכן התפארת ישראל באהלות פרק ט' אות ע"ג מביא כלל זה שכל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו. וא"כ מדוע לזה

קוראים כך ולזה כך, לפי התיקון יש לנו פתח להבין עכ"פ כיוון בדברים. למשל, כף, מה מהותה, לקבל בתוכה את המאכל, מקבל הוא לשון נוקבא. סכין פועל לכן הוא בחינת זכר. יש כאן כיוון להבין.

דיברנו פעם באריכות שאותיות הם ענינים של כוחות רוחניים, בזה"ק פרשת לך עמוד תי"ח במתוק מדבש המנוקד איתא שיש אותיות זכרים ויש אותיות נקבות. מה פי', לפי התיקון מובן, זכרים הם כוחות רוחניים של השפעה, נקבות הם כוחות רוחניים של קבלה.

דוגמא טובה לזה בפחד יצחק סוכות עמ' רי"ב מביא שאמרו חכמי האמת למה הבהמות גועות בלשון מ' עם סגול, כי התוכן הרוחנית של האות מ' זה גרירה רוחנית, כח שאומר מה שאומרים לו הוא עושה. וזה התוכן הרוחני של הבהמה. קוראים לה היא באה. כמ"ש קידושין כ"ב ע"ב שזהו משיכה שקורא לה והיא באה ומשא"כ עבר כי אדעתיה דנפשיה קעביד. הכח רוחני של אות מ' הוא גרירה רוחנית. זה דוגמא מה הוא כח קבלה וכח נתינה.

על פי זה מובן בקידושין ד' ע"א שהמילה 'אין' אפשר לכתוב בלי י', כי כתוב 'מאן' יבמי בלי י'. ושאל פעם המלמד מה הקשה בין המילים אין למיאון. אך להפחד יצחק מובן הפלא ופלא, היות והכח של מ' פירושו גרירה רוחנית, נמצא מה פי' למאן, שהוא אומר אני אין לי גרירה, מ' אין לי, והיכן נעלם היו"ד, מוכח שאפשר לקרוא אין בלי י'.

כל הבריאה בנויה במערכת של ממוצע בין מצב למצב

הכלל הזה שהרבי אומר שאין אפשרות לעבור ממצב למצב בצורה חדה, תמיד מוכרח שלב ביניים, הוא הנושא שלנו. כך הקב"ה ברא את העולם. המעבר מיום ללילה יש ביניים של בין השמשות, וכן מלילה ליום הוא לא מעבר חד, אלא קודם לילה ומעלות השחר עד הנץ החמה הוא זמן מקביל לזמן של שקיעה עד צאת הכוכבים לפי רבינו תם, כי אין שום מעבר חד.

הלשם בספר הדע"ה ח"ב עמ' 301 אומר שידוע כי שית אלפי שני הוי עלמא, ומביא מאותיות דר"ע שיהיה עוד 93 שנים, ומבאר הלשם כי ממצב של עוה"ז למצב של אח"כ מוכרח להיות זמן שיהיה בין השמשות מהמעבר של העולם הזה למה שיהיה אח"כ. והוא מחדש שבין השמשות זה זמן שכולל את שניהם גם יום וגם לילה.

כן אנו רואים למשל דאיתא בעץ חיים, שגם בעולם הגשמי הזה יש דברים ממוצעים, האלמוג ממוצע בין דומם לצומח. והממוצע בין צומח לחי הוא אדני השדה, בעל חי שקשור בטבורו לאדמה, והיניקה שלו מהאדה שזה מעין צומח. ובין החי למדבר זה קוף. אמרנו שממוצע זה צורך מעבר, ומה שייך כאן הממוצע. אך בעולמות רוחניים אין מעבר מעולם לעולם רק ע"י בחינה ממוצעת. כגון כתר ממוצע לבין שעליה לבין שתחתייה. ושם הוא ענין מעבר. אבל בעולם הגשמי הזה דברים אלו השורשים הרוחניים שלהם נמצאים בחלקים שהם משמשים מעבר.

בפרשת בא כתוב וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם וכו' ואומר רש"י דרך דילוג וקפיצה. ראב"ע אומר שפסח נאכל עד חצות, וכי עתה צריך ללבוש נעלים ולאחוז שאר הדברים? וביותר, החזקוני אומר שזה רק רשות, מה צריך לכתוב רשות?

אלא, היום הוא יום גדול, כל אבא יכול לחשוב שבלילה הזה הוא יושיב אותם ליד השולחן ויתן להם דרשה מוסר חסידות על גודל היום הזה, אומר להם הקב"ה, הילדים הראש שלהם עכשיו לראות את פרעה בפייגמה בלילה, אל תיתן להם דרשות. ילדים שצריכים לקום זה קשה, אבל כשיש טיול זה כבר בסדר. כאן בכורך הולכים לצאת, לא הזמן לתת להם דרשות. תנו רשות, לא ללכת בכח. אין שינוי ממצב למצב, כל דבר צריך ללכת בהדרגה. אל תילכו בכח. בתשובת הרשב"א (ח"ה רל"ח) כתוב צריך להעלים עין לפעמים, רואים אצל שאול ויהיה כמחריש. צריך להעלים עין לפעמים. (אם כי בראיית הרשב"א משאול המלך יש לעיין שבגמרא יומא מבואר שהיתה טענה על שאול שהחריש).

אי אפשר לעבור ממצב למצב בלי זמן אמצע

זה מה שצריכים לדעת שזה הסיבה הראשונה, לפני המושג נפילות, יש סיבה ורשימים שבכל נושא שהוא צריך להתקדם תמיד יש תקופת מעבר. אין אפשרות לעבור ממצב למצב בכח.

לשון הקודש ולשון העכו"ם

עוד פרט צריכים לדעת, להבין מה שהרבי אמר, שכאן מדובר על לשון תרגום, זה לשון אמצעי, מה הפירוש בזה. כדי להבין את זה, צריכים לדעת עוד כלל, הרבי אומר שלשון תרגום הוא לשון ממוצע בין לשה"ק ללשון עממין. אומרים בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון. מה ההוספה 'רוממנו מכל לשון'. הקדושת לוי במאמר קדושה שניה מדבר על זה, ומבאר שלכל אומה ואומה יש שר שמנהיג אותה והכוחות שלו נמשכים לאומה על ידי השפה שלהם. וזהו לשון תרגום.

בחלק ב' תורה י"ב הרבי מזכיר את הענין של לשון תרגום שזה מקלי' נוגה, והרבי אומר 'כמובא'. צריכים לברר היכן זה כתוב באר"י. השל"ה הקדוש בספרו כשמדבר על שמו"ת מזכיר ספר כנפי יונה, ושם מוזכר שלשון תרגום יש לו שייכות עם ספי' נוגה. והשל"ה חוזר על זה גם בדבריו בפסחים במצה שמורה.

תוס' מגילה דף י' ע"ב על מש"כ שם והכרתי לבבל שם ושאר, שם זה הכתב שאר זה לשון, הקב"ה יקח מהם כתב ולשון, תוס' מקשים שרואים שיש לבבל לשון. כתבו תוס' שנאבד מהם לשון מלכים שהיה שם. המהר"ל אומר הם איבדו את המהות של הלשון. ולפימש"נ הם איבדו את הקשר לכוחות הרוחניים שמהם יוצא הלשון הזה.

קלי' נוגה, תלוי למה אתה עושה מה שאתה עושה

הרבי בתורה פ"ב מסביר משל להבין דוגמא של קלי' נוגה, אחד מחרפים אותו והוא שותק, זה טוב שהוא שותק או לא, אם הוא שותק בגלל שהוא עושה מאהבה

ואהביו כצאת השמש זה מצויין, אבל אם הוא שותק בשביל להרגיז את השני זה גרוע. השתיקה היא פעולה של נוגה שתלוי למה עושים אותה.

בעל התניא בפרק י"ז מביא דוגמא של אכילה, אדם אוכל בשר שמן, תלוי למה אתה אוכל. אם זולל וסובא הוא מושך לצד הרע, אבל אם משום שרוצה לפקח דעתו, מושך לצד הטוב. כמ"ש בגמרא ב"ק דף ע"ב דלא אכלי בשרא דתורא. שזה נותן לו יותר כוחות שיותר מתעמק בענין. זו דגומא של נוגה.

כתוב במשנה באבות, בעשרה מאמרות נברא העולם כדי ליתן שכר לצדיקים וליפרע מן הרשעים. וידוע הקושיא מה נפק"מ לזה כמה מאמרות. אלא, באים לומר שכל העולם בצורה של מדרגות, אין שום דבר שעובר באופן פתאומי, עד השלימות מוכרח שלבים, ולכן נותנים להם שכר, כי לקח שלבים עד שהם הגיעו והם לא התחרטו מהדרך. והן לגבי הרשעים, הרי מהרגע שחשב עד היציאה לפועל לקח זמן ויכלו להתחרט ולא התחרטו. כאן כתוב את הכלל שהקב"ה ברא את העולם בצורה שכל דבר ממצב למצב הולך בצורה של הדרגה.

במסכת בבא קמא דף ק' בתוס' לגבי המבואר שם שמזיק בדיבור יש לו דין של מזיק, כתבו תוס' שזה לא גרמא אלא הוא ממש מזיק. ור' אלחנן שואל א"כ גם במחשבה שיהיה כך, ואומר ר' שמואל, שיש הבדל בין דיבור למחשבה. ולפי מה שביארנו מובן, אי אפשר לתת לאדם עונש בגלל שהוא חשב, אך בדיבור הרי היה איזה שלב ביניהם.

ראש השנה לאילנות, גם לכוחות הרוחניים

באחד בשבט ר"ה לאילנות כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים בט"ו בשבט. מצב של ביניהם, רש"י אומר (ר"ה דף י"ד) עד אחד בשבט עולה השרף באילנות, באחד בשבט מתחילים הפירות להתבשל. ב"ה אומרים שממתנינים עד סוף הזמן הממוצע. החידושי הרי"ם אומר שכן הוא בכוחות הרוחניים אדם עץ השדה, אפשר להבחין אם החידושי תורה של אדם הם היו לפני אחד בשבט או אחרי, עד אחד בשבט זה

הזמן של ההכנה שכל הכוחות מקבלים את כל הכללים איך לעבור את הזמן, אחד בשבט מתחיל צמיחה רוחנית.

זה הכוחות שקיבלנו מראש השנה עד אחד בשבט, כל הכללים איך לעבור את השנה, אורות תשרי, אחרי זה בשמחת בית השואבה, חנוכה, כבתה אין זקוק לה, עכשיו צריך להתחיל שמחה רוחנית.

הרבי אומר מתחילה כל ההתחלות היו מפסח, ועכשיו... ולא סיים. (חלק ב' תורה ע"ד).

מה זה ועכשיו, מובא בתפארת הנחל. ועדיין צריכים להבין למה הרבי לא אמר את זה מפורש.

כתוב בכתבי רוח הגן שהרבי לא אמר מפורש, כי לכל אחד יש את העכשיו שלו, מתי ההתחלה, יש כאלו בניסן יש כאלו בפורים יש כאלו בחודש שבט. כל אחד יש לו את העכשיו שלו. כל פעם מעט יותר מתרחקים מהגשמיות. עכשיו מתחיל הצמיחה, רוצים להתחיל עכשיו באופן שהכל יהיה עוד כמה סנטימטר יותר מרוחקים מהאדמה.

זמני נפילות ג"כ מעלים אותנו

גם יהיה נפילות. הרבי מלמד אותנו במעשה דחיגר, שזמנים של נפילות זה זמנים חשובים מאד. החיגר עשה טעויות, לא שמע למה שאמרו לו, אף על פי כן לא התייאש, גנבו לו את התיבה לא התייאש.

בתורה ע"ד הרבי מלמד ערבי נחל מה שלעי באורייתא ומגמגם בה, זמני הקשיים זה זמנים שגם הקב"ה שמח בהם שלמרות כל הנפילות רצינו והשתדלנו וכאב לנו, גם זמנים אלו מעלים אותנו. עוד יותר דבוקים ברבי.

אחד אמר לי - ברסלב זה בשביל אלו שנופלים, אמרתי לו אלו שלא עובדים לא נופלים, מהארץ לא יכולים ליפול.

הבסיס הראשוני זה מה שדיברנו. כל התקדמות זה חייב להיות שלב ביניים שבו יש שילוב ממצב הקודם ומהמצב העתידי. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה י"א

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים (סימן ס"א): ועל ידי זה נלקח ממנו חכמת תהלוכי גלגלי הרקיע, לידע כל ההשתנות ועתידות הבאין על ידי גלגלי הרקיע, ונמסר להם. כי מתחלה זאת החכמה נמסרה רק לנו, כמו שפתיב "כי הוא חכמתכם ובנתכם לעיני העמים", ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (שבת ע"ה) 'איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים, הוי אומר זה חשוב תקופות ומזלות'. כי יש בזה שכל שישאר הסוד אצלנו, אף על פי שמודיעין להם החכמה. כי בודאי צריך להודיע להם החכמה כדי שיידעו מחכמתנו שאנו יודעין חכמה זו, כמו שפתיב "כי היא חכמתכם" וכו'. ואם כן מאחר שמודיעין להם אינו סוד, כי הלא גם הם יודעין. אך יש בזה שכל, שיכולין להודיע להם החכמה ואף על פי כן ישאר הסוד אצלנו. וזה בחינת "כי היא חכמתכם ובנתכם לעיני העמים". 'לעיני העמים' דיקא, דהינו שהיא רק לעיני העמים בשעה שמודיעין להם, ותכף אחר כך אינן יודעין כלל, רק יודעין שהסוד אצלנו. כי אין אנו מודיעין להם זאת החכמה בעצם, שהיא סוד העבור.

מהו סוד העיבור

בסוד העיבור הרמב"ם בפרק י"א הלכה ד' מקידוש החודש, שיטתו היא שסוד העיבור זה עצם החישוב של המיקום של הירח, זה סוד העיבור. ומהר"ל בבאר הגולה (ח"ב מכון ירושלים עמוד רכו רכו), אומר שסוד העיבור הוא הטעמים. וכן הוא במקובלים, הלשם בספר הדעה ח"ב עמ' 209 מביא מהר"מ גבאי בעבודת הקודש יש בזה סודות גדולים, וכן בשל"ה והרמח"ל באדיר במוס, אצלם פשוט שלא עצם החישוב, אלא הסודות.

התורה שלי כולה בחינות, קישור הדברים בתוכן הפנימי שלהם

הרבי כאן בתורה הזאת פותח שער להבין נקודה יסודית מאד בענין של העיבור, שזה מיישב כמה וכמה קו' בענין זה של העיבור. ותורה זו צריכים להבין עפ"י הכלל של הרבי שאמר 'התורה שלי כולה בחינות', והכוונה, הקישור של דברים כפי תוכן

הפנימי שלהם. שינוי בדבר אחד משפיע על כל הדברים שהתוכן שלהם שוה. וכבר הזכרנו כמה פעמים ענין זה. ויותר מפורש בח"ב סוף תורה פ"א שהרבי אומר אחד שמעלה בחי' רגל אחת, מעלה כל הבחינות שנקראים רגל. זה יסוד פשוט והתחלה של הבחנה חיצונית לפחות בדברים של הרבי.

כמה קושיות על ענין שנה מעוברת

הענין הזה של שנה מעוברת יש הרבה דברים שצריכים ביאור, מדוע קוראים לה 'מעוברת'? האם חסר שמות, נקרא לה שנה 'משלימה' שהיא להשלים ההפרשים בין שנת חמה לשנת לבנה. למה דוקא נקטו 'מעוברת'? וכן, מה הוא אדר א', ב', ימציאו עוד שם חדש.

ועוד, בפסחים נ"ו וברכות י' ע"ב חזקיהו המלך עיבר ניסן בניסן, הוא עיבר את השנה בניסן ולא עיבר את ניסן? ועוד, מה הוא פורים קטן, צריכים להיות עצובים שדחו לנו את הפורים בחודש? על זה באמת יש הגהות חת"ס מגילה ו' ע"ב וע' שארית יעקב במגילה שם. וכאן בדברי הרבי יוצא מהלך אחר. עוד דבר קשה מאד, יש מקרה שאחד נולד קודם ויהיה לו בר מצוה אח"כ, כמבואר בשו"ע או"ח סימן נ"ה סעיף י' איך הוא נהיה יותר גדול לפניו?

איזה מזל משמש באדר א' ואדר ב'

בשביל להבין כל זה, אנחנו צריכים כמה הקדמות יסודיות. יש נידון אחד איזה מזל יש בחודש אדר, יש י"ב מזלות בגמרא ב"מ דף ק"ו ע"ב ברש"י. איזה מזל יש בחודש אדר א' ב', בספר שערי אהרן על התורה פרשת בשלח מביא, כשמש רבינו אמר ליהושע בחר לנו אנשים, אומר החזקוני תיקח אנשים שנולדו באדר ב' כי אין לו מזל. מהרש"א בסנהדרין אומר ששניהם זה מזל דגים. ואיך נעצר בשמים המזלות?

הרמב"ם ביסודי התורה פרק ג' הלכה ו' ז' אומר, גלגל המזלות אין בו שום כוכבים, ובגלגל שאנו לא יכולים להגדיר אותו אז בגלגל השמיני שתחתיו שם

נמצאים הסדרות של הכוכבים, שאומרים מזל טלה שהוא בגלגל שמיני, המזל הוא גלגל תשיעי שעליו שמכוון נגד הטלה. הכוכבים אינם המזלות אלא הגלגל שמעליהם וכו'.

משמעות ענין 'עיבור' היינו ביטול גמור

הקדמה שניה מה הפירוש המושג 'עיבור', בקבלה יש מושג שכל מערכות יש לה שלבים עיבור יניקה מוחין, היה אפ"ל שכשאומרים מערכת של 'עיבור' עיקר הכוונה, שעדיין אינה מושלמת.

הבעל התניא בליקוטי תורה (עמ' 170) אומר מה זה עיבור, אוכל ממה שאימו אוכלת. יש שם בסוגריים הגהות הצמח צדק, שרוצים לומר ביטול גמור לאמא שלו.

היא וולדה נגחו, יש לו הרצון של אמו

יש גמרא בתמורה דף ל' ע"ב, רבא אומר ולד הנוגחת אסור, היא וולדה נגחו. תוס' ב"ק דף מ"ז אומר שגמרא זו היא גם למאן דאמר עובר לאו ירך אמו, וקשה מאד. ומביא בחידושי רבי שמואל בכתובות דברי הבריסקר רב ומבאר אותו, אם עובר לאו ירך אמו, הרי הוא אנוס על הנגיחה ופוסקים הרי כמו רב ששור איצטדין כשר למזבח כי הוא אנוס, וכן כאן הוא אנוס, שנסחב ע"י אמו ולמה נאסר למזבח.

אומר ר' שמואל בהבנת הבריסקר רב, עיבור המשמעות שהכוונה והרצון של האמא משמשים גם בשביל העובר, לא שהעובר אין לו כוונה ורצון, יש לו, רק אם הוא ירך אמו אז חלות דין נוגח חלים עליו, ואם לאו ירך אמו חלות דין נוגח חלים עליו באופן עצמאי, איפה נמצא הרצון שלו, הרצון של האמא זה גם שלו. זה משמעות המושג עיבור.

סוף התגשמות כל דבר, דרך המזלות

הרבי הרש"ב בקונטרס 'ומעיין' אומר, כל דבר מתחילת התהוותו עד שנעשה גשם צריך לעבור תהליכים, אבי"ע, כי הכל יותר הסתרה של האור, ועל ידי זה יש קיום

לדבר. השלב האחרון של לפני ההתגשמות לפני העשיה הוא המעבר דרך המזלות, הם עושים את השלב האחרון של ההתגשמות שעי"ז הדבר מופיע כמו שהוא בעולם העשיה הגשמי.

חודש אדר א' יונק מאדר ב'

ממילא עכשיו מבינים, שאנחנו אומרים שחודש אדר א' הוא חודש העיבור, פירושו שהוא יונק מחודש אדר ב', מה פי' יונק, מהרש"א אומר שניהם מזלם דגים, אך המזל דגים בעצם הוא אדר ב', רק אדר א' הוא בעיבור, יונק מאותם כוחות המושפעים על אדר ב', חודש אדר א' יונק מחודש אדר ב'.

עכשיו מתחילים להבין למה טלה הראשון נהיה גדול יותר מאוחר (ערכין ל"א ע"ב), כי ט"ו אדר א' יונק מט"ו אדר ב', הוא באמת יותר קטן. ומובן למה זה פורים קטן, באמת י"ד ט"ו אדר א' יונקים מאדר ב', וכיון ששם הם זמנים של שמחה, ממילא גם באדר א' זה זמנים של שמחה. וכן כל החודש בכללותו. מובא מהחת"ס שגם אדר א' יש דין שמחה. כל חודש העיבור יונק מהחודש של אח"כ.

הבית ישראל בפרשת תרומה מביא מהשפת אמת שכל אדר א' זה הכנה לאדר ב'. כמו אלול לפני תשרי. פעם בכמה שנים נותנים לנו לעלות לחודש קצת יותר גבוה.

החוט ששזור כל תורה זו, הביטול

איך רואים את זה בדברי הרבי. הזכרנו כבר שהרבי אמר התורה שלי כולה בחינות. נראה שכל החוט ששזור את כל התורה הזו זה יסוד זה של ביטול.

ביטול לצדיק – מעובר לצדיק

הרבי אומר שהפגם של אמונת חכמים הוא גורם שמאבדים את סוד העיבור. מה הקשר. אמונת חכמים הכוונה היא הביטול לחכם, ביטול לצדיק, בחינת עיבור, בתורה קכ"ט ארץ אוכלת יושביה, אומר הרבי כמו שארץ ישראל מי שיושב בה

וזוכה לקדושת ארץ ישראל הוא נאכל על ידי הקדושה, כן צדיק מי שמקורב לצדיק נאכל. בחינת נאכל על ידי הצדיק. זו משמעות של התקרבות לצדיק. עומק חדש בהתקרבות לצדיק. לא קשר טלפוני אלא משהו עמוק.

בשיחות הר"ן שרבינו אמר שכתוב ערומים בדעת ומשימים עצמם בהמה, שזה חכמה לשים עצמו כבהמה. למה זה חכמה? הכוונה לעשות את עצמו מעובר לצדיק.

ממילא אם הרבי אומר שפגם באמונת חכמים על ידי זה אבדנו סוד העיבור, למה, כי פגם אמונת חכמים הוא פגם במושג של הביטול. ומילא כאן הרבי מגלה שעיבור הוא ביטול של אדר א' לאדר ב', אם איבדו איבדו נקודה יסודית בעסק של עיבור. הרבי אמר שמגלים את זה לגוים, כי היא חכמתכם, ותיכף שמגלים להם הם לא זוכרים להם. למה הם לא זוכרים.

אצל הגוים לא שייך ביטול

הגוים כתוב בע"ח שער מ"ט הם ג' קלי' הטמאות, רוח סערה, ענן גדול, אש מתלקחת, רוח סערה זה גאווה, ענן גדול עקשנות, אש מתלקחת זה כעס. אנו מראים להם את החשבנות המסובכים. אתה מראה לו איך לפי כל החשבונות אתה יודע היכן הירח נמצא. הוא מקבל הלם, ביטול, אבל מיד, לא שהם שכחו, אלא אם היה להם ביטול הם היו יכולים לתפוס שכל מערכות הגלגלים עיבור שנים חדשים, מושגי ביטול, הם היו תופסים את כל הסודות. היה להם עכ"פ מפתח. לרגע אחד הם תופסים, אבל אח"כ הם לא יכולים לתפוס הרגשת ביטול.

סמיכה ביד, היד רק מעבר

כל מהלך הזה הולך בכל התורה כאן. הרבי אומר שיש קשר בין הכתב לסמיכה, ועל ידי פגם אמונת חכמים מאבדים אורות שיש בכתב. מה זה סמיכה בידים. בקבלה יש דרך מעבר, כוחות עוברים ממערכת א' לג' דרך ב', אבל ב' לא משפיע, אלא רק

עובר דרך שם. בתורה י"ח אות ד' אומר מלכות שורשה בחכמה אבא יסד ברתא. איך, מחכמה עד מלכות יש הרבה. אומר הגר"א בספד"צ, זה עובר רק בממוצע.

המעבר בטל אל המקור המשפיע

להבין המושג של דרך מעבר או לא דרך מעבר, יש ספר קונטרסים של אדמו"ר האמצעי (עמוד תקל"ג תקל"ד) מביא משל, אדם כותב, מה היד שימשה, היא לא השפיעה כלום על הכתב, היא בטלה למוח. יוצא שיש קשר בין המוח לכתב ע"י אמצעי שרק בטל למקור שלו. ואם הפוך, אדם רוכב על סוס הסוס נכנע למה שהרוכב מוביל אותו. אבל ההליכה בפועל היא מלובשת בתנועות של הסוס זה לא כמו יד. ממילא הוא אומר מה זה מעבר, תקח מושג של יד שהיא בטלה למוח ומעבירה הקשר לכתב.

זה מה שהרבי אומר כאן, למה סמיכה בידים, זה מראה לנו, יהושע קיבל ממשה דרך יד, דרך מעבר של היד, שמשמעותה יד בטילה למוח. כן הכתב. כל התורה הזו הולכת במהלך שע"י ביטול אפשר לקבל למרות שזה דרך מעבר של מישהו אחר.

על ידי ביטול שייך אהבה וחיבור בין אנשים

הרבי בא לבאר כאן את האידרא חדי רבי שמעון, אומר הרבי 'בְּחִינַת הָאֱהָבָה וְכָלְלוֹת שְׁנֵי אֲנָשִׁים יחד, וְעַל יְדֵי זֶה הַהֲמַתְקָה וְהַתְקוּן פְּנִי"ל. וּמִזֶּה בָּא בְּחִינַת חֲדֵי רַבִּי שְׂמֵעוֹן, הֵינּוּ בְּחִינַת הַשְּׂמִתָּה, שְׂנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַכָּלְלוֹת וְהָאֱהָבָה' הביטול מאפשר התכללות בין האנשים, החיבור בין האנשים, ועי"ז אומר הרבי יש שמחה. כמה חשיבות של להחזיק חבורה. ביטול מאפשר חיבור. אם כל אחד אומר אנא אמלוך אין חיבור¹⁴.

¹⁴ הערת העורך: כמו שכתב כן האריז"ל בעץ חיים שער י"א פרק ה': "אלו הו' חלקים נקודות יצאו נפרדות זו מזו שלא כדרך קוין, רק זעג"ז נפרדות ולא מקושרות יחד, ואז היו נקראים אלו הו' רשות הרבים, כי לא היה בהם יחוד והתקשרות ואחדות, רק כדמיון אנשים נפרדין איש לדרכו פנה, ולא היה ביניהם אהבה וחיבה. ולכן לא יוכלו לסבול אלו הכלים שלהם בחי' האורות ומתו. כמו שכתוב

שמחה יוצרת חיבור, חיבור יצור שמחה

דיברנו כבר שכל תוצאה גורמת גם את המסובב. שמחה עושה התכללות, התכללות עושה שמחה. וזה אחד מהדברים החשובים להחזיק בחכמה. יסוד כל התורה הזו היא הביטול. אם פוגמים באמונת חכמים פוגם את הכתב שהוא על ידי היד בביטולה. פוגם עיבור שמשמעותו ביטול. ומצד שני שיש ביטול יש התכללות ואז יש שמחה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

'חבור עצבים אפרים הנח לו', כי החיבור גורם קיום והעמדה. ומשל הדיוט אומר אם תקח י' קנים כל א' לבדו ישתברו, ואם תקח ג' לבד ביחד יתקיימו ולא ישתברו". ע"כ.

ובליקוטי הלכות (הלכות דם הלכה א): "מובא בתלמידי האר"י ז"ל שהזהירם האר"י ז"ל כמה וכמה פעמים שיהיה ביניהם אהבה גדולה. ופעם אחת אמר שהיה מוכן לבוא לירושלים ושתבוא הגאולה על ידם, אך שנתקלקל על ידי מעט המחלוקת שנעשה בין החברים על ידי נשותיהם (כמבואר בשבחי האר"י)". ע"כ. ושם (פקדון הלכה ה): "שחבריך יקימוה בידך ואל בינתך אל תשען, כי עיקר קיום התורה הוא על ידי זה שעל ידי זה נכללין יחד וכו' כנ"ל, וכמו שהזהיר האר"י ז"ל מאד על אהבת החברים". ע"כ. ושם (נזיקין הלכה ה): "עיקר תיקון הישיבה הוא על ידי שלום, כי צריכין ליזהר מאד באהבת החברים, כמבואר במשנה בארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהן, וכמו שהזהיר האר"י ז"ל על זה מאד מאד, כמובא בכתבים". ע"כ.

שיחה י"ב

פרה ופורים הם הכנה לפסח

לקוטי מוהר"ן תנינא סימן ע"ד: אחר פורים קורין פְּרֻשֶׁת פְּרָה, שְׁהִיא הַכְּנָה לַפֶּסַח. פִּי פְּרֻשֶׁת פְּרָה קוֹרִין, כְּדִי שְׁיִהְיוּ נִזְהָרִין לְטָהַר מִטְּמֵאֵת מוֹת, כְּדִי שְׁיִהְיוּ טְהוֹרִין לְעֲשׂוֹת הַפֶּסַח.

הרבי כאן בא להסביר שני נקודות, מדוע דוקא פרה אחרי פורים, ולא להיפך, ומדוע הם סמוכים א' לשני, שבין ד' הפרשיות אין ביניהם שום פרשה אחרת. וזה לא קושיות, כי אפשר ליישב אותם בדרך הפשט, אלא הרבי כאן בא להראות ששני הדברים הללו יש בהם מהלך פנימי.

הנידון הראשון מדוע פורים קודם לפרה, זה כעת הרבי יסביר, וּבְתַחֲלָה הוּא בְּחִינַת פּוֹר, פִּי פּוֹרִים עַל שֵׁם הַפָּר, וְאַחַר כֵּן נַעֲשֶׂה פָּר"ה. ממילא מובן שקודם פור ואח"כ פרה, לכן זה הסדר שפורים קודם פרה.

ומדוע הם סמוכין הרבי יבאר כי בשניהם יש מכנה משותף, לפורים ופרה, ששניהם הכנה לפסח. פִּי גַם פּוֹרִים הוּא בְּוֹדָאֵי הַלּוֹף וְדָרְךְ לַפֶּסַח. וְזֶהוּ בְּחִינַת "שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים נְטֹפּוֹת מוֹר עֵבֶר". שִׁפְתוֹתָיו זֶה בְּחִינַת פֶּסַח, פָּה סָח (פְּמוּבָא). שׁוֹשְׁנָה הִיא אֶסְתֵּר, נְטֹפּוֹת מוֹר עֵבֶר זֶה בְּחִינַת מְרַדְּכֵי מֶר דְּרוֹר (חֲלִין קֶלֶט:), לְשׁוֹן חֲרוֹת, בְּחִינַת חֲרוֹת שֶׁל פֶּסַח. וְעַל כֵּן צְרוּף שֶׁל פּוֹרִים מְרַמֵּז בְּפֶסַח, בְּפֶסֶק (שְׁמוֹת כ"ג) "שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת פֶּאֶשֶׁר צְוִיתָךְ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב, כִּי בּוֹ יֵצְאֶת מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרְאוּ פְּנֵי רִיקָם". מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרְאוּ פְּנֵי רִיקָם רִיקָם חֲדָשׁ הָאָבִיב, כִּי בּוֹ יֵצְאֶת פּוֹרִים הוּא דָרְךְ לַפֶּסַח, שְׁיִהְיוּ יְכוּלִים לִהְיוֹת נִזְהָרִין מִחֶמֶץ.

ביהי רצון שאומרים בשריפת חמץ מוזכר שם שכמו שמבערים מהבית מתפללים על ביעור חמץ הרוחני הוא היצר הרע. מסופר על הרבי מויזניץ בעל אהבת ישראל שפעם אחת אחרי בדיקת חמץ הוא התחיל להאנח, בדקנו חמץ גשמי, מה יהיה עם הרוחני. והמשב"ק שלו נתן צעקה הרבי שכח משנה מפורשת (פסחים ב' ע"א) מקום שאין מכניסים בו חמץ אין צריך בדיקה.

היה מקום לחשוב שזה סתם קשור, הרבי כאן אומר יותר חזק מזה, זה לא כך, אם נזכה לטהרה שמקבלים בפורים, אז יוכלו לבדוק את החמץ, ולא יראו פני ריקם, לבוא לבדיק"ח בלי פורים זה ח"ו לבוא ריקם.

הרש"ש בנהר שלום דף כ' ע"ג במטבע הברכה מבאר שאנו רוצים בברכה להמשיך מכתר עליון, אך בשביל זה אנחנו צריכים קודם להביא שפע למדרגה נמוכה, כי בלי זה אי אפשר לעורר שפע עליון כי כתוב ולא יראו פני ריקם. רואים שגם הרש"ש משתמש בזה על בחינה רוחנית שא"א לקבל אותה בלי שמביאים קודם מדרגה נמוכה. זה מה שהרבי אומר אחרי שהלב טהור הבית יוכל להיות טהור.

לעיל בחלק א' תורה ה' בחצוצרות, הרבי מדבר שבמוחין לא יהיה חמץ, אם במוחין לא יהיה שום חמץ אז יוכלו ליזהר מבחינה חמץ. כאן הרבי אומר שגם הלב צריך להיות נקי. בברכות דף י' ע"ב לגבי השונמית שאמרה על אלישע כי איש קדוש הוא, מנא ידעה שאיש קדוש, חד אמר ראתה שלא עובר זכוב על שולחנו. העולם אומר שכשאינן זכובים בראש אין בשולחן.

וזה הטעם מדוע אין הפסק ביניהם, כי שניהם הכנה לפסח. אך רואים כאן שיש הבדל, הפרה היא טהרה לקרבן פסח, ואילו פורים הרי מדבר שהוא הכנה לפינוי החמץ. לכן פורים קודם לפרה, כי ביעור חמץ זה עד שש שעות, וקרבן פסח הוא בחצי השני של היום לכן פורים קודם.

המשנה אומרת במסכת פסחים דף י"א, ועוד אמר רבי יהודה שתי חלות של תודה פסולות מונחות על גג האצטבא. כל זמן שמונחות, כל העם אוכלין וכו'. מקשה הגרש"ז במנחת שלמה, תמיד כשהיו רוצים להודיע זמנים היו עושים תקיעות, ומדוע כאן הסימנים היו ע"י חלות ע"ג איצטבא. ומבאר כי רצו שכולם יכוונו את ליבם לאביהם שבשמים, שואלים מה הם החלות הללו, וכך יכוונו את ליבם. זה הכנה לפסח.

ריצוי ציץ על טומאה, שמדביקות בה' יתברך יש חיות היפך המיתה
 מה יש בפרה. הגמ' אומרת במנחות דף כ"ה ועוד, והיה על מצחו תמיד לרצון להם,
 על מה מרצה הציץ, הגמ' דנה בכל מיני אפשרויות ונשאר למסקנא שהוא מרצה על
 ענין הטומאה. ויש להבין מה הקשר בין הציץ לטומאה.

הענין, כל הטומאות שורשם בענין של מיתה, הכי חמור שהוא מיתה לגמרי,
 והשאר הם ג"כ מיתות של חלקים בגוף, הכל הוא ענין מיתה. מה היה כתוב בציץ
 קודש להוי"ה, כתוב ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, והיה על מצחו
 תמיד, הכהן היה מסתובב עם דבקות בה' יתברך, ואתם הדבקים בה"א חיים כולכם
 היום, זה מציל מהפגמים של טומאת מת, [וכל הטומאות, כמ"ש המנח"ב סימן
 ק"ו]. זה מציל מכל הפגמים של הטומאות שקרו בביהמ"ק.

בטהרת הפרה מתדבקים בהקב"ה במיאוס תענוגות העולם

נעבור לפרה, מה היא טהרת פרה, הגמ' אומרת במסכת מנחות ק"א, ב"ק ע"ז, אמר
 ר"ל אומר היה ר"ש פרה נפדית ע"ג מערכתה, אפילו שהיא כבר שחוטה ורואין פרה
 יותר יפה, פודים את הראשונה ומביאים את השניה. בספר איזהו מקומן על מנחות
 שואל מדוע צריך פרה יפה, בשלמא קרבנות הנקרבים מובן, אך כאן צריך את האפר,
 ולמה צריך שתהיה יפה.

ונראה לתרץ, אנחנו צריכים דוקא יפה, פרה כזו שאלו שאוהבים לאכול כשהם רק
 ראו אותה הם התלהבו וכו'. כתוב במשנה במדות (פרק ב') כל הכתלים שהיו שם
 היו גבוהים, חוץ מכותל המזרחי שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה
 ומתכוין ורואה בפתחו של היכל בשעת הזיית הדם. לפני שהוא מזה את הדם של
 הפרה הוא מתקשר לפתחו של היכל, הוא אומר, רבש"ע יש כאן שניצל ממש תענוג,
 אנחנו לא רוצים שום שניצל, אנחנו רוצים אותך רבוננו של עולם, את השבת, אותך.
 לכן צריכים דוקא פרה נאה. ואת האפר שלה מערבים במים חיים, חדשים טריים,
 מזים על יהודי.

באגרות חזון איש חלק א' אגרת כ' יש הדרכה לבן ישיבה, וכותב שם צריך ליזהר מאכילת תענוג, ואם בטומאת הגוף יש ראשון לטומאה ויש אב הטומאה ויש אבי אבות, בטומאת הנפש של מלאוי התאוה באכילת תענוג מתאחד ראשון לטומאה ואב הטומאה ואבי אבות הטומאה.

דבר זה הוא מן השפלים מאד מעכבים את הלימוד, וכדאמרו במדרש והובא בתוס' כתובות ק"ד א' עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. ואמרו גיטין ע' א' סעודתך שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה. ע"כ שם.

זה מה שמזים על היהודי, אומרים לו אתה רוצה טהרת הנפש, יש לך שניצלים שרופים, מים של התחדשות. וכל זה נעשה מתכוין ורואה בפתחו של היכל בשעת הזיית הדם, מתוך דביקות בהקב"ה, זה כח הטהרה של פרה אדומה.

עיקר הדברים ששורשה בדביקות מבואר בשל"ה, שאומר שחז"ל אומרים שפרה היא לקנח צואת בנה. אומר השל"ה מה היה העגל, הם רצו ממוצע בינם לבין הקב"ה, הם ידעו שלא הוא ברא שמים וארץ, הם רצו ממוצע, אחרי זה בויקהל כתוב שבת, ובשבת כתוב אות היא ביני וביניכם, אתם לא צריכים שום ממוצע, אתם יכולים להתקשר איתי. ומביא את רבי משה הדרשן בפרשת חוקת, למה שורפים את הפרה כמו ששורפים את העגל, מה הקשר? כי העגל לפי השל"ה הם רצו ממוצע, משה רבינו שרף, לא צריכים מוצע. הפרה משמשת מחיצה.

המסילת ישרים אומר בפרק א', יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו וכו', לשבור כל המחיצות המפסיקות בינו לבין קונו והם הם כל עניני החומריות והתלוי בהם. כל השניצלים הללו זה מחיצות. וממשיך שם הרמח"ל, שימשך אחריו יתברך כברזל אחר אבן השואבת, כמו מגנט.

זה דברי ר' משה הדרשן, לא צריך מחיצות אפשר להתקרב ישר להקב"ה שריפת הפרה שזה מחיצות, לא רוצים מחיצות רוצים אותך רוצים את השבת. מה כתוב בשבת, לא ישכנו ערלים, זה לא גוים שהרי כתוב לפני כן לא נתתו לגויי הארצות. זה כח הטהרה של הפרה. ע"י שבירת המחיצות. לא אומרים לא לאכול בשר, אבל לאכול כמו שצריך. לא סתם לשם הנאה וזלילה ח"ו¹⁵.

¹⁵ ובשיעור אחר אמר רבי נתן זצ"ל כד: יש גם במהרנ"ת יורה דעה חלק ב' עמוד קמ"ו שכפי קדושת האכילה כך הוא שלימות הדעת. ויש גם בספר התניא פרק ז' שמדבר שם על ענין של אכילה, ואומר שכל הדברים שמותר לאכול אותם שייכים לקליפת נוגה. שזה משהו שלפעמים נכלל בקדושה ולפעמים בקליפות הטמאות, שזה דבר ממוצע ביניהם. וזה תלוי, אם אוכל בשר כדי לפקח דעתו לתורה אז זה קדושה, אבל אם הוא אוכל כדי למלאות תאוותו זה צרה גדולה.

ויש בספר של הרב שיק זצ"ל דבר נפלא מאוד, שכתב שם אשרי מי שמכניס את עצמו באמונה הקדושה בפרטיות בעת שאוכל איזה מאכל אזי יעלה את המאכל לשורשו ויתקן את הנשמות המגולגלות בו, ואין לשער ואין לתאר את זכותם בשמים. ועל כן היו צדיקים אוכלים בכוונה ודביקות גדולה. והיו רואים איך שפניהם הקדושות היו מאדימות בעת האכילה, והכל מפני שאכלו בכוונה גדולה.

מלפנים היו הולכים לראות את הצדיקים מדור הקודם איך הם אוכלים, זה היה עבודה שלימה איך לאכול. אצל אדמו"ר ממכונבוקה זצ"ל זה היה עבודה שלימה.

ואחד סיפר שראה את רבי אליעזר ברלנד שליט"א איך הוא אוכל, לומד ליקוטי הלכות וכל פעם מכניס איזה פירור, ראו שהראש שלו לא "בתוך העגבניות". וזה כמובן משפיע. ובספר של הרב שיק שפת הנחל על ליקוטי מוהר"ן בעמוד פ"ט כותב שם, וזה מה שאנחנו רואים על גדולי ומופלגי הצדיקים שמאיר פתאום אור פניהם באדמומיות גדולה, כי אז הם מתדבקים באור אין סוף ב"ה והם רואים רק צירופי אותיות שבתוך הבריאה ועל ידי זה נופלת בושה גדולה על כל מי שמסתכל על פניהם המאירים באור עליון.

ולפני זה מביא את מה שכתב רבינו בתורה ס"ב ויאמר בועז לרות לעת האכל גשי הלם, יש שם לרבינו תורה שלימה על זה, רואים שדוקא בעת האוכל. ואומר הרב שיק שראה זה אצל צדיקים, ואולי גם בעצמו, שכשהיו אוכלים הפנים שלהם היו אדומים, וזה היה גורם בושה לאלו שרואים אותם.

בגמרא בפסחים דף נ"ט דורשת את הפסוק ואכלו אותם אשר כופר בהם, שזה מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. ולפי הנ"ל אפשר לומר שמסתבר שאם אחד בא לבית המקדש ורוצה לאכול את השלמים שלו, הדרך הנכונה היא שעכשיו שהוא בבית המקדש צריך להסתכל איך הכהנים

השמחה בפורים, לא שחרור נפש הבהמית, אלא דביקות בהקב"ה

ומה זה פורים, כתוב בשל"ה הקדוש והוא רחום יכפר עון מה שעושים אברכים להשתולל לשחרר נפש הבהמית. אבל בשל"ה כתוב בעניני פורים, שיטיב ליבו ובמשתה ישמח יתעורר לשמחה דביקות בהשי"ת, זה צריך להיות על ידי משתה ושמחה. שמחה מביאה להסיר את כל האבל שמפריעים לשמוח, מה שיהיה, אם זה ואם זה וכו' וכו' בפורים שוכחים מהכל, למלא את הלב בדביקות. יתעורר לשמחת הדביקות בהשי"ת.

ובמקו"א כתב לבאר מש"כ במגילה ז' ע"ב שקם רבה ושחטה לרבי זירא, הכוונה שהביא אותו להתפשטות הגשמיות, זה עיקר השמחה ועבודה שצ"ל בפורים. ומובן מה שהרבי אומר כאן בתורה, העבודה של פורים ופרה הכל הכנות לפסח, פורים זה שמחת הדביקות, פרה כנ"ל זה עבודת הדביקות. ופסח זה לכוין ליבם לאביהם שבשמים.

'ועכשיו' כל ההתחלות ממנו, בברסלב בוערת אש ששורפת את כל התאוות

כעת נוכל להבין עוד, מש"כ בסוף התורה, **כִּי בְּתַחֲלָה הָיוּ כָּל הַהֲתַחֲלוֹת מִפְּסַח, וְעַל כֵּן כָּל הַמִּצְוֹת הֵם זָכָר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַכְשָׁיו, (וְלֹא סַיִם).** יש קונטרס מגיד שיחות, שם מובא שמוהרנ"ת אמר הרבה דברים ב"עכשיו" הזה, ועכשיו יש את רבנו שכל ההתחלות ממנו.

אוכלים, ללמוד מהם איך אוכלים, והוא מסתכל ורואה פתאום איך הפנים של הכהנים נהיו אדומות, וראינו בשפת הנחל שאז נופלת עליו בושא, איך הוא זולל בבית כל היום, אוי ווי... (פעם באיזה שמחה היה מלצר מסתובב עם שנצלים וניגש לאחד מה אתה רוצה? והיה שם אחד עם פראק שהתחיל לבדוק איזה שניצל לקחת. היה ממש לא נעים...).

כשהוא מגיע לבית המקדש ורואה איך שפניהם של כהנים אדומות ואז נופלת עליו בושא, זה המהלך שה' רוצה. אכילת כהנים שאוכלים ונהיו פניהם אדומות מתקן את האכילה של הבעלים. עד כאן דברי רבי נתן זצ"ל בשיעור אחר בזה.

זה לא עוד דבר, כמה יגיעות יגע וטרח, כמה אלפים תעניות והפסקות משבת לשבת, אני נהר המטהר מכל הכתמים. קצת לקבל מהמים של הרבי. זה אותו מהלך שמקבלים מהפרה מים של הפרה. שניצלים שרופים. כח התחדשות.

"גם בהיותו יושב לפני רבו ללמד בימי קטנותו היה רוצה תמיד לקיים "שויתי ה' לנגדי תמיד" והיה מתיגע לציר נגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא" (שבחי הר"ן אות ב').

הם אומרים שלא יכולים ללמוד את הספר בלי להבין, יבש להם. מה אכפת להם, ביבש הזה יש אש, כברסלב בוערת אש, אש ששורפת את כל שניצלים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

הוספה אחרי השיעור: ובאמת היה מוכן לאמירה אצלי עוד הרבה, לבאר קצת ענין מפור נעשה פרה, ולבאר עוד קשר ד' פרשיות להכנה לפסח, ובמיוחד פר' פרה. ופלא אצלי למה הפסקתי. ולא נפלאת היא לומר שכיון שהספר הנורא הזה מלא בכוחות רוחניים שאי אפשר להכחישם והיות ורבינו כאן לא סיים, מונח בתורה זו כח שאי אפשר לסיים. ובלי נדר עוד יבואר בפעם אחרת.

שיחה י"ג

לקוטי מוהר"ן חלק ב' תורה כ"ו (ד"ה ודע): וְדַע, שְׁעַל יְדֵי שְׂכָרוֹת שׁוֹכְחִין כָּל הַמְצוּוֹת וְהַאֲזָהָרוֹת שְׂצוּהַ מִשָּׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם. כִּי מִשָּׁה הוּא מְלַבֵּשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, וּמִזְכִּיר כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמְצוּהַ הַשְּׂיִכָּה לְאוֹתוֹ אֵיבָר. כִּי רַמ"ח מְצוּוֹת כָּנָגַד רַמ"ח אֵיבָרִים. וְעַל כֵּן מִשָּׁה נִקְרָא מְחַקֵּק, שֶׁהוּא גִימְטְרִיא רַמ"ח, שְׁמִזְכִּיר רַמ"ח מְצוּוֹת כְּפִנ"ל. וְעַל יְדֵי הַשְּׂכָרוֹת שׁוֹכַח אוֹתָם, בְּבַחֲיַנֵּת (מִשְׁלֵי ל"א) "פֶּן יִשְׁתָּה וְיִשְׁכַּח מְחַקֵּק", שְׁעַל יְדֵי הַשְּׂתִיָּה וְהַשְּׂכָרוֹת שׁוֹכַח רַמ"ח מְצוּוֹת שֶׁל מִשָּׁה כְּפִנ"ל.

על איזה שיכור הרבי מדבר כאן, אם שיכור שלא יודע מה נעשה אתו, וכי צריך פסוקים להוכיח שהוא לא יודע מהענינים? אלא מדבר כאן על שיכור, יש דרגות (או"ח סימן צ"ט), מה פי' שהוא שוכח את המצוות. מה הוא שוכח. ומה נכנס כאן משה רבינו בעסק. מה הכוונה מצוות 'של משה רבינו', וגם ענין כל אבר ואבר. ויותר קשה לי הספר הזה הוא ספר קבלה נורא ואיום עמוק עמוק, וכאן המקום לדבר על שיכורים? יגידו שבברסלב יש שיכורים. מי שמגיע לספר הזה הם רוצים להתקדם לא צריך לדבר אתם לא להיות שיכורים? לנסות להבין את זה צריך קודם, בתורה מ"ז תנינא הרבי אומר סכנה גדולה לומר תורה, כי צריך אומנות איך לומר שכל אחד ישמע מה שצריך.

שמעתי דבר יפה מראש ישיבת כנסת יצחק, שרואים דבר מענין, כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל רש"י אומר לנשים אמירה רכה ולגברים דברים קשים, והרי אמרו להם אותם דברים? ואמר משל, אומרים לאחד אתה בעל כשרון לא רגיל, אחד שמח מהמחמאה והולך, ויש כאלו שמבינים שזה מחייב. אותם דברים א' שמע בתור מחמאה אמירה רכה, ואחד שומע את זה כגידיים. בית יעקב שמעו את זה כמחמאה, והגברים הבינו שזה מחייב דברים קשים כגידיים. אותם דברים כל א' שומע אותם בצורה אחרת.

הרבי מסיים שם שמי שלא יכול לומר בצורה כזו אסור לו לומר תורה! הם דברים חריפים. והכוונה התלהכות רוחנית לעשות את הדברים הללו, וזה צריך ליזהר שכל א' יקבל במדה שמתאימה לו. את ההתלהבות לעשות את הדברים הללו במדה שמתאימה לו.

לעיל בתורה ז' הרבי אומר רחמן זה מי שידוע לתת לכל אחד מה שצריך, ומוסיף רחמן כזה זה רק משה רבינו. שהוא ידע לתת לכל א' את הדברים מה שמתאים לו. אבל איפה רואים את זה שם שמשה רבינו נתן לכל אחד מה שמגיע לו. לפי מה שרואים כאן בתורה מ"ז, משה רבינו שאמר תורה המשך התלהבות לקיום כל מצוה ומצוה, מתאים לפי כל אחד.

למשל ושננתם לבניך, משה רבינו הכניס התלהבות ללמד את הילדים, כמה, גם בין הזמנים, שישי שבת? כמה? כל א' וא' כפי המדרגה שלו.

סיפר לי ר"מ בשיבה גדולה לפני מ' שנה, כשהוא היה בחור היה לו קביעות עם רבי חיים שמואלביץ ז"ל, כשהיה צריך להתרכז ר' חיים היה דופק עם היד שלו על הקיר דפיקות נוראות, ונוהם נהימות וכך היה מתרכז. היה לו כזה מרץ ולא יכל לשבת ולחשוב.

אחד שאל אותי שביקשו ממנו לשמוע ישיבה קטנה. אמרתי לו יש בחורים מאד טובים כשרוניים ורוצים ללמוד אבל הגוף לא מאפשר את זה הם לא יכולים לשבת על המקום כל הזמן. יש תפקידים בכל ישיבה, גבאי אוצה"ס, או בעל קורא, זה מוציא מרץ. אמרתי לו, את התפקידים הללו אל תחלק סתם, תשים לב מי הבחור שדרוש לו להוציא את המרץ ולהם תתן את התפקידים הללו, ושלא ירגישו שזה המטרה שלך.

זה מה שאנו אומרים, כל אחד צריך לקבל את ההתלהבות שמשה רבינו הכניס ב'ושננתם', מה עם בין הזמנים, ישיבת בין הזמנים זה לא כל כך פשוט, צריכים לנקות אז שולחים אותם, זה חמור מאד. צריכים ליזהר מאד מאד. לשמור על הקשר

על המשפחתי. לתת להם גם מפעם לפעם. וישמעו שזה בגלל שאבא אוהב אותו בלי סיבה, אז הוא גם יבין את זה על הקב"ה.

נחזור לעניינינו, זה מה שאומרים שמשה רבינו הכניס התלהבות. דיברנו פעם משה מלגאו ויעקב מלבר, משה רבינו מעורר את הלב. כל התשוקות הללו צריכים להיות במדה לפי כל א' וא. צריך ליזהר, הרבי בכמה מקומות מזהיר מהתלהבות יתירה. היא מסוכנת.

בכל מצוה ומצוה את ההתלהבות לא להגזים בה מדאי הרבה. זה חלק ראשון, שמשה רבינו כשאמר המצוות הוא הכניס ההתלהבות המתמאיה לכל אדם ואדם. זה כלל ראשון שרואים.

הגענו להנחה שהרבי לא מדבר על שכרות שלא יודע מה נעשה אתו, אלא מדבר על שכרות שהוא שותה לצורך התלהבות, להלהיב את עצמו קצת, שיעשה את המצוות יותר בברען, וזה הרבי אומר שזה מסוכן, משום שברגע שאדם מלהיב את עצמו עם כח הדעת הוא שולט על העניינים, ר' חיים שמואלביץ ידע שהאיברים שלו לא נותנים לו מנוחה אם לא שידפוק כנ"ל.

לא צריך ליסוע דוקא לרמת הגולן, אפשר לנסוע לאיזה יער והם ימצאו כבר בעלי חיים שיהנו מזה. מאד צריך ליזהר. מחד צריך את ההתלהבות, מצד שני צריך שזה יהיה בשליטה של האדם.

ועתה נראה למה זה מתאים לכתוב בליקוטי מוהר"ן, יש שיטה בחסידות שאומרים אדם רוצה התלהבות שיקח כוס משקה וזה ילהיב אותו ויעשה מצות בהתלהבות, על זה הרבי מזהיר. זה מסוכן. אבל רוצים התלהבות.

מוהרנ"ת שקבע את זה בתורה כ"ו הוא ידע שמי שהגיע כבר עד כאן אין לו בעיה של התלהבות. הוא רוצה ברען שיגרוס דף אחד בלקוטי מוהר"ן וזה יתן לו התלהבות. דוקא בספר הקדוש הזה צריך להגיד שאסור התלהבות מלאכותית, ואל רק אסור אלא לא צריך אותה, לבד כבר המעיין ראה.

כתוב שלבית המקדש אסור ליכנס שתויי יין, כתוב בחינוך שזה לא דרך ארץ. שמעתי מר' אליהו תחן שאפשר לומר, אדם שותה יין בשביל להיות נלהב לקבל אורות בבית במקדש, אפילו זה, הכנות של ברען באופן מלאכותי זה בזיון הכי גדול. אתה צריך יין בשביל התלהבות? דבריו כגחלי אש מאירים בלפידים, לב חזק כצור יזוז ממקומו, כלשון מוהרנ"ת. זה המקום הכי מתאים לכתוב זאת כאן. פעם בנסיעה בטקסי [מונית] לא כל כך היה פשוט לבקש לכבות את הרדיו. והייתי מדבר עם הנהגים. נסעתי במונית ברחוב רבי עקיבא, אמרתי לנהג רבי עקיבא היה צדיק, הוא אומר לי, תשמע, אז כולם היו מתעסקים עם צאן כבשים אין כל כך בעיה של גניבות. המושג של צדיק אצלו זה מי שלא גנב. זה צדיק אצלו.

אבל כל שנה יש אחד שמזכיר לי את הנהג הזה. מתקרב אלול יש חכמים מתחילים להביע דעות על אומן, פשקוילים, מרגישים שיש להם זכות לדבר, אני לא מבין, שרוצים להתוכח עם מישהו צריך להיות באותו רמה משהו. גם אם הוא לומד איזה מסכת לא שגרתית בשעות לא שגרתיות, זה נקרא אצלו צדיק? זה אצלו הסוף. בשבחי הר"ן וההקדמה של מוהרנ"ת שם רואים את הידיעות שלו בתורה. כבר מצאה ידו בכל התורה כולה. בים החכמה תשע"ב עמ' מ"ה שיש עובדות נוראות שמספרים רק בעל פה. מוהרנ"ת כותב שהוא כותב רק כטיפה מן הים, בגיל 6 עבד על תאוות אכילה. כל אחד שמוציא פשקויל שקודם יסתכל בשבחי הר"ן יבדוק במה הוא יכול לסמן 'וי' שהוא ג"כ יש לו איזה קשר עם זה, ואחרי זה שיתחיל להביע דעות.

מה שאמרנו שהרבי אומר על אמירת תורה שהכוונה את ההתלהבות המתאימה, זה גם כמובן זה הולך על הרבי, במציאות רואים אצל הרבי. התורות הללו עושים המשכות ורוחניות. הגישה לספר צריכה להיות בביטול לגמרי. ראיתי שלא מבינים מה אני מתכוין ביטול. רואים דבר מענין, בספר ימי שמואל לר' שמואל הורביץ ז"ל, שהוא נדלק בצורה כל כך חזקה שהוא לא היה מוכן בשום אופן לנתן את הקשר עם הרבי. מוהרנ"ת ראה את הרבי בעצמו. מי שיש לו קצת

שכל להבין שאין לו שכל להבין את המרחק בין צדיק אמיתי, כל אחד היום קוראים 'צדיק' אז הוא יכול גם כן להביע דעות בענין אם ליסוע לאומן או ברסלב וכו'.

לפני כמה ימים מישהו שם לי בדואר פתק שחסיד ברסלב צריך לעשות כך וכך, אני מודיע לו עכשיו דרך הנגן, שהרבי אמר שכל אחד מקבל מה שצריך לו. מה שהוא מבין ברבי עד איזה עומק זה מגיע זה לא אומר שאחרים יבינו אותו דבר.

היום קיבלתי מכתב מבחור בישיבה גדולה קיבוץ א', איך מתחילים בעבודת ה', ואיך מרגישים אורות של פסח. כתבתי לו על כל השאלות שלו יש תירוץ אחד, עבודת ה' זה ליצור קשר נפשי עם הקב"ה. לא הייתי צריך לכתוב 'ליצור' אלא 'לגלות', הקשר נמצא אצל כל אדם רק צריך לגלות את זה. והוספתי לו שיחות הר"ן קס"ה שהרבי אומר שכל דבר צריך יגיעה. שום דבר לא בא בקלות, הכל צריך ליגיעה. מחפשים פטנטים, אין פטנטים, הכל צריך יגיעה.

מה אני מתכוין לומר, הרבי אומר שבכל אדם יש את הבחי' של משה רבינו, צריך להשפיע בילדים את הענין של החיות בעשיית המצוות בלימוד התורה, בלי זה קשה להחזיק מעמד. כל א' צריך לדעת לפי המדרגה שלו, א' יותר חריף א' פחות חריף. פסח זה הגדת לבנך כל א' לפי הדרגה שלו. להשריש אמונה, אהבת ה', ואת החיות במצוות. ולהחדיר להם שעין רואה בכל מקום גם אם אחרים לא רואים.

ולשמור מחברים, איזה סיפורים מגיעים, כבר אין כוחות. שהילדים יהיו קשורים

עם המשפחה.

שיחה י"ד

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים (סימן רע"ז): גם כל הרפואות באין מן הארץ, ועל כן בעת שהארץ נותנת יבולה שנותנת כח בכל האילנות והצמחים, דהינו בזמן החניטה שהוא בחדש איר אִזי יש כח יותר בכל הרפואות, כי אז נותנת הארץ בהם כח. אבל בזמן אחר אפלו אם יקחו אותן הרפואות בעצמן, אין להם זה הכח. ועל כן לוקחין רפואות בחדש איר שהוא (מאי). ועקר הוא ארץ ישראל, כי כל הארצות מקבלין מתמצית ארץ ישראל. וארץ ישראל יש לה ב' בחינות, לפעמים נקראת ארץ כנען ולפעמים נקראת ארץ סתם. הינו כשיש מחלקת אִזי נקראת ארץ כנען, בחינת 'כאן עני', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק "ולא יהיה כנעני" 'אין כאן עני', נמצא כנען הוא בחינות כאן עני, וזה על ידי מחלקת כי מחלקת אחת דוחה מאה פרנסות.

הרבי פוסק שמותר להזכיר שמות חדשים הלועזים

בספר פסקי תשובות סימן קנ"ו הערה 17 כתב שיתכן שלא כדאי להכיר את השמות הלועזיים של החודשים, שיש בזה שאלה של הזכרת שמות עבו"ז. הוא הדפיס את זה לפני שהוא ראה ספר אורחות רבינו הקהילות יעקב חלק ה' דף ח', שהסטיפלער אמר אין שום בעיה ואפשר להזכיר חדשים. ולא מסביר שם טעם.

ובתשובות יביע אומר חלק ג' יורה דעה חלק ב' סימן ב' מדבר על ענין זה של תאריכים לועזיים, ומביא את דברי היראים מדוע שיהיה מותר, ר"א ממיץ כתב ביראים שכל מה שאסור להזכיר שם של ע"ז זה רק אם השם בעצמו יש בו תוכן של בעלות או אדנות, אך אם סתם תפסו שם שאין שלו שום משמעות, אין איסור להזכיר.

בגמרא סנהדרין ס"ג ע"ב הגמרא אומרת שעבו"ז ששמה מוזכר בתורה מותר להזכיר שמה, בספר מרגליות הים שם על המקום מביא בשם היראים עוד סברא, שעבו"ז שכבר בטלה מהעולם מותר להזכיר, ואם זה כתוב בתורה על כרחך שזה

כבר בטל מהעולם ולכן מותר להזכיר. ממילא זה הסברות להתיר. עכ"פ כאן יש לנו פסק ברור מהרבי שמותר, הוא מזכיר חודש מאי, ופשוט שמותר¹⁶.

הרבי אומר כלל, שהרפואות יש להם כח בחודש מאי, ומדוע הוא אומר מאי, ולא אייר. משום שהרבי מדבר על הכח שיש בצמחים, ועונות השנה כידוע שהם לפי מהלך החמה, ותאריך הלועזי הוא למהלך השמש ולכן הרבי אומר חודש מאי. נמצא שיש כאן חודש מאי, בעיקר בארץ ישראל, וכשאין מחלוקת. מה כאן הענין הפנימי בדבר זה.

מחלה הוא יסוד של מחלוקת שיסוד א' גובר על האחר

צל"ד מה שהרבי אומר בתורה י"ד אות י"ג, שם אומר הרבי כל מחלה זה יסוד של מחלוקת, שיסוד אחד בגוף רוצה להתגבר על היסוד השני. דוגמא למשל, יש בגוף מערכת חימום ומערכת קירור, הרבי מביא בתורה ס' אות ג' תיקוני זוהר י"ג אלמלא כנפי ריאה הוי ליבא אוקיד כל גופא, הלב יוצר חום בגוף ואחד מתפקידי הריאה הוא לצנן, ויש התאמה ואיזון בין התפקידים. אם יתגבר מערכת הקירור זה גרוע מאד, וכן מערכת החימום הוא ג"כ מחלה, כל מחלה הוא שאין איזון בין הכוחות וכח אחד רוצה להתגבר ולהרוס את השני, וזו מחלה.

חדש אייר הוא ממוצע ב'שנה'

חודש אייר הוא תקופה בין פסח לעצרת, מהרש"א ביבמות דף ס"ב ע"ב כתב שזה זמן ממוצע וטוב לרפואה, זמן ממוזג לא קר מדאי ולא חם מדאי. יש התאמה ושילוב בין הכוחות.

¹⁶ הערת העורך: עי' באוהב ישראל להרב מאפטא ז"ל (לראש חודש אייר) שכתב: 'ימים האלה נקראים אצל אומות העולם "מי", וגם הם מודים שהימים האלה הם טובים ומסוגלים לרפואה, ו"מי" הוא מנין חמשים [נ' שערי בינה]. ע"כ.

בספר 'צירה פרק ה' משנה ז' כתוב שהאות ששולט בחודש אייר הוא האות ו', ומובן מאד, ו' זה עמודא דאמצעיתא, ו' זה שילוב ימין ושמאל, התאמה בין הכוחות. זה הזמן של חודש אייר.

ארץ ישראל ממוצע ב'עולם'

ארץ ישראל זה ארץ ממוזגת, אין כאן קור של סיביר ולא חום של מדבר סהרה, לא הרים הכי גבוהים ולא עמקים הכי עמוקים. היא ארץ ממוזגת. הספורנו סוף פרשת נח לגבי אברהם אבינו שהלך לארץ כנען, אומר הספורנו שהיה ידוע שארץ ישראל היא ארץ שמוכנת לעבודת ה'.

מדוע, הרמב"ם בהלכות דעות אומר שהדרך הטוב ההיא הממוצעת, ויש השפעה במקום שכל הכוחות שם הם ממוזגות, זה המקום לעבודת ה'.

שינוי במערך אחד משפיע על מערכות המקבילות

ויש להקדים מה שכבר דובר פעם שכל מערכות המקבילות אחת לשניה, שינוי באחת משפיע לע השניה, כאן רואים יותר מזה, לא רק באותו מערך של הדצח"מ, אלא גם ממערך למערך יש השפעה, מאחד להשני במקבילות בין כל הדצח"מ. בכתבי רוח הגן יש מאמר 'קשרים' שמביא באריכות בכל זה וכעת נראה דוגמא קטנה.

בגמרא ביומא דף ס"ט ע"ב רצו לעקור את היצה"ר, ואז לא מצאו ביצה, היו מוכרחים להחזירו ורק החלישו אותו. מה זה נוגע החלשת היצר לביצים? רואים שהיות והמערכות מקבילות, שינוי באדם משפיע גם על מערכת של החי.

יש בגמרא שבת דף ל' ע"ב עתידה אשה שתלד בכל יום, לגלג אותו תלמיד אין חדש תחת השמש, הראה לו תרנגולת. מה הוא מראה תרנגולת, הרי הוא מדבר על אשה? ראיתי כמדומה בספר של הגאון ועובד ה' המופלא בספרו משמרת מועד על שבת, שכל המערכות קשורות אחד בשני. אם בתרנגולת יש כזה דבר זה, זה לא נקרא דבר חדש תחת השמש.

זה מה שהרבי אומר כאן, ברגע שיש מחלוקת בארץ ישראל והרי אמרנו שאם מערכת המַדְבָּר יש מחלוקת זה מיד משפיע על המערכת של הצומח, הם גם לא גדלים באיזון הנכון, חסר ברפואה.

יש גמרא בשבת שכל שקייני טובים בין פסח לעצרת. יש בגמרא פסחים דף מ"ב ע"ב זיתום המצרי, כתוב שם שצריך לשתות אותו בין פסח לעצרת. ומה פעולתו, דקמיט מרפי ודרפי קמיט, אם העיכול שלו מדאי מהיר זה הופך לפחות מהיר, וכן להיפך. איך רפואה אחת עושה ב' הפכים? זה עושה איזון בגוף. זה זמן שכל כחות מאוזנים. שאף אחד לא נלחם ולא הולך להרוס את השני. ממילא דקמיט מרפי ודרפי קמיט ומרפא מערכת העיכול.

כאן אנו מבינים מכל המערך הזה שהרבי גילה לנו דברים נפלאים, ולהזכיר שבספר יצירה מבואר ענין עש"ן הקבלה בין עולם ש'נה נ'פש, הרבי כאן הראה לנו בעולם ארץ ישראל, בשנה אייר, בנפש בחינת המדבר שלא להיות במחלוקת.

מחלוקת ההורסת היא שצד אחד רוצה להרוס את השני

כאן אנו רוצים לראות באיזה צורת מחלוקת הרבי מדבר כאן, הבאנו מה שהרבי אמר בתורה י"ד שמחלוקת היא בחינת שכח אחד רוצה להתגבר על הכח השני, עצם הדבר שאחד אומר חייב ואחד אומר פטור זה לא מחלוקת שהורסת שום דבר. המחלוקת שהורסת היא שאחד רוצה להרוס את הצד של השני, להתגבר על השני. המחלוקת ההורסת כל המצב של הרפואה והצמחים זה מחלוקת שאחד אומר שלשני אין קיום והולך להרוס אותו. ואי אפשר להאריך יותר.

עצם החילוקי דעות זה מחייב וזה פוטר אינו גרעון ושניהם אמת

למה אם אחד אומר חייב ואחד אומר פטור זה לא נורא, הגמרא בגיטין ו' ע"ב אומרת אלו ואלו דברי אלקים חיים. איך יכול להיות ששניהם נכון. בכתובות דף נ"ז ע"ב אומר רש"י, כי בשינוי קטן משתנה הדין. לפי רש"י לא באותו מצב שניהם

נכונים, אלא בשינוי קטן יהיה כך ובשינוי אחר יהיה כך. אך הריטב"א בעירובין י"ג ע"ב אומר ששאלו חכמי צרפת איך יכול שהכל נכון והם אמרו תירוצן, ואומר הריטב"א שזה דרוש, והאמת אומר הריטב"א, יש בזה סוד.

[יש לי ראייה ברורה שהרבי ידע את הסוד. בספר הנורא הזה יש תורה נוראה ביום הביכורים, שם באות ט' הרבי שואל שאלה, אם אלו ואלו דא"ח, למה יש הלכה כמ"ד אחד, הרי שניהם צודקים? אומר הרבי זה סוד שאי אפשר להבין. רואים שהוא הבין איך אלו ואלו דא"ח עכ"פ, ורק להלכה איך שניהם נכונים א"א להבין. למה הוא הבין, בספר ים החכמה תשע"א עמ' תק"ג מדבר על זה ומביא מעמק המלך על הסתירות, והוא אומר כשלומדים הרבה קבלה אז אפשר להבין ענינים אלו. ורואים שבחי הר"ן אות ז' שהרבי ידע כל הזוהר תיקון"ז כתבי האר"י הכל היה לפניו כשולחן ערוך לא היה כדוגמתו בעולם, וא"כ בודאי שהוא הבין].

זהו מחלוקת בריאה, אחד אומר כך והשני אומר כך, מנסה לשכנע את השני, הכל בסדר. אך אם הוא לא מצליח, אלו ואלו דא"ח, הוא לא מנסה להרוס אותו.

כתוב בישעיה י"א ויצא חוטר מגזע ישי ונצר וגו' וגר זאב עם כבש וגו' מלאה הארץ דעה את ה', מה זה שייך ל'דעה', זה שייך לרחמים, למה זה שייך לדעה. ועוד יש להבין, למה רק על האריה אומרים מה יאכל, מה הזאב יאכל למה לא נאמר. בישעיה ס"ה נאמר מה הוא יאכל, זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן. אבל כאן בפרק י"א לא נאמר מה הוא יאכל. כי אנו יודעים שיש בחיות הטורפות שני סוגים, אריה טורף כשהוא רעב וכשהוא לא רעב הוא לא טורף. יש אנשים משועממים הם נכנסים לכלוב של האריה לכמה זמן, אריה אחרי שהוא אכל את שלו הוא רגוע. זאב לא כך.

בעל התניא בספרו תורה אור (עמ' 130 טור ב') אומר השורש של החיות זה מעולם התוהו. חד סמכא שלא היה התכללות. בעולם התוהו אחד לא יכל לסבול את

השני, אנא אמלוך זה השורש של החיות. זאב טורף כבש לא כי הוא רעב, אלא אנא אמלוך. חידוש אחד וגר שאב עם כבש, כי מלאה הארץ דעה את ה', לא צריך להפוך את האופי של הזאב לרחמים, הוא יכול השאר אכזרי אבל לא מפריע לו הכבש, יש כח מנוגד - לא צריך לטרוף אותו בשביל זה. אבל אריה טורף שהוא רעב, זה משהו אחר, יהיה לו תפריט אחר.

בפרק שירה אות פ"ה כתוב מה זה שירה של זאב, הפסוק על כל דבר פשע וגו' ישלם שנים לרעהו. מה זה שייך לזאב. בשם היעב"ץ מובא שיש מדרש שזאב וכלב עתידים ליתן את הדין שטרפו שלא כדין.

[במאמר המוסגר מהפרחי גן בפרק שירה, זאבים אומרים, כמה יפה ה' עשה, באים לשומר הגנב, איפה הכבש, מעלילים על הזאב שהוא טרף. איזה יופי ה' ברא, לא אנחנו תמיד טורפים].

עכ"פ הם עתידים ליתן את הדין טרפו שלא כדין, מביא מדרש שזאב ערבות שודד גם ביום וגם בלילה. הכלבים בישעיהו נ"ו 'הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה'. על זה הם יתנו את הדין. מה שהחיות טורפות לצורך אכילה אין דין, אבל מה שטורפים סתם על זה הוא יתן דין כי הוא לא רעב.

ראיתי פעם קורי עכביש, ראיתי חרק קטן שנתפס ורוצה לצאת והעכביש רץ אליו לתופסו, והסתפקתי מה לעשות, הרי זה האוכל שלו. לא עשיתי כלום. ראיתי בשמירת שבת עמ' שנ"ג בהערה דן בשאלה על אקוריום לפי הסוברים שמוקצה מותר לצורך בע"ח האם מותר להוציא את הקטנים שלא יאכלום הגדולים. ומצדד זה בזה וטוען טענה אחת שזה דרך העולם ואין בזה צעב"ח. בשנת תש"ע יצא מהודרה חדרה עמ' תכ"ד ושם זה בשם הגרש"ז שאומר 'יתכן'.

בספר חשוקי חמד בבא מציעא עמוד שס"ח, מדבר על חתול רודף אחרי עכבר האם להציל אותו או לא. זה האוכל שלו, כך הקב"ה ברא. מישהו סיפר ששאל את הגר"ח קניבסקי אם להציל ציפורים מחתול, וענה לו אל תתערב.

ויש לומר שזה רק כשהטריפה היא בשביל שזה האכילה שלו, אך זאב שטורף כבש זה סתם לא לאכילה, אולי כן להציל. וזה מה שהיעב"ץ אומר שהם עתידים ליתן את הדין על הטריפות שלהם.

זה מה שמבשר הנביא ישעיה, יגיע זמן שכל אחד יבין שכל אחד לא מפריע לו השני. אז הוא לא כמוני. הרבי כאן מדבר על מחלוקת שהורסת.

ההתחדשות המפליאה של רבי עקיבא

ביבמות דף ס"ב ע"ב, י"ב אלף זוגות תלמידים היו לא לר"ע וכו' והיה העולם שמם עד שבא אצל רבותינו שבדרום וכו'. אמר פעם הגרימ"ש שליט"א, רואים כאן דבר מדהים, איך אפשר להשאר נורמלי בכזה מצב? מה רבי עקיבא עשה, הלך לדרום, חמשה תלמידים אפילו מנין לא היה לו. רואים כח ההתחדשות של רבי עקיבא. אני זקן מאד ואני יניק מאד, אמר הבעטלער העיור. לא התחלתי לחיות, עכשיו מתחילים מחדש. מעשרים וארבע אלף נהיה ראש ישיבה של חמש. זה ההתחדשות.

לא נהגו כבוד זב"ז? היה בענין ההבנה שאלו ואלו דא"ח

מה היה שם שלא נהגו כבוד זה בזה, ודאי שלא עשו צחוק אחד מהשני. למה היה מה שהיה?

ראיתי בספר אחד, ששורש הענין התחיל כשהיה שם ויכוחים על הלכה, היה חסר את הנקודה של אלו ואלו דברי אלקים חיים, אחד היה אומר חייב ואחד אמר פטור, אז הוא אמר, רואים שהשני לא תלמיד חכם, כי הרי ברור לי שחייב, והשני אמר על השני הפוך. אם הוא אומר על זה חייב על כרחך שאינו תלמיד חכם. היה חסר באלו ואלו דברי אלקים חיים, כל אחד אמר טענה אחרת ושניהם אותו כשרון ושניהם יגעים ושניהם צודקים.

עתה יש פתח להבין דרך אולי ודרך אפשר, למה נפטרו באותו תקופה, כי ראינו שמחלוקת הורסת את כל הצמחים והרפואות, ונתבאר איזה מחלוקת, מחלוקת

שבאה להרוס את השני זה הבעיה, ובדרגה שלהם היה חסר להם את זה. מי יודע
כמה רפואות התקלקלו שם. הכל בדרגא הגבוהה שלהם.
ויצא חוטר מגזע ישי וגו' במהרה בימינו אמן. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה ט"ו

ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ב: המהלך בדרך יחידי, הנעור בלילה וכו', דע שעקר הבטול שאדם מבטל ישותו ונעשה אין ונכלל באחדות השם יתברך, אין זה אלא על ידי התבודדות. והתבודדות צריך מקום וזמן מיוחד שלא יבלבלו אותו המונעים. והזמן הוא בלילה, הינו הנעור בלילה שאז הפל ישנים. והמקום הוא בדרך יחידי ולא בדרך הרבים, שלא נפסיקנו עוברי דרכים אלא דיקא בדרך שאין רבים הולכים שם, שם ילך ויתבודד, והינו והמהלך בדרך יחידי. ואז יכול לפנות לבו מפל וכל ויכול לבוא לבטול כל הישות, והינו והמפנה לבו לבטלה. ואז פשנתבטל לגמרי אזי הוא נכלל באחדות השם יתברך, ואז הוא בא לבחינת מחיב, פי הקדוש ברוך הוא מחיב המציאות, וכל הדברים הם אפשר המציאות וכשנתבטל ונכלל באחדותו אזי הוא יוצא מבחינת אפשר ונכלל במחיב וזה בחינת הרי זה מתחייב בנפשו.

פירוש לדברי רבותינו ז"ל בכל מיני אופנים שונים לגמרי

אני יוצא מתוך הנחה שהרבי לא מתכוין לומר שזה הפשט היחידי במשנה, אלא שגם זה כלול במשנה, גם כמו שנתבאר מהמפרשים וגם כולל את מה שהרבי אומר.

בספר כוכבי אור (אנשי מוהר"ן) מובא: ר' שמחה חתן הרב ר' שמואל יצחק ז"ל שאל ממנו פעם אחת על אודות מה שדרך הצדיקים בעלי השגות להלביש השגותיהם במקראות ומאמרי חכמינו ז"ל, ולפעמים מפרשים מאמר אחד של חכמינו ז"ל לכמה וכמה פנים, ובכל פעם מרמזים בו השגות אחרות, ושאל את מוהר"ן ז"ל אם התנא או האמורא בעל המאמר בעצמו גם הוא כיון לכל זה אם לאו.

והשיב לו, לאו, רק מחמת שעל ידי מעשיהם הטובים זכו לרוח הקדש נורא ונשגב מאד הנמשך מהשם יתברך בעצמו אשר אין סוף לדעתו יתברך, על כן בכל דבריהם הנאמרים ברוח הקדש כזה, מלבשים בו השגות גבוהות ונוראות מאד בלי שעור וערך מה שגם הם בעצמם לא ידעו מזה. ע"ש.

בפרקי אבות הרע"ב כתב בתחילת המסכת שכל הדברים האמורים שם הם נאמרו למשה מסיני. מה שאנו צריכים להבין, אנו רואים שרבותינו מתקשים בדיבורות שנאמרו בדיבור אחד, מתקשים למה צריכים לומר אותם בדיבור אחד. הלשם בדע"ה חלק ב' עמוד 157, והצמח צדק נכדו של בעל התניא בביאורי הזוהר מתקשה על מה שהזוהר אומר אנכי ולא יהיה בדיבור אחד נאמרו, מה זה נצרך. מה הענין לומר ביחד.

קל וחומר שכאן הקושי מתגבר, כאן זה משפט אחד שמתחלק לשנים. מוכרח להיות שיש קשר בין הדברים ואנו צריכים לחפש את הקשר, הרי הוא אומר שהכוונה הפוך מהפשט¹⁷.

במגן אברהם סימן תק"פ מביא מספר התניא הקדמון, מובא במשנה ברורה שביום שישי פרשת חוקת היחידים מתענים, ביום שישי פרשת חוקת נשרפו אז עשרים קרונות מלאים ספרים בצרפת, ועל פי שאלת חלום נודע להם שלא לקבוע את זה לפי יום החודש שהיה אז, אלא לפי יום הפרשה, יום שישי ערב פרשת חוקת, כי התרגום מתרגם זאת חוקת התורה, דא גזירת אורייתא. רואים כאן שני דברים, גזירא דאורייתא הולך על פרה אדומה, ומה הקשר לשריפת הספרים.

¹⁷ הוספת העורך: ז"ל הרמח"ל ז"ל בספר אדיר במרום (עמ' יא): באמת התורה מתפרשת בדרכים רבים. ויש פירושים לפי פשט הנראה, ויש פירושים אחרים הרחוקים מן הפשט לגמרי, עד שיראו זרים לפי הנראה מהפשט, יען המה ממשיכין כוונת המלות לדרך אחר, שונה מדרך הפשט הרבה. עד שלפעמים מה שהוא לשבח יתפרש לגנאי, ומה שהוא לגנאי יתפרש לשבח, וכל הפירושים יהיו אמת. וזה נמשך מחמת צירוף התורה, שנאמר בה, אז ראה ויספרה כו' (איוב כח, כז). כי הכל נברא בתורה, ואורותיה מצטרפים לצירופים רבים להוציא הדברים הצריכים להולד. וצירוף זה אשר לעינינו, הוא היה השורש לכל הדברים ההם אשר ספורים הם בה. ובהיות בדבר א' הרבה תכליות או הרבה דרכים, הנה אעפ"כ יש שיצאו כולם משורש אחד לבד, וכן יצטרפו האורות בצירוף א', שבבחינה א' יעשה תולדה א', והיא הנראית בפירוש הפסוק בדרך אחד. ובבחינה אחרת יעשה תולדה אחרת, נראית בדרך אחר, והבן היטב. עכ"ל.

השבוע ביום שני היה יום הריגת רבי ישמעאל כהן גדול ורשב"ג נשיא ישראל, ביום רביעי היה יום שריפת רבי חניא בן תרדיון וספר תורה עמו. מלאכי מעלה זעקו זו תורה וזו שכרה.

לא יכולים להבין, משה רבינו ראה את רבי עקיבא, הראיתני תורתו הראיני שכרו, ראה שוקלים בשרו במקולים. הגוף הקדוש של רבי עקיבא. שתוק כך עלה במחשבה לפני. עשרים קרונות נשרפו בצרפת, ככה לתת לגוים להתשלט על ספרי תורה, וגם איך ילמדו, גזירה היא מלפני, קבלוה משעשעי דת יומיים.

אנחנו לא מבינים את הגזירה, אבל אנחנו מבינים מה זה קשור לפרשת חוקת, כתוב בפרשת חוקת 'חוקת התורה', לא מבינים מצות פרה אדומה, יש עוד דבר שאתם לא מבינים, את ההנהגות, דא גזירת אורייתא. כתוב כאן שיש גזירות והנהגות ומצוות למעלה מבינתינו ולא יכולים להבין.

כאן אנחנו מבינים משפט אחד שכולל שני נושאים, פרה אדומה ושריפת הקרונות. שיש דברים למעלה מבינתינו.

בגמרא ברכות דף ד' ע"ב אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפתן של שונאי ישראל, דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערבא מתרצי לה הכי, נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. מה פירוש 'מתרצי' היה צ"ל 'מפרשי'.

בפרחי גן על ברכות מסביר על פי יסוד גדול של הבית הלוי דרוש י"ד, על מה שאומרים ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה, מביא הבית הלוי מדרש, מה המהלך של ביטל גזירות, משל למלך שאמר 'שאו את ראשי', 'שאו' יכול להתפרש או לחתוך את הראש, כמ"ש אצל שר האופים, ואפשר לפרש תרימו אותו, תעשו אותו דוכס, זה ביטול גזירות, הקב"ה אומר לכתחילה דברים בלשון כזו

שמתפרש לשני אופנים, ותלוי בנהגה של עם ישראל. אם יתנהו טוב יתפרש באופן הטוב ואם לא יתפרש אחרת. נראה מדבריו שזה המהלך היחיד של ביטול גזירות. עכ"פ זה היסוד, שיש דיבורים שמתפרשים על פי ההנהגה של ישראל. ומסביר שם על פי זה מש"כ בתהילים 'אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי', שיש שתי משמעויות, 'כי עוז לאלקים' זה גבורה, 'ולך ה' חסד אתה תשלם לאיש כמעשהו'. והבית הלוי מבאר שזהו מה שאמרו מעבירין את 'רוע' הגזירה, שזה מעביר רק את הרע שבגזירה.

הט"ז אומר שצריך לומר 'קרע רוע גזר' בנשימה אחת, אומר המשנה ברורה, כי אם אומרים רוע גזר, זה החלק הרע של הגזירה. ולפי הבית הלוי מובן היטב. ולפי זה מובן מה שאמרו בני מערבא, הם לא אמרו שזה הפשט, לא 'מפרשי' לה, אלא 'מתרצי' לה, בני מערבא חיפשו, אפשר לקרוא את זה אחרת, וזה יהיה תלוי במהלך של הבית הלוי.

על פי זה אפשר לומר בזוהר הקדוש פרשת ויקרא דף נ"ד, מסופר שם שרב יהודה ורב אחא אזיל באורחא אמר רבי יהודה לרב אחא מה יהיה עם הפסוק נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. אמר לו מה לא טוב בפירוש של חברייא, ומסביר המתוק מדבש שהכוונה למהלך של בני מערבא, אמר לו כי פסוק קודם כתוב שזה קינה ולפי דברי בני מערבא זה לא קינה.

אמר לו רבי אחא גם אני התקשיתי והלכתי לרשב"י ורשב"י אמר לי כך, שפיר ויאות אמרי חברייא, מה שבני מערבא אמרו זה כפתור ופרח, ומוסיף רשב"י כל דור שאין להם רועה הצאן מתפזרות, ומה הפשט בפסוק, אומר רשב"י לא תוסיף קום מעצמה, הקב"ה יקים אותה, משל למלך שגירש את אשתו ואח"כ הגיע מצב שהוא היה צריך ללכת להחזירה.

הקשיים שאנו רואים כאן בזה"ק, א', בתחילה אמר לו שפיר ויאות אמרו בני מערבא, ואח"כ אמר לו פשט אחר בכלל, אז מה כל כך שפיר ויאות. ועוד צ"ב, בשביל מה מכניס כל דור שאין להם רועה הם במצב קשה, מה זה נוגע לפירוש שלו.

מה שנראה לפרש, היה כאן שתי חלקים בפשט של בני מערבא, החלק הראשון שהם חיפשו לפרש את הפסוק הזה באופן שזה לא דין, זה שפיר ויאות, זה דבר המחויב. כל דור שאין בו מנהיג, כי הצדיקים מוציאים מכח אל הפועל את הפשט בפסוק באופן של רחמים, ועל ידי זה מתאפשר האפשרות שבמקרה שיחזרו בתשובה הגזירה תתפרש באופן טוב.

מה שהם דאגו לפרש זה טוב, אבל עצם השאלה שכתוב קודם קינה איך זה מסתדר, חלק זה אמר רשב"י מהלך אחר, נפלה לא תוסיף קום זה קינה, ורק כתוב כאן שהקב"ה יקים אותה.

למדנו וראינו שיש דיבור שעל ידי הדיבור הזה שיש לו שני משמעויות זה מאפשר את הענין הזה להסב את ההנהגה שתהיה הנהגה של רחמים¹⁸.

¹⁸ הוספת העורך: בקובץ מאמרים ואגרות לרבי אלחנן וסרמן ז"ל (חלק ב' עמוד כ"ב), מביא שם קושית הגאון רבי אברהם ז"ל אחיו של רבינו הגר"א ז"ל איך חז"ל מפרשים את הפסוק שנאמר בקללות 'והיו חייך תלויים לך מנגד' בפירוש אחר מפשט הפסוק?
ומבאר רבי אלחנן שכל דבר שנכתב בתורה מוכרח להתקיים, אבל קיום כל דבר יכול להיות באופנים שונים, אולם באו חז"ל "בכחם הרב לפרש דברי תורה בבחינת דברי אלקים חיים, וכפי שיפרשו חז"ל כך יהיה".

"אולם כל זה מועיל באדם שמאמין ומקבל בלבב שלם את דברי חז"ל, אבל כשחלילה אין מאמינים בדברי חז"ל אז מן השמים אומרים שגם התוכחה יתקימו כפי מה שפשוטו של מקרא".
וממשיך שם רבי אלחנן ואומר: "עלינו לדעת שכאשר בני ישראל נמצאים בעת צרה, כפי גודל החשיבות שתהיה בעיניהם השופט אשר יהיה בימים ההם, כך תקוים ערך התוכחה. וזו המפתח להבין את החימה השפוכה עלינו בימינו".

עכשיו נבין מה שהרבי עשה לנו כאן, המצב הזה של ניעור בלילה ומהלך בדרך יחידי, זה מצב שאדם נקלע לו לפעמים לא מרצונו ולא מדברים על עלילת שקר שבגללה צריך לברוח לאזור הג'ונגלים.

אלא מדובר על מקרה מצוי, אדם היה בברכפלד בשבע ברכות, ומרוב השמחה ודיבורי תורה נפלאים הוא רואה שכבר השעה אחד בלילה, אין אוטבוסים אין מונית הוא גר בגרין פארק, שלשת רבעי שעה הליכה, הדרך שם מצד אחד רחוב נתיבות המשפט, מצד שני הרים, הוא יודע את המשנה הזו אז כל הדרך הוא דאג ללמוד דברי תורה. הוא היה במצב של צרה, הוא ניצל, הוא מתחיל לפשפש למה ה' אינה לו צרה זו.

אומר לנו הרבי, מי אמר שזה צרה, נתנו לו פרס, הוא הולך שם בדרך, מליונים של כוכבים, אלפי צרצרים, שקט, כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, אומר דוד המלך, ירח וכוכבים אשר כוננת, מה אנוש כי תזכרנו, הוא מרגיש את האפסיות שלו את הביטול שלו, אחר כך הדיבורים יזרמו, דיבורים כאיל תערוג דיבורים של הומה ליבי אל דודיך, כי אליך נפשי, שימני כחותם, דיבורים של כיסופים, ביטול.

זה מה שהרבי אומר כאן, פתח לנו שער, אומר הרבי שבמשפט הזה אתם חושבים שזה מתפרש רק לצרה, אני יראה לכם שזה מתפרש לפרס, תלוי מה הוא יעשה. זה המהלך שהרבי מבאר לנו את המשנה דבר והיפוכו.

הענין של התבודדות צריך דיבורים מיוחדים הרבי מכמה כיונים מראה מעלות שונות בענין הזה של ההתבודדות, מה ששייך לחלק של התורה הזו זה החלק של הביטול, זה צ"ל אח"כ רקע של כל היום.

עבודת ה' צריך רצף, באגרות חזו"א כתב בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה, וזה לא רק לימוד תורה, זה בכל עבודת ה'.

לפי זה שיש דרך אחת שיכולה להתפרש לטוב ולמוטב, ננסה קצת להבין שייכות בשבחי הר"ן בסדר הנסיעה לא"י, כמה סיפורים אפשר לומר על הנסיעה הזו. מיד אחרי ראש השנה רצה הרבי לחזור, והיה אתו עוד אדם והיה לו כיסופים לנסוע לטבריה, הרבי הסכים, ובאות י"ח שם הרבי שוב רצה לחזור, ושוב ההוא רצה להשאיר, הרבי הסכים, כתוב שם שדרכו של הרבי היה לא להתעקש הרבה על שום דבר. לא להתעקש הרבה על שום דבר. כמובן זה לא שייך לתורה מ"ח שצריך להיות עקשן גדול בעבודת ה'. מי יכול להבין את ההנהגות של הרבי, אבל טעימה בעלמא.

הדרך הזו, לרבי היה נראה שזה לא טוב, אבל אם יש כל כך הרבה הפצרות, אולי יש שם משהו. לפני זמן קצר שלח לי אברך אחד צילום של ספר שפע חיים שיחות של האדמו"ר מקלויזנבורג זכר צדיק וקדוש לברכה, היה גברא רבה מאד, שם מזכיר את הרבי בקשר למצב של ההתדרדרות של האמונה בדור הזה, הוא מכנה שם את הרבי "נביא השם". לפני כמה שנים הייתי ביבניאל, אחרי שמוהרא"ש כבר התחיל להקים את המוסדות. פגשתי שם אברך אחד מהמקום ומספר לי, למה מהרא"ש בחר במקום הזה, כשרבינו היה בארץ ישראל הוא אמר מילה טובה על מקום הזה.

אתם שומעים מה קורה כאן, הרי כל מה שאנחנו נמצאים כאן ביחד זה התגלגל מיבניאל. הרבי אז כבר. זה מה שכתוב שלא היה דרכו להתעקש הרבה על שום דבר. ר' יחזקאל אמר לי שהרבי אומר שיש כאלה שצריכים דוקא להיות מה שהם לא רוצים. הוא חשב שאני לא מתייחס למה שהוא אמר, אבל זה נכנס עמוק. לעולם יש בעל הבית.

זה ההנהגה של הרבי לא היה מתעקש הרבה על שום דבר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה ט"ז

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים (תניינא סימן ס"ז): "בראשית לעיני כל ישראל". כי יש ענניו דמכסין על עינא, שהם רומי רבתי ורומי זעירתא, כמובא. וזה בחינת "ושבו העבים אחר הגשם" זה מאור עינים, שהולך אחר הבכייה. כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קנא): שעל ידי הבכי הולך ומסתלק מאור עינים. וזה בחינת שקיעת האור במערב, כי במזרח חמה זורחת ובמערב שוקעת, נמצא שמערב הוא שקיעת האור. וכל זה על ידי בחינת הבכי שעל ידו מסתלק מאור העינים כנ"ל, שזה בחינת שקיעת האור כנ"ל. כי מערב ראשי תבות "רחל מבכה על בניה" (כמובא בכתבי האריז"ל), כי שכניה במערב (בבא בתרא כה) והשכינה בוכה ומיללת כביכול על ישראל, בחינת "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו" שהיא בוכה על צרת ישראל המפזרים בגוים ואינם על מקומם. ועל פן שקיעת האור במערב, כי על ידי הבכייה מסתלק מאור עינים, שזה בחינת שקיעת האור כנ"ל. וזה בחינת 'פתל המערבי', ששם השכינה בוכה ומיללת על חרבן בית המקדש, כי ב'מערב' שם רחל מבכה על בניה, כנ"ל.

הרבי בתורה א' אות י"ד שואל מה פירוש ששכינה נמצאת בבית המקדש הרי הקב"ה נמצא בכל מקום, השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. ואומר היות ובבית המקדש היו דברים נאים ציורא דגן עדן ציורא דעובדא דמעשה בראשית אז הקב"ה המשיך קדושתו לשם. הרבי אומר שהפירוש הזה שהשכינה שורה באיזה מקום כי יש שם דברים נאים. ומה פירוש שכינה במערב בכותל המערבי, מה יש שם? גם צ"ל שם הרי השאלה של הרבי שהקב"ה נמצא בכל מקום ותירץ שהמשיך קדושתו, ומה תירץ שיש שם דברים נאים?

מה שנראה שלכל התערוותא דלעילא צריך התערוותא דלתתא, כמובא בזוה"ק כמה פעמים. הרבי מסביר לנו מה היה בבית המקדש מה שמעורר התערוותא דלתתא, ציורא דגן עדן ומעשה בראשית. צריך להוסיף מש"כ בשארית יעקב על פורים בשם המגיד מקאז'ניץ שפעם הלך להוציא דיבוק והתחיל לעשות יחודים, והדיבוק

התחיל לצחוק זה נקרא יחודים? הוא היה בזמן הבית ואז אנשים פשוטים היו עושים יחודים יותר ממה שהמגיד מקאז'ניץ עשה. בזמנם אנשים ידעו סודות הקבלה נכנסו למקדש ראו איך בנוי המערכת.

הרמ"א בתורת העולה והרמח"ל בגנזי הרמח"ל מסבירים את ההקבלה של הר הבית והמקדש לגבי כל המערכות הרוחניות העליונות, אחד שנכנס לבית המקדש הרגיש שהוא נכנס לכל המערכות העליונות, זה היה החלק של התערוותא דלעילא, החלק של השכינה שורה זה הקב"ה ממשיך קדושתו לשם. יוצא שאנחו צריכים לחפש את הדלתתא שנמצא בשכינה במערב ושכינה בכותל מערבי. דלתתא שבכותל המערבי לא צריך להאריך, רק זה מה שנשאר לנו.

הר"ן בתענית אומר אחרי החורבן היו עולים לרגל, בחג הסוכות נזכרים שרק לפני כמה ימים אמרנו את כל סדר העבודה שנעשה אחרי אבני הכותל, אשרי עין ראתה פרישת כהן ברשם צועק אנא השם הלא למשמע אוזן וכו', התערוותא דלתתא יש שם מספיק. רק בסוכות יש בעיה כי יש מצות ושמחת בחגך ומה עם כל הרגשות הללו שמתעוררות? הערוך השולחן אומר שבוכים בהושענא רבה, ראיתי מעירים מה עם ושמחת בחגך. שאלה טובה, וגם לי יש שאלה, כשאומרים הושענא 'ההרוגה עליך' רוצים שירקדו? 'סובלת סבלך' שירקדו?

בצעירותי היה יהודי בבית הכנסת עצוב שותק כל הזמן, בהושענא רבא כשהיו אומרים הושענא למען קדושים מושלכים בלהב אש, מה שהיה הולך שם זה היה נורא.

איזה התערוותא יש בשכינה במערב. הרמ"א בתורת העולה אומר שבמערב רואים שהשמש זה לא אלוך, היא שוקעת, היא כגרזן ביד היוצר, זה התערוותא דלתתא שמעורר את האדם, שיש בעל הבית שמסדר את כל המערכות.

באופן כללי המהלך של התורה הזו, יש כאן איזה משהו אחד שלא מובן, נקדים, רבי לוי יצחק מברדיטשוב נפטר בכ"ה תשרי תק"ע, יומים אחרי זה הרבי אמר את

התורה הזו ועדיין לא ידעו בברסלב שהוא נפטר, בתורה הזו מרומז הסתלקות של הצדיק פאר הדור, ואחרי שבת התחילו להגיע שמועות שהוא נפטר, ואז רבינו אמר, התורה שלי כולה רוח הקודש, ואפשר לדעת ממנה עתידות. צ"ל שאחרי שהדברים קודים מבינים שמרומז בתורה.

בשערי צדיק חלק ב' עמוד קפ"ח אומר שמי שלומד את הליקוטי מוהר"ן כסדר יכול לראות דברים מענינים שכל יום מה שהוא ילמד יראה דברים ששיכים לו באותו היום. לא רק זה, ומוסיף שקרה לו פעם שהיה אנוס יום או יומיים ומה שהוא למד אח"כ היה מתאים לאותו יום שלולא האונס לא היה מתאים בדיוק. הכל מכוון. וכותב שהוא סיפר את זה לכמה חברים שלו ואמרו לו שאותו דבר קורה אצלם. וכן בפעולת צדיק עמוד שכ"ד.

יש קטע כאן בתורה הזו, באמצע פתאום הרבי מכניס שירמיהו היה בוכה ומחבב דם ישראל שנשפך. כמה שורות אחרי זה אומר שוב היה מקונן על כל טיפת דם ישראל שנשפך. מה הקטע הזה עושה שם באמצע.

אולי הרבי ראה ברוח קדשו שאת התורה הזו ילמדו בתשע"ד שיהיה דם ישראל נשפך, הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום, מה שהרבי אומר מחבב ואחר כך לא אומר מחבב, אולי בליקוטי תורה להאר"י בתהילים ע"ט אולי אפשר למצוא מפתח. כמוכן שכל זה יכול להבין רק מי שמבין שלא מדובר כאן על עוד איזה רבי, אלא ילוד אשה שרצח את כל החומריות שלו בלי שום רחמים שכל רז לא אניס ליה.

הכיוון הכללי כאן של התורה, אחרי מה שקראנו הרבי מראה שג' דברים מכונים בשם עינים, בית המקדש, שבת, צדיק. ג' דברים אלו זה מקביל לג' מערכות עש"ן [ע'ולם ש'נה נ'פש], מקדש מקום, שבת זמן, צדיק נפש. מה פירוש מקדש לעינים, תוס' בבא בתרא דף כ"א אומרים שהיו מגיעים למקדש היו רואים קדושה גדולה ועל ידי זה היה מכויין ליבו ליראת שמים וללמוד תורה, שם היו מקבלים ראייה נכונה על העולם.

שבת גם כן כשאדם יש לו התעלות רוחנית של שבת, כמו שהרבי אומר שבשבת קל יותר ללכת בדרכי השם, הוא מקבל מבט נכון על העולם. וכן צדיק, מי שמתקרב ומתכלל בצדיק הוא מקבל ראייה נכונה. הרבי מוסיף שצדיק כולל גם שבת כמ"ש בזוה"ק, ההבנה היא שצדיק ליקוטי תורה פרשת קדושים, לצדיק ביום חול יש מה שיש לאדם רגיל בשבת, מוהרנ"ת באו"ח חלק ג' דף ע"ג שבשבת מקבלים יותר גבוה מאצילות. צדיק מבית המקדש, הצדיק מאיר לבית המקדש והוא הקיום של בית המקדש כי צדיק יסוד עולם. ידוע כי צדיק זה מאן דנטר ברית, וכל השפעות העולם באים דרך היסוד, ממילא הצדיק שהוא מרכבה לספי' היסוד, [תניא עמוד 56] הוא שורש ההשפעה.

בספר אורח דוד על רבי דוד בהר"ן, שם בסוף יש סיפורים על המשפחה, מסופר שם שרבי יעקב לייב נסע לחו"ל לאסוף כסף לכולל ורשא, רבי נחום אמר לו שיש עיירה ליד ורשא וכשיגיע לשם ישתדל להפגש עם הזגג, כשהגיע לשם רבי יעקב לייב שאל היכן יש זגג, לא הכירו. עד שבסוף מישהו אמר לו שבסוף העיירה יש זגג והוא בכלל לא יודע אם הוא ידוע לומר אמן יהא שמיה רבא, ואפשר לפגוש אותו באשמורת לבית הכנסת.

רבי יעקב הלך לשם וראה שמגיע אחד לבוש כמו כפרי, הוא הבין שזה הוא והתחיל לעקוב אחריו. והוא הרגיש שבמתחילים לעקוב אחריו ויצא מבית הכנסת, והוא אחריו, התחיל לרוץ ורץ אחריו. הגיעו לאיזה מקום, הזגג התסובב אליו ואמר לו, מה אתה רוצה לדעת, אם רבי נחום יודע, הוא יודע. ותגיד לו שגם בבית הכנסת החורבה מתפלל שם אחד שהוא מהחבריא שלנו. ר' יעקב ליב שאל אותו איך נכנסים לחבריא שלך, אמר לו שהכל תלוי בשמירת הברית.

בסוף שערי קדושה למהרח"ו, יש מדרגה של נבואה של רוח"ק וכיו"ב, יש מסלול שעוקף את כולם ולא צריך כלום, לימוד התורה בקדושה. ואז אפשר להגיע לכל המדרגות. יש לנו ג' בחינות עינים עש"ן.

למה הרבי מדבר בצדיק אומר מי שמתקרב לצדיק ונכלל בו, מה עם כל העצות המתוקות של הצדיק? זה עוזר לנו המושג שאחנו מדברים על ההקבלה של עש"ן, כמו שבבית המקדש לא היה שום דרשות אלא עצם השהייה שם וכן בשבת, ממילא הרבי רוצה להראות שגם בצדיק אפילו בלי שום דרשות, עצם ההתקרבות לצדיק נכללים בו זה לבד נותן את הראיה הנכונה.

אח"כ הרבי מעורר על תיקון חצות, בשבועות אלו גם ביום אומרים תיקון חצות כמ"ש המשנה ברורה.

הקטע שקראנו, שם הרבי מראה שלכל הבחינות אלו של עש"ן יש הפרעות מצד הסט"א שהם ג"כ בבחי' עש"ן.

נתחיל את ההפרעות מבחי' צדיק, היכן יש בבחי' נפש עננים שמפריעים לבחי' זו, הרבי אומר יש מפורסמים של שקר, אם מישהו יחשוב אולי בדור הזה אין, כמו שבעולם יש, גם במפורסמים של שקר יש. באמת זה בעיה איך אדם ידע. בשערי צדיק חלק א' עמ' ע"ט אומר דבר נורא, היה אחד בזמן הרבי שהנהיג עדה אחרי אביו, והיה מפורסם לצדיק, והרבי אמר עליו שהוא ואנשיו לא יקומו לחתחיית המתים, זה בעיה גדולה ואיך נדע מי מפורסם של שקר?

יש עיצה, בעל הסולם בזוה"ק ח"א על הקדמת הזוה"ק, (עמ' ל"ג טור ב' ל"ז טור ב') מדבר על השקר, כולל בתוכו אותיות ק', ר', ק"ר, בסטרא אחרא אין חמימות, אם אין חיות אין פירות, מה שאין כן בקדושה יש חמימות, יש חיות עושה פירות.

הרבי אמר האש שלי תוקד עד ביאת משיח, כל מי שטעם את הטעם של הרבי היין ההונגרי של הרבי. הרבי אמר שיש אש אז צריכים לדעת שישנה. השני למלכות אמר אני יודע שיש הר של זהב ומבצר של מרגליות, לקח לו זמן אבל הוא מצא. צריכים לחפש את האש. אחד ימצא את זה ברציצא וכיו"ב. אחד במעשה דחגר אבידת בת מלך. וכל אחד יכול למצוא כל פעם במקום אחר. הרבי מעביר את האש.

ולמה זה קלי' שמפריעות לבחינה של צדיק, כי רואים את המפורסם של שקר אז אומרים מה זה צדיק, עוד איזה צדיק, לא מבינים שזה משהו אחר בכלל, זה הקלי' שמפריעות.

מה זה הקלי' בעולם, רובי רבתא ורומי זעירתא, כשמתסכלים בתיקון ל"ז מתוק מדבש תקט"ו תקי"ב, שם מבואר רומי רבתי וזעירתא זה קונסטנטינא, זה טורקיה, אדום וטורקיה. אדום עשו וישמעאל. הרבי למעלה בתורה ט"ז אומר מפורש עננין דמכסין על עינא עשו וישמעאל. מה יש שם ברומי רבתי, עבו"ז וגילולים. בחלק א' ל"ה הרבי אומר ששם יש מדות רעות ויצה"ר, כרך גדול של רומי. ומה יש בקונסטנטינא, במתוק מדבש מביא שזה הזו"ן דקלי', ס"מ ברומי רבתי והנוק' דיליה בערביא. בקידושין (מ"ט ע"ב) "קבין זנות בעולם ט' נטלו ערביא. זה קלי' של בחינת מקום שמקלקלים את הראיה. המקדש היה נותן לנו ראייה נכונה.

יש להבין למה זה נקרא רומי זעירתא, אולי יש לומר, בגמרא סנהדרין לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא, זאת אומרת שאנשים מחפשים תירוצים לתאוות שלהם. גם התאוות מחפשות תירוץ, גם הקלי' של תאוה נסמכת על העבו"ז בתור תירוץ, ולכן זה רומי זעירתא, יש שם עבו"ז בחי' תירוצים למה שהם רוצים לקיים כל התאוות שלהם. זה בחי' מקום.

בבחי' זמן הרבי נצרך להאריך יותר. הרבי מביא רחל מבכה על בניה זה מער"ב, ועל ידי זה השקיעה של השמש שם. ומה היה לפני החורבן איך היה שם השקיעה. בשער הפסוקים סוף ירמיה, כתב אמר שמואל, בן של מהרח"ו, שמערב זה לשון מעורב מהגוונים. יש משמעות נוספת למערב, עד החורבן המהלך היה מבחי' עירוב הגוונים ובחורבן התחיל מהלך אחר. באמת רחל מבכה על בניה זה לא לפי הסדר של האותיות ורואים שזה לא הסדר המקורי.

דוגמא לדבר, התניא שואל באגרת התשובה עמוד 190 והלאה, רואים הרבה מחללי שבת שמאריכים ימים ולא נכרתים בגיל 50, ואומר שבזמן המקדש שהחיות

היו מקבלים דרך הנפש האלוקית אז כשעברו עבירות אלו היה קוצץ החיות, אבל אחרי החורבן החיות הולך דרך הנפש הבהמית. עצם הקושיא של התניא יש תירוצים אחרים, רק רואים שמבחי' חיצונית אנשים נשארו אותו דבר אך הנפש ניונת מב' מקומות. כן בכח המוליך את השמש למערב. בהנ"ל התערותא דלתתא במערב, מי שרואה בבוקר איך שהשמש פורצת מההרים זה עושה שמחה. ובמערב שהשמש שוקעת נעשה חושך מרגישים עוד יום עבר הזמן עובר. זה עוד נקודה של התערותא דלתתא.

בתורה קל"ג הרבי עושה השוואה בין צדיק לשקיעה, שגם בשקיעה היא מאירה רק הארץ מפריעה לקבל את האור של השמש. כן צדיק, ממילא כאן זה מה שרבי אומר, עננים מכסין על עינא, מבחי' זמן זה השקיעה, השמש שוקעת וגורמת להפרעה של האור.

שיחה י"ז

אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים (תניינא סימן י'): מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת ואינם מישיבין עצמן. והעקר להשתדל לישוב עצמו היטב מה התכלית מפל התאוות ומפל עניני העולם הזה, הן תאוות הנקנסות לגוף הן תאוות שחוץ לגוף כגון כבוד, ואז בודאי ישוב אל ה'. אך דע שעל ידי מרה שחורה אי אפשר להנהיג את המוח כרצונו ועל כן קשה לו לישוב דעתו. רק על ידי השמחה יוכל להנהיג המוח כרצונו ויוכל לישוב דעתו, כי שמחה הוא עולם החרות בבחינת "כי בשמחה תצאו", שעל ידי שמחה נעשין בן חורין ויוצאין מן הגלות.

דוד רבינו בדגל מחנה אפרים אומר ש"בשמחה" זה אותיות "מחשבה", על ידי שמחה אפשר לחשוב כמו שצריך.

אומרים בסליחות "מבקשים חנינה זכם קרבתך חפוץ כבראשונה". יש כאן ג' בקשות, מבקשים חנינה זה שלא יענשו על העבירות, זה הרבי כבר נתן לנו רצעפט בחלק א' תורה ו'. שלב שני מבקשים קרבת ה', שלב שלישי חפוץ כבראשונה, רבינו יונה אומר בשערי תשובה לפעמים אדם חטא כנגד חבירו והוא סולח לו, אבל זה כבר לא יחזור למצב הקודם, כאן מבקשים שיהיה כמו בראשונה, לא כמו בגד מכובס אלא כמו בגד שאף פעם לא כיבסו אותו. הלבן חטאינו כשלג, לבן מקורי.

כאן הרבי לא מדבר על מי שעבר עבירה, הוא לא עבר שום עבירה, ומה הבעיה שלו, שהוא נמשך אחרי תאוות והוא רחוק מה' יתברך. המסילת ישרים פרק ז' אומר "כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוות הנשמה". זה מה שה' רוצה אותו ביותר, רצון הפנימי.

הלשם בדע"ה חלק ב' מדבר באריכות שכל המצוות מגיעים רק לבריאה יצירה עשיה, ולאצילות מגיעה רק התשוקה הפנימית, זה לחם אשה לריח ניחוח לה', מזה ה' יתברך כביכול מתענג¹⁹. על החלק הזה הרבי כאן מדבר, איך זוכים לחלק הזה.

¹⁹ חלק ב' דף ל"ח ואלו דבריו שם: כל פעולותינו בתיקון הבריורים הראויים להאצילות, הנה אינו על ידי שום פעולה מעשיית וגופנית, אלא רק על ידי הרצון והתשוקה לבד.

לפי סידור הדברים כאן בספר נראה שתחילה הרבי מדבר על מי שנמשך לתאוות, ואחרי זה מי שיש לו בעיה עם מרה שחורה, שמזה יוצאים על ידי שמחה, והיה מקום לחשוב שזה רק על החלק השני של מרה שחורה, אך בקיצור ליקוטי מוהר"ן שסידר מוהרנ"ת רואים לא כך, מה שהרבי מדבר לצאת על ידי שמחה זה גם על החלק הראשון יציאה מתאוות, היציאה צריכה להתחיל על ידי שמחה.

בספר מאור ושמש על מש"כ ויהי העם כמתאוננים, בתורה לא כתוב מה היתה הבעיה, ואח"כ כתוב והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה, אומר המאור ושמש שההתאוננות הוא לשון צער, שהיו בעצבות וזה הביא אותם אח"כ לתאוה, כמו שרואים שאנשים שבמרה שחורה אוכלים הרבה וברעבתנות, רואים שעצבות מביאה לתאוות²⁰.

בספר משנת רבי אהרן בשיחות מובא בהקדמה בשמו שאמר כל רדיפת התענוגים בעולם הזה הם משום שאדם רוצה להפיג את העצבות שלו. זה מה שהרבי אומר לנו גם רדיפת תאוות צריך לדעת שיש לזה שורש פנימי של חסרון שמחה.

[יש שרוצים להפיג את העצבות שלהם, מתחילים להוציא פשקוילים רוצים שיענו להם ויהיה חגיגה, זה ג"כ שיטה. עכ"פ הם לא יודעים שהם משחקים באש, ... אין עם מי לדבר].

כי כל רצון ותשוקה אשר יש מאיתנו אל הקב"ה במעשה כל מצוה ומצוה, וכן בעבודת התפילה ולימוד התורה כאשר נעשים בלב ונפש ורצון ותשוקה אליו יתברך שמו, הנה אותו הרצון והתשוקה הוא עולה באצילות עצמו. והוא הרצון הפשוט בלי שום מחשבה כלל אלא רק תשוקה לבד. ובסוד אני לדודי ודודי לי, אני לדודי ועלי תשוקתו". ע"כ.

²⁰ הוספת העורך: בשיחות הר"ן סימן קכ"ט: "עיקר התגברות התאוה הידוע הוא רק מחמת עצבות ומרה שחורה. וצריכין להתגבר בכל עז להיות אך שמח תמיד". ע"כ.

הרבי אומר שהענין של התאוות, שורש הדברים צריך לטפל קודם בענין של שמחה, השמחה משחררת את המוח ועל ידי זה יוכל ליישב דעתו. על פי זה אפשר להסביר בגמרא בסוכה דף מ"ח ע"ב אגדתא מאד לא מוכנת. [אגב המקובלים אומרים שכמו שמשנה רבינו נקבר במקום לא הגון לו, מול בית פעור, כן גם ענין האגדתות, הדברים סתומים וחתומים, הלשם בספר הדע"ה ח"ב מאריך בזה, ובפתחי שערים עמוד קי"ב ומאמרי פחד יצחק על סוכות מסבירים בזה. בים החכמה תשע"ג עמודים ס"ד ס"ה מדבר על זה שגם מה שהספר הנורא הזה ליקוטי מוהר"ן כתוב בצורה כזו שהרבה אנשים זה נראה להם ספר משונה, לא מבינים קשר בין הדברים, זה גם קשור לענין זה של מקום לאו הגון ליה. שסודות התורה נמצאים במקומות כאלו. ברוך ה' שאין לנו בעיה זו].

בגמרא שם איתא היה שני מינים אחד ששון ואחד שמחה והתכוונו מי יותר עדיף. בספר פתחי שערים (נתיב אריך) מביא שאומרים שהגר"א אמר שהוא זכה לסוד הגמרא הזו והיה כדאי להברא רק בשביל זה, וכתב שם שאינו יודע מה הגר"א אמר, ומבאר שם פשט עמוק. ולפי המהלך של רבינו כאן אפשר להבין בדרך שיהיה לה משמעות לענין עבודה.

הקדמה א' צריך לדעת מה שכתוב בגמרא בסנהדרין דף ס"ג ע"ב, יודעים היו ישראל שעבודה זרה אין בה ממש אלא להתיר להם עריות בפרהסיא, כל הכפירות ועבודה זרה כי רוצים באמת את התאוות, אז ממציאים קושיא ולא רוצים לשמוע תירוץ ומוציאם לעצמם היתר להשתולל²¹.

ב' מינים האלו ידעו בעומק ליבם כי השורש של כל המינות שלהם הוא באמת התאוות.

²¹ הוספת העורך: מובא בזה"ק פרשת פנחס דף רכ"א תחילת עמוד א', שגוי אחד שאל את רבי אליעזר שלש שאלות על התורה והמצוות, וכשהוא שסיים לשאול אותו אמר הגוי לרבי אליעזר: "סבא סבא, לא תימא לי מידי, דלא אשמעינך ולא אקבל מנך".

הנחה ב', הם הבינו שששון ושמחה ההבדל הוא שאחד דרגה יותר מהשני, כתוב 'ששון ושמחה ישיגו', מובן שששון זה פחות, וכן הפסוק השני מבואר שאח"כ מגיעים לששון. הם חשבו שזה אותו סוג שמחה. אחד צחק על השני, שמחה אמר לששון שהוא יותר טוב הוא לא כל כך שקוע בתאוות, שמחה זה דרגה יותר חלשה, אותו יצליחו להוציא מהבוץ רק עם שמחה, הוא רק יראה שאנשים רוקדים ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, יראה אנשים רוקדים אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו חמש דקות, זה יוציא אותו. כי הרבי אומר שאיך יוצאים מתאוות, על ידי שמחה. שמחה אמר שהוא במצב יותר טוב כמו ששון, כי ששון צריכים להוציא אותו עם דרגה יותר גדולה כי הוא שקוע יותר בבוץ. הוא צחק עליו. וששון צחק על שמחה הפוך.

לפי מהלך של הרבי לומדים שכל הדרגות בין דרגה זו בין זו, אפילו הדרגה הכי עמוקה של התאוות, השאלה הוא כמה דקות הוא צריך לרקוד 'אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו', אבל אם הוא יראה את זה זה יוציא אותו מהתאוות. אבל היה להם טעות, הם הבינו שהכל אותו מדרגה של שמחה, זה לא כך. הפתחי שערים מסביר שמחה זה שמגיעה על ידי טרחה, ששון זה שמחה שמגיעה בלי גיעה, כגון מציאה. זה שני סוגים של שמחה. זה היסוד שהרבי מלמד אותנו שאפילו שיש להם בעיה שהם רחוקים מה' יתברך לא עוברים עבירה, אין להם את העיקר הנרצה יותר "חפץ הלב ותשוקת הנשמה" מרגישים שחסר להם את זה. המהלך הראשון להכנס לשמחה.

שמחה עולם החירות, בזוהר הקדוש מובא שספירת בינה עולם החירות תשובה ומשם השמחה יוצאת. הרבי נותן לנו מהלך של עבודה, כל דברים אלו חרות שמחה ותשובה והכל בבינה, הרבי נותן לנו מהלך שעל ידי שמחה המוח משתחרר ואז יוצא לחירות, המוח לא משועבד, ואז יכול ליישב את דעתו שזה בינה. ולישרי לב שמחה, אחד שהלב שלו לא מכופף, יש כאלו שהלב שלו מכופף, ישר זה מי שמשוחרר יכול להיות בשמחה. וכבר דיברנו שכל סיבה ותוצאה יכולים ליהפך, כל אחד מביא את השני, שמחה מביאה ריקוד, ריקוד יביא שמחה.

מה שהרבי דיבר בתורה ו' הרבי שם רוצה ללמד איך מתקנים את מה שעשו, הרבי אומר שם עיקר התשובה שישמע בזיונו ידום וישתוק.
מה שהרבי מדבר שם שבזיון זה כפרה גדולה, כתוב בזוהר הקדוש פרשת משפטים שדוד המלך היה לו בזיונות משמעו בן גרא, היה לו צער יותר גדול מכל היסורים שהיו לו בחיים, מובא בתורה כ"ב בסופו שבזיונות זה יותר גדול מהגיהנם.

לפני שנה דיברנו מה יעשה אחד שאין לו בזיונות, ושוב חשבתי הרי הרבי בתורה קצ"ג אומר שכח הדמיון יכול להרגיש כאילו זה במציאות, השאלה אם בבזיון יש את אותו מושג, בזיון זה מגיע בפתאום, ואולי אם מתכנן מראש זה לא כל כך בזיון. בשערי קדושה מובא בהקדמת המו"ל שרבי אברהם גלנטי שהרמ"ק אמר שהכפרה המעולה זה לסבול חרפות וגידופים, ומהרח"ו אומר תבקש ממישו שיצער אותך כי חיים אתה מבקש לך. רואים שמכל מקום זה משהו.

לפני כחמישים שנה סיפר לי מישהו שהתקרב לר' גדליה קעניג והגיעה אליו משפחה מרמת גן משפחה שהיה ילד חולה, הגיעו לר' גדליה שיתפלל עליו. ר' גדליה השקיע הרבה, והוא ביקש שיעשו לו בזיונות. רואים שגם להזמין בזיונות זה גם כן יש ענין זה.

עכ"פ הרבי אומר שם עיקר התשובה ישמע בזיונו ידום וישתוק, נראה שאז זה מגדיל לו את הצער, הוא רוצה לענות חזרה והוא שותק זה מגדיל את הצער. אך אפשר לומר שכתוב כאן משהו נוסף, שהרבי מתכוין שידום וישתוק מדובר על כח ההבלגה.

נקדים, יש י"ג מדות רחמים, בספרא דצניעותא איתא, י"ג מדות הרחמים שורשם הוא ב"ג תיקוני דיקנא, כל פרט בגוף של האדם ומערכות ההנהגה מקביל ומשמש משל למבנה העולמות והנהגות. ענין של דיקנא זקן האדם יש בו י"ג פרטים שכל פרט משמש משל למשהו בהנהגה, במבנה. למה זה תיקונים, האר"י בשער רוח"ק אומר עצם הדבר שהזקן יוצא בצורה של שערות, אפילו שפע טוב אם בא במבול זה

גרוע, עצם הדבר שזה בא בצורה של צמצומים זה התיקון הראשון. הזקן צורה של שערות בא להראות שהשפע בא מצומצם זה תיקון ראשון.

כתוב בשער הכוונות, מוסבר כל מדת רחמים לאיזה פרט בדיקנא היא השורש שלה. נושא עון ופשע וחטא ונקה, ופשע זה הדרגה הכי חמורה, איזה פרט בזקן משמש שורש לזה שהקב"ה נושא על פשע, מבואר שם בשער הכוונות תחת הזקן סמוך לגרון יש שערות קצרות, השורש של פשע זה לא עצם השערות אלא העובדה שהעשרות כולם באותו גודל ואך אחד לא יותר גדול מהשני. זה השורש של תיקון "ופשע". למה הם לא גודלות יותר, יש כח עצירה, כח עצירה שאדם מכניס בעצמו זה מעורר תיקון "ופשע" שעל ידי זה יש לו מדת הרחמים שעל ידי זה יש בהשתלשלות לכפר גם על הפשע.

מה שהרבי אמר ידום וישתוק זה לא רק להגדיל את הבזיונות, אלא שירכוש את המושג של עצירה, הוא עוצר את עצמו, כח זה מעורר תיקון "ופשע", בחלק ב' תורה פ"ז הרבי אומר שללמוד את הכוונות של תורה ו' ולעשות מעשה זה תיקון לאותו פגם, הכל מחובר יחד.

עכשיו נבין, הזכרנו ענין תשובה הכל בבינה, מה היא ספירת הבינה, חכמה היא התקשרות כללית לנושא, בינה זה התפרטות של הדבר, ביושר דברי אמת אומר משל, רוצה לבנות בית זה חכמה, בא לתאר איך ייראה הבית, זה בינה, מבואר שבינה היא נותנת גבול לכל דבר. בינה בשרשה הוא גבול טוב.

עיקר התשובה ישמע בזיונו ידום וישתוק, עיקר התשובה, הכי חמור זה פשע ידום וישתוק מקשר את האדם מדת רחמים שעל פשע, הכל שייך לבינה כי כל עצירה של דברים הוא כח של בינה. ונבין למה שמחה יוצא מבינה, כי יש לשון האבן עזרא בפרשת נשא, כל העולם על ידי התאוות מי ששולט על התאוות זה נותן את החירות. למה בינה היא חירות, הוא לא כפוף לשום תאוה, הוא יחליט אם לאכול. זה עום החירות, עולם השמחה כי לישרי לב במחה הוא הבעל הבית.

למה בינה עולם התשובה, כי זה התשובה, לקחת שליטה ומצד שני זה כח התבוננת, על ידי שנכנס לעולם החירות עכשיו יכול להנהיג את המח כרצונו, וליישב דעתו לזכות לקרב ה'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

שיחה י"ח

במעשה מז' בעטלערס: אספר לכם מעשה איך פעם היו שמחים. ובחיי מהר"ן מוסיף שמחים מתוך מרה שחורה. המעשה הזה זה מעשה נורא, הרבי אומר שבמעשה הזה אין מילה מיותרת. והמעשה הזה כולל דברי מוסר הרבה, הרבה תורות, והרבה סיפורים מצדיקים משנים קדמוניות.

היום אנחנו רק בפרק א' של רוח הגן על המעשה הנורא הזה. אנחנו שואלים שאלה, הרי בכותרת של המעשה הרבי אומר תמצית מה שהוא רוצה להגיד לנו, למשל ראינו באבידת בת מלך שהרבי התחיל את הסיפור בדרך סיפרתי מעשה שכל מי ששמע היו לו הרהורי תשובה, אז הרבי מלמד שממעשה הזה לומדים איך מתעוררים בתשובה, ושם כבר דיברנו, אבל פה הרבי אומר אני אספר לכם מעשה איך היו שמחים אבל הרבי אחר כך בסוף אומר שזה מלא דברי מוסר ותורות וסיפורי צדיקים אז זה המעשה שמלמד איך היו שמחים?

יש במעשה הזאת דברים נוראים שהרבי מלמד אותנו מה יהיה בעיקבתא דמשיחא, ואז אנחנו מבינים למה לא נתנו משמים לרבי לגמור כי אם היה גומר את זה היינו יכולים לדעת מתי משיח מגיע.

אנחנו רואים בתנינא כ"ד הרבי אומר שצריכים לשמוח ואפילו לפעמים מתוך דברי שטות, אחד יגיד איזה בדיחה שזה מילי דשטותא. מה כאן הרבי מגלה לנו, כל מה שדיברנו זה רק באותו זמן, אבל אומר הרבי באים לבוא ימים שכבר לא יעזור מילי דשטותא! ימים נוראים!

הרבי אומר בשיחות הר"ן אות ל"ה שהולך ומתגבר אפיקורסות בעולם, באות ל"ו אומר הרבי שמי שישאר באמונה פשוטה יהיה חידוש כמו הבעל שם טוב. זה דיבורים נוראים.

אומר הרבי במצב הזה זה כבר לא יעזור מילי דשטותא, פה אני צריך להסביר לכם מהלך חדש חדש, מי שרוצה להגיע לשמחה בימים ההם בעיקבתא דמשיחא הזאת,

זה כבר יצטרך מסלול אחר אחר. זה מה שמונח במילים 'איך היו שמחים פעם' ומזה תוכלו ללמוד וכלול בזה שיגיע זמנים שכבר מילי דשטותא לא יספיק, דברים מפחידים נורא.

מספר לנו הרבי שהיה מלך שהעמיד את הבן שלו בחייו למלך והיה שמחה גדולה, ומה החגיגה הזאת שהעמיד את הבן שלו למלך, מה יש, שמא היה חכם, הרי המלך אמר בסוף שהוא לא ידע אם הוא יצליח לעמוד במשימות וכו'. כתוב בגמרא בע"ז דף י' בנבואת עבדיה על אדום הנה קטן נתתיך בגויים, כ' בגמ' שמעמידים מלך בן מלך ואין מעמידים מלך בן מלך, ומה יש מה זה משנה כך או כך יעמידו מלך חדש.

היה אחד שקראו לו רב יוחנן דוד סלמון ז"ל מחבר סידרת ספרים בעין יהודית. הוא מסביר כך, ניקח לדוגמה מלך זקן הוא יודע שעוד שנתיים שלוש הוא גומר, עכשיו לצורך המדינה הוא קיבל דוח שאם ישתמשו עכשיו בקרקעות המדינה במשך חמש שנים הבאות בשביל צמח מסוים יהיה מזה הרבה כסף אבל זה כ"כ ימצוץ את האדמה שאח"כ האדמה כבר לא תהיה טובה אבל אם לא ישתמשו אז אח"כ אדמה תהיה יותר טובה.

המלך הזקן עושה חשבון כזה, אם יגיד להם עכשיו לא לזרוע את הזרע מסוים הזה כל המדינה יתחילו לצעוק עליו מה הוא עושה, מה הם יודעים הם עכשיו רוצים כסף, אז הוא אומר שיתן להם לזרוע ומה שעוד חמש שנים יהיו בעיות, המלך השני יטפל בזה ומה יכפת לו. זה הכל אם לא מעמידים מלך בן מלך, אבל אם זה מלך בן מלך אז הוא אפילו מוכן שיצעקו עליו העיקר שלבן שלו יהיה טוב, שאם מעמידים מלך בן מלך הפירוש הוא שאז הם מבינים שמה שהמלך אומר עכשיו אפילו אם זה דברים לא כל כך טובים, זה הכל שיהיה אח"כ טוב. זה אנחנו לומדים מזה, זה רמז, שאפילו אם רואים שהקב"ה עושה לפעמים דברים, זה הכל כדי שאח"כ יהיה יותר טוב.

אבל המלך הזה העמיד את הבן שלו הוא אמר לו שרואה בכוכבים שירד ממלכותו ואז אם הוא יהיה שמח אז גם הוא יהיה שמח, אבל אם הוא יהיה עצוב אז הוא גם יהיה שמח. שהוא רואה שהוא עצוב למה להיות שמח. בגלל שכ' בזוהר הקדוש תצוה עמוד ס"ד במתוק מדבש ומוכא בנפש החיים בדפוסים חדשים עמוד כ"ו, שחדווה למטה מעוררת חדווה למעלה. אבל באמת צריך לדעת למה.

כל העולם מלא ירידות ועליות, לאו דווקא נפילה לחטא, אבל מבחינת רגשות אין כזה דבר שתמיד יהיה ילך שמח וכל עבודת ה', אין כזה דבר, למה, זה כבר כל הספרים מדברים, הלשם בעמוד 182, הסטייפלר בברכת פרץ במדבר, כל הספרים מדברים על זה.

אבל מה קורה אם אחד בזמן הזה של הנפילה אין לו מצב רוח הולך לישון מתכסה במיטה לא ידע מה לעשות. אם הוא יאבד את המצב רוח ה' ירחם אז הוא יפול, לכן אומרים לו תעזוב תעזוב, נשב נשמח, תסתדר הכל יחזור בחזרה, יהיה בסדר.

סיפר פעם איש אחד שאחד מהעובדים שלו היה חייל במלחמת יום הכיפורים, זה מעשה נורא, היו דינים קשים מאד. עיקר הבעיה שלהם היתה שהם לא ידעו בכלל, ואז מצריים התחילו להתקדם בסיני וזה היה נורא נוראות, עד שה' עזר. והיה איזה אחד מפקד שניסו לחצות את תעלת הסואץ, ואיך הם עברו את הסואץ, איך טנקים יעברו את הסואץ, עשו רפסודות, כל טנק יעלה על רפסודה וכך יעברו. הטנק הראשון עלה על הרפסודה התהפך ונפל למים רח"ל, והמפקד הכללי צועק – טנק מספר שתיים, ואני זוכר שכששמעתי את הסיפור הזה הייתי מזועזע, מה זה מספר שתיים? חמשה נטבעו, צריך לשבת שבעה עכשיו.

אבל המפקד אם הוא יכניס את עצמו לנפילה בזמן שקרה לו משהו הוא לא יכול לפקד, נמשיך הלה אחרי זה נצטער, אי אפשר עכשיו להצטער על הטנק הראשון, כי אם הוא עכשיו יצטער אז גמרנו עם כל המלחמה.

זה מה שהרבי אומר, אפילו בזמן שהוא יפול אם הוא יאבד את המצב רוח, גמרנו, כבר לא יכול לחזור למלחמה. צריך לשמור את המצב רוח, להסיח דעת מזה, להיות שמח. וזה מה שהמלך אמר לו שכך הוא צריך להיות.

הבן של המלך היה חכם, וכאן אנחנו נכנסים לפרשה חדשה. כ' בזהר הקדוש פרשת וירא עמוד תרמ"ח בשית מאה שנין לאלף השישי יפתחו תרעי חכמתא לעילא ומבועי חכמתא לתתא, המפרשים שם אומרים שמדובר בחכמת התורה, סודות התורה. כך כתב בלשם בספר הדע"ה עמוד 76 טור א', הוא מביא שם את רבי ישראל סלנטר שהכוונה שמאז יהיה יותר רשות. גם הרמח"ל מדבר על זה באדיר במרום עמוד ל"א.

אבל ממבועי חכמה שנפתחו למטה היתה גם יניקה לחיצונים, ידוע שאז התחילו לגלות דברים, חשמל גילו אז ועוד דברים. התחילו לגלות ואנשים פתאום התחילו להרגיש שהם חכמים. וזה מה שקרה לבן המלך, הוא אהב חכמה ולקח עוד חכמים, וזה מה שהרבי מספר לנו שזה מה שעומד להיות, הרבי נפטר בתקע"א עוד לפני שכל העסק הזה קרה. וכל אלה שהם מרגישים שהם חכמים.

כ' באוצר מפרשי התלמוד בהקדמה שחכמות החיצוניות לועגים ח"ו על חכמת התורה. חכמות חיצוניות מגלים, פתאום מגלים רכבת פתאום משהו אחר ואין להם בעיות. בחכמת התורה אתה רוצה להבין פשט אחד ברש"י צריך להפש בעשר ספרים, רואים פשט במהר"ם ופתאום מהרש"א שואל על מהר"ם, לא מסודר. המהר"ל אומר למה התורה מפוזרת כל כך, התורה מפוזרת בגלל הפיזור של עם ישראל, אורייתא ישראל קוב"ה חד הוא, ובגלל שנגזר גזירה על עם ישראל אז גם התורה היא מפוזרת.

ואומרים שם שרואים בזה שהקב"ה מתחיל להחזיר את עם ישראל לארץ ישראל ואז ממילא גם עכשיו יוצא אוצר מפרשי התלמוד, לא צריך לחפש בעשר ספרים. אבל זה רק התחיל, זה לא פשוט. אבל הם אומרים שאנחנו יודעים לנתח ניתוחי

ראש וניתוחי אחרים, הכל הם יודעים, מתחילים להרגיש את עצמם חכמים, וזה מה שהרבי אומר שהבן של המלך התחיל להיכנס לאפיקורסות.

האמת שפעם אחת הבן שלי פתח את הראש כשהיה עוד קטן והיינו צריכים לנסוע לבית חולים כדי שיעשו לו תפירה, ואני הצצתי מאחרי הדלת לראות מה קורה שם בפנים, עבד שם איזה רופא צעיר אפילו בלי כיפה, פתאום אומר אתה רוצה ללמוד אמונה, בא תלמד רפואה. שמי שבאמת מסתכל, אומר איזה חכמה יש בעולם, תראה איזה חכמה. אמר לי בעל תשובה אחד שכשנולד לו הבן הראשון הוא חזר בתשובה, אמר שמי שיגיד שהבן הזה היה מעצמו צריך להכניס אותו לבית משוגעים ישר. אבל אלו שלא חושבים מספיק ורואים שמגלים כל מיני דברים בהכלאות ובמדע ועוד מרגישים את עצמם על הגובה.

ממילא זה מה שקרה לבן של המלך והתחיל עם אפיקורסות. והרבי מספר שלפעמים הוא היה חוזר וחושב איזה טוב היה פעם, גם בלי חשמל ועכשיו נדים מפה לפה ומפה לפה.

וגם בחכמת התורה יש קושי שרואים בכמה וכמה מקומות שיש מושגים שנשתנו הטבעים, דברים שכ' בגמ' ובחוש רואים שזה לא כך, ומזה יכול להיות רח"ל ... וגם יש דברים שכ' שזה גזרת הכתוב.

אמרנו שזה מה שהבן המלך נפל לאפיקורסות. ואז הרבי אומר שהמצב קשה קשה מאד מאד מאיד. וכאן הרבי מפסיק את הסיפור ולא מגלה לנו מה יהיה, כמו שראינו בשיחות הר"ן שאפיקורסות שהמצב יהיה לא פשוט רח"ל. מי היה מאמין, בדור של הרבי אז כל עם ישראל היו מאמינים מסרו נפשם על קידוש ה', גזירות ת"ח ות"ט ואפילו באומן שלושים אלף רח"ל, מי היה מאמין שיקרה כזה מצב שהים רוב בארץ ישראל ככה מעבירים אנשים על דעתם, מה שעשו לכל עדות המזרח, מי היה מאמין, זה נורא נוראות, כאן הרבי עוצר מה יהיו כל הפרטים.

אז מה יהיה, איך נהיה שמחים... כאן הרבי מתחיל לספר סיפור חדש. היו שני ילדים קטנים ילד וילדה והיה בריחה, והרבי מתכוון להגיד שיצטרכו להתחיל מחדש, בן אדם יצטרך לבנות את עצמו מחדש כאילו שלא שמע שום דבר. ופתאום הם רואים את הבעטליר העיור שמגיע לשם. והם שמחו כי הבינו שה' שלח להם אותו. התחילו לראות מה זה פתאום שמגיע לפה בן אדם. זה דבר הראשון, יש להם קושיות הוא רופא והוא יודע לעשות ניתוחים והוא יודע כל מיני קשקושים.

תסתכל בעולם תראה שיש כל מיני הנהגות של הקב"ה אתה תפוס שיש מישהו שמוביל מלמעלה בתוך הסתר פנים, אפילו בהסתרה שבתוך הסתרה גם שם נמצא השי"ת. תשים לב שפתאום אחד הגיע. זה מה שהוא גילה להם הבטלער הזה. הרבי אומר שצריכים להסתכל על הנהגות, ותסתכל על הנהגות בפנימיות ואז תרגיש, מי שרוצה לבקש את האמת ירגיש שיש פה מישהו מלמעלה שמוביל²².

ואחר כך הוא הסביר להם הזקן הזה, אני זקן מאוד ואני יניק מאוד עוד לא התחלתי לחיות, כך הוא אמר להם. הוא אמר אתם חושבים שאני לא רואה, אין לי הסתכלות בכל העולם. ועכשיו כל מעשה ומעשה צריכים להאריך ולנסות הרבה, אבל יסודות ראשונים שהרבי מלמד אותנו.

אחר כך היה הילולא גדולה אז אפשר להיות שמחים, הם היו ליד הצדיק. אז מה הרבי מלמד אותנו, שעיקר הדברים שיצטרכו בזמנים האלו לעשות זה להתנתק מה

²² ובמכתב כתב לי רבי נתן זצ"ל (חודש שבט תשע"ב): במוצאי שבת קודש דיברתי על הכה הסגולי שבלקוטי מוהר"ן והיה נראה שכל זה חדש אצלך, ביום א' סיפרה לי ב"ב שקוראת ספר על מקרים שהיו ובו מבואר כה סגולי שבלקוטי מוהר"ן, מצורף בזה צילום. ואל תחשוב שאני בונה על סיפורים, ואיני מוכן להשבע שהסיפור אמיתי, אבל מתוך ידיעה שאין שום "מקרה" [ויעויין לקוטי מוהר"ן תורה נד' אות ב' בענין הרמזים] הרגשתי "כעין" פתקא משמיא בסמיכות מופלאה למדובר. מובן שהכמים בעיניהם ילעגו, אבל כבר למדנו כי הסט"א מתלבש עם זקן ארוך לבן "צוציצא חירותא ברישא" [עי' תורה א']. ע"כ לשון המכתב.

שיותר מהעולם, מי שרוצה לזכות הוא צריך להתנתק מהעולם, ודבר השני זה כח ההתחדשות. אני זקן אבל אני יניק, לא נולדתי עדיין, אני כל יום מתחיל מחדש לא יודע מה היה אתמול, אין אתמול. כי היות שר"ל רואים את המצב של נפילות מבחינת רגשי לפחות אצל כל בן אדם, עיקר מה שיצטרכו בנושא של הנפילות, זה כוח ההתחדשות. ולדעת שככה זה, יום אחד לא הולך ויום אחד זה עוד פעם לא הולך.

והם (הילדים) התגעגעו, אבל הוא יחזור או יחזור מישהו אחר, אבל המחנה המשותף בכל הראשונים הוא שאחד אומר שלא מסתכל בעולם והשני שאין לו דיבורים בעולם.

זה יסודות הראשונים שכבר בפרק הראשון של רוח הגן במעשה של שבעה בעטלירס, רק להראות שהרבי מלמד אותנו איך להיות שמחים. בהתחלה הרבי הסביר לנו מה שהולך עם הכפירה רח"ל שהמצב לא פשוט.

יש הרבה שלא יודעים לחנך בישיבות ולהגיד להם שאין קביעות, רח"ל רואים הרבה נושרים כי הם רואים שאין להם מצב רוח ונכנסים למיטה וישנים, כי לא הסבירו להם את הסוד תעזבו תעזבו צריך להיות שמח תמיד. ואז הרבי אומר שהיה שמחה גדולה, היו קרובים לצדיק והוא לימד אותם כח ההתחדשות, וזה השמחה אמיתית.

בעל התניא אומר בליקוטי תורה אין שמחה ואושר אמיתי בענייני עוה"ז, אחד יכול להגיד איזה בדיחה יפה או לאכול איזה שניצל טעים מאד, הוא מרגיש טוב אבל זה לא עד הסוף. אבל אחד שזכה פעם לבכות באיזה יום כיפור או לבכות אצל הרבי, מגיעים לרבי והרבי פותח את הנשמה ואז מרגישים ... זה שמחה.

שיחה י"ט

רבינו בתניינא תורה י"ב אומר 'ירידה תכלית העליה'. יש בזה כמה הסברים. מוהרנ"ת בליקוטי הלכות חלק ג' עמוד 414 מבאר שזה הענין לעלות את המדרגות התחתונות. וכך כתב בלשם בספר הדע"ה חלק א' עמוד 82 טור א' (דרוש ה' סימן ה' אות ה') ומוסיף שם גם דברי חיזוק.

ויש עוד ענין בזה, וזה כתוב במוהרנ"ת בחושן משפט עמוד 222 בדרוש על החשיבות של הרצון, ויש שם אריכות שזה מגביר את הרצון. וכאן בתורה איה השה לעולה הרבי מביא כאן עומק כזה ... בעניין של ירידה צורך עליה... דיבורים של הצדיקים ...

אנחנו יודעים שהיה צמצום, חלל הפנוי, הרבי כבר אומר בתורה ס"ד שאנחנו לא יכולים להבין את הענין של צמצום, שזה שתי דברים שסותרים אחד את השני. אבל למעשה הקב"ה עשה את החלל הפנוי, וזה המצב שבן אדם יכול לטעות ולחשוב שהעולם זה הפקר.

וזה הענין שהרבי מסביר, שזה הגמרא בשבת דף ע"ז: שרבי זירא שאל את רבי יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה, וחזייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה, ומה זה חללי עלמא, זה כל הקושיות שבעולם שהדברים נראים ח"ו שיש בזה סתירה. למשל למה לשור יש זנב ארוך ולגמל זנב קצר, שזה נראה כמו סתם מקרה ולא מכוון. וזה הכוונה בכל חללי דעלמא שיש מצבים בעולם שמראים כאילו שזה סתם כך או כך בלי סיבות. ואז קודם כל הוא ענה לו שיש פה סיבות גם לזה, שהעיזים הולכים ברישא, הרבי מגלה בתורות בהמשך שהיו כאן סודות עצומים, אבל גם הפשטות שזה בכלל לא חללי עלמא זה מצד המצבים שקיימים בעולם.

והרבי הולך פה אוי ווי, שהקב"ה הכל מה שכרא זה לגלות את כבודו, ויש מקומות בעולם, רומי, כל התאוות שבעולם עבודה זרה גילוי עריות, איפה יש שם כבוד של הקב"ה, איפה רואים שם את הקב"ה, זה מקום שלכאורה נראה כהיפך

מהכבוד. גם אדם נופל לכל מיני מקומות ומצבים, ואומר רבונו של עולם בראת הכל לכבודו, איזה כבוד יש לך מזה שיש כאלו מצבים?

ואומר הרבי שזה המאמר סתום. הצמצום שעשה המצב של חלל פנוי, המאמר סתום של בראשית שלא כתוב שם ויאמר, 'סתום' הכוונה שהכבוד שם סתום. אנחנו לא רואים שם את הכבוד, שזה לא כבוד שנגלה. אבל מה כן, מה שכן הוא שהמצב הזה נוצר בשורש הראשון של הבריאה. אומר הלשם בספר הקדוש שלו אנחנו לא יכולים להבין בכלל מה זה אצילות, שאיהו וגרמיה חד בהון (תיקו"ז הקדמה דף ג), אצילות מלשון ויאצל, אנחנו לא מבינים מה המושג הזה אצילות, וא"כ למעלה מזה בא"ק בכלל לא יודעים מה הולך שם. אבל עכ"פ זה מצב שנוצר בדרגה הכי גבוהה של הבריאה, בבראשית.

ממילא אומר הרבי אחד שנפל בכאלה מקומות, נכון שעכשיו הוא במצב לא טוב, אבל הוא צריך לדעת שעד כמה שהמקום הזה לא טוב, אין שם כבוד ה', וזה נכון שזה מאמר סתום, אבל המצבים האלה נוצרו משורש הבריאה, מהדרגה ההיא של הצמצום הראשון שזה יצר את החלל פנוי. ממילא אם שמה אם הוא יגיד - רבונו של עולם איפה אתה, אני לא רואה אותך, אני רוצה להתחבר איתך, במצבים האלה הוא מתחבר עם הדרגה הכי גבוהה.

מוהרנ"ת כתב על זה בליקוטי הלכות עירובי תחומין הלכה ו' אותיות ה' - ז' שדוקא שמה שעל ידי זה אז יש לך ירידה צורך עליה. כי במקומות האלו אם הוא יגיד שהוא לא רואה אבל הוא יודע, הוא מתחבר עם השורש של מצבים האלו שזה השורש של הבריאה דרגה הכי גבוהה. זה הרבי מגלה פה את העניין הזה לחזק כל הנופלים, כל אחד שנופל רח"ל לבלבולים.

לאיוב היו כל מיני קושיות למה ולמה ולמה ... כתוב בספר איוב בפרק ל"ח ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר, מי זה מחשיך עצה במלין בלי דעת, אזור נא כגבר חלציך ואשאלך והודיעני, איפה היית ביסדי ארץ הגד אם ידעת בינה... ואפשר להגיד שאיפה הייתה ביסוד הבריאה שזה חלל הפנוי ואצילות שמשם משתלשלים

כל מיני הדברים שאנחנו לא יכולים לדעת מה קורה שמה, אתה לא יודע אז מה אתה שואל למה למה, איך אפשר לשאול למה.

מי שם ממדיה כי תדע או מי נטה עליה קו, הקו שנכנס לתוך החלל, עיגולים ויושר, כל המהלכים שהיו שם. על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה. ואחרי זה הקב"ה מראה לו, ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלקים, כל הבריאה הייתה בשמחה ומראה לו כל הנפלאות וניסים בבריאה. המימך צוית בקר ידעתה שחר מקומו. הקב"ה אמר לו שיש מצבים שקשורים לביסדי ארץ, זה מאמר סתום וזה מצבים בבריאה ששם לא מבינים כל מיני התנהגויות.

רואים שחזקיה לא רצה להתחתן, בגמרא בברכות דף י, לא רצה שיולד מנשה, לכאורה היה מגיע לו פרס שרצה להציל את העולם. ומה ישעיהו אמר לו שמה, בהדי כבשי דרחמנא למה לך, אי אפשר להבין את זה, זה כבשי דרחמנא, יש הנהגות שאנחנו לא יכולים להבין אותם, אבל שמה בפנים נמצא השורש.

כ' ויאמר יהודה מה נאמר לאדני מה נדבר ומה נצטדק האלקים מצא את עוון עבדיך, כ' במדרש סוף פרשת מקץ (פרשה צ"ב אות ט') ויאמר ויהודה מה נאמר בכסף ראשון, מה נדבר בכסף שני, מה נצטדק בגביע, מה נאמר לאדני במעשה תמר, מה נדבר בבליה, ומה נצטדק בדינה, אם נאמר לך חטאנו ידועה וגלוי שלא חטאנו, אם נאמר לך שלא חטאנו האלקים מצא את עוון עבדיך, אמר רב יצחק מצא בעל חוב מקום לגבות שטרו. יש מצבים בבריאה שלא מבינים למה זה קורה, רבוננו של עולם בראת הכל לכבודך איפה הכבוד כאן.

יש מצבים, אומר הרבי חלק ב' תורה מ"ח, שמפילים את הבן אדם וצריך להיות עקשן גדול מאוד בעבודת ה' שלא להניח את מקומו, שיש מצבים שמפילים את האדם ויזהר לא ליפול לגמרי.

דוד המלך אומר בתהילים כ"ה וסלחת לעוני כי רב הוא, ואומר רש"י כי נאה לרב לסלוח עוון רב. הדברים האלו מסעירים את הלב, מה זה נאה לסלוח עוון רב, הפוך, כמה שהקב"ה יותר גדול מגיע יותר עונש?

אני תמיד תמיד מסביר על פי בעל התניא באגרת התשובה פרק י"א ששואל מה זה הדבר הזה ששלוש פעמים ביום מבקשים סליחה, יש גבול לכל תעלולות, זאת אומרת שבין תפילה לתפילה שיש קצת זמן עוד פעם עשה עבירות, ואז עוד פעם סליחה ועוד פעם סליחה, מה קורא כאן?

ואומר בעל התניא שאצל בני אדם רגיל כשחטא בין אדם לחבירו והוא סולח לו, ואח"כ עוד פעם אז יש גבול כמה אפשר. אבל הקב"ה הרי הוא אין סוף ומיליארד פעמים יחסית לאין סוף זה כלום.

ולפי זה אומר דוד המלך הקב"ה אם תסלח לי כזה עוון אז אתה מראה שזה כלום נגדך, וזה כזה יפה, שכמה שהחטא יותר גדול ואתה תסלח את זה, זה מראה כמה זה יפה, את הגדלות שלך שהחטא כל כך גדול.

אבל אחרי שראינו יסוד של הרבי רואים פה עוד עומק. דוד המלך אומר נאה לך לסלוח עוון רב, כי כאלו מצבים שנוצרו, שהרי כ' בגמרא שדוד המלך לא חטא שזה היה להורות תשובה לרבים וכו', וכו', אבל סך הכל קשה רבונו של עולם איזה כבוד יצא מכל הסיפור הזה. איזה כבוד יש בזה, הרי הכל לכבודו. אנחנו לא יודעים למה אבל דבר אחד אנחנו יודעים שהשורש של הדברים האלו הוא במאמר הסתום שזה שורש של תחילת הבריאה. שזה הדרגה הכי גבוהה, אז אומר רבונו של עולם תסלח לי ואז אני יתחבר לשורש הבריאה לדרגה הכי גבוהה.

אותו דבר זה מה שאנחנו אומרים מה שאמרו הצדיקים, שהרי עכשיו מתקרבים לשלושת השבועות וכ' בספרי החסידות שדוקא בשלושת השבועות, מצד אחד זה זמן קשה ומצד השני זה הזמן של התקרבות, זמן שאפשר הכי להתקרב. ולמה.

הבני יששכר אומר לגבי חודש אב, כ' בחז"ל שמשיח נולד בתשעה באב, וזה לא מובן שהרי עכשיו שלחת אותנו לגלות ומה עכשיו צריך להוליד את המשיח, שיחזור בתשובה ויתנהגו בסדר ואז הקב"ה יוליד להם את המשיח, מה זה דחוף עכשיו.

ואומר שם משל מרבי פנחס מקוריץ, אני אומר במילים שלי אבל זה מה שכתוב שמה. שרשמנא ליצלן אבא ראה שצריך לסלק את הבן מהבית שהתנהגותו לא בסדר ואי אפשר להשאיר את המצב כך. אבל סוף כל סוף זה אבא, ולפני שהוא שלח אותו בבוקר הוא נגש לתת לו נשיקה אחרונה ... והרחמים של אבא מתגברים, הוא לא יכול זה הבן שלו ... הוא לא יכול להחליט כן לשלוח אותו, או לא, מה עושים פה, המלחמה היתה כזאת חזקה שלא היה יכול לעשות שום דבר, ומה הוא עשה, הוא מצא פטנט, הוא אמר טוב כבר עכשיו נכין אוטובוס להחזיר אותו, שאז זה נותן לו הרגשה זה רק משהו זמני כזה.

וזה מה שהקדוש ברוך הוא הוליד בתשעה באב את המשיח, מצד אחד הקב"ה ראה שהמצב מחייב את החורבן, נורא, מצד שני סוף כל סוף בנים אתם לה' אלקיכם אז כביכול הוא מוליד כבר עכשיו את המשיח שברגע הוא יחזיר אותנו.

ואז מה יצא, שבתוך הנהגה של שלושת השבועות האלו שזה היה מצב של דין רח"ל אבל בתוך הדין הזה נתעוררה כל כך את האהבה של הקב"ה. אז אחד שבזמנים האלה מחבר את עצמו אז הוא מחבר את עצמו לדרגה כל כך גבוהה של אהבת ה'. יש כאלו שאומרים את זה בנוסח של ברסלב המלך מסתובב ברחובות אז זה יותר קל, הוא לא בביתו, לפגוש אותו. כאן לפי מהלך של הרבי דוקא במצבים האלו של החיצוניות יש כאלו הנהגות שבפנים זה משהו אחר ואפשר להתחבר במצבים האלה.

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם (ישעיה כ"ז י"ג).

אומר בעל התניא בליקוטי תורה ויקרא בדרוש לראש השנה, שופר גדול הכוונה שהקב"ה יעביר את הנהגה להנהגות של הפנימיות, ששמה בהנהגה הזאת לית שמאלא במקום הזה, ואז ממילה יבואו כל האובדים. האובדים בארץ אשור לא הכוונה שהם נאבדו ולא יודעים איפה הם היום, אלא כל הפנימיות שלהם הרוס ורק בפנים בפנים נשאר משהוא קטן, והקב"ה יעורר את ההנהגה הזאת של הפנימיות.

ומה הכוונה בשופר גדול, אפשר להאריך השופר משני כוונים, להאריך אותו מבחוץ ולעשותו יותר גדול, ולהאריך אותו מהפה שזה לא יתחיל מהפה אלה מהעומק יותר פנימי, וזה הכוונה. והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול הלואי ... ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, במהרה בימינו אמן.

דיבורים מרבי נתן נטע גוטסגנדה על דרך מוהר"ן מברסלב ז"ל

המצב קשה מאד היום, אי אפשר, אדם נופל נופל אין מי שירים אותו, רבינו היחיד שמדבר לא להתיימש לא ליפול. זה דור קשה מאד, מסוכן מאד. כל הספרים מה אומרים, תעשה כך תהיה כך, אני יודע מה אני צריך לעשות, אבל אני נופל מה לעשות? אף אחד לא אומר לי מה לעשות, רבינו מחזיק אותנו בכח ואומר לנו שה' לא עוזב בכל מצב. ואחד שבאמת מאמין ברבי ומתקשר ברבי הוא מרגיש כוחות, רבינו נותן כוחות. אם מתקשרים לרבי רבינו נותן כוחות.

כתוב בספר לוח עתים לבינה, שהחתם סופר אמר שבז' אדר צריך להתקשר עם משה רבינו. זה רעיון מצויין אבל השאלה אם משה רבינו רוצה להתקשר איתנו. החת"ס יכל להגיד כזה דבר. אבל רבינו אמר אני הולך לפניכם, תקשרו אני יתן לכם כוחות. ורואים את זה בחוש, רואים את זה בחוש.

לאפוקי שנכנס כזה טעות ברחוב שהשיטה של ברסלב זה גיטרה בהר מירון. מי שלא יכול יותר והוא לא עושה דברים לא טובים, נו, ה' מקבל הכל. אך לא לומר שזה השיטה, ברסלב זה עבודה גבוהה מאד. ראה בחלק ב' תורה קי"א: "אחד שאל אותו בענין הנהגת התקרבות להשם יתברך, וצוה לו ללמוד". ובסוף תורה ע"א: "אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה. כי יש נעימות בתורה, וזהו העיקר, לזכות להרגיש הנעימות שיש בהתורה".

זה דור שמוכרחים מישהו שיחזיק אותנו בחבל. רבינו מלמד אותנו איך ללמוד, ללמוד עם נעימות לא מתוך כפיה. למצוא דוקא את הדברים הנעימים, הגמרא אומרת בעבודה זרה דף י"ט במקום שליכו חפץ. זה ספר מלא עצות לכל הבעיות שבעולם רבינו נותן לך תרופה. תראה לי מישהו אחר.

חוץ מכל זה, יש כח סגולי בספר הזה שאתה לא יכול להסביר אותו, זה דבר מציאותי. אני לעצמי לא לומד את הספר כמו שאני לומד כאן, יש כוחות סגוליים בספר הזה, אתה גורס וגורס, כן מבין לא מבין, גרוס תראה שזה כמו 'מנואלה', תחזור שוב ושוב תראה שהלב שלך יתחיל... ככה מוהרנ"ת אומר, בה' בטחנו לב צור יזיז ממקומו.

זה דור קשה מאד, קשה מאד, והאנשים לא יודעים לחנך ילדים, הולכים איתם בכח, זה לא טוב. מפחידים אותם. מגיעים ראש השנה חושבים שהם יבהילו אותם ראש השנה יום הדין, לא מבינים שהם עושים. לא זה הגישה לראש השנה רבינו אומר בראש השנה התחדשות הכל מקבלים מחדש. מבט אחר על כל דבר. הכל עם שמחה.

חומרות רבינו מוריד, אנשים יש להם שגעונות של חומרות, חושבים שבזה הם יהיו יותר צדיקים. אנשים שלא פתחו אף פעם את הספר שמחמיר את החומרא הזו, את החומרות שלו הם עושים. מה ההגיון בזה?

יש כאן איזה בית הכנסת אחד רצייתי לומר קדיש על סבתא שלי, היה מודעה לא להגיד קדיש שנים ביחד. מה יש? המשנה ברורה אומר שמותר, רק אומרים שהחזון איש לא היה ניחא ליה, בסדר.

ראיתי פעם שנים צועקים אחד על השני, הוא התחיל ראשון, מה קרה, כאילו עבירה הגדולה בעולם? בשביל מה לעשות את זה?

אנשים האלה עושים מדברים קטנים כאילו זה סוף העולם. לא מתייחסים נכון למשקל של דברים. אז רבינו מזהיר אותנו לא להחמיר חומרות. לא דברים שאסור, אבל דברים שכך סוגיין דעלמא.

אפילו אם אחד מרגיש שהוא יכול להחמיר חומרות, אבל הוא לא יודע אם הבני בית שלו יכולים להחמיר. אז זה מסוכן מאד. הילדים יסתכלו האבא מחמיר אז ככה צריך לעשות אבל הם לא יכולים אז כאילו הם לא בסדר, וכשאדם מתחיל לחשוב שהוא לא בסדר זה התחלת ההדרדרות. הוא אומר בין כך הוא לא יוצלח.

זה ספר שאף אחד לא ירד לדור שלנו, לצרות שיש בדור הזה. אפילו אנשים פרטיים יכולים אולי כן, אבל איך שמנהיגים איך שמנהיגים את הבית. ליזהר ליזהר.

היום מי שמתפלל שמונה עשרה עשר דקות הוא כבר צדיק הדור. הוא אומר ברכות התורה יותר בקול הוא כבר "סופר" צדיק, היום כל א' שנפטר אומרים 'צדיק וקדוש לברכה'. המילה 'צדיק' נהיה הפקרות? אם לא יכתבו עליו וצוקללה"ה עם כמה למד ה"י זה כבר בזיון.

המציאו "הגאון האדיר" וכל מיני שמות. עלמא דשיקרא. יש הגדרות מה זה צדיק. זה לא הולך ככה. כאן מדברים באדם שרצח באכזריות את כל החומריות שלו, זה המילים, זה נקרא צדיק.

אני קורא את זה ואני יודע כתב את זה אדם בלי חומריות, לא ישב והמציא רעיונות על פרשת השבוע, הכל היה השגות, הוא השיג קשר בין דברים מה

המשמעות של דברים. אני גורס קטע עוד פעם ועוד פעם. אנחנו צריכים קצת לשבור את הלב אבן.

מי שמתקשר לרבינו בלי חכמות בלי פילוסופיות למה וככה, אז הוא רואה פלאות. ממש דברים נפלאים.

בלי עבודה אין כלום, לא היה לרבינו שום דבר עבודה שבא לא בנקל, אין פטנטים, שום דבר עבודה לא בא לו בנקל, הכל בכח ויגיעה ומסירות נפש. זה עבודה, רק צריך לדעת מה לעבוד. ההתקשרות לרבי נותנת כח. מי שחושב שהכל יהיה לו חלק, חבל על העבודה שלו.

רבינו אומר אין שום יאוש בעולם כלל, מה זה יאוש, בכל נושא אין ייאוש, אחד אומר ש"ס אני כבר לא ידע. בנושא הזה אתה מתייאש, אין שום יאוש, בשום נושא אין יאוש. שום דבר לא קל.

דברים שהם סתם צער בלי משמעות להבא, אתמול הייתי כך, עשיתי כך, שלום, מתחילים מחדש. זה לא קל, אבל זה עבודה מוכרחת, בלי זה אי אפשר להתקדם. מנסה רואה שהוא לא מצליח, זה לא בשבילי. הכל בשבילך. מה שצריך למעשה לתקן, צריך לתקן, אבל בלי עצבות.

עוד כמה דיבורים ששמעתי ממנו ורשמתי אחרי השיחה:

ניתנה נבואה לשוטים, יש בחינת שטות דקדושה, התבטלות מוחלטת לצדיק בלי שימוש בשכלי, אהני ליה שטותא לסבא.

דבריו של רבינו מעוררים את הלב, מסירים את הרע מהלב ומלהיבים אותו להקב"ה. ועצם הקריאה בגירסא לחודא היא הנצרכת כאן, בלי שימוש השכל שלנו.

איך מודים להקב"ה, בעבודה בשמחה, כמ"ש מזמור לתודה – וכו' עבדו את ה' בשמחה. אבא רוצה שיעבדו אותו בשמחה, ומבואר במזמור כי כך מודים לו.

מה שכתב בשיחות הר"ן שיותר טוב לילדים שלא יהיה מדאי עמהם. חלילה אין כוונת רבינו שלא להשגיח על הילדים ולהיות בהשגחה צמודה על הנהגתם, אלא רק מה שלא שייך לזה אלא מצידך אתה מרגיש רגשות חיבה ורוצה להתרועע עמהם מצידך ללא כל צורך להם, זה אומר רבינו שטוב כמה שפחות.

סדר ד' פרשיות, קודם שקלים, שצריך להשקיע משהו בשביל להתחיל. אח"כ זכור, שיש מלחמה שצריך לעמוד בה, אח"כ פרה שצריך טהרה, אח"כ החודש ההתחדשות בעבודה.

מה שאמר אותו רשע המן שהעומר דיכּו דחה עשרת אלפים שקלים שלי, הוא ענין הרצון ותשוקה שהוא ענין ספירת העומר כעבד ישאף צל, הכיסופין להקב"ה ולקבלת התורה, הרצון ותשוקות הללו הרסו את הרצון העז של המן.

על פי סימן א' של רבינו ז"ל, זהו ענין אות צ' כפופה שהוא מתכופף לאות י' שעליו שהוא החכמה. הוא מתכופף לחכם ולחכמה. וזהו צדיק. כל יכול להיות צדיק.

במכתב מיום ג' תצוה כתב על פורים שטות דקדושה ביטול הדעת תלמיד לרב וכו'. ובלילה לפני השינה פתחתי בספר חיי מוהר"ן ושם נפתח ונמצא כתוב בסימן צ' ענין פורים.... תיקון קורח.... והוא ממש להפליא....

שאלתי איך משמרים חיזוק והארה של הארות ליל פסח והשיב, לבקש מהקב"ה כל הזמן, כמו שרבינו לימד אותנו כל הזמן לבקש ולהתפלל להקב"ה. מה אדם יכול להבין ולהשיג, גדלות קטנות וכו', לבטל את השכל, רק לבקש. אחרי כל ברכה כמו אשר יצר או בורא נפשות להוסיף בקשה. אני כל הזמן מתפלל ומבקש והקב"ה מזכה אותי לאורות גדולים.

אצל הגרמ"מ מלעלוב ואצל הבית ישראל זכותם יגן עלינו הורגש בחוש קדושת שבת.

אני מקושר לרבינו זיע"א, ומה שנשמתו מתעלה ומקבלת, גם אני מקבל מזה.

מחפשים לפני חגים איך לקבל ההארה וכו', איני יודע קיצורי דרך ודרכים עקיפות, לחוש הקדושה צריך להיות מחובר, להיות הלב משולל מתאוות החומר ולהיות הלב מחובר וכוסף כל הזמן להקב"ה, ואז האור שממילא שופע מורגש אצלך מאליו.

אברך פותח את המקרר ומחפש משהו לאכול, הפירוש כי הנשמה מחפשת משהו, ובמקום לקבור אותה תחת גלידה, לך לספר ללמוד וכך תתחבר יותר להקב"ה.

מה שאמר האריז"ל שתתקן החלבנה מה שלא תתקן הלבונה, כל אחד בעצמו גם כן החלבנה שבו.

הקלי' שמתעורר לינוק ולקבל השפע וצריך שלהבת י"ה לסלקה, כמו שכתוב
ברחיצת פניו ידיו ורגליו ערב שבת, זה כל אחד אצל עצמו גם כן.

מכתב מרבי נתן נטע זצ"ל

אמרתי להציג כאן אחד מהמכתבים הרבים שקבלנו מרבי נתן זצ"ל
בעניני תורה ועבודת ה' יתברך

בענין מחאת כף ע' ליקוט הגר"א הנדפס בריש תיקון"ז עם בהגר"א, בטור האחרון של הליקוט: "וזה סוד מחאת כף בשמחה" וכו'. ויעוי' עוד בן איש חי שנה ראשונה וזאת הברכה סעיף י"ח. ומפליא איך כל תנועה באדם פועלת בעולמות, ויעוי' חיי מוהר"ן תק"ד כשעושה כך בידיו וכו'. ובהדעה ח"ב עמ' 32 ראש העמוד שעל מעשה מורגש בכל העולמות ממטה מטה עד מעלה מעלה. ויעוי' זוה"ק פנחס רמא ע"א בענין יונה בקרבן.

והנה כתב המהר"ל שענין בשם אמרו מביא גאולה, כי הגאולה היא החזרת הענף לשרשו, ודיבור החכמה הוא ענף מהחכם וה' בשם אמרו' מחבר הענף עם השור [היינו מעורר את כל מערכת ההנהגה הזו]. וזה הביאור בכל הנ"ל וע"ש בהדעה"ה.

והנה הרגלין הם "לבר מגופא" והם "התפשטות" יעוי' 'לשם' כללים ח"א דף לא טור א'. ובמערכת הצדיק ותלמידיו, התלמידים הם הרגלין והצדיק הוא הלב. ותנועה החיצונית מעוררת הפנימית. ויעוי' תורה אור לבעל התניא מאמר "חייב אדם לבסומי" [דף צח] ביטול דנעשה ונשמע, וביטול אז בפורים. ויעוי' מכתב מאליהו ח"א עמ' 76 ביטול לצדיק מרדכי.

ויעוי' ערכין י"ג ע"ב כינור דעוה"ז ז' נימין, היינו ז"ת, דהגר"ר אין יכולים שלמות שמחה עי' פסחים נ' ע"א.

וזהו "שטות דקדושה" דפורים [לאפוקי וכו' והוא רחום יכפר]. ובפורים נתגלה שאין הסתר למתבונן. ויעוי' לקו"מ תורה קצ"ה. אי! אפרילכן פורים !!

עד כאן לשון המכתב

בתוך הגן

כל הנכתב כאן בפרקים אלו בס"ד הוא מזוית הראיה שלי כאברך פשוט צעיר שזכה להיות קשור עמו טובא (עד כמה שניתן רשות) במשך כמה שנים. ושזכינו משמים לכתוב מעט מרובי תורתו ולהדפיסם בחייו כרצונו.

סיפור מפליא אירע, ביום פטירתו של רבי נתן זצ"ל מתקשר אלי ידידי אברך יקר מירושלים עיר הקודש ומספר לי שחלם בליל שבת קודש שאני מוציא לאור תורה של רבי נתן! ויהי לפלא דבר החלום, מה ענין שכעת נוציא שוב תורת רבי נתן? והרי בליל שבת אף אחד מאתנו לא ידע כלל שרבי נתן התמוטט בליל שבת.

ואף כי אין אנו עוסקים בעניני חלומות אבל חזי לאיצטרופי למה שבלאו הכי זה נדפס ברצונו ובדעתו בחייו, ובודאי שהקב"ה מנהיג הארות נפלאות בעניני עבדיו הצדיקים.

אין כאן בדברינו הבאים סיפורי מופתים או רשימת הליכות והנהגות, אלא ללמוד ארחות חיים, שיתקרבו ולו במעט ולו אדם אחד לה' יתברך.

פרק א.

"איש האשכולות" שהכל בו, זה ברור שזה ההגדרה של רבי נתן זצק"ל, כי הרי הכל היה בו, הכל כפשוטו ולא רק בתואר בעלמא.

אך אם נרצה להגדיר ולמצות את צורת חיים נפלאים אלו, באיזו הגדרה כוללת זה מתבטא, נראה שהנוסח הוא כך:

הגאון הקדוש רבי צבי מיכל שפירא זצ"ל, תלמידו של מהרי"ל דיסקין זצ"ל, בספר אמרות טהורות פרק ב' כתב כך: "לאדם הפרטי, מה טובים המה הדעות השונות בדבר סדרי הלמודים וההתנהגות בעבודת ה' יתברך בכמה ענינים. דעל ידי

זה מתברר לאדם מה ששיך לו לשרש נשמתו, אם אך ירצה לתן לב על זה ולהבחין את עצמו לקח עבורו את השיך לו. וכל מה שיתרחקו יותר מניצוח וקנטור, יביאו התחלקות הדעות רק ברכה". עד כאן דבריו הקדושים.

ועוד כתב הגאון הקדוש הנ"ל (בספר צבי לצדיק מכתב ג'): "המתבונן בכל מה שצריך האדם להשלמת נפשו לפני בוראו יתברך שמו, יבין היטב התועלת הנשגבה היוצאת מזה.

כי הלא חלקי התורה והעבודה רבים הם מאד, ובכל פרט ופרט צריכים ידיעות רבות ועצות שונות, ועל ידי שלא יהיה עליו שום קנאה, יתגלה לפניו כמה מרגליות טובות ועצות שונות ונשגבות בכל דבר הנמסרים יפה יפה מפה אל פה, מאוהב אהוב לחברו, מפי גדולי ישראל וקדישי עליונין שבכל עדה ועדה. ויהיה נעזר מכל ישראל". עד כאן דבריו הקדושים.

ואם באנו להגדיר את רבי נתן זצ"ל, הן הן הדברים ממש מילה מילה! רבי נתן ידע היטב ש"חלקי התורה והעבודה רבים הם מאד", זה לא רק ידיעת מסכתות, זה לא רק פלפול וחריפות, זה לא רק פה נקי, זה לא רק עינים נקיות וטהורות, זה לא רק מדות טובות, זה לא רק אמונה ובטחון, זה לא רק דבקות בה' יתברך, זה לא רק פרישות מעולם הזה, אלא זה – הכל!

והוא ידע ש"בכל פרט ופרט צריכים ידיעות רבות ועצות שונות". והוא ידע ש"לאדם הפרטי, מה טובים המה הדעות השונות בדבר סדרי הלמודים וההתנהגות בעבודת ה' יתברך בכמה ענינים. דעל ידי זה מתברר לאדם מה ששיך לו לשרש נשמתו, אם אך ירצה לתן לב על זה ולהבחין את עצמו לקח עבורו את השיך לו".

וממילא הוא הרויח וליקט ואסף לעצמו במשך שנים רבות, מכל סדרי העבודה וההתנהגות והדעות השונות בעבודת ה' יתברך, וזכה להשלמת נפשו לפני בוראו יתברך שמו בעל החלקי התורה ועבודה.

וזהו מה שראינו אצלו מה שלא נמצא כמעט זולתו:
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בש"ס עם ראשונים.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי קבלה.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי חסידות.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי הלומדות של גדולי ראשי הישיבות.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי בעל התניא ובנו אדמו"ר האמצעי.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי ברסלב.
 הוא היה מלא וגדוש באופן מבהיל בספרי יראה ועבודה.
 הוא היה מלא וגדוש בהשקפת עולם של מעמידי עולם התורה הליטאי
 הוא היה דבוק בדביקות שאין לה אח וריע ברבי נחמן מברסלב
 הוא דיבר אין סוף על עמל התורה בעיון ופלפול המקובל בעולם הישיבות
 הוא דיבר אין סוף על געגועים וכיסופים אין סופיים מדיבורי רבי נחמן מברסלב
 הוא עזר וסייע בממון ללמד תורה
 הוא עזר וסייע בממון לנסיעות לאומן לציון רבי נחמן מברסלב

וכל השילוב הנדיר והנראה מוזר הזה לפי מהלך העולם כיום, הכל נבע מההגדרה
 הנ"ל של רבי צבי מיכל שפירא תלמיד מהרי"ל דיסקין הנ"ל.
 רבי נתן ידע כמה רבים חלקי התורה והעבודה, וכמה תועלת יהיה לו אם יקח
 תועלת מכל מצוקי ארץ שבמשך הדורות. ומהכל ביחד הוא העפיל לפסגות כאלו
 שכבר לא נראים באופן בדורות אלו.

וכשתימצי לומר, רבי נתן לא הסתכל כלל "מה יאמרו הבריות" אלא "מה יאמר
 הבורא יתברך"! ואם זה מה שעמד לנגדו תדיר, רק שויתי ה' לנגדי תמיד, ולא
 שויתי את אנשי העולם לנגדי תמיד, אז ממילא זה המסלול שדרך בו והלך בו.
 כשמשאלה אחת ויחידה עומדת לנגדו, איך אני מתקרב עוד לה' יתברך, איך עוד,
 איך עוד, ואיך אני משתלם גם בחלק הזה ואיך בחלק הזה ואיך בחלק הזה. וממילא
 הוא נמצא מורווח מכל הכיוונים.

ונעתיק כאן מדבריו שאמר לנו רבי נתן פעם בשיעור לפני כמה שנים, וכמה נאים הדברים למי שאמרם, לאחר כל הנ"ל, וכך אמר רבי נתן זצ"ל לגבי תלמידי רבי עקיבא:

"מה היה שם שלא נהגו כבוד זה בזה, ודאי שלא עשו צחוק אחד מהשני. למה היה מה שהיה? ראיתי בספר אחד שורש הענין התחיל כשהיה שם ויכוחים על הלכה, היה חסר את הנקודה של אלו ואלו דברי אלוקים חיים, אחד היה אומר חייב ואחד אמר פטור אז הוא אמר רואים שהשני לא תלמיד חכם, הרי ברור לי שחייב. והשני אמר על השני הפוך, אם הוא אומר על זה חייב על כרחך שאינו תלמיד חכם. היה חסר באלו ואלו דברי אלקים חיים, כל אחד אמר טענה אחרת ושניהם אותו כשרון ושניהם יגיעים ושניהם צודקים".

פרק ב.

רבי נתן זצ"ל במרומי הפסגות בהם הוא התהלך וחי, בכל דבר ולו הכי קטן הוא היה מתבונן בשורשי הדברים למעלה למעלה בעולמות כפי המתבאר בספרי הקבלה וחסידות. הוא לא חי את העולם כפי פשטות אנשי העולם החומרי והגשמי, אלא הוא חי כאן בהתבוננות כל דבר איך זה שם למעלה למעלה בגבהי מרומים וממילא איך זה משתלשל לכאן אלינו.

הוא היה אוהב לחזור על דברי הלשם שבו ואחלמה שאומר (ספר הדע"ה חלק שני עמוד 32 למעלה): "שאינ שום מעשה בעולם מכל אשר נעשה תחת השמש, הן לטוב הן למוטב, וכן גם כל המקרים המתילדים מכל מעשה וכל ענין אם גדולה אם קטנה, שלא יהיה הרגש ונגיעה בזה לכל המציאות כולה ממש מלמטה מטה עד למעלה מעלה".

נעתיק כאן בס"ד קטע משיעור של רבי נתן זצ"ל, קטע שממחיש את הילוכו בקודש הנ"ל, ואלו דבריו בשיעור:

"כבר דובר פעם שכל מערכות המקבילות אחת לשניה, שינוי באחת משפיעה על השניה, כאן רואים יותר מזה, לא רק באותו מערך של דצח"מ, אלא גם ממערך למערך יש השפעה מאחד להשני במקבילות בין כל הדצח"מ. בכתבי רוח הגן יש מאמר קשרים שמביא באריכות בכל זה, וכעת נראה דוגמא קטנה וכו', יש בגמרא שבת דף ל' ע"ב עתידה אשה שתלד בכל יום, מה הוא מראה תרנגולת, ראיתי כמדומה בספר של הגאון ועובד ה' המופלא בספרו משמרת מועד על שבת שכל המערכות קשורות אחד בשני. אם התרנגולת יש כזה דבר זה לא נקרא תחת חדש תחת השמש".

ובשיעור בסוגיות על זבחים אמר רבי נתן כך:

"בזוהר הקדוש בסוף פרשת תרומה בספרא דצניעותא בהתחלת פרק ד' דף תרל"ד עם ביאור מתוק מדבש, שיש שורש אחד בעולמות רוחניים לנפש בהמית של אדם ולנפש של בהמה, ממילא כששוחטים את הבהמה זה מתקן את הנפש של האדם. ובלשם בספר הדע"ה פרק ב' עמוד 117 מוסיף שהיות שזה קרבן שלו, כח של הנפש של בעלים מתפשט על הרכוש שלו. ואם כן יש קשר ישיר בין כחות רוחניים של בהמה ונפש של בעלים. ואם כן מובן עוד יותר ענין של קרבן.

והענין הזה שהנפש מתפשטת על הרכוש שלו כתוב גם בביאור הגר"א על ברכות דף ל"ב ד"ה ועתה הניחה לי, שאומר שם שכשאחד מקדש אשה ונותן לה את הכסף שלו, כשהיא מחזיקה את הכסף זה כאילו היא מחזיקה אותו".

וזה רק טעימה בעלמא מדברים הרבה ששמענו ממנו שהיה מדבר ומרגיל את שומעיו, לא לחיות גשמי וארצי, אלא כמאמר חז"ל שנתאוה הקב"ה להשרות שכינה בתחתונים, לראות כאן את כל דבר באספקלריא המאירה.

פרק ג.

רבי נתן זצ"ל היה מרבה מאד לדבר עמנו כל הזמן על חובת ההתחזקות והתחדשות בעבודה ולא להבהל מחוסר הצלחה ומעליות וירידות.

והיה רבי נתן מראה את דברי הלשם שבו ואחלמה שכתב (ספר הדע"ה חלק א' דף מ"א ע"ב, ומובא בספר נגלות הלשם, מסכת ברכות דף ו'): "זהו גם כן סוד כל הירידות והקטנות אשר עוברים בכל עת על כל אדם וכו', מזה תראה כמה צריך האדם ליזהר מאד מלהרהר אחר מידותיו של הקב"ה להתרעם ח"ו על חלקו אם קטן ודל הוא, או כשרואה בעצמו שאינו מצליח ח"ו בחפצי שמים, וכן כאשר יש לו התגברות היצר ח"ו יותר מהראוי לו לפי דעתו. כי אין אדם יודע על איזה מלאכה שולח בעולמו. זה שולח לגרף את הביבין לטהר אותם ולנקותם מכל חלאה וזוהמא, והוא תמיד במצור ובמצוק. וזה שולח לקשט את היכלי מלך ולעשות עטרה על ראשו, ומתענג על ידי זה בסגולות מלכים וכו'.

ואין לאדם להתרעם ח"ו על מצבו ומדרגתו, אלא רק לבקש רחמים ולמסור את עצמו אליו יתברך שמו תמיד. וכו', ולזאת אין לאדם ליפול בשביל ירידות ח"ו, אלא יתחזק את עצמו תמיד ויקיים בעצמו דום לה' והתחולל לו, כי רק לו יתברך שמו לבד נתכנו עלילות לחלק לכל אחד ואחד את מלאכתו הראויה לו לתקן את שרשו במקום עליון וכולם יאירו באור פני מלך חיים".

ונעתיק כאן בס"ד קטע משיעור שמסר רבי נתן זצ"ל ואלו דבריו:

"כתב הרמ"א (סימן תע"ו סעיף ב') בטעם אכילת ביצה בליל הסדר, משום שאמרו חז"ל שאותו יום של פסח יוצא תשעה באב, והדברים האלה מאד לא מובנים, עכשיו בליל הסדר הזמן לסדר את לוח השנה להזכירנו מתי תשעה באב?

יש כלל בעבודה, שאדם צריך לדעת שגם בזמן ההתעלות הכי גדולה שהוא נמצא, צריך לדעת שתמיד יש עליות וירידות, אין קביעות לעליה, למה, זה צריך נושא בפני"ע, אבל כך המצב. ולכן יש בעלי תשובה שירדו מאד, כי

בהתחלה היה להם עליה ואח"כ נפלו ולא הכינו אותם והמצב היה לא טוב. לכן בליל הסדר זה עליה, אבל לזכור תמיד, להיות מוכנים, זה לא תמיד המצב כך. כתוב שרות אמרה לנעמי באשר תליני אליו ובאשר תמותי אמות ושם אקבר, חז"ל אומרים שאמרה לה שיש לנו בתי קברות לנסקלים ולנשרפים. ולא מובן, היא בשיא ההתלהבות להיות יהודיה ומדברים איתה על שריפה וסקילה?

אבל נעמי ידעה את הסוד הזה, שחייבים להיות מוכנים לירידות, ואדרבא אחרי שיודעים שיש ירידות אז ממילא יודעים שגם אח"כ יש עליה, וממילא לא נשברים. את זה שמעתי מהרב יצחק ביזנסון. ומובן עכשיו מה שקורה בליל הסדר, שיא העליה, אבל אומרים, כן, אבל לא תמיד יהיה כך, לא להבהל לא להשבר, זה המהלך".

ואמר רבי נתן בשיעור אחר:

"יש הרבה שלא יודעים לחנך בישיבות ולהגיד להם שאין קביעות, רח"ל רואים הרבה נושרים כי הם רואים שאין להם מצב רוח ונכנסים למיטה וישנים, כי לא הסבירו להם את הסוד, תעזבו, צריך להיות שמח תמיד".

פרק ד.

געגועים וכיסופים אין סופיים היו מהותו של רבי נתן זצ"ל. מתפללי בתי הכנסת בהם התפלל רבי נתן ראו זאת. אם זה מתפללי המנין של הרב מגיד, ואם זה מתפללי בית המדרש הגדול יחל ישראל של הרב אייזנבך, ואם זה מתפללי בית כנסת המרכזי בשדי חמד, ואם זה מתפללי בית הכנסת פוניבז'.

אם זה באמירת שיר השירים כשדמעות פורצות וזולגות על פניו ללא יכולת עצירה ובלימה, שהרי היה מסתיר עצמו מאד מאד בלי שיעור, ואם בכל זאת הדמעות פרצו את הגבולות וירדו על פניו, שמע מינה עד כמה הגעגועים והכיסופים לה' יתברך היו כבירים ללא שום מעצורים.

ואם זה באמירת הושענות בכל ימי הסוכות, שגופו רוטט מבכי ודמעות פורצות מעיניו באמירת כל הושענות.

והמקום להביא מה שאמר רבי נתן לגבי ערגת הנפש לה' יתברך בחג הסוכות שאז ראינו אצלו כנ"ל, וכך אמר רבי נתן:

"שבעל התניא מבאר שניסוך המים וקרבנות זה שתי דברים נפרדים. אומר בעל התניא שהיום שאין לנו קרבנות צריכים לעשות את עבודת קרבנות בלב. מה זה עבודה של קרבנות, זה לשרוף את החומריות באש. וזה עבודה של בן אדם להדליק בתוך עצמו את האש, לשרוף כל השטויות שיש לו בראש, להבעיר את עצמו להשם יתברך.

ואומר שם משל שאם הבן נמצא רחוק מהאבא שלו מאד מתגבר לו הגעגועים לאבא, האש מאוד מתגברת. ומה קורה כשנפגש איתו, זה כבר לא אש, אלא זה הרגשה של שתיית מים, אני נמצא עם אבא שלי, אני מדבר עם אבא שלי. וזה בחג הסוכות מגיעים לכזה קרבת אלקים, ואז קרובים להקדוש ברוך הוא כבר, ואז זה מהלך של שתיית מים".

ואם זה בבית מדרש הגדול יחל ישראל בפורים בקריאת המגילה, שהוא יושב ומחזיק בידו בדוקא מגילת אסתר של ילדים עם ציורים, וגופו רוטט מבכי. למה? מה יש לבכות? הגעגועים לה' יתברך, נפשו יצאה בדברו...

ומעל ומעבר לכל דמיון, סיפר לי ידיד בוגר הישיבה הקדושה כנסת יצחק: סיפר לי פעם חתנו הגאון רבי פנחס שוב שליט"א שהדליקו שם בבית קלטת ונשמע שם השיר 'השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו, שחולת אהבה אני', ורבי נתן התפרץ בבכי מרוב התרגשות בלי נשלטת וביקש לכבות את הטייפ כי הוא לא יכול לסבול...!

רבי נתן הראה לי בספר אחד שיהודי צריך להיות כל הזמן במצב של להט אדיר ונפש כוספת ועורגת לה' יתברך, כאיל תערוג, והלב יהיה כל כך בוער כל הזמן כך שאם רק תגע בו הוא יתפרץ בדמעות שלישי של געגועים וערגה לה' יתברך.

ומהסיפור הבא שסיפר רבי נתן נבין עוד עד כמה זה הדבר שהוא הכי התרגש ממנו, והכי היה יקר אצלו. וכך סיפר רבי נתן:

"היה פורים פעם בחדרה, ראש הישיבה שם עשה סעודת פורים, אחד מהרמיי"ם שם סיפר סיפור, וראש הישיבה ישב עם פנים חתומות לא הראה שום סימן אם הוא מסכים או לא מסכים.

והוא סיפר שהוא בעצמו ראה מעשה. יש שם בחדרה שכונה נקראת בית אליעזר, בשכונת בית אליעזר הזאת יש בית הכנסת של תימנים, כל ליל שבת בקבלת שבת היה מגיע לשם אחד עם חולצה ולבוש טלית, וכל קבלת שבת כל הזמן ההוא עם החולצה עם טלית על הראש יושב ובוכה, יושב ובוכה, שבת, בקיצור אנשים קראו לו המשוגע מבית אליעזר, מה הוא בא בוכה. סיפר הר"ם הזה שיום אחד הגיע לישיבה יהודי, הוא שמע ממנו שהוא הסתכל על ראש ישיבה שהיה עומד במזרח, ואמר זה! זה המשוגע מבית אליעזר! אוי ווי.

אז התגלה הסוד מה שמונח לו בלב, שבת, סוכות, הושענה רבה, חבוקה ודבוקה בך. אומר הרבי עיקר התשובה שישמע בזיונו וידום וישתוק, להרגיש ביטול, לא אכפת לו שמבזים אותו, לא מעניין אותו שום דבר, הוא רוצה קירבת אלוקים".

ובאותה הזדמנות סיפר רבי נתן עוד:

"הרי יש לנו נפש רוח נשמה חיה יחידה, ויחידה מתפשטת בכל הבית, אז כשנמצאים אצל צדיק מרגישים, מרגישים. אחד שאל אותי פעם לאיזה צדיק הלכתי, אמרתי לו אתה יודע למי, למי שאתה רק נכנס אליו הביתה אתה מרגיש שאתה רוצה לחזור בתשובה, בלי הסברים שום דבר, אתה מרגיש משהו. ואמר לי שאצל הרב ברלנד הוא הרגיש כך".

נעתיק כאן קטע מדבריו של רבי נתן בשיעור, וכך אמר:

"ראיתי באיזה ספר, אנחנו רואים בעיני עוה"ז שא' נכנס לו איזה שגעון, הוא רוצה לאכול איזה פיצה, עד שהוא יקבל את זה זה צער, כיסופין זה צער, אבל בעבודת ה' זה לא כך אלא הכיסופין זה תענוג עצום. מרגישים כך את הקשר עם הקב"ה על ידי הכיסופין הללו".

ובשיעור אחר אמר רבי נתן:

"המסילת ישרים פרק ז' אומר "כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה". זה מה שה' רוצה אותו ביותר, רצון הפנימי.

הלשם בדע"ה חלק ב' מדבר באריכות שכל המצוות מגיעים רק לבי"ע, ולאצילות מגיעה רק התשוקה הפנימית, זה לחם אשה לריח ניחוח לה', מזה ה' יתברך כביכול מתענג".

פרק ה.

איש קדוש היה רבי נתן זצ"ל. שמירת העינים שלו היתה נדירה ומופלאה ביותר בצורה שכמעט לא נראית ולא נשמעת כלל בימינו. וכמה הרבה להזהיר בזה.

דוגמא קטנה נעתיק מה שאמר בשיעור:

"יש בעיה אם היה אפשר לפתור אותה, שמביאים ילדות קטנות לבית הכנסת. במקום לחנך ילדות שצריכים לשמור מרחק, ביד א' הוא מחזיק ס"ת (בשמחת תורה) וביד השניה מחזיק ילדה... לא צריך לשאול מוצי"ם, המציאות ברחוב פוסקת, לולי זה השמחה יכלה להיות יותר טובה".

כשביקשו ממנו להיות סנדק בברית, גם אם יצא והסכים, היה מתנה תנאי בלתי מתפשר כלל, שלא תהיה במקום הברית אפילו ילדה בגיל יום אחד!

אמר לנו בתמיהה, אני לא יודע איזה היתר יש בעולם ללכת למקוה אם יש שם יותר משלשה אנשים...!

סיפר לנו בערגה על הבית ישראל מגור זצ"ל שהוא היה הולך בילדותו לטיש שלו, והבית ישראל מגור שהיה נודע בהקפדת הקדושה הנוראה שלו אם היה רואה ילד שמכניס ידים לכיסים של המכנסיים הוא היה נותן לו סטירה.

ובאותו ענין של חינוך הקדושה יש לציין כאן מה שאמר לנו רבי נתן, שיש להקפיד שלא יהיו המכנסיים של הילדים צמודים לגוף אלא יהיו רחבים.

וכן אמר רבי נתן להרגיל את הילדים שמקלחת לא לוקח יותר משמונה דקות! וכך אמר שאין כזה דבר לשלוח את הילדות לעשות שיעורים אצל חברה, אם רוצים אז שהחברה תבוא אלינו הביתה אבל לא לשלוח לאחרים, אי אפשר לדעת מה היא תראה שם.

היה הולך ברחוב אם אפשר לקרוא לזה "הולך ברחוב", הרי לא הלך לשום מקום כמעט כלל וכלל, ואת הכמה מטרים הספורים שהלך יום יום ברחוב ביתו או רחוב אחד הסמוך היה עושה בעינים למטה ובשולי הדרך. את זה כולם ראו, אבל לא רבים הכירו עד היכן הקריב עבור זה. ונכתוב כאן דוגמא שאולי לא כולם יבינו אותה כיון שלא הכירו אותו, אבל כאחד מאלו שזכו קצת מה שהוא הרשה מעט מעט להכירו, נוכל לכתוב כאן עד כמה הוא הקריב עבור זה.

שאלנו אותו כמה פעמים, היות והוא כל כך מרבה לדבר עם מקורביו על רבי נחמן מברסלב על גדלותו ועל תורתו, אם כן מדוע הוא לא נוסע לאומן? השיב לנו רבי נתן, הסיבה היחידה בעולם שבגללה אני לא נוסע, בגלל שאני מפחד על שמירת העינים! ואם היו יכולים להבטיח לי שאני לא יראה כלום כלום, אני יסע. שאלנו אותו שהרי יש עוד עובדי ה' שומרי עינים שכן נוסעים ונזהרים מאד עם כיסוי מוחלט על העינים וכו', והוא אמר שהוא מפחד מאד מזה שחלילה יראה משהו לא טוב, ואם היה בטוח לו שלא יראה כלום כלל וכלל הוא יסע. מי שהיה קרוב עמו וראה עד כמה הוא היה מוזיל דמעות כמים בדברו אודות מוהר"ן ז"ל, וכמה וכמה בלי שיעור דיבר עמנו על זה, ונתן לאברכים כסף ליסוע לציון מוהר"ן באומן, וכמה היה מתרגש כשבאו וסיפרו לו שהיו שם, יבין כמה זה ויתור גדול בשבילו לוותר על זה בגלל פחד משמירת העינים. ופעם אחת שדיבר עמי על זה אמר לי שוב שזה הסיבה היחידה בעולם שהוא לא נוסע. ואחר כך אמר לי: 'אני מקוה שאחרי מאה עשרים יקבלו שם למעלה את התירוץ הזה'.

נציין מה שאמר רבי נתן זצ"ל בלימוד חברותא דברים שמראים את צורת חייו הוא, וכך אמר:

"צריך לנסות להבין מה טעם של דין הזה שאם הקדיש אבר אחד של הבהמה פשטה קדושה בכולה. יש לבאר לפי מה שכתב במסילת ישרים בתחילת פרק

כ"ו שענין הקדושה כפול הוא, דהיינו תחילתו עבודה וסופו גמול. ומביא שם גמרא ביומא דף לט. אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה.

ולפי זה אפשר לומר שהקב"ה אומר לנו אני נותן לכם דין בעולם הזה שתרגישו את הענין הזה, אחד מקדיש את הרגל של בהמה, הכל קדוש. ומה שיש מן דאמר בגמרא שדווקא באבר שהנשמה תלויה בו אמרים פשטה קדושה, באמת רואים בגמרא עבודה זרה דף כ"ח שאם יש מוגלה בעין זה פקוח נפש שיש קשר בין העין ללב.

ובאמת אנחנו רואים שהעינים זה לא רק פקוח נפש גשמי, אלא גם פיקוח נפש רוחני.

רבי יהושע הלר בעל מחבר חוסן יהושע ותולדות יהושע ועוד, אומר שאם מסתכלים איך כותבים אות ע' הוא דומה למעלה לשני עינים קטנים שמתחברים והקו נמשך למטה, לרמז חיבור עינים ללב. ואם כן עינים זה אבר שהנשמה תלויה בהם ואם מקדשים אותם פשטה קדושה לכולי עלמא".

וכמה נאים הדברים למי שאמרם.

[דרך אגב, נציין סיפור שסיפר רבי נתן אז באותה הזדמנות: שסבא שלו פעם היה לו מוגלה בעין והיה צריך לטפל בו בשבת, והיה שאלה איך לעשות את זה למרוח משחה וכדומה, ואז הלך לשאול את רבי ניסים קרליץ והוא אמר לו שמוגלה בעין זה פיקוח נפש, ושאל אותו שרופאים אומרים שזה לא פיקוח נפש, ואמר לו רבי ניסים מה מעניין אותנו מה אומרים רופאים אחרי שחז"ל אמרו שזה פיקוח נפש].

פרק ו.

היה לרבי נתן יראת הרוממות מאד גדולה, שזה בא לידי ביטוי בהנהגת כבוד עצום לכבוד ה' יתברך בהנהגה האישית.

פעם אחת הוא כתב לי במכתב למה כשהוא כותב את שם משפחתו הוא לא כותב את זה רגיל 'גוטסגנדה' אלא 'גוסגנדה' בלי האות ט', כיון שהמילה 'גאט' היא כינוי לשם השם, והוא לא כותב שם ה'.

וצירף לזה שמובא שלכן אומרים יראת 'שמים' ולא אומרים יראת 'השם' כי מפחדים להזכיר 'השם'. וכתב שם את הסיפור הידוע של אותו שייך ערבי שהיה מכבד ביותר את שם הוי"ה ב"ה. והוא מאד נרעש אז על זה שאנשים מצלמים דף שיש בו שמות קדושים.

פרק ז.

רבי נתן לימד ודרש משומעיו להתרומם מהבלי העולם, ולהתקדש גם בחיי היום יום ההכרחיים. כמו בענין האכילה אמר נכון שלא שייך סיגופים לאנשים כערכינו, אבל לאכול עם הפה, לא עם הנשמה.

וכך אמר רבי נתן בשיעור:

"ספר תנא דבי אליהו עם פירוש רמתים צופים זה ליקוט מספרי חסידות, אומר שם מהרבי מקאצק שלפעמים אדם יכול להתגשם מכוס של מים. הקוצקער מראה לנו את החכמה, זה לא תלוי בכמות, אלא איך שהוא אוכל. אפילו אם ישתה מים עם כל הנשמה והתלהבות, הוא יכול להתגשם. סיפר לי פעם אחד שהיה בדרשה של התעוררות, ובדרך חזור הוא נסע עם אחד ואמר לו יש כאן פלאפל בא נאכל, אכלו פלאפל עם הנשמה ולא רק עם הפה, וכל ההתלהבות והאורות הלכו לו.

רוצה לאכול שניצל, שיאכל שניצל, אבל לא עם כל הנשמה, עם החיך, אבל לא עם כל הנשמה".

ויש להביא כאן דברים מופלאים שאמר רבי נתן בשיעור בסדר קדשים איך הוציא מזה לענין זה, וכך אמר רבי נתן בערגת נפשו:

"יש לשון ידוע של החזון איש באגרות (ח"א אגרת כ') ליזהר מאד מאכילת תענוג, ואם בטומאת הגוף יש ראשון לטומאה ויש אב הטומאה ויש אבי אבות, בטומאת הנפש של מלוי התאוה באכילת תענוג מתאחד ראשון לטומאה ואב הטומאה ואבי אבות הטומאה, עד כאן, והוא לשון חריף מאוד.

יש גם במהרנ"ת יורה דעה חלק ב' עמוד קמ"ו שכפי קדושת האכילה כך הוא שלימות הדעת. ויש גם בספר התניא פרק ז' שמדבר שם על ענין של אכילה, ואומר שכל הדברים שמותר לאכול אותם שייכים לקליפת נוגה. שזה משהו שלפעמים נכלל בקדושה ולפעמים בקליפות הטמאות, שזה דבר ממוצע ביניהם. וזה תלוי, אם אוכל בשר כדי לפקח דעתו לתורה אז זה קדושה, אבל אם הוא אוכל כדי למלאות תאוותו זה צרה גדולה.

ויש בספר של הרב שיק זצ"ל דבר נפלא מאוד, שכתב שם אשרי מי שמכניס את עצמו באמונה הקדושה בפרטיות בעת שאוכל איזה מאכל אזי יעלה את המאכל לשורשו ויתקן את הנשמות המגולגלות בו, ואין לשער ואין לתאר את זכותם בשמים. ועל כן היו צדיקים אוכלים בכוונה ודביקות גדולה. והיו רואים איך שפניהם הקדושות היו מאדימות בעת האכילה, והכל מפני שאכלו בכוונה גדולה.

מלפנים היו הולכים לראות את הצדיקים מדור הקודם איך הם אוכלים, זה היה עבודה שלימה איך לאכול. אצל אדמו"ר ממכנובקה זצ"ל זה היה עבודה שלימה.

ואחד סיפר שראה את רבי אליעזר ברלנד שליט"א איך הוא אוכל, לומד ליקוטי הלכות וכל פעם מכניס איזה פירור, ראו שהראש שלו לא "בתוך העגבניות". וזה כמובן משפיע.

ובספר של הרב שיק שפת הנחל על ליקוטי מוהר"ן בעמוד פ"ט כותב שם, וזה מה שאנחנו רואים על גדולי ומופלגי הצדיקים שמאיר פתאום אור פניהם

באדמומיות גדולה, כי אז הם מתדבקים באור אין סוף ב"ה והם רואים רק צירופי אותיות שבתוך הבריאה ועל ידי זה נופלת בושה גדולה על כל מי שמסתכל על פניהם המאירים באור עליון.

ולפני זה מביא את מה שכתב רבינו בתורה ס"ב ויאמר בועז לרות לעת האכל גשי הלם, יש שם לרבינו תורה שלימה על זה, רואים שדוקא בעת האוכל. אומר הרב שיק שראה זה אצל צדיקים, ואולי גם בעצמו, שכשהיו אוכלים הפנים שלהם היו אדומים, וזה היה גורם בושה לאלו שרואים אותם.

בגמרא בפסחים דף נ"ט דורשת את הפסוק ואכלו אותם אשר כופר בהם, שזה מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים. ולפי הנ"ל אפשר לומר שמסתבר שאם אחד בא לבית המקדש ורוצה לאכול את השלמים שלו, הדרך הנכונה היא שעכשיו שהוא בבית המקדש צריך להסתכל איך הכהנים אוכלים, ללמוד מהם איך אוכלים, והוא מסתכל ורואה פתאום איך הפנים של הכהנים נהיו אדומות, וראינו בשפת הנחל שאז נופלת עליו בושה, איך הוא זולל בבית כל היום, אוי ווי...

(פעם באיזה שמחה היה מלצר מסתובב עם שנצלים וניגש לאחד מה אתה רוצה? והיה שם אחד עם פראק שהתחיל לבדוק איזה שניצל לקחת. היה ממש לא נעים...).

כשהוא מגיע לבית המקדש ורואה איך שפניהם של כהנים אדומות ואז נופלת עליו בושה, זה המהלך שה' רוצה. אכילת כהנים שאוכלים ונהיו פניהם אדומות מתקן את האכילה של הבעלים".

פרק ח.

היה מדבר רבי נתן מהענין של ישמע בזיונו ידום וישתוק.

וכך אמר רבי נתן בשיעור :

"כתוב בזוהר הקדוש פרשת משפטים שדוד המלך כשהיה לו בזיונות משמעי בן גרא היה לו צער יותר גדול מכל היסורים שהיו לו בחיים.

לפני שנה דיברנו מה יעשה אחד שאין לו בזיונות, ושוב חשבתי הרי הרבי בתורה קצ"ג אומר שכח הדמיון יכול להרגיש כאילו זה במציאות, השאלה אם בבזיון יש אותו מושג. הרי בזיון זה מגיע בפתאום, ואולי אם מתכנן מראש זה לא כל כך בזיון.

ובשערי קדושה מובא בהקדמת המו"ל בשם רבי אברהם גלנטי שהרמ"ק אמר שהכפרה המעולה זה לסבול חרפות וגידופים, ומהר"ח"ו אומר תבקש ממישהו שיצער אותך כי חיים אתה מבקש לך. רואים שמכל מקום זה משהו. לפני כחמישים שנה סיפר לי מישהו שהתקרב לר' גדליה קעניג שהגיעה אליו משפחה מרמת גן, משפחה שהיה ילד חולה, הגיעו לר' גדליה שיתפלל עליו. ר' גדליה השקיע הרבה, והוא ביקש שיעשו לו בזיונות. רואים שגם להזמין בזיונות גם כן יש ענין זה".

פרק ט.

אחר כל מה שהובא, כדי שלא יטעה הקורא יש לדעת דבר יסודי מאד בדרכו ומה שהוא חינוך אותנו על כל פנים בצורה ברורה מאד.

כל הנהגות הקדושה וכיוצא בזה שזה נראה לכאורה שאדם מחמיר ומחפש לצאת ידי חובת הכל, לא זו היה דרכו כלל. זה לא היה חומרות בשיטות בהלכה ובמעשים בפועל, אלא בחובת הלב להקב"ה.

ובכלל, כל הנוסח של העבודה ולימוד התורה והחינוך הכל אצלו תמיד היה וכך לימד אותנו, תמיד לעשות הכל בנועם ולחפש את הדרכים איך לעשות הכל בשמחה ובצורה של נעימות ואושר, ולא בלחץ וכפיה ועצבנות וחוסר חשק וטעם טוב כמה שעושים.

ושמענו את זה ממנו כמה פעמים בשיעורים ושיחות פרטיות. וכך אמר רבי נתן בשיעור:

"אני יספר לכם מעשה טרי שהיה לפני פסח, בא אלי אברך ואומר לי, מה הוא יעשה שאצלו בבדיקת חמץ כל הבית על עצבים, שהוא מחמיר בבדיקה איזה חומרא ובגלל זה לוקח לו שעות, וכל הבית על עצבים. מה הוא יעשה וכו', שאלו שמחמירים אין להם חיים, החיים שלהם לא חיים, כל היום רק עם עצבים.

"חומרות" רבינו מוריד, אנשים יש להם שגעונות של חומרות, חושבים שבזה הם יהיו יותר צדיקים. אנשים שלא פתחו אף פעם את הספר שמחמיר את החומרא הזו, את החומרות שלו הם עושים. מה ההגיון בזה? יש כאן איזה בית הכנסת אחד רציתי לומר קדיש על סבתא שלי, היה מודעה לא להגיד קדיש שנים ביחד. מה יש? המשנה ברורה אומר שמותר, רק אומרים שהחזון איש לא היה ניחא ליה, בסדר. ראיתי פעם שנים צועקים אחד על השני, הוא התחיל ראשון את הקדיש, מה קרה? כאילו עבירה הגדולה בעולם, בשביל מה לעשות את זה?

אנשים האלה עושים מדברים קטנים כאילו זה סוף העולם. לא מתייחסים נכון למשקל של דברים. אז רבינו מזהיר אותנו לא להחמיר חומרות. לא דברים שאסור, אבל דברים שכך סוגיין דעלמא.

אפילו אם אחד מרגיש שהוא יכול להחמיר חומרות, אבל הוא לא יודע אם הבני בית שלו יכולים להחמיר, אז זה מסוכן מאד. הילדים יסתכלו האבא מחמיר אז ככה צריך לעשות, אבל הם לא יכולים, אז כאילו הם לא בסדר, וכשאדם מתחיל לחשוב שהוא לא בסדר זה התחלת ההדרדרות. הוא אומר בין כך הוא לא יוצלח".

ועוד אמר פעם אחרת:

"זה דור קשה מאד, קשה מאד, והאנשים לא יודעים לחנך ילדים, הולכים איתם בכת, זה לא טוב. מפחידים אותם. מגיעים ראש השנה חושבים שהם יבהילו אותם ראש השנה יום הדין, לא מבינים מה שהם עושים. לא זה הגישה לראש השנה, רבינו אומר בראש השנה התחדשות הכל מקבלים מחדש. מבט אחר על כל דבר. הכל עם שמחה".

ופעם אמר רבי נתן כך:

"רבנו אומר בתנינא סוף תורה ע"א, יש נעימות בתורה, וזהו העיקר, לזכות להרגיש הנעימות שיש בתורה.

תורה בלי נעימות זה גרוע מאוד. מסביר בים החכמה תשס"ט עמוד תצ"ז שדבר ידוע שכל מערכות רוחניות מתחילות מספירת העונג שזה חצי כתר העליון, פנימיות הכתר, עתיק. אחד רוצה גלידה, למה, בגלל שהוא רוצה את העונג שבגלידה. אחד שילמד תורה אבל לא יגיע לפנימיות הכתר, והרי בן אדם חייב עונג, אז העונג יכול למשוך אותו לשטויות אחרות, לפיצה וכל מיני עניינים, ואז יצטרך ללמוד מתוך כפיה.

ללמוד בכפיה אי אפשר, אולי יום או ימיים או כמה דקות כל יום. ואם כן צריך לסדר שלימוד התורה יגיע עד הכתר עד הפנימיות.

שמעתי פעם מהרב שטיינמן יסוד נפלא וחשוב מאוד, באבות (פ"ד משנה ט"ו) מתיא בן חרש אומר הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, שבמקום שילך לאיזה ישיבה ששם הוא יהיה הכי גאון, יותר טוב שילך לישיבה שיש שם אריות, שאז יכול לקבל יותר. ואמר הרב שטיינמן שזה היה בזמן חז"ל, אבל היום צריך לשלוח ילדים במקום שהם יהיו ראשים לשועלים. זה יסוד גדול, שאם בחור מגיע לישיבה ששם הוא הכי מסכן זה מוריד לו את המצב רוח. אבל אם שולחים אותו למקום עם רמה יותר נמוכה אבל הוא מרגיש שם אחד מן הגאונים, מבין את השיעור עוזר לאחרים, זה נותן לו יותר מצב רוח שצריכים בשביל הנעימות שבתורה. שחייב להיות שלימוד התורה תמיד יגיע עד פנימיות הכתר ספירת העונג".

ולכן רבי נתן היה מאד מאד מעודד וממריץ למסור שיעורים וללמד אחרים, כמו שראו ושמעו ממנו אלו שהיו בקרבתו וסביבתו.

פרק י.

לתאר את השיעורים שמסר בלקוטי מוהר"ן, קצת קשה, אבל ננסה קצת בס"ד. יש בזה ב' קצוות שבנוהג שבעולם הם תרתי דסתרי, אבל לא אצל רבי נתן, והענין כך: בנוהג שבעולם, עולם התורה כמובן, אדם שיודע הרבה ויכול להזכיר בשיעור עשרים ספרים שונים לגמרי כמו שנציין תיכף בס"ד, אז לא מתאים שם לב בווער ובכיות ודמעות, כי הוא הרי עוסק במסירת 'שכל' ובלילת ספרים שונים שזה 'גאונות' שאז המוח פועל ולא הלב בווער.

אבל לא כך רבי נתן זצ"ל. הוא היה מזכיר בשיעור המון מראי מקומות שונים זה מזה לגמרי, ומרכיב מהכל מהלך בעבודת ה' יתברך, והענינים עצומות והלב בווער ודמעות פורצות להם ללא רשות מעיניו השמורות והטהורות, והוא מתאפק ככל האפשר לא להפסיק את השיעור, ולפעמים ללא הצלחה...!

נציין כאן את הספרים שהזכיר בשיחה א' שבספר זה: רמ"א סימן תע"ו סעיף ב, ליקוטי הלכות הלכות ברכות השחר, לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ז', רבי פנחס מקוריץ (מובא בבני יששכר), הקדמת מוהרנ"ת ללקוטי מוהר"ן, החפץ חיים בספר שמירת הלשון, ר' שמואל הורביץ בספר 'ימי שמואל', לקוטי מוהר"ן סימן קע"ב, הרמח"ל בגנוי רמח"ל (עמ' רכ"ג), פחד יצחק (חנוכה עמ' קמט), הקדמת הרב שך לאבי עזרי, שיחות הר"ן אות קל"ו, תנא דבי אליהו עם פירוש רמתים צופים, בעל התניא בכמה מקומות, הרש"ב בקונטרס 'ומעין', שיחות הר"ן אות ט"ו, גמרא ברכות דף כ'.

הספרים שהזכיר בשיחה ב' שבספר זה: גמרא תענית דף כ"ז ע"ב, פסקי תשובות ח"א עמ' תמ"ב, אורחות רבינו הקה"י (ח"א עמ' ע"ב), הרשב"א ביבמות דף פ"ז, גמרא פסחים דף קי"ז, זוה"ק פרשת נח, הרמח"ל בשערי רמח"ל (עמ' שא), ספר התמונה כמובא בטל אורות פט"ז אות א', ביאור הלכה סימן תר"צ, ספר תשובות והנהגות חלק ג' עמ' שכ"ח, ספר מראה יחזקאל, זוה"ק פרשת בראשית (עמ' ת"ש במתוק מדבש), שיחות הר"ן אות ק"ח,

מובא בשם החיד"א ועוד אחרונים, חידושי מרן רי"ז על התורה, ידוע שהחזו"א אמר, ספר פעולת צדיק, תוס' בבא מציעא דף קי"ג, הרמב"ם בהלכות מעילה ספ"ח, גמרא סנהדרין דף כ"א ע"ב, אילת השחר ב"ק דף ל"ח, לקוטי מוהר"ן סימן ל"א אות ט', ספר יצירה פרק ב', הרב פינקוס, לקוטי הלכות יורה דעה חלק א', ספר 'יושר דבר אמת', שיחות הר"ן אות נ"א, לקוטי מוהר"ן סימן קפ"ב, אדרא זוטא, המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין ז"ל.

ובשיחה נוספת:

פסקי תשובות סימן קנ"ו הערה 17, אורחות רבינו הקהילות יעקב חלק ה' דף ח', יביע אומר חלק ג' יורה דעה חלק ב' סימן ב', גמרא סנהדרין ס"ג ע"ב, לקוטי מוהר"ן י"ד אות י"ג, מהרש"א יבמות דף ס"ב ע"ב, ספר יצירה פרק ה' משנה ד', ספורנו סוף פרשת נח, הרמב"ם בהלכות דעות, גמרא יומא דף ס"ט, גמרא שבת דף ל' ע"ב, משמרת מועד על שבת, גמרא פסחים דף מ"ב ע"ב, ספר יצירה, לקוטי מוהר"ן סימן י"ד, גמרא גיטין ו' ע"ב, גמרא כתובות דף נ"ז ע"ב, הריטב"א עירובין י"ג ע"ב, ים החכמה תשע"א עמ' תק"ג, ישעיה י"א, בעל התניא בספרו תורה אור, פרק שירה אות פ"ה, שמירת שבת עמ' שנ"ג, ספר חשוקי חמד בבא מציעא עמוד שס"ח.

פרק יא.

אם יטעה מי מהקוראים שהיה לו איזה סוד פלא שבאו לו הדברים בקלות, טעות גדולה היא.

רבי נתן כתב לי במכתב פעם תשובת פלא, שאלתי אותו אם יוכל להכניס אותי למאור תורת אדמו"ר האמצעי שכידוע מעמיק טובא בעומק סודות התורה בהיקף

ועמקות נפלא, ושאלתי אותו כיון שהוא כבר מכיר ומעמיק בזה, שילמד אותי ויכניס אותי לזה.

השיב לי רבי נתן במכתב, שקודם כל כמובן הוא לא יודע כלום... וגם ה'קצת פירוורים' שהוא יודע בתורה, זה לא בא לו בקלות כמו שאנשים חושבים, אלא זה בא לו ביגיעה גדולה מאד.

וכך אמר רבי נתן בשיעור:

"שום דבר לא בא בקלות, הכל צריך ליגיעה. מחפשים פטנטים, אין פטנטים, הכל צריך יגיעה".

"בלי עבודה אין כלום, לא היה לרבינו שום דבר עבודה שבא לא בנקל, אין פטנטים, שום דבר עבודה לא בא לו בנקל, הכל בכח ויגיעה ומסירות נפש. זה עבודה, רק צריך לדעת מה לעבוד. מי שחושב שהכל יהיה לו חלק, חבל על העבודה שלו".

וכך אמר רבי נתן בשיעור:

"שמעתי מאחד שאומר היום עם שוטנשטיין 10 דקות זה דף היומי. זה עשה לי לא טוב, התורה צריך להכנס לעצמות, צריך ללעוס את הדף, ליהנות ממנו, את הנעימות, עד שזה עובר מהמוח ללב זה לוקח זמן".

וכך אמר רבי נתן בשיעור לגבי חובת והכרח העמל בתורה ולא בקלות:

"יכול להיות שתלמידים ישאלו למה כל כך להתעכב על התוספות הזה, אפשר לפתוח שולחן ערוך ולראות, בשביל מה צריך שלש ימים להתעכב על תוספות עם כל הגרסאות שלו, מה הגיון בזה?
וכאן צריך לענות שלימוד הגמרא זה לא להלכה בלבד, אומר בעל התניא עמוד 288 שבלימוד התורה מתישים את הכח של הסטרא אחרא ומעלים את הניצוצות של הקדושה.

וכתב בספר יושר דברי אמת שהשם יתברך נעלם ונגלה, נעלם מעין כל ונגלה בלבבות השוקדים תמיד ודורשים תמיד במחשבתם וליבם להדבק בו על ידי תורתו ומצוותיו. ואז השם יתברך הנעלם בתורתו מתגלה בלב של עמו ישראל ולב מרגיש אהבתו ויראתו ביותר.

אחד שאל את רבינו איך זוכים להתקרבות לה' (תנינא קי"ד) והוא אמר לו תשב ותלמד אז תרגיש התקרבות לה'.

הגמרא בגיטין דף ס' אומרת לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על תורה שבע"פ בלבד שנאמר על פי הדברים האלה כרתי איתך ברית וכו'. היום הרי כבר כתבו תורה שבעל פה, ולא רק זה אלה יש גם שוטנשטיין בכל השפות ואם כן גם הגויים יכולים ללמוד תורה שבעל פה וא"כ איפה נמצא הברית היום?

אלא, הברית נשאר באיזה מהרש"א באיזה תוס' ששם יש כמה גירסאות, ששם הגוי לא ילמד את זה, אלא יגיד מה אכפת לי גירסאות תגיד לי מה נשאר למעשה. בכל המקומות האלה שמה נמצא הברית. שמכניסים את הראש ומתייגעים.

האר"י היה לומד שש שבע פעמים כל סוגיא בשביל להתיש את הכח של הסטרא אחרא. שם זוכים לקרבת ה'.

רק כמובן יש דין קדימה, שאחד שמתחיל יתחיל רק ללמוד ולהתייגע שנה שלימה זה לא נכון, שצריך גם ללמוד הרבה בקיאות ולדעת הלכות, אבל מפעם לפעם צריכים גם את החלק הזה בשביל לדעת שהתורה זה לא רק חלק של הלכה, שא"כ רב אשי היה יכול לכתוב כל התלמוד כמו ספר שמירת שבת, בלי מחלכים. אלא צריך להבין כל סוגיא מה הגמרא שואלת ומה מתרצת, ועוד יש גרסאות אפשר כמה ימים לשבת על זה. אבל אז הוא מתיש את הכוח של סטרא אחרא וזוכה לקרבת ה' ומרגיש את אהבתו ויראתו ביותר. זה ההזדמנות לתת לתלמידים את הכיוון".

פרק יב.

כחלק משלימות העבודה הרי הוא האמונה הפשוטה בה' יתברך, ולחיות בפועל לפי זה, ולא לחשב חשבונות רבים. ולדעת שהוא עצמו כלום לגמרי.

וכך אמר רבי נתן בשיעור:

”למשל, אדם מחפש מפתח והוא לא מוצא, הוא מתחיל להתעצבן, רואים שכעס זה לא על מישהו מסויים, אז על מה הכעס? ההגדרה היא כך, הוא רואה שהוא לא שולט במצב, ואם זה לא כך זה גורם את הכעס. שאומרים לילד שיעשה משהו והוא לא עשה, למה כועסים עליו, כי אתה מרגיש שאתה לא בעל הבית, לא שמעו בקולך”.

וכן עוד אמר רבי נתן בשיעור:

”יש כאלו שמכניסים את הילדים לישיבה עם שם טוב, שמפחדים שאם ישלחו לישיבה אחרת, מה יהיה עם השידוכים. מה צריך לחשוב על שידוכים, יש בעל הבית לעולם, ולפעמים עושה שידוך עם איזה פצצה אבל מתברר שהסבתה מכשפה או לפעמים גם האמא, וכל יום מבלבלת את הראש אם איזה שטויות, אף אחד לא יכול לדעת, והעיקר לסמוך על הקב”ה שהוא מנהיג את העולם”.

ואמר רבי נתן בשיעור:

”אני אדם זקן, ראיתי הרבה בחיים, כמה שמתבטלים יותר זה נותן את הרוגע”.

פרק יג.

שבת קודש! אצל רבי נתן אחד המדרים הכי גדולים היכן האדם אוהו, זה היה האם הוא מרגיש את השבת. ואמר תמיד שאם אדם לא מרגיש כלל שבת ולא מתגעגע לשבת זה צריך להדליק נורה אדומה, וכנראה שהוא מדאי מגושם!

והיה מספר בערגה את הסיפור הבא:

”בצעירותי שהייתי בחור בישיבה, היה הרבי מלעלוב רבי משה מרדכי מלעלוב. שם היו נכנסים בשבת היו מרגישים שבת. אם נתחיל לחשוב עם

השכל איך אני מרגיש ולמה אני מרגיש, אז אני לא יודע, אבל מניחים את השכל בצד מרגישים שם שבת".

ומה מרגש להעתיק כאן מה שאמר רבי נתן בשיעור בזה:

"בגמרא בביצה דף ט"ז. אמר ר' שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש.

וצריך ביאור הרי בשבת מקבלים את הנשמה יתירה ולמה אז ווי אבדה נפש? אומר רבינו בליקוטי מוהר"ן סימן ל"א עמוד 88 טור ב' שנשמה יתירה מקבל רק מי שרוצה מאד את הנשמה יתירה, עד כדי כך שבמוצאי שהת הוא אומר אוי ווי אבדה נפש, ואחד שלא יכפת לו בכלל, אם יקבל יקבל ואם לא אז לא, כזה אדם לא יקבל את הנשמה יתירה. (השל"ה גם שואל את השאילה הזאת בחלק ב' עמוד ע"ז)

ידוע שרש"י מסביר ענין של נשמה יתירה שזה רוחב לב לאכילה ושתייה. בודאי שזה מדרגה תחתונה של נשמה יתירה, כך אומר אבודרהם, שרש"י מתכוון למינימום שמקבלים. דרגה יותר גבוהה של נשמה יתירה זה כוחות רוחניים שמקבלים בשבת. וכשנכנסת שבת צריך להגיד ווי ווי הלואי שלא יאבד נשמה יתירה לאכילה ושתייה. לכן כתוב שבת וינפש, שצריך לשים לב שלא יאבד את הנפש".

והמשיך רבי נתן ואמר:

"אנחנו אומרים בקבלת שבת בואי בשלום וכו' תוך אמוני עם סגולה. וצריך ביאור מה זה 'אמוני עם סגולה'. יש אנשים שכשאמרים להם שזה בעיה שהם לא מרגישים את הנשמה יתירה, הם עונים שזה לא בעיה כלל, שכל המושגים האלו הם שייכים לדורות הקודמים, צדיקים וכו', לא מאמינים בזה, אדם כזה לא יקבל נשמה יתירה.

'תוך אמוני עם סגולה' זה מי שמאמין שגם היום יש נשמה יתירה וצריכים להיות מוכנים לזה, לבא לשבת מוכנים. רק מי שמאמין ורוצה, כמו שאמרנו שצריך דחילו ורחימו ורצון, אז מקבלים.

בספר שערי צדיק של רבי גדליה קניג ז"ל ח"ה עמוד קצ"ד אומר שמה שרבינו אומר כאן זה לאו דוקה נוגע לנשמה יתירה, אלא לכל כח רוחני, וכמו

שראינו בזה"ק. וכתב גם בדעה חכמה של הרב מורגנשטערן שליט"א תשס"ה עמוד נ"א, שום אור לא מקבלים בלי חיפוש. אין כזה דבר, בזה לא נותנים מתנות, רק מי שמחפש ורוצה, זוכה".

פרק יד.

בדברים הבאים נבוא בס"ד לזוית מרכזית בעבודת ה' של ר' נתן זצ"ל, שהיתה נעלמת מאד אף שבעצם למכריו הקרובים היתה ידועה, אך גם בקרבם היתה נעלמת מאד. והיא, הקשר העמוק שלו לרבי נחמן מברסלב.

הענין הזה היה עמום ונעלם חוץ ממה שכולו היה נעלם ונסתר, ענין זה של דבקותו ברבי נחמן מברסלב היתה עוד יותר עמומה ונעלמת מהעולם, גם משום שלא היה אצלו שום סממן חיצוני של חסידות וברסלב, הן מלבושיו, והן מקום התפילה שלו שהיה מתפלל רגיל במקומות ליטאיים אף שידע שיש כאן בעיר מנינים של ברסלב.

והן משום שמשפחתו כולם ליטאיים וחונכו במוסדות ליטאיים והולכים בדרך זה. כך שמשום צד וכיוון לא היה ניכר עליו שייכות לדבקות ברבי נחמן מברסלב, אלא היה נראה רק שכיון שהוא למד ולקח טוב מכולם ממילא הוא "לקח גם מרבי נחמן".

👁️ **ולהדגיש**, כי אין כאן כל ענין לשכנע או להשפיע על מישהו בענין זה כלל וכלל, אלא כשבאים להתבונן ולרצות ללכת בעקבות אדם שכל כך עבד את ה' יתברך והוא דמות נערצת מאד ולומר "כזה ראה וקדש", אי אפשר לדלג על הענין הזה שהיה מרכזי בחייו והנחיל וחינך אותנו שזו הדרך להצלחה. וכל אחד יתפלל להקב"ה שינחה אותו בדרך הטוב והרצוי לפניו יתברך לכל אחד.

ואין מה להלאות ולהכביד על הקורא, אלא הבה נראה יחדיו כעת מה ראינו ושמענו וקיבלנו ממנו בכל כעשר שנותיו האחרונות כאן.

רבי נתן גוטסגנדה היה דבוק ומקושר בכל נימי נפשו ברבי נחמן מברסלב זי"ע. וברמה כזו שגם אלו שנקראים חסידי ברסלב ותיקים עשרות שנים ואף משפיעים בחסידות, לא קשורים ברבי נחמן כל כך.

נסתכל נא בדיבוריו עצמו שהיה אומר לנו, ומהם נראה. וכך אמר לנו רבי נתן:
שואלים אותי מה יש בברסלב? יש שם ילוד אשה שרצח את כל החומר שלו, והוא מסתובב עם מַצִּית ואמר האש שלי תוקד עד ביאת המשיח. רק צריך להתקרב לַמַּצִּית.

זה לא שְׂכָל, צריך את הלב. שטות דקדושה. זה המהלך שלי, את זה אני רוצה להנחיל. ומי שיתפוס את זה יראה שהוא לא צריך אותי.
מה יש בברסלב? יש אש! יהודי שרצח את כל החומריות שלו, ומי שמתקשר אליו, האש שלי תוקד.

ומי שיחפש ימצא. כל אחד בספר אחד של הרבי. זה ינקה לו את הלב. רוצים להשתחרר מתאוות. אנשים מבוגרים לומדים תורה ונשאר להם אותנו לב, האש שורף את כל השטויות. זה מה שאנחנו רוצים להנחיל. זה מה שיש בברסלב.

ואמר לנו רבי נתן:

ועכשיו יש את רבנו שכל ההתחלות ממנו. זה לא עוד דבר, כמה יגיעות יגע וטרח, כמה אלפים תעניות והפסקות משבת לשבת, אני נהר המטהר מכל הכתמים. קצת לקבל מהמים של הרבי.

ואמר לנו רבי נתן:

זה מה שחסר לאנשים, כי אין את הבערה הנפשית, את הקשר עם הקב"ה. מה זה צדיק, שהוא לוקח אתנו להקב"ה. להיות בהיכל של הרבי, בישיבה שלו, להתקשר לרבי, להתחבר איתו.
בזוהר הקדוש פרשת וישב כתוב שכשולמדים מתקשרים במחשבה עם הרבי. מתקשר עם הרבי. זה אני רוצה. כן מבין לא מבין, הרבי מתחבר איתו.

ואמר לנו רבי נתן :

מי שמתקשר לרבינו בלי חכמות בלי פילוסופיות למה וככה, אז הוא רואה פלאות, ממש דברים נפלאים.

ואמר לנו רבי נתן :

בלי עבודה אין כלום, לא היה לרבינו שום דבר עבודה שבא לא בנקל, אין פטנטים, שום דבר עבודה לא בא לו בנקל, הכל בכח ויגיעה ומסירות נפש. זה עבודה, רק צריך לדעת מה לעבוד. ההתקשרות לרבי נותנת כח. מי שחושב שהכל יהיה לו חלק, חבל על העבודה שלו.

פעם שאלתי את רבי נתן איך אפשר להרגיש את האור של שבת ושל המועדים?
השיב לי רבי נתן :

אני לא יודע כלום, אני טמבל, אני רק מחובר עם הרבי והנשמה של הרבי משיגה הכל וממילא מה שהנשמה של הרבי משיגה עובר אלי.

אמר לנו רבי נתן :

איך אפשר לא ליפול, רבינו לא נותן לנו ליפול, הוא אומר אין שום יאוש בעולם כלל.

אני לא יודע איך אדם יכול להחזיק, אחד שיגיד לכם שהא מסתדר בלי רבינו, אני לא יודע. אחד שלא מנסה לעקור שום מדה ותאווה, אולי יכול להסתדר. אך כאשר רק מנסים לעקור משהו, איזה התרסקויות, איזה נפילות, עשר פעמים? מאה? לא נאמר כמה.

איך אפשר להחזיק בלי שרבינו צועק לנו מרחוק אין שום ייאוש בעולם כלל. תתחיל היום מחדש, אל תחשוב מה היה קודם, מה היה לפני רגע. ורבינו שומר עלינו גם כן שבאמת נותן לנו את הכח מי שרק מאמין ברבי ומתקשר לרבי.

הנה בדיבורים אלו (חוץ גם מהאופן שנאמרו בלהט וברגש עצום בלתי ניתן לתיאור בכתב) רואים עד כמה הוא היה 'מקושר' ו'מחובר' עם רבי נחמן מברסלב.

לא רק 'לומד' ו'נהנה' מהספר שלו, מהגאונות, מהחזוק, אלא הוא פשוט נמצא איתו, מתקשר איתו, מתחבר איתו.
וזה מה שהיה לו ללמד ולדרבן אברכים בני תורה, לעשות כמוהו.

אמר לנו רבי נתן:

מי שמוכן להודות על האמת רואה שאי אפשר היום בלי הרבי.
מי שמספיק לו הסוגיא שהוא לומד והוא לא מחפש לשבור תאוות ומדות,
יכול להיות שהוא יכול להסתדר בלי הרבי. אבל מי שרק רוצה להתרומם
מהקרקע לשבור את התאוות ומדות רעות, אי אפשר בלי הרבי.

וסיפר לנו רבי נתן:

אחד אמר לי, ברסלב זה בשביל אלו שנופלים, אמרתי לו אלו שלא עובדים לא
נופלים, מהארץ לא יכולים ליפול.

ובפעם אחרת אמר לי רבי נתן ביטוי חריף:

מי שאומר שבדורינו אפשר בלי רבינו, אז אחד מהשתיים, או שהוא טיפש או
שהוא שקרן.

נשים לב מי אומר זאת, לא אומר זאת אדם פשוט שלא מכיר ספרי מוסר ועבודה,
אדם שלא גדל בעולם הישיבות, אלא אומר זאת אדם שגדל בעולם הישיבות, בעולם
הכוללים הליטאי התורני המובהק, אדם בעל מוח אדיר, בעל שכל, בעל ידע כביר
בכל, והוא ככה אומר.

אמר לנו רבי נתן :

בבוקר אחרי המקוה יכולים להבין ליקוטי מוהר"ן. בלי זה זה בדיחה. כולם בערו לה' יתברך כל אחד בדרך שלו. כל המתקרבים ליבם בוער באש. זה אני רוצה, את החלק הזה.
כל דבר אשר יעבור באש תעבירו באש. לא צריך פלפולים וענינים. עם הרבי צריך ללכת בביטול ואז זוכים לאש של הרבי.

ואמר לנו רבי נתן :

הבערה החסידית זה שורף את כל התאוות והמדות, יהיו נפילות, אבל זה מה שאנחנו צריכים. הבערה החסידית, זה מה שאנחנו צריכים לשאוף.

ואמר לנו רבי נתן :

צדיק יסוד עולם, כל השפע הולך דרך הצדיק, ומי שמתחבר לצדיק זוכה לאש של הצדיק. כמובן שיש נפילות וכו' אבל יש מהלכים, יש ברען, יש לו 'טעמה כי טוב סחרה'. זה מה שאני רוצה להנחיל, לא פלפולים.

אמר לנו רבי נתן :

אפילו הדרגה הכי עמוקה של התאוות, השאלה הוא כמה זקות הוא צריך לרקוד 'אשרינו שזכינו להתקרב לרבינו', אבל אם הוא יראה את זה, זה יוציא אותו מהתאוות.

ופעם אחת אברך אחד ליטאי בעל מוסר ביקש ממני שאשאל את רבי נתן כך : מדוע כל מה שהוא פותח מספרי רבינו ותלמידיו, עושה לו אור בעינים?
וענה לי על זה רבי נתן במכתב כך :
האם השואל הוא יונוני? עיין רמב"ן ויקרא ח' י"ג בסופו. והרי כבר אמר ניצחתי ואנצח.

ששם הרמב"ן מדבר על הפילוסופים היוונים שמכחישים את המוחש עיין שם.

אמר לנו רבי נתן:

מי שקורא ולא רוצה להבין, הוא ירגיש. בלי לחפש להבין. וכי אני יכול להבין מה שאדם שהיה בדרגה כזו אומר? המילים מובנות לי? רוצים מילתא דבדיחותא? מי שרוצה להבין ליקוטי מוהר"ן בלי המקוה בבוקר... חצי שעה אפשר לצחוק ממנו. תלמד עם ביטול בלי להבין, בבוקר אחרי המקוה תבין. ואל תחכה לזה. לכתחילה אני לא מחפש להבין. פתאום נופל משמים.

והוסיף לנו רבי נתן ואמר בלהט לבבו:

יש כאלו שהרבי מעמיד אותם בנסיון, ויקח זמן, אך לגשת עם ביטול. בלי זה, הרבי זורק אותם. זה מה שיש בברסלב. והוא הבטיח והוא רוצה לעזור, ומי שמתקרב אליו ונדבק בו, הרבי אמר שהאש תוקד, אז יש אש. כל אחד ימצא את זה במקום אחר.

את השיעורים שמסר רבי נתן בלקוטי מוהר"ן הוא היה פותח במילים הללו:
"אומר רבינו הנהר המטהר מכל הכתמים".

ואמר לנו רבי נתן:

הם אומרים שלא יכולים ללמוד את הספר בלי להבין, יבש להם. מה אכפת להם, ביבש הזה יש אש, בברסלב בוערת אש, אש ששורפת את כל שניצלים.

בדיבורים אלו נפשו יצא בדברו, ורואים איך שהוא היה מקושר לא 'לדברי תורה' של רבי נחמן, אלא לרבי נחמן עצמו. והוא חש שרבי נחמן הוא "גדול עומד על גביו" ומכוין אותו ומעודד אותו ומסייע לו להתקרב להקב"ה.

עד כמה אחז רבי נתן שאי אפשר בלי רבינו, כך אמר לנו רבי נתן:
 המצב קשה מאד היום, אי אפשר, אדם נופל, נופל, אין מי שירים אותו, רבינו
 היחיד שמדבר לא להתיימש לא ליפול. זה דור קשה מאד, מסוכן מאד.
 כל הספרים מה אומרים, תעשה כך תהיה כך, אני יודע מה אני צריך
 לעשות, אבל אני נופל, מה לעשות? אף אחד לא אומר לי מה לעשות, רבינו
 מחזיק אותנו בכח ואומר לנו שה' לא עוזב בכל מצב.
 ואחד שבאמת מאמין ברבי ומתקשר ברבי הוא מרגיש כוחות, רבינו נותן
 כוחות. אם מתקשרים לרבי רבינו נותן כוחות.
 כתוב בספר לוח עתים לבניה, שהחתם סופר אמר שבז' אדר צריך להתקשר
 עם משה רבינו. זה רעיון מצויין אבל השאלה אם משה רבינו רוצה להתקשר
 איתנו. החת"ס יכל להגיד כזה דבר.
 אבל רבינו אמר אני הולך לפניכם, תתקשרו אני יתן לכם כוחות. ורואים את
 זה בחוש, רואים את זה בחוש.

בדיבורים אלו שוב רואים איך שהוא 'האמין ברבי' ו'מתקשר עם הרבי' וחש בחוש
 והמחיש לנו איך ש'הרבי נותן כוחות'.

רבי נתן אחז שבדורינו אי אפשר לחנך ולהעמיד את עצמינו ודורותינו הלאה בלי
 רבי נחמן, ומאד אחז שהציבור (הליטאי) טועה מאד בדרכו הנפוצה של 'חומרות',
 וכך אמר לנו רבי נתן:

"חומרות" רבינו מוריד, אנשים יש להם שגעונות של חומרות, חושבים שבזה
 הם יהיו יותר צדיקים. אנשים שלא פתחו אף פעם את הספר שמחמיר את
 החומרא הזו, את החומרות שלו הם עושים. מה ההגיון בזה?
 יש כאן איזה בית הכנסת אחד שרציתי לומר קדיש על סבתא שלי, היה
 מודעה לא להגיד קדיש שנים ביחד. מה יש? המשנה ברורה אומר שמותר, רק
 אומרים שהחזון איש לא היה ניחא ליה, בסדר.

ראיתי פעם שתיים צועקים אחד על השני הוא התחיל ראשון, מה קרה?
 כאילו עבירה הגדולה בעולם? בשביל מה לעשות את זה?
 אנשים האלה עושים מדברים קטנים כאילו זה סוף העולם. לא מתייחסים
 נכון למשקל של דברים. אז רבינו מזהיר אותנו לא להחמיר חומרות. לא דברים
 שאסור, אבל דברים שכך סוגיין דעלמא.
 אפילו אם אחד מרגיש שהוא יכול להחמיר חומרות, אבל הוא לא יודע אם
 הבני בית שלו יכולים להחמיר. אז זה מסוכן מאד. הילדים יסתכלו האבא
 מחמיר אז ככה צריך לעשות אבל הם לא יכולים אז כאילו הם לא בסדר,
 וכשאדם מתחיל לחשוב שהוא לא בסדר זה התחלת ההדרדרות. הוא אומר בין
 כך הוא לא יוצלח.
 זה ספר שאף אחד לא ירד לדור שלנו, לצרות שיש בדור הזה. אפילו אנשים
 פרטיים יכולים אולי כן, אבל איך שמנהיגים איך שמנהיגים את הבית, ליזהר
 ליזהר.

ואמר לנו רבי נתן כך:

מרשב"י עד היום הירידה של הדורות היא כל כך גדולה, שעכשיו
 בדורות אלו אנו צריכים את ההכוונה והדעת של רבינו.
 אספר לכם מעשה שהיה כעת לאחרונה לפני פסח, בא אלי אברך, ושואל
 עצה מה יעשה, אצלו בבדיקת חמץ כל הבית על עצבים, משום שהוא מחמיר
 בבדיקה איזה חומרא ומשום זה לוקח לו שעות, וכל הבית על עצבים. ונפשו
 לשאול הגיע מה לעשות.
 וכמה זמן לפני זה אותו אברך בא ושאל, כשהוא נמצא בבית מידי פעם הוא
 ניגש למקרר לטעום משהו, האם זה דבר שצריך טיפול או לא.
 הנה נראה איך שרבינו מציל אותנו, האברך הזה לא למד תורה קע"ב
 שבשביל לקבל אורות חייבים להתרחק קצת מהגשמיות, לאט לאט כמה
 שיכולים. והאברך הזה לא למד בחלק ב' תורה מ"ד בסוף, שרבינו אומר שאלו
 שמחמירים אין להם חיים, החיים שלהם לא חיים, כל היום רק עם עצבים.
 אנחנו כבר רואים באופן ישיר את הענין הזה איך שרבינו מציל את הדור שלנו.

אמר לנו רבי נתן:

בחיי מוהר"ן מסופר שהרבי אמר תורה זו ימי הודאה הוא אמר שישירו לולי ה' שהיה לנו, ובמדודיוקע אמר לשיר גם כן שיר זה.

ושם יש הוספה, הרבי הפך פניו לקהל ואמר להם, אתם לא נקראים עדיין אנשים שלי, יבוא זמן שכולם יחלקו עלי ומי שישאר איתי זה יהיה אנשים שלי. זה נקרא שהרבי מנצח, מתי שנשארים איתו למרות שכולם חולקים, מה זה מראה, זה מראה שכאן מרגישים את החיות, אז אי אפשר לעבור למקום אחר.

אני מקוה שברוך ה' שמצב זה שכולם חלקו, זה כבר עברנו, ואף על פי כן רואים שלפעמים חוטפים בזיונות, זה לא כל כך פשוט. ומי שמחזיק מעמד זה אנשים של הרבי.

שהרבי יעשה פרנצ'ס יתן דרשות לעתיד לבוא הם ישבו הכי קרוב אליו. כמובן שמי שיותר מוקדם יתפוס מקום יותר טוב.

רבי נתן מאד כאב וחרה לו על זה שבני תורה ליטאיים מזלזלים ברבי נחמן ושואלים אם רבי נחמן מדבר על לימוד תורה, וכיוצא בזה שאלות מסוג זה.

וכך אמר לנו רבי נתן:

כל אחד שנהיה משיב בסדר שלישי כבר לובש פראק, וכל המשפחה שלו שמחה - אבא נהיה רב. פרא"ק ראשי תיבות פ'ה ר'ק א'ני ק'ובע.
הם לא מתביישים? הרי רואים על המצח שלהם את כל המחשבות שלהם, המוח שלהם מלא תאוות ושטויות. הם שקועים בלימוד? יש מי שמחובר עם הרמב"ם עם הרשב"א? כי אין להם חיבור עם הקב"ה. הם שואלים אם בברסלב מדברים על לימוד תורה?

אמר לנו רבי נתן:

בכל שנה כשמתקרב אלול יש 'חכמים' מתחילים להביע דעות על אומן, פשקוילים, מרגישים שיש להם זכות לדבר, אני לא מבין, שרוצים להתוכח

עם מישהו צריך להיות באותו רמה משהו. גם אם הוא לומד איזה מסכת לא שגרתית בשעות לא שגרתיות, זה נקרא אצלו צדיק? זה אצלו הסוף?
 בשבחי הר"ן וההקדמה של מוהרנ"ת שם רואים את הידיעות שלו בתורה. כביר מצאה ידו בכל התורה כולה. בים החכמה תשע"ב עמוד מ"ה שיש עובדות נוראות שמספרים רק בעל פה. מוהרנ"ת כותב שהוא כותב רק כטיפה מן הים, בגיל 6 עבד על תאוות אכילה.
 כל אחד שמוציא פשקויל, שקודם יסתכל בשבחי הר"ן יבדוק במה הוא יכול לסמן 'וי' שהוא גם כן יש לו איזה קשר עם זה, ואחרי זה שיתחיל להביע דעות.

ואמר רבי נתן אז עוד:

מי שיש לו קצת שכל להבין שאין לו שכל להבין את המרחק בין צדיק אמיתי, כל אחד היום קוראים 'צדיק' אז הוא יכול גם כן להביע דעות בענין אם ליסוע לאומן או ברסלב וכו'.

ופעם אחרת אמר רבי נתן:

יש שרוצים להפיג את העצבות שלהם מתחילים להוציא פשקוילים, רוצים שיענו להם ויהיה חגיגה, זה ג"כ שיטה. עכ"פ הם לא יודעים שהם משחקים באש, ... אין עם מי לדבר.

פעם אמר לי רבי נתן שהחלום שלו לפתוח ישיבה קטנה שילמדו בדרך של רבינו והחינוך של רבינו, ואמר לי שאני אברך צעיר חברמ"ן מתאים להיות שם ר"מ. אמרתי לו שאני יכול להיות שם טבח, אני יכין חביתות טעימות.

אחר כך רבי נתן אמר בשיעור כך:

אמרתי לאברך אחד מאנ"ש שיהיה ישיבה ושהוא יהיה ר"מ בישיבה והאברך הזה אמר לי שהוא מתאים להיות טבח, ואני בטוח שהרבי חיך בשמים באותו רגע. תראו הטבחים שלנו הם רמ"ם שלהם...

רבי נתן התייחס ללקוטי מוהר"ן כספר מלא סגולות רוחניות ולא ספר שצריך ואפשר להבין. וכך אמר לנו רבי נתן:

חוץ מכל זה, יש כח סגולי בספר הזה שאתה לא יכול להסביר אותו, זה דבר מציאותי.

אני לעצמי לא לומד את הספר כמו שאני לומד כאן (בשיעורים, שהיה מסביר היטב), יש כוחות סגוליים בספר הזה, אתה גורס וגורס, כן מבין לא מבין, תגרוס תראה שזה כמו 'מנואלה', תחזור שוב ושוב תראה שהלב שלך יתחיל... ככה מוהרנ"ת אומר, בה' בטחנו לב צור יזיז ממקומו.

אמר לנו רבי נתן:

מלמדינו החפץ חיים שיש מושג של סגולה בספר, שאם המחבר של הספר היה מושלם במה שהוא כתב, יש סגולה בספר שהדברים הללו יעוררו ויאירו לו כמו לפידים.

בתחילה לפני כמה שנים חשבתי שגיליתי את הסוד הזה שזה גם בזמן הזה. ואחר כך ראיתי שר' שמואל הורביץ ב'ימי שמואל' מספר בזמנו שהיה א' שהיה מלמד ליקוטי מוהר"ן היה מתחיל לבכות והיה מוכרח להפסיק מידי פעם שהנשמה שלו לא תצא מרוב כיסופים שהוא מקבל.

ופעם אחת אחרי שרבי נתן מסר שיעור על תורה אחת בלקוטי מוהר"ן והבאתי לו את השיעור מוקלד, כתב לי רבי נתן אחרי השיעור כך:

ובאמת היה מוכן לאמירה אצלי עוד הרבה, לבאר קצת ענין מפור נעשה פרה, ולבאר עוד קשר ד' פרשיות להכנה לפסח, ובמיוחד פר' פרה. ופלא אצלי למה הפסקתי.

ולא נפלאת היא לומר שכיון שהספר הנורא הזה מלא בכוחות רוחניים שאי אפשר להכחישם והיות ורבינו כאן לא סיים, מונח בתורה זו כח שאי אפשר לסיים.

אמר לנו רבי נתן:

בגמרא ברכות דף כ' אמר ליה רב פפא לאביי, מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא, וכו' ואילו רב יהודה כי הוה שליף חד מסאניה אתי מטרא, ואנן קא מצערינן נפשין ומצוח קא צוחינן ולית דמשגח בן. ובגמרא בשהנדרין כתוב על זה, רחמנא ליבא בעי, הקב"ה רוצה לב.

זה מה שרבינו רוצה לתת לנו, רבינו היה גר בכמה מקומות ולמה החליט לקרוא לזה 'ברסלב', מובא בחיי מוהר"ן משום ש'ברסלב' זה אותיות 'לב בסר', רבינו רוצה לתת לנו לב בשר. רבינו הכניס לנו בספר הנורא הזה ליקוטי מוהר"ן את הכח הסגולי הזה שמי שישים לבו ועיניו בעין האמת אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ.

רבי נתן סיפר לנו:

בא אלי אדם אחד ליטאי ושאל מה הוא יעשה, יש לו חושך, פעם הוא היה פותח ספרי מוסר ליטאיים, ועכשיו אין לו שום חיות מזה. אמרתי לו, אולי צריך לפעמים להסתכל בספר חסידות, הוא נבהל כאילו אמרתי לו להסתכל להבדיל ב... ואמר – לא, לא...

מה אפשר לעשות, "העניינים והאביונים מבקשים מים ואין, לשונם בצמא נשטה, אני ידוד אענם אלהי ישראל לא אעזבם. אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים" (ישעיה מ"א), נחל נובע, נהר המטהר, לא רוצים לשתות, מה אפשר לעשות..

עד כאן ממה שניתן לתאר קצת בכתב, ועוד יותר ויותר מזה שמענו וראינו אצלו בענין זה, אך לא כל דבר ניתן להעלות על הכתב, ובפרט לא ברבים

